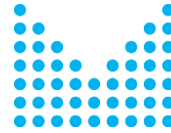

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Rozvoj dobrovolnictví v ČR

B/ Popis dobrovolnických center a organizací včetně příkladů dobré praxe v ČR

Zpracováno v rámci projektu „Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center“ (Rozvoj dobrovolnictví v ČR), reg. č. CZ.03.2.63/0.0 /0.0 /15_029/0003724/, který je spolufinancován z Evropské unie, Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky.

Studii zpracoval vědecko-výzkumný ústav:

ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú.

Švabinského 1749/19, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava,

IČ: 28614950, tel.: +420 596 112 649, web: <http://accendo.cz/>, e-mail: info@accendo.cz

Realizační tým:

Mgr. Andrea Hrušková

PaedDr. Miroslav Pilát, Ph.D.

PhDr. Jiří Tošner

Mgr. Ivan Žurovec

Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D.

a další

Zpracováno v součinnosti s dobrovolnickými centry a organizacemi uvedenými ve studii.

Citační vzor:

HRUŠKOVÁ, A. a kol. Analýza o stavu dobrovolnictví v zahraničí a ČR. Část B Popis dobrovolnických center a organizací včetně příkladů dobré praxe v ČR. Ostrava: ACCENDO. 2018.

OBSAH

Seznam zkratk	5
1 Předmluva	8
2 Vybraná dobrovolnická centra v České Republice	9
2.1 Jihomoravský kraj – DC 67	9
2.1.1 Příklad dobré praxe – Dobropoint	11
2.1.2 Příklad dobré praxe – Neformální setkávání koordinátorů dobrovolníků	14
2.1.3 Příklad dobré praxe – Vzdělávání koordinátorů dobrovolníků	17
2.2 Moravskoslezský kraj – DC ADRA	21
2.2.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci domů	23
2.2.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolnictví v nemocnici	27
2.2.3 Příklad dobré praxe – Studentský dobrovolnický klub	30
2.3 Olomoucký kraj – Hnutí DUHA	34
2.3.1 Příklad dobré praxe – Vlčí hlídka	36
2.3.2 Příklad dobré praxe – Osvětové aktivity v oblasti výskytu velkých šelem a práce s informacemi	39
2.3.3 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v Hnutí Duha	43
2.4 Královehradecký kraj – Diecézní katolická charita Hradec Králové	48
2.4.1 Příklad dobré praxe – Spolupráce s přijímající organizací v programu MICHAEL	51
2.4.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci pomáhají cizincům RAFAEL	54
2.4.3 Příklad dobré praxe – Koordinátoři dobrovolníků v charitní síti	57
2.5 Pardubický kraj – KONEP	60
2.5.1 Příklad dobré praxe – Koordinace na regionální úrovni	62
2.5.2 Příklad dobré praxe – Babičky a dědečkové do škol a školek	65
2.5.3 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v CEDRu přináší nové zážitky lidem s duševním onemocněním	68
2.6 Plzeňský kraj – TOTEM	72
2.6.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolnické projekty a Saša	76
2.6.2 Příklad dobré praxe – Individuální příběhy dobrovolníků z TOTEMU	79
2.6.3 Příklad dobré praxe – Letokruhy a senioři	82
2.7 Jihočeský kraj – KreBul, o.p.s.	86
2.7.1 Příklad dobré praxe – Víkendové semináře	88
2.7.2 Příklad dobré praxe – Třístupňové vzdělávání	91
2.7.3 Příklad dobré praxe – Mezigenerační zahrada	95
2.8 Kraj Vysočina – Fokus	99
2.8.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolnictví u lidí s duševním onemocněním	101
2.8.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolnictví u seniorů	104
2.8.3 Příklad dobré praxe – Evropská dobrovolná služba „Vysočina Imprint“	107
2.9 Zlínský kraj – Akropolis	110
2.9.1 Příklad dobré praxe – Zapojení dobrovolníků v Miniškolce Rolnička	112
2.9.2 Příklad dobré praxe – Zapojení dobrovolníků do příměstských táborů	116
2.9.3 Příklad dobré praxe – Využití zahraničních dobrovolníků z programů Erasmus+ v dobrovolnickém centru	119
2.10 Karlovarský kraj – Karlovy Vary - DC Vlaštovka	124
2.10.1 Příklad dobré praxe – Jakomáčci	125
2.10.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci na příměstském táboře	128
2.10.3 Příklad dobré praxe – Oceňování dobrovolníků – Křesadlo	132
2.11 Středočeský kraj - Dobrovolnické centrum Kladno	136
2.11.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v Památníku Lidice	139
2.11.2 Příklad dobré praxe – Program Terénní dobrovolníci	143
2.11.3 Příklad dobré praxe – Projekt Dětský úsměv	146

2.12	Hlavní město Praha – INEX – SDRUŽENÍ DOBROVOLNÝCH AKTIVIT	150
2.12.1	Příklad dobré praxe – Zorganizování lokálního workcampu	151
2.12.2	Příklad dobré praxe – Inkluzivní dobrovolnictví	157
2.12.3	Příklad dobré praxe – Mezinárodní dobrovolnické projekty v pozáplavových oblastech	160
2.13	Ústecký kraj – Dobrovolnické centrum, z. s.	164
2.13.1	Příklad dobré praxe – Akreditované kurzy Profesionalizace dobrovolnictví v ČR	167
2.13.2	Příklad dobré praxe – KOMPAS	170
2.13.3	Příklad dobré praxe - Rozvoj dobrovolnictví	173
2.14	Liberecký kraj – Farní charita Česká Lípa	176
2.14.1	Příklad dobré praxe – DC jako iniciátor rozvoje občanské společnosti ..	178
2.14.2	Příklad dobré praxe – Zahraniční dobrovolníci v České Lípě	181
2.14.3	Příklad dobré praxe – Z dobrovolníka spokojeným zaměstnancem	184
3	Organizace zaměřená na dobrovolníky ve speciálních oblastech	188
3.1	Mimořádné události a krizové situace včetně humanitárních akcí	188
3.1.1	Příklad dobré praxe – Mimořádné události v Charitě	188
3.1.2	Příklad dobré praxe – ADRA a povodně	196
3.1.3	Český červený kříž – popis organizace	202
	Příklad dobré praxe - ČČK realizoval mimořádnou humanitární pomoc do Sýrie	205
	Další různé formy dobrovolnictví v ČČK	209
3.2	Životní prostředí a ochrana kulturního dědictví	211
3.2.1	Hnutí Brontosaurus Brno – popis organizace	211
3.2.2	Příklad dobré praxe– Greenpeace EKOvýzva	223
3.3	Kultura	230
3.3.1	Studio Hrdinů – popis organizace	230
3.3.2	Knihovna města OSTRAVY (KMO)	234
3.4	Prevence kriminality	239
3.4.1	Příklad dobré praxe – Bezpečnostní dobrovolník v Mariánských Horách ..	239
3.5	Rozvoj občanské společnosti	247
3.5.1	Centrum rozvoje Česká Skalice, o.p.s. – popis organizace	247
3.5.2	Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v právní poradně Transparency International	253
3.5.3	Příklad dobré praxe – Hasiči na malé obci KOPYTOV	258
3.6	Práce s dětmi a mládeží	263
3.6.1	Příklad dobré praxe – ČRMD Projekt 72 hodin	263
3.6.2	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SHČMS) – popis organizace ..	267
3.7	Práce v sociálních službách - Diakonie	278
3.7.1	Popis organizace	278
3.7.2	Příklad dobré praxe – Management dobrovolnictví	279
3.7.3	Dobrá praxe – Spolupráce s Vyššími odbornými školami v Plzni	284
3.8	Práce ve sportu	289
3.8.1	Česká obec sokolská	289
3.8.2	Příklad dobré praxe - Sokolská kapka krve, U nás v Sokole	293

SEZNAM ZKRATEK

ADRA	Adventist Development and Relief Agency
ACHO	Arcidiecézní charita Olomouc
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome (Syndrom získaného selhání imunity)
ANNA KK	Asociace nevládních neziskových aktivit Karlovarského kraje
ANOÚK	Asociace neziskových organizací Ústeckého kraje
BD	Bezpečnostní dobrovolník
BFD	Bundesfreiwilligendienst (Spolková dobrovolná služba)
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BRĎO	Brontosauří dětské oddíly
CEV	European Volunteer Centre (Evropské dobrovolnické centrum)
CRM	Customer Relationship Management (systémy pro řízení vztahů se zákazníky)
CV	Curriculum vitae (životopis)
ČBC	Česká biskupská konference
ČCE	Českobratrská církev evangelická
ČČK	Český červený kříž
ČK	Červený kříž
ČOS	Česká obec sokolská
ČP	Červený půlměsíc
ČR	Česká republika
ČRDM	Česká rada dětí a mládeže
ČSOB	Československá obchodní banka
DC	Dobrovolnické centrum
DCK	Dobrovolnické centrum Kladno
DD	Dětský domov
DCPT	Dobrovolnické centrum Prachatice
DPP	Dohoda o provedení práce
DZ	Diakonie Západ
ERC	Ekumenická rada církví
EDS	Evropská dobrovolnická služba
ERD	Evropský rok dobrovolnictví
EU	Evropská unie
FB	Facebook
FCH CL	Farní charita Česká Lípa
FM	Frýdek-Místek
FN	Fakultní nemocnice
FNO	Fakultní nemocnice Ostrava
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci

GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung (německá obdoba české s. r. o.)
GŘ	Generální ředitelství
HB	Hnutí Brontosaurus
HVT	Hlavní vedoucí tábora
HZS	Hasičský záchranný sbor
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IJFD	Internationaler Jugendfreiwilligendienst (Mezinárodní dobrovolnický rok pro mladé)
IT	Informační technologie
IZS	Integrovaný záchranný systém
JMK	Jihomoravský kraj
JPO	Jednotka požární ochrany
JZ	Jihozápadní
KAMPa	Komunikace Aktivizace Mentoring Participace
KDU-ČSL	Křesťanská demokratická unie – Česká strana lidová
KMO	Knihovna města Ostravy
KONEP	Koalice nevládek Pardubicka
KRDMK	Krajská rada dětí a mládeže Karlovarska
KSH	Krajské sdružení hasičů
MC	Mateřské centrum
MK	Ministerstvo kultury
MCKV	Mateřské centrum Karlovy Vary
MKS	Městské kulturní středisko
MMKV	Magistrát města Karlovy Vary
MMP	Magistrát města Pardubic
MNO	Městská nemocnice Ostrava Fifejdy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra ČR
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZV	Ministerstvo zdravotnictví
NDOP	Nálezová databáze ochrany přírody
NNO	Nestátní neziskové organizace
NZDM	Nízkoprahový klub pro děti a mládež
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OSH	Okresní sdružení hasičů
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna (polská obdoba sdružení dobrovolných hasičů)
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PO	Požární ochrana
PPP	Psychologická první pomoc

PR	Public relations (vztahy s veřejností)
RDC	Rada dobrovolnických center
SAS	Sociálně aktivizační služba
SCALP	Status and Conservation of the Alpine Lynx Population
SČP	Syrský arabský Červený půlměsíc
SDA	Sdružení dobrovolných aktivit
SDH	Sdružení dobrovolných hasičů
SDK	Studentský dobrovolnický klub
SEV	Středisko ekologické výchovy
SH	Státní hrad
SHČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezka
SK	Středočeský kraj
SVČ	Středisko volného času
SVR	Systém včasné reakce
TI	Transparency International
TJ	Tělovýchovná jednota
TSP	Terénní sociální služba
UK	Univerzita Karlova
ÚMO	Úřad městského obvodu
VN	Vítkovická nemocnice
VOŠ	Vyšší odborná škola
VSS	Volonterski servis Srbije (Dobrovolnická služba Srbska)
VŠ	Vysoká škola
ZČ	Základní článek
ZČU	Západočeská univerzita
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola

1 PŘEDMLUVA

V rámci studie, která připravuje podklady k rozvoji Koncepce dobrovolnictví v ČR, byla zpracována část B /Popis dobrovolnických center a organizací včetně příkladů dobré praxe v ČR. Za řešitelský kolektiv zde chceme poděkovat všem dobrovolnickým organizacím za vstřícnou spolupráci a za poskytnutí součinnosti při tvorbě příkladů dobré praxe, bez které by nebylo možno tuto studii zpracovat. Příklady dobré praxe byly vybrány tak aby ukázaly různorodost v práci dobrovolníků, rozmanitost jednotlivých přístupů organizací k managementu v dobrovolnictví, způsoby vzdělávání a oceňování dobrovolníků. Sběr příkladů dobré praxe a sběr informací sloužících jako podklad pro popis dobrovolnických center a organizací byl realizován formou:

- a) polo-strukturovaných rozhovorů v dobrovolnických centrech a organizacích, které probíhaly od ledna do února 2018,
- b) zaslaných textů a podkladových materiálů od organizací,
- c) z veřejně dostupných zdrojů.

Na základě získaných informací byly vytvořeny příklady dobré praxe a popisy dobrovolnických center a organizací. V některých případech byly příklady dobré praxe jen redakčně upraveny, případně dopracovány do podoby požadované Ministerstvem vnitra. Dne 19. dubna 2018 byly všechny texty zaslané e-mailem dobrovolnickým centrům a organizacím k autorizaci do termínu 25. dubna 2018, kdy měli všichni možnost a prostor vyjádřit se k zaslaným textům. U všech autorizací přijatých od 19. 4. do 25. 4. byly zapracovány připomínky týkající se správnosti věcného obsahu textu, aktualizace veřejně dostupných zdrojů, drobného doplnění informací. Všechny dobrovolnické organizace a centra byly informováni, že pokud se do uvedeného termínu nevyjádří, budou všechny zpracované texty považovány za autorizované.

V Ostravě dne 26. dubna 2018 za řešitelský tým Mgr. Andrea Hrušková.

2 VYBRANÁ DOBROVOLNICKÁ CENTRA V ČESKÉ REPUBLICE

2.1 JIHMORAVSKÝ KRAJ – DC 67

Název	Dobrovolnické centrum 67 organizační složka Plán B, z. s.
Město	Brno
Osoba, která poskytl rozhovor	Bc. Kateřina Petrášová – statutární zástupce
Kontakt	http://dc67.cz/ plan_b @volny.cz

Nezisková organizace Plán B, z. s., vznikla v lednu 2001 jako reakce na obecnou potřebu rozšířit nabídku spontánních aktivit pro neorganizované děti a mládež. Dobrovolníci zde usilují o kulturní a sociální rozvoj místní komunity – cílovou skupinou jsou především děti a mládež. Pořádané kulturně-společenské akce jsou určeny rovněž pro širší veřejnost. Podstatným tématem je také zapojování mladých lidí do dění v místní komunitě a jejich participace.

Dobrovolnické centrum 67 vzniklo jako součást Plánu B, z. s., poskytuje mladým lidem ve věku od 15 do 30 let informace o možnostech dobrovolnictví v Brně, České republice i ve světě. **Hlavní snahou centra je propojit zájemce o dobrovolnickou práci s organizacemi, které dobrovolníky hledají.** Centrum také nabízí svůj prostor mladým lidem jako zázemí pro rozvíjení jejich vlastních nápadů, poradenství při hledání finančních zdrojů pro realizaci jejich vlastních projektů, možnost najít si „partáky“ pro své vlastní aktivity. Na webu je umístěn také přehled volnočasových aktivit a zajímavých akcí v Brně a jeho okolí spolu s nabídkou aktivit jiných dobrovolnických organizací. Centrum nabízí zajímavý **večerní program**, na kterém je možnost představit se se svými dobrovolnickými zkušenostmi či s úspěšným projektem; tyto aktivity zaujaly nejvíce. Centrum spolupracuje s 50 organizacemi, které potřebují dobrovolníky. Aktivním způsobem komunikují na sociálních sítích, tj. facebooku, kde také tímto způsobem dobrovolníky získávají a mají zde vytvořenou **vlastní neformální dobrovolnickou skupinu**. Pracovníci centra jsou tak schopni reagovat aktivně na poptávku po dobrovolnících, nebo také naopak pokrýt zájem dobrovolníků být někde potřebnými. Centrum má **vytvořenou síť** pomocí e-mailových a facebookových adres dobrovolníků, která se však podle zájmu a aktivit dobrovolníků mění. Rozesíláním informací podle potřeby dobrovolníky kontaktují. Centrum

uskutečňuje průměrně 4 akce měsíčně ve spojitosti s koncerty, výstavami, přednáškami, vernisážemi fotografií, workshopy. Dobrovolnické aktivity probíhají od roku 2011. Stálý zaměstnanec je 1, další pracovníci jsou stážisté (i zahraniční) a dobrovolníci. Zahraniční studenti zde mají praxi přes Erasmus+, taktéž čeští studenti zde vykonávají praxi. Výstupem praxe je kompetenční model, kde student popíše, co vše se v praxi naučil, a může si výstup připojit k CV. Studenti vykonávají většinu práce dobrovolnického centra, se všemi se cíleně pracuje. Centrum vytváří paralelu s ostatními dobrovolnickými organizacemi. Jednou měsíčně uskutečňují **společné snídaně**, kde konzultují potřebné informace, probíhá zde tzv. **burza problémů** a 2x do roka **síťovací setkání**, kde se všichni setkají a komunikují spolu. Všichni potřebují získávat zkušenosti od **koordinátorů dobrovolníků**, ale i ti se často mění. Toto centrum není typickým příkladem v porovnání s ostatními centry, není to akreditované pracoviště pro dobrovolnictví na MV.

Přijetí dobrovolníka probíhá pomocí rozhovoru o tématu, o které má zájem, a vysvětlení možností, které mu organizace může nabídnout. Posléze zájemce dostane tip na organizaci, kam se má vydat. Centrum organizaci osloví, zda došlo k úspěšnému kontaktu. Podněty, které dobrovolníci a organizace mají, jsou interpretovány na **společných večerech**. Byl zde vytvořen blok vzdělávacích workshopů pro **koordinátory dobrovolníků** z financí Norských fondů. Největší zájem je o témata z **dobrovolnického managementu** (motivace, získávání, oceňování, komunikace). Centrum nepožaduje po dobrovolnících smlouvu o dobrovolnictví, v přijímajících organizacích zdravotních a sociálních služeb je to jiné. Centrum své dobrovolníky nemá, pouze jim zprostředkovává činnost. V oblasti oceňování jsou tedy zaměřeni na stážisty. Centrum se účastní Křesadla, jelikož na svých snídáních komunikuje s koordinátory dobrovolníků i s dobrovolníky. **Vzdělávání pro dobrovolníky** se týká především těch, kteří pracují **již delší dobu**. Pak je pro ně připraven např. zážitkový víkend, přednáška, beseda podle zajímavých témat v dobrovolnictví. Za zajímavé by organizace považovala interaktivní setkávání koordinátorů dobrovolníků na krajské úrovni spolu s dobrovolnickými centry v dané oblasti a účastníky se neziskovkami. **Financování je vícezdrojové**: MŠMT, Jihomoravský Kraj, Město Brno,

vypisované dotační tituly, Norské fondy, Erasmus+. Finanční výhled je obvykle na rok, situace se však mění podle působících okolností a není stabilní. Centrum je ve svém sídle v pronájmu a vlastní pouze vybavení kanceláří a pomůcky k výkonu svých aktivit. Finance z MV na rozvoj dobrovolnických aktivit nevyužívají. Pojištění a náklady spojené s dobrovolníky nechávají na organizacích, do kterých jsou dobrovolníci vysíláni. Fundraising nevyužívají, nemají na to osobu, která by tuto práci vykonávala. Organizace nevykonává přímou dobrovolnou činnost, zde se fundraisingu nedaří.

2.1.1 Příklad dobré praxe – Dobropoint

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Bc. Kateřina Petrášová – statuární zástupce
---	---

Název aktivity: Dobropoint

Cílová skupina: Zájemci o dobrovolnictví ve věku 15–30 let. Neziskové organizace a neformální skupiny pracující s dobrovolníky.

Popis realizace aktivity:

Cílem aktivity je zprostředkovat kontakt mezi zájemci o dobrovolnickou práci a organizacemi či neformálními skupinami, které hledají pro svou činnost dobrovolníky. Organizace vhodné pro zájemce jsou doporučovány na základě zkušeností z předchozí spolupráce, monitoringu a kontroly náplně činnosti dané organizace a především na základě hodnocení systému práce s dobrovolníky. Dvakrát týdně, vždy ve středu a ve čtvrtek v čase 15:30 – 18:00, má centrum otevřeno pro veřejnost, tzn. kdokoli může využít možnost konzultace. Osobní konzultace s koordinátorkou DC67, určené všem zájemcům o dobrovolnictví z řad veřejnosti, probíhají přímo v DC67. Dále jsou realizovány konzultace s pracovníci SVČ Lužánky, která informuje o Evropské dobrovolné službě (pondělí 14:00 – 16:00).

Zájemcům o dobrovolnictví je nabízen přehled domácích i zahraničních dobrovolnických příležitostí. Jako nástroj pro podporu předávání informací jsme vytvořili **Katalog neziskových organizací a neformálních skupin, se kterými**

spolupracujeme. Nově jsme vytvořili sekci „Vyber si organizaci“ na našem novém webu, který připravujeme ke spuštění. Tato stránka nabízí ucelený a přehledný online katalog organizací sídlících v Brně, které vítají pomoc dobrovolníků. Dále na webu seznamujeme s aktuální nabídkou dobrovolnických příležitostí v našem městě, Jihomoravském kraji a ve světě.

Organizace a neformální skupiny aktivně vyhledáváme a za účelem intenzivní spolupráce neustále oslovujeme také nové organizace. Koordinátorka DC67 osobně navštívila za poslední 3 roky 52 vybraných organizací přímo v jejich prostorách. S koordinátory dobrovolníků je pravidelně v kontaktu a nabídku dobrovolnictví v organizacích průběžně aktualizuje.

Centrum je regionálním partnerem sítě **Eurodesk**, která umožňuje mladým lidem a pracovníkům s mládeží snadný a rychlý přístup k evropským informacím (také na stránce **Europa.eu**). Poskytovány jsou informace o:

- evropských programech pro mladé lidi a pracovnících s mládeží;
- aktivitách v zahraničí – studium, práce, cestování, ubytování, dobrovolnictví;
- kontaktu na zahraniční organizace;
- obecných informacích o EU.

Přínos aktivity pro cílovou skupinu:

Přínosem pro neziskové organizace je možnost přes naši organizaci prezentovat svou nabídku dobrovolnictví a najít si dobrovolníky. Zástupce organizací pravidelně seznamujeme s dalšími službami, které jim nabízíme – možnost zúčastnit se síťovacích setkání a pravidelných neformálních setkáváních „snídaní“ a také s nabídkou vzdělávacích workshopů a seminářů v oblasti managementu dobrovolnictví. Cílové skupině mladých lidí umožňujeme získat informace o možnostech dobrovolnictví v ČR a zahraničí, kontakty na organizace v jejich městě, představujeme jim možnosti zapojení se do projektů, které mají pozitivní dopad na místní komunitu. Mladé lidi motivujeme k vytváření a rozvíjení vlastních projektů a podporujeme v sebeuplatnění při praktické dobrovolnické činnosti. Umožňujeme jim nabýt nové zkušenosti a dovednosti.

Omezení/bariéry/překážky, které provázely realizaci aktivity:

Omezením může být přílišná vytiženost koordinátorů a koordinátorek dobrovolníků. Na základě osobních setkání usuzujeme, že mají velký zájem věnovat více času koordinaci dobrovolníků a výzvám spojeným se získáváním a nábořem dobrovolníků, avšak nejsou vždy dostatečně podporováni organizací, ve které působí. O to víc je proto důležitá podpora našeho dobrovolnického centra. V budoucnu bychom síť spolupracujících organizací chtěli nadále rozšiřovat a pomáhat zvýšit míru zapojení dobrovolníků v organizacích a kvalitu práce koordinátorů. **Další potřeby jsou pocítovány z pohledu koordinátorů dobrovolníků**, se kterými jsme v kontaktu; chybí jim finanční prostředky na tyto oblasti:

- supervize;
- vzdělávání koordinátorů dobrovolníků (management dobrovolnictví);
- vzdělávání dobrovolníků (např. odborná tematická školení – Jak pracovat s autisty, prezentační dovednosti, první pomoc, dovednosti školitelé/lektori);
- občerstvení na setkání s dobrovolníky;
- podpora malých organizací a neformálních skupin (zpracování účetní uzávěrky, ověřování listin zdarma, audit);
- drobné odměny pro dobrovolníky;
- vybavení kanceláře;
- odměny pro mentory;
- neakreditované organizace – zajištění pojištění dobrovolníků.

Centrum by potřebovalo větší systematickou propagaci na školách a větší podporu v možnostech poskytovat vzdělávací workshopy pro ostatní neziskové organizace a jiná dobrovolnická centra. Možnost dalšího rozvoje vidíme ve firemním dobrovolnictví, kdy se pro veřejnost uvede, kolik hodin dobrovolníci ročně provedou a kolik tím ušetří peněz. Tato informace se jeví pro společnost jako argumentačně silná. Vnímání dobrovolnictví ve společnosti je různé, mladí lidé jsou k dobrovolnictví aktivní a spolu s informovaností se jejich zájem stále zlepšuje. Starší lidé často nevědí a také nemají motivaci, proč by se dobrovolnictví

věnovali. Často je to pouze z neznalosti pojmu dobrovolnictví, přestože veřejně prospěšnou službu obvykle vykonávají. Nepoužívají označení „dobrovolnictví“, které jim není známé a vlastní. Dobrovolnictví chybí větší propagace ve společnosti. Z 90 % dobrovolnictví vykonávají ženy vysokoškolačky.

Možnosti dalšího rozvoje:

Spolupracující organizace, zejména ty, které se potýkají s nedostatkem dobrovolníků, oceňují naše služby, do kterých je zahrnutá také možnost zveřejnění aktuálních výzev a akcí pro dobrovolníky na našem webu a FB. Jak dokládá naše databáze partnerských organizací, kterou si vedeme, spousta organizací se potýká s nedostatkem dobrovolníků, ať už celkově nebo sezónně, je proto vítána také možnost prezentovat svou činnost v rámci večerních programů probíhajících v DC67 a přímo tak oslovit a motivovat mladé lidi pro spolupráci. Koordinátoři dobrovolníků hodnotili jako velmi přínosné to, že se pravidelně v rámci společných setkání dotazujeme na úskalí jejich práce (velmi často naráží na nedostatečnou personální kapacitu, nízké úvazky) a diskutujeme o možnostech zvýšení profesionalizace práce s dobrovolníky. V těchto aktivitách budeme nadále pokračovat a chystáme se nabídnout možnost spolupráce také mimobrněnským organizacím a vést si databázi dobrovolnických projektů a příležitostí v JMK.

2.1.2 Příklad dobré praxe – Neformální setkávání koordinátorů dobrovolníků

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Bc. Kateřina Petrášová – statuární zástupce
---	---

Název activity: Neformální setkávání koordinátorů dobrovolníků – snídane (probíhají jednou za měsíc v Dobrovolnickém centru 67 v čase 8:30 – 10:00).

Cílová skupina: Zaměstnanci neziskových organizací a zástupci neformálních skupin pracujících s dobrovolníky ve věku 15–30 let. Jedná se zejména o koordinátory a koordinátorky dobrovolníků z brněnských neziskových organizací a neformálních skupin. Podařilo se nám zapojit též úředníky z Krajského úřadu JMK a Magistrátu města Brna.

Popis realizace aktivity:

Cílem aktivity je podpora role koordinátora dobrovolníků v rámci organizací, výměna zkušeností, sdílení dobré praxe, plánování společných aktivit a projektů a zajištění propagace dobrovolnictví. Společně hledáme možnosti, jak navázat dobrovolnická témata na současné koncepce a dokumenty, jako například dokumenty měst, strategické dokumenty krajů nebo koncepce ministerstev.

Rozhodnutí pravidelně se setkávat vyplynulo **ze sít'ovacích setkání v roce 2015**, kdy si jednotliví účastníci uvědomili, že je žádoucí se potkávat pravidelně a vytvořit tak **užší skupinu lidí, kteří budou řešit společná témata**. Vznikla tedy neformální skupina tvořená především koordinátory a koordinátorkami dobrovolníků. V rámci setkání máme prostor sdílet zkušenosti v oblasti práce s dobrovolníky, řešit problémy, se kterými se koordinátoři často potkávají, sdílet pozvání na akce, které jednotlivé organizace připravují a pochlubit se vzájemně pozitivními výsledky a příklady z praxe.

Celkem proběhlo již 19 snídání, skupina se stále rozšiřuje, pravidelně chodí 8–12 účastníků, přičemž celkově se setkání zúčastnilo již 32 osob z 27 organizací. V rámci setkání jsme naplánovali již několik akcí, jejichž cílem bylo propagovat dobrovolnictví – v říjnu 2016 to byla akce „**Dobrodružně za dobrovolnictvím**“, v podstatě se jednalo o den otevřených dveří v 7 vybraných brněnských neziskových organizacích spojený s večerem, na kterém proběhl malý **Jarmark neziskovek a ocenění aktivních účastníků dne spojených s losováním o ceny**. Dále jsme naplánovali ocenění dobrovolníků **Křesadlo v JMK**, které v našem kraji dosud chybělo (realizaci převzala organizace Maltézská pomoc). Podařilo se nám ve spolupráci s filmovými tvůrci z My Street Films natočit minutový spot o dobrovolnictví, který budeme spolu s našimi partnerskými organizacemi propagovat mezi cílovou skupinu mladých lidí a širokou veřejností.

Některé společně naplánované propagační aktivity:

Prezentace DC67 na **Jarmarku neziskovek**. Dobrovolnické centrum 67 zde mělo svůj **Infostánek na Jarmarku** neziskových organizací, který proběhl v dubnu v rámci festivalu o lidských právech Jeden svět Brno 2016.

„Dobrodružně za dobrovolnictvím“ 13. 10. 2016. Akce Dobrodružně za dobrovolnictvím byla koncipována jako den otevřených dveří, který proběhl 13. října v čase 14–18 hod. v 7 brněnských neziskových organizacích. Od 19:00 jsme pak uspořádali setkání **v Bajkazylu**, kde účastníky čekalo charitativní slosování o ceny, prezentovaly se zde zúčastněné neziskovky a byli odměněni (taškou s originálním potiskem) ti, kteří se zapojili během odpoledne do aktivit, jež si pro ně připravily jednotlivé organizace – např. kvízy, jízda zručnosti na vozíku, besedy s dobrovolníky, projekce dokumentů či prohlídka pasivního domu.

Zahájení sezóny DC67 „Otvírák“ 20. 9. 2016, Brno

DC67 ve spolupráci s Lužánkami, které každoročně hostí dobrovolníky Evropské dobrovolné služby (EDS), uspořádalo na konci září akci **„Otvírák“**. Tato akce si kladla za cíl oslovit na začátku školního roku mladé lidi, seznámit je s možnostmi dobrovolnictví nejen v České republice, ale i v zahraničí, a nastartovat další sezónu. Akce byla koncipována jako zážitkově informační a byla zaměřena na propojení cizinců žijících v Brně s místní komunitou. Hlavní program, který byl spojený s oslavami 10. výročí fungování EDS v SVC Lužánky, představovala prezentace o historii EDS spojená s vernisáží fotografií z ročního pobytu zahraničních dobrovolníků v Brně. V rámci akce se konala hudební vystoupení brněnských kapel: Acrew band, Urband a Anatoli a součástí programu byly jazykové workshopy a dílna zaměřená na výrobu hudebních nástrojů z recyklovaných materiálů. Počet zúčastněných: 11 pořadatelů a přibližně 180 účastníků.

Pravidelné propagační aktivity

Během roku 2016 jsme spravovali webové stránky www.dc67.cz, kam jsme pravidelně umísťovali měsíční programy centra, pozvánky na významné akce, informace o možnostech dobrovolnictví a jiné aktuality. Pokračovali jsme ve spolupráci s weby partnerů a centrálním webem kampaně ERD www.dobrovolnik.cz. Informace o našich aktivitách a o programu DC67 dáváme na mnoho webových portálů – např. www.365dni.cz, www.akce.cz, www.brnaci.cz, www.informuji.cz, www.luzanky.cz/akce/kalendarakci/kalendarakci.php,

<http://www.gotobrna.cz>, www.is.muni.cz/auth/vyveska; informace o našich programech inzerovaly také stránky www.mladiinfo.cz a www.eurodesk.cz.

Přínos aktivity pro cílovou skupinu:

Aktivitou jsme reagovali na poptávku od organizací a neformálních skupin. Přínosem pro cílovou skupinu je možnost výměny zkušeností, sdílení problémů v oblasti práce s dobrovolníky a praxe. Výhodou je možnost porovnání metod a způsobů práce s ostatními účastníky a také seznámení se s novinkami v oblasti dobrovolnictví, úpravami zákona, novými trendy apod.

Omezení/bariéry/překážky, které provázely realizaci aktivity:

Omezením může být přílišná vytíženost koordinátorů a koordinátorek dobrovolníků. Také finanční podpora této naší aktivity je problémem, na který je nutné se zaměřit – dotujeme občerstvení, náklady na nájem a energii z vlastních zdrojů. Dalším omezením fungování skupiny může být přílišná fluktuace zaměstnanců organizací a nedostatečné předávání informací v rámci organizace.

Možnosti dalšího rozvoje:

Na základě zpětné vazby, kterou od účastníků dostáváme, jsme přesvědčeni, že má velký význam v aktivitě pokračovat. Takový příklad aktivity pro neziskové organizace působící v našem městě je unikátní. Možnost účasti na společných setkáních je nabízena prostřednictvím pravidelného měsíčního newsletteru neziskovým organizacím a neformálním skupinám v Brně a okolí. Účastníkům setkání je zasílán zápis, který postupně rozšiřujeme o další témata. V budoucnu očekáváme, že se připojí také další zájemci a přinesou nové podněty a témata.

2.1.3 Příklad dobré praxe – Vzdělávání koordinátorů dobrovolníků

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Bc. Kateřina Petrášová – statuární zástupce
---	---

Aktivita: SETKÁNÍ ORGANIZACÍ, KOORDINÁTORŮ DOBROVOLNÍKŮ PRACUJÍCÍCH S DOBROVOLNÍKY. V březnu 2016 jsme zorganizovali dvoudenní síťovací setkání organizací a neformálních skupin pracujících

s dobrovolníky ve věku 15 – 30 let, jež mělo za cíl **obnovu spolupráce v oblasti dobrovolnictví** v Brně a Jihomoravském kraji a výměnu zkušeností. Další síťování jsme realizovali dne 7. 12. 2016. Součástí programu síťování bylo vzájemné představení účastníků a zastoupených organizací, představení toho, čím se zabývají, jak pracují s dobrovolníky, co se jim v práci s dobrovolníky daří a co by si zasloužilo pozornost a zlepšení. Bylo zahájeno společné detailní zmapování aktuální situace v práci s dobrovolníky. Setkání nabídlo prostor pro plánování budoucích společných aktivit a projektů a výstupem aktivity je, že 1x měsíčně nadále probíhají **neformální pracovní setkání**, snídaně se zástupci organizací, kde **rozpracováváme témata ze síťovacích setkání**. Průměrně se snídaní účastnilo cca 10 zájemců, nicméně po posledním setkání dne 7. 12. 2016 se počet zapojených účastníků zdvojnásobil.

Aktivita: GO FOR IT! – TEMATICKÉ SKUPINY MLADÝCH: (leden – červen / září – prosinec) Go For It Klub – pravidelně se scházející skupiny se zájmem o některé z témat, pořádající rozmanité typy akcí. Pomoc a podpora v podobě koučování, při **využívání metod neformálního vzdělávání dobrovolníků, konzultace konkrétních projektů**. V roce 2016 byla v DC67 aktivní především skupina Multikultura a lidská práva.

Aktivita: Vzdělávání koordinátorů dobrovolníků

Cílová skupina: Především zaměstnanci neziskových organizací a zástupci neformálních skupin pracujících s dobrovolníky ve věku 15–30 let. Jedná se zejména o koordinátory a koordinátorky dobrovolníků z brněnských neziskových organizací a neformálních skupin.

Popis realizace aktivity: Realizovali jsme celkem 8 workshopů, které byly nabídnuty zájemcům z organizací a neformálních skupin s cílem zvýšit dovednosti a schopnosti neziskových organizací (zejména pak koordinátorů dobrovolníků).

Workshopy probíhaly od října do začátku března. Vždy v pondělí od 18:00 do 20:00 v DC67. Koordinátorům dobrovolníků bylo umožněno zúčastnit se nabídnutých i osobních schůzek se zaměstnankyní DC67 nebo kontakt mailem, také přes web a facebook DC67.

Témata a počty účastníků jednotlivých workshopů:

1. workshop 5. 10. – získávání dobrovolníků, první setkání, počet účastníků 23
2. workshop 19. 10. – průběžná práce s dobrovolníky a jejich zapojování, počet účastníků 24
3. workshop 2. 11. – motivace dobrovolníků a odměňování, udržení dobrovolníků, počet účastníků 24
4. workshop 16. 11. – připravená organizace, osobní a profesní role koordinátora dobrovolníků, počet účastníků 23
5. workshop 18. 1. – komunikace s dobrovolníky – sdílené dokumenty, FB, počet účastníků 12
6. workshop 25. 1. – práce se zahraničními dobrovolníky – specifika, potřeby, počet účastníků 15
7. workshop 7. 3. – supervize a evaluace, umění zpětné vazby, počet účastníků 15
8. workshop 15. 2. – koučování, leadership a moderní způsoby vedení lidí, počet účastníků 20

Co se týče metody práce s cílovou skupinou, při workshopech bylo využíváno ústní prezentace, pracovalo se ve skupinách, formou brainstormingu, využili jsme metodu world café a také vlastní prezentace účastníků. Touto aktivitou jsme reagovali na poptávku od organizací a neformálních skupin. Vzdělávání koordinátorů dobrovolníků v oblasti managementu dobrovolnictví není ze strany organizací obecně příliš věnována pozornost. Z výsledku analýz zájmu vyplynulo, že je velký zájem především o praktická témata (např. získávání dobrovolníků, jejich udržení a motivace) – tzn. o první čtyři workshopy. Témata jsme zvolili tak, aby je dokázali využít nejen začínající koordinátoři a koordinátorky, ale také ti zkušenější. Naším cílem bylo umožnit účastníkům výměnu zkušeností a dobré praxe, sdílení problémů.

Přínos aktivity pro cílovou skupinu:

Přínosem jsou jednoznačně získané dovednosti a znalosti. Výhodou vzdělávacích setkání je možnost porovnání metod a způsobů práce s ostatními účastníky. Po realizaci bloku vzdělávacích workshopů jsme zhodnotili přínos pro cílovou skupinu (ověřený zpětnovazebním dotazníkem). Zjistili jsme, že vzdělávání přispělo ke zkvalitnění práce s dobrovolníky v jednotlivých organizacích.

Omezení/bariéry/překážky, které provázely realizaci aktivity:

Omezením může být přílišná vytíženost koordinátorů a koordinátorek dobrovolníků. Zaznamenali jsme velký zájem o témata, avšak zkušenost ukázala také poměrně velký propad mezi počty původně přihlášených a počtem skutečně přítomných účastníků. Nicméně v součtu je poměr uspokojivý (156 namísto 187), počet přítomných organizací byl nad naše očekávání, zúčastnilo se celkem 40 neziskovek. Celkový průběh hodnotíme velmi uspokojivě a motivačně i pro nás. Jak se ukázalo, poptávka po vzdělávání koordinátorů značně převyšuje aktuální nabídku. Pokles počtu účastníků jsme zaznamenali u workshopů, které se věnovaly specifickým tématům, která ne každá organizace používá (např. práce se zahraničními dobrovolníky nebo supervize). Proto jsme se rozhodli nabídku vzdělávání upravit a omezit pouze na témata, o která je velký zájem (viz výše).

Možnosti dalšího rozvoje:

V návaznosti na již realizované workshopy a vyhodnocené zpětné vazby jsme v průběhu roku 2017 zjišťovali zájem zástupců neziskových organizací o daná témata. Zjistili jsme, že největší zájem je opět o první čtyři témata – především o získávání dobrovolníků, průběžnou práci s dobrovolníky a jejich motivaci a odměňování. Dále zejména o téma koučování, evaluace a zpětné vazby. Konzultovali jsme nabídku vzdělávání také s kolegyněmi z Bratislavského dobrovolnického centra, které nám potvrdily zájem ze strany tamních organizací o stejná témata. Vzdělávací blok zaměřený na vybraná témata se chystáme v následujících letech zopakovat.

2.2 MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ – DC ADRA

Název	DC ADRA Ostrava
Město	Ostrava
Osoba, která poskytl rozhovor	Ing. Dagmar Hoferková – vedoucí centra Ostrava Ing. Jana Žoričová – PR pracovník a koordinátorka dobrovolníků v Karviné Stanislav Staněk vedoucí centra Frýdek-Místek
Kontakt	https://adra.cz/dobrovolnictvi/ostrava , dcostrava@adra.cz
Příklady dobré praxe byly zpracovány ve spolupráci	Ing. Dagmar Hoferková – vedoucí centra Ostrava Ing. Jana Žoričová – PR pracovník a koordinátorka dobrovolníků v Karviné Stanislav Staněk vedoucí centra Frýdek-Místek

ADRA (Adventist Development and Relief Agency) je mezinárodní humanitární organizace poskytující pomoc lidem v nouzi. ADRA Česká republika je součástí mezinárodní sítě organizací ADRA, které působí ve více než **130 zemích světa**. Tuto organizaci založila Církev adventistů sedmého dne a pravidelně přispívá na její rozvoj. V **České republice** pracují od roku **1992**. **ADRA ČR** je součástí mezinárodní sítě, jejímž prostřednictvím jsou **schopni rychle a pružně reagovat na humanitární katastrofy**. U dlouhodobých projektů znají díky místním pracovníkům velmi dobře potřeby lidí, které podporují, i prostředí, ve kterém lidé žijí. Tím se zvyšuje efektivita a celková udržitelnost jejich projektů. Jejich cílem je poskytovat pomoc potřebným na celém světě v co nejlepší kvalitě v souladu s mezinárodně akceptovanými standardy. Proto se ADRA, o.p.s., hlásí ke **Kodexu efektivnosti FoRS**, přičemž dodržování jeho principů pravidelně hodnotí a zasazuje se o jejich zlepšení. Dále se zavazuje k dodržování obecně platných kvalitativních standardů a principů souvisejících s poskytováním humanitární pomoci, tzv. **Humanitárních standardů FoRS**.

Práce v České republice.

V České republice ADRA koordinuje **11 dobrovolnických center**, která se zaměřují především na pomoc seniorům, dětem a zdravotně postiženým. Centra vysílají do domovů pro seniory, nemocnic, ústavů sociální péče a dětských domovů více než **1 830 pravidelných dobrovolníků**. Více na www.adra.cz/dobrovolnictvi. **ADRA patří mezi největší koordinátory pomoci při povodních a jiných živelních katastrofách v ČR**. Do pomoci při mimořádných

událostech v České republice se aktivně zapojují od roku 1997, kdy zasáhly velkou část Moravy rozsáhlé povodně. ADRA se v České republice věnuje také **globálnímu rozvojovému vzdělávání**, které vede žáky, studenty i pedagogy k zájmu o globální témata, jako je migrace, ochrana životního prostředí, chudoba, odpovědná spotřeba, spravedlivý obchod, lidská práva aj. Více na www.adra.cz/opravdovysvet.

Jak hospodaří organizace ADRA: Finanční prostředky na zajištění pomoci druhým lidem ADRA získává od dárců a podporovatelů ze strany široké veřejnosti, firem, státních institucí (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, MPSV, Ministerstvo zdravotnictví), z krajů, měst, obcí, České rozvojové agentury nebo z nadací. V roce 2016 putovalo **92 % všech získaných prostředků od dárců a od veřejných institucí na zahraniční a domácí projekty, jejichž cílem je pomáhat lidem v nouzi**. Největší část prostředků byla využita na rozvojové projekty. Na zajištění administrativy a rozvoje organizace bylo použito pouze 8 %, v případě prostředků z veřejných sbírek je na administrativu použito pouze 5 % z celkového objemu finančních prostředků.

První dobrovolnické centrum ADRA bylo založeno ve Frýdku-Místku v roce 2004. Cílem práce dobrovolnických center je poskytnout smysluplnou činnost občanům všech věkových kategorií a zároveň vyhledávat ty, kteří pomoc potřebují. Dobrovolnická centra chtějí nejenom pomáhat, ale i motivovat lidi k tomu, aby se dobrovolnictví stalo přirozenou součástí jejich života. V roce 2015 spolupracovalo **11 dobrovolnických center** ADRA v České republice se **149 sociálními, zdravotnickými a dalšími zařízeními** a koordinovalo činnost **1 832 pravidelných dobrovolníků**. Ti věnovali druhým již **68 200 hodin** svého volného času a celkem uskutečnili **35 160 návštěv**. Dobrovolníci pomáhají seniorům, zdravotně postiženým osobám, osamělým a nemocným lidem nebo sociálně znevýhodněným dětem. Docházejí za nimi do nemocnic, domovů pro seniory, dětských domovů, ústavů sociální péče, hospiců, pěstounských rodin a věnují jim svůj čas. Jak taková setkání probíhají? Společně chodí na procházky, jezdí na výlety, hrají společenské hry, čtou si, malují a povídají si. Dobrovolníci přinášejí nové podněty, zajímavé aktivity a kontakt s veřejným děním. Smyslem práce dobrovolníků není nahradit zaměstnance zařízení, do kterého

dobrovolníci docházejí, ale přinést dětem, dospělým i seniorům něco navíc. Tím, že s nimi dobrovolníci tráví volný čas, pomáhají jim radovat se ze života, a přispívají tak k lepšímu průběhu léčby a terapie. Dobrovolníci jsou zdarma proškoleni, pojištěni, mají smlouvu a po dobu výkonu činnosti jim dobrovolnická centra poskytují potřebné zázemí.

Jedním z těchto center je dobrovolnické centrum ADRA Ostrava, se čtyřmi akreditacemi Ministerstva vnitra ČR. Dobrovolnické centrum ADRA Ostrava vzniklo 13. 10. 2008 a plynule navázalo na činnost DC ADRA Frýdek-Místek, které již od roku 2004 koordinovalo dobrovolnické programy také v Ostravě. Za sedm let působení DC ADRA v Ostravě bylo vysláno již více než 2 500 dobrovolníků. V roce 2016 se do dobrovolnické činnosti zapojilo 392 dobrovolníků, kteří strávili v zařízeních 8 225 hodin během 4 950 návštěv.

Dobrovolnická centra a charitativní obchůdky

ADRA zahájila prodej věcí z „druhé ruky“ na podzim roku 2010. Jedná se o prodej v režimu veřejné sbírky, jehož celý výtěžek je použit **na podporu dobrovolnických programů u seniorů, zdravotně postižených, dětí, sociálně potřebných a těžce nemocných občanů.** Projekt může být realizován díky štedrosti dárců, kteří darují např. zachovalé oblečení, obuv, hračky, povlečení, ručníky, nádobí, knihy, bytové doplňky, které humanitární organizace ADRA dále nabízí formou prodeje. První charitativní obchůdek byl otevřen ve **Frýdku-Místku**, nyní **ADRA disponuje celkem 13 obchůdky.**

2.2.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci domů

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Andrea Šenkýřová, koordinátorka programu „Dobrovolníci domů“ v Karvině Jana Žoričová, hlavní koordinátorka dobrovolnických programů René Březovják, dobrovolník
---	---

Příklad dobré praxe – dobrovolnický program „DOBROVOLNÍCI DOMŮ“

Program „Dobrovolníci domů“ je jedním z dobrovolnických programů Dobrovolnického centra ADRA Havířov. Tento program odstartoval v září 2014 v Havířově, následně se rozšířil i do měst Karviná a Český Těšín.

Dobrovolníci v rámci tohoto programu navštěvují domácnosti seniorů a tráví s nimi volný čas, nejčastěji povídáním či společnou procházkou. Senioři se do programu zapojují buď sami – většinou telefonicky, nebo se ozvou jejich rodinní příslušníci, kteří tuto bezplatnou službu velice rádi vítají. Jsou to často pracující lidé a nemají možnost se svým blízkým tak často věnovat. Rodina jim pomůže s běžnými potřebami, ale to nejdůležitější pro seniory je být s někým v kontaktu, v klidu si popovídat. Senioři mají většinou domluvené také sociální služby, které jim pomáhají pokrýt základní potřeby. Tyto služby jsou pro seniory zpoplatněny a dodržují se striktně nastavené časy. Za 15 minut návštěvy zaměstnanců sociálních služeb se vykonají dané služby a pověřený zaměstnanec poté odchází. Senioři však pociťují velkou potřebu lidského kontaktu, který jim zaměstnanec sociálních služeb nemůže za takových okolností poskytnout.

Tento dobrovolnický program má proto velmi důležité místo v životě těchto sociálně izolovaných lidí, kteří jsou závislí na pomoci druhých. Samota lidí v jejich bytech je tíží nejvíce, v domovech seniorů jsou tito lidé aktivizováni, denně je pro ně připraven pestrý program, avšak v domácnostech se senioři cítí skutečně sami. Chybí jim povídání o životě, sdílení zkušeností a pocitů s někým, kdo umí naslouchat a má porozumění. Ze zkušeností víme, že senioři se již po prvních návštěvách cítí lépe, dobrovolníci je často inspirují, senioři pak vidí svět veselejší, zajímavější, těší se na další návštěvy.

Na začátku aktivity si koordinátor se seniorem domluví osobní schůzku. Většinou jsou této schůzce přítomni i jiní rodinní příslušníci seniora. V klidném a bezpečném prostředí pro seniora mu koordinátor vysvětlí, jak tento dobrovolnický program funguje. Koordinátor seniora ujistí, že tento program je pro něj bezpečný a jeho hlavním účelem je přinášet seniorům radost, komunikaci, cestu z osamělosti a nové zážitky. Představí seniorovi smlouvu, na základě které k němu může docházet dobrovolník. Vysvětlí mu, že mu bude vybrán dobrovolník, který zcela zdarma bude pravidelně docházet buď každý týden, nebo co 14 dní. To pak záleží na domluvě seniora a dobrovolníka, jak jim to bude vyhovovat. Dobrovolník je pečlivě vybírán podle společných zájmů a také podle intuice koordinátora. Dobrovolník musí projít vstupním školením Dobrovolnického centra ADRA Havířov. Dále musí doložit čistý výpis z Rejstříku trestů a také musí mít potvrzení

o zdravotní způsobilosti od lékaře. Na školení všech nových dobrovolníků jsou pečlivě vybíráni vhodní kandidáti, a to nejen pro tento program. Dobrovolník pro tento program musí být starší 18 let a dodat všechny potřebné dokumenty.

Seniorovi vždy vysvětlíme, jaká jsou práva a povinnosti dobrovolníka. Dobrovolník si může se seniorem povídat, číst knížky, hrát různé deskové hry, prohlížet fotky nebo jít s ním na procházku. Dobrovolník může po dohodě také doprovodit seniora na nákup nebo k lékaři nebo v rámci procházky navštívit kino, divadlo nebo hřbitov. Tuto službu senioři s přicházející Památkou zesnulých (2. 11.) vždy vítají. Dobrovolník nesmí provádět úkony běžné hygieny, vaření, úklidu a manipulace s penězi. Na to jsou zaměřeny sociální služby města.

Pokud senior se vším souhlasí, podepíše smlouvu a koordinátor se s ním domluví na první návštěvě s dobrovolníkem. Mimo jiné se koordinátor na návštěvě u seniora snaží zjistit co nejvíce informací o zálibách seniora, o tom, co rád dělá apod. Z řad dobrovolníků vybírá optimálního „partnera“ pro seniora. Vždy se snaží vybrat tak, aby tito lidé měli něco společného, aby jejich návštěvy byly oboustranně příjemné. První návštěva probíhá vzájemným představením seniora a dobrovolníka. Koordinátor je vždy přítomen u prvních 2–3 návštěv, záleží na domluvě se seniorem a dobrovolníkem.

Koordinátoři také provádějí zpětnou vazbu u seniora, ke kterému dobrovolník dochází – cca jednou měsíčně, aby se ujistili, že vše probíhá tak, jak má. Jsou ve spojení i s dobrovolníky nejen telefonicky, e-mailem, ale také osobně, na pravidelných supervizích, které jsou pořádány 3x ročně. Účastní se jich dobrovolníci, koordinátor a supervizor. Na supervizních setkáních je prostor pro vzájemné sdílení zážitků a pocitů z dobrovolnické činnosti. Jednou ročně je supervize pojata jako společné setkání dobrovolníků a „jejich“ seniorů. Je na ni vždy velmi pozitivní ohlas jak mezi dobrovolníky, tak seniory, ale i mezi zástupci města a rodinnými příslušníky seniorů, kteří se vždy rádi zúčastní.

Rizika fungování tohoto programu jsou především v posouvání hranic pomoci ze strany seniorů. Ti si někdy pletou význam dobrovolníka se sociální pomocí. Někdy senioři po několika návštěvách prosí dobrovolníky o nákupy nebo úklid. Z praxe

vyplývá, že v tomto programu zpravidla fungují dobré a přátelské vztahy mezi dobrovolníky a seniory.

Jako bariéru vnímáme nejvíce osvětu programu mezi seniory a hlavně jejich rodinami. Myslíme si, že je mnoho osamělých lidí v seniorském věku, kteří by přivítali ve své domácnosti dobrovolníka, jen o této možnosti neví.

A jak to vidí dobrovolník René Březovják?

Pan René Březovják je dobrovolníkem v programu „Dobrovolníci domů“ již od podzimu 2016. Působí také v programu u lidí s postižením, a tak pravidelně střídá návštěvy u seniorky paní Rozumkové a pana Lukáše v Domově Benjamín v Karviné. A zde jsou jeho názory:

Co mi přineslo dobrovolnictví?

Dobrovolnictví mi přineslo pocit, že alespoň těmito malými aktivitami pomáhám lidem. Vůbec si nepřipadám, že dělám něco výjimečného. Prostě se setkávám s lidmi a беру je jako součást svého života. Je zvláštní, jaký pohled na dobrovolnictví mají lidé z mého okolí. Ať už se jedná o rodinné příslušníky, kolegy z práce či kamarády. Tyto lidi spojuje jedno: neznalost. A lidé se bojí toho, co neznají nebo co je pro ně cizí. Každopádně ten můj zájem o dobrovolnictví zatím nepolevuje a doufám, že mi vždy zbude čas z mého soukromého života, který mohu smysluplně využít.

Jaké úskalí přináší program „Dobrovolníci domů“?

To úskalí má pojem „lásky k bližnímu“. Je zde velmi úzká hranice mezi dobrovolnictvím a něčím, co lze pojmenovat jako „mám vnuka“. Je velmi těžké odmítnout napečenou buchtu nebo sklenici zavařených okurek, když se podíváte do té usměvavé vráscité tvářičky osůbky, která je o hlavu a půl menší. Zkrátka do cesty mi přišla milá bytost, která děkuje za vlídné slovo. Zde skoro vůbec nevnímám, že vykonávám dobrovolnickou činnost. My, co děláme dobrovolnictví, víme, proč to děláme, co nám to přináší a jak nás to pozvedá.

2.2.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolnictví v nemocnici

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Ing. Dagmar Hoferková – vedoucí centra Ostrava

Příklady dobré praxe v nemocnicích

V rámci území města Ostravy naše DC ADRA Ostrava navázalo oboustrannou spolupráci ve třech nemocnicích (Fakultní nemocnice Ostrava – FNO, Městská nemocnice Ostrava Fifejdy – MNO a Vítkovická nemocnice – VN), zde vysíláme dobrovolníky dle potřeb a požadavků daných zařízení, oddělení nebo situací. Nemocniční prostředí je velmi specifické a klade na pacienty i dobrovolníky vysoké nároky. Pacienti jsou zde v těžké životní situaci v cizím prostředí, ve špatném zdravotním stavu, absolvují nepříjemná vyšetření. To vše se negativně odráží na jejich celkovém stavu a tím i na schopnosti dostat se do lepší fyzické a psychické kondice. I přes veškerou odbornou péči ze strany zdravotníků není vzhledem k jejich pracovnímu vytížení možné věnovat se pacientům plně také po této stránce. Dobrovolníci se tak stávají součástí zdravotnického týmu a podílejí se na zlepšení psychického stavu pacientů a tím i na jejich uzdravení.

DĚTSKÉ PROGRAMY: Stav před působením dobrovolníků v nemocnici byl pro dětské pacienty, kteří se ocitli v tomto prostředí plném cizích lidí a přístrojů, mimo svou bezpečnou zónu, plný traumat. Ta se podepisovala i na rychlosti jejich uzdravení. Traumatické zkušenosti si následovně odnášely děti domů. Negativní zkušenosti se vždy odrážejí v komunikaci se zdravotníky nejen v danou prožívanou chvíli, ale i v budoucí komunikaci. Dobrovolníci zde přicházejí za dětmi, zpříjemnit jim především pobyt v prostředí bez rodičů a kamarádů, přinést rozptýlení a zábavu, dát jim zapomenout na chvíle osamění, bolesti. Nemałym přínosem je zlepšení komunikace dětí se zdravotníky, zvláště v akutních případech dlouhodobě umístěných např. na jednotkách intenzivní péče, hematoonkologii, v popáleninovém centru. Důležitou přípravou pro dobrovolníky je jejich proškolení naším dobrovolnickým centrem, které pořádáme tak, aby se uskutečnilo v daném zařízení, kam bude dobrovolník docházet. Součástí je přítomnost zdravotníků (lékař, sestra, sociální pracovník). Po tomto školení

a splnění všech formálních náležitostí jsou dobrovolníci individuálně zaváděni do zařízení dle potřeb dětských pacientů či oddělení. Dětem se věnují buď individuálně, nebo skupinově v rámci „Kreativní dílničky“. Krom tvůrčích nápadů ze strany dobrovolníků či samotných dětí bývají oblíbenými tématy např. Velikonoce, Den matek, otců, Vánoce aj. U starších dětí to může být i pomoc s učivem do školy. Tyto činnosti mají pozitivní zpětnou vazbu nejen u dobrovolníků, ale i zdravotníků a rodičů. Vítanou změnou jsou akce s programem pro děti (Den dětí, Mikuláš). U těchto akcí je přínosem také spolupráce s ostatními organizacemi působícími v nemocnici (Zdravotní klaun, Celé Česko čte dětem, Haima aj.), popřípadě s oslovenými firmami (sponzoři, kteří darují finance na dárky, příp. i svůj čas a sami se tak na programu aktivně podílí).

Při FNO si dobrovolníci získávali důvěru postupně, zejména svým přístupem. V této fázi uznání prospěšnosti této činnosti v nemocnici a vzájemného respektu profesionálních pracovníků a dobrovolníků byla potřebná podpora a povzbuzení dobrovolníků ze strany koordinátorky, protože dobrovolníci nabízeli svůj čas i energii, ale cítili se v nemocnici nechtění a nepotřební. Individuální přístup koordinátorky, ale i společná neformální setkání, měla pozitivní a stmelovací vliv na další vývoj projektu. Pomyslným barometrem přístupu pozitivního vnímání dobrovolníků personálem byl moment, kdy se jedné z dobrovolnic odvážili svěřit kojence na procházku v areálu nemocnice. Dále následovalo rozšíření práce dobrovolníků o psychicky náročnější oddělení, a to o oddělení dětské hematoonkologie. Dobrovolníci se zde věnují nejen dětem, ale i jejich rodičům, kteří jsou hospitalizováni s dětmi a z pochopitelných důvodů onemocnění svých dětí špatně snášejí. Jedné z dobrovolnic se zde podařilo rozmluvit děvčátko, které odmítalo komunikovat se zdravotníky. Tatínek-samoživitel nemohl být hospitalizován a být tak přítomen vždy u všech vyšetření i samotné náročné léčbě. Tady se podařilo propojit vzájemnou spolupráci a provázanost práce zdravotníků, dobrovolnice a starostlivost rodiče. Velký podíl měl trpělivý a osobní přístup, který poskytla ze své pozice daná dobrovolnice. Pocit smysluplnosti je pak bonusem pro zmiňovanou dobrovolnici. Rozdíl ve vnímání vlastního přínosu dobrovolnické činnosti pro pacienty či klienty je jiný u dobrovolnictví osob v seniorském věku a jiný ve studentském věku. Senioři tuto činnost často vnímají jako náhradní

aktivní výplň svého volného času, který jim tento věk přináší, i pocit vlastní užitečnosti pro společnost, které mají stále ještě co nabídnout. Rozdíl je ve vnímání u dobrovolníků-studentů. Ti tuto činnost vnímají jako novou, prvotní smysluplnou náplň svého života a volného času i získávání potřebných životních zkušeností. Často se vlivem této činnosti rozhodují o svém budoucím povolání, nejčastěji zdravotním, sociálním nebo v jiném příbuzném humanitním oboru.

SENIORSKÉ PROGRAMY: Při MNO dobrovolníci docházejí nejčastěji na oddělení dlouhodobé péče, kde se senioři zotavují po akutních stavech nemoci a komplikacích s tímto stavem spojených. Návrat k jejich uzdravení je vzhledem k věku velmi pozvolný. Senioři zde musí řešit nejen svůj zdravotní stav, ale také svou další společenskou existenci. Tato zátěž se odráží na jejich psychice a také na motivaci k jejich uzdravení. K neprospěchu celé situace je nezájem jejich rodiny. Dobrovolníci zde přinášejí pohled zvenčí, naději, vlídné slovo, pozornost a pochopení, které senioři tolik postrádají. Velmi často se tak stává, že dobrovolník posléze navštěvuje seniora i doma či v některém ze seniorských domovů. Zde se nám podařil rozjet studentský projekt „**Setkávání**“, kdy studenti nabízejí svoji pomoc během podávání kávy, čaje či sušenky a navazují zde přirozeně hovor s pacienty (finanční dotaci pokrývá ze svého rozpočtu nemocniční zařízení). Tato setkání probíhají u lůžka, ve společenské místnosti či jídelně. Projekt je zaměřen na propojení nemocničního prostředí se studenty středních zdravotnických škol tak, aby poznali celou jeho problematiku a viděli pacienty i jinak než z pozice budoucích zdravotníků. Samotným studentům tato zkušenost pomáhá v běžném životě při navazování komunikace se seniory, vnímání jejich potřeb, ale i seznámení se s chodem oddělení. Zkušenost studentů se tak může velmi pozitivně odrazit na jejich práci v budoucnosti. Pro seniory je pak přínosem návštěva mladých zdravých lidí, kteří se o ně zajímají. Mají potom větší motivaci a snahu mít aktivní podíl na svém uzdravení. Dalším bonusem tohoto programu je zkušenost těchto mladých lidí s péčí o seniory ve vlastní rodině a blízkém okolí, ale také jejich pokračování v některém z dalších dobrovolnických programů.

2.2.3 Příklad dobré praxe – Studentský dobrovolnický klub

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Stanislav Staněk vedoucí centra Frýdek-Místek

STUDENTSKÝ DOBROVOLNICKÝ KLUB ADRA FRÝDEK-MÍSTEK

Výchozí situace: V současnosti má mnoho mladých lidí pocit, že jsou osamocení, nikdo jim nerozumí, procházejí mnoha změnami – nastupují do nových škol, připravují se na budoucí povolání či další studium. Prožívají celkovou životní změnu, a to i změnu volného času. Je pravdou, že většina středních škol v mnoha případech ve svých programech na volnočasové aktivity pamatuje, ale jeví se, že ne vždy jsou tyto instituce schopny pokrýt zájem studentů všestranněji. Vzhledem k závažnosti tohoto životního období mladých lidí, kdy se často jedná o základní nasměrování celého života v produktivním věku, jsme v rámci Dobrovolnického centra ADRA Frýdek-Místek (dále jen DC ADRA FM) vytvořili program, kde bychom se na smysluplném využití volného času mladých lidí chtěli podílet. Vycházíme i z touhy mladých lidí po „partě“ a společenství. Z tohoto důvodu se pracovníci DC ADRA FM před několika lety rozhodli, že zřídí Studentský dobrovolnický klub ADRA (dále jen SDK ADRA).

Popis projektu studentského dobrovolnického klubu ADRA FRÝDEK-MÍSTEK:

Studentský dobrovolnický klub ADRA existuje v různých formách od roku 2003. Hlavní myšlenkou SDK ADRA je společná dobrovolnická služba skupiny mladých lidí (15–21 let), kteří se pravidelně scházejí, plánují a poté realizují výtvarné, sportovní, zábavné akce či výlety se seniory do okolí. Studenti sami vlastní aktivitou přispívají, účastní se a vedou volnočasové programy pro přijímající spolupracující organizace s ADROU (např. Domov pro seniory Frýdek-Místek, Hospic, Domov se zvláštním režimem Beskyd). Právě prostřednictvím pravidelných společných akcí pomáhají hodnotným způsobem vyplnit čas seniorům.

Charakteristika příjemců studentské dobrovolnické služby:

Příjemci volnočasových krátkodobých programů jsou senioři žijící v domovech pro seniory nebo v zařízeních určených pro seniory (např. odlehčovací služba Penzionu pro seniory).

Cíl programu: Aktivizační programy pro seniory

Dalšími důležitými cíli aktivizačního programu v činnosti studentských dobrovolníků je:

- propojit svět mladých lidí s lidmi dočasně či dlouhodobě umístěnými do sociálních či zdravotních zařízení;
- využít kreativity, nápadů a nadšení mladých lidí, pozitivně ovlivňovat jejich hodnoty a přístup k seniorům;
- motivace seniora k samostatné aktivitě;
- zprostředkování kontaktu seniora se společenským prostředím a zamezení sociální izolace jednotlivých seniorů, kteří jsou často imobilní a cítí se osamělí;
- zlepšení jemné a hrubé motoriky nebo udržení dovedností v oblasti fyzické, psychické a sociální (senior je přirozeným způsobem podporován ve své samostatnosti);
- zvýšení kvality života seniorů – senioři mohou aktivně využít čas, který pro ně dobrovolníci mají. Díky lidské pozornosti dobrovolníka dochází často ke zlepšení psychického stavu seniora, ke zvýšení jeho sebevědomí atd.

Náplň činnosti studentských dobrovolníků:

- příprava vlastních programů;
- realizace programů v zařízeních (výtvarné, hudební, sportovní, zábavné programy, výlety se seniory do města);
- účast na klubových schůzkách;

- příprava a realizace propagačních akcí.

Dobrovolnický program v SDK má přínos nejen pro seniory, ale také pro dobrovolníky, pro organizace, ve kterých svou službu vykonávají, pro školy, v nichž jsou studenti, i pro samotné DC ADRA.

Přínos studentského dobrovolnického programu

a) pro cílovou skupinu:

Radost z kontaktu s mladými lidmi. Nová kamarádství, aktivizace seniorů, motivace k aktivitě, trénink zručnosti, rozvoj jemné motoriky, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.

b) pro dobrovolníky:

Získání nových zkušeností, poznání sebe sama, nastavení pro budoucí studium, radost z pomoci druhým, nová přátelství, pocit sounáležitosti ve skupině mladých lidí, zlepšení komunikačních dovedností.

c) pro přijímající organizace:

Zlepšení psychiky seniora, který se cítí spokojeně, spolupráce při naplňování individuálních plánů uživatelů služby, zvyšování kvality života uživatele služby.

d) pro školy:

Studenti prohlubují své komunikační dovednosti, učí se přirozeným způsobem empatii, nezištné pomoci druhým a zodpovědnosti za sebe sama.

e) pro DC ADRA:

Příležitost k naplňování cíle a poslání naší organizace a příležitost k zapojení mladých lidí do dobrovolnické činnosti.

Příprava dobrovolníka před vstupem do programu:

Koordinátor programu s novým zájemcem vede vstupní pohovor, ve kterém zjišťuje motivaci, schopnosti, dovednosti, možnosti. Poté je uchazeč seznámen s chodem Studentského dobrovolnického klubu, s jeho pravidly, je mu předán

seznam spolupracujících organizací. Poté se dobrovolník účastní akcí klubu a klubových schůzek. Pokud chce dobrovolník docházet pravidelně, je s ním sepsána Smlouva o dlouhodobé dobrovolnické činnosti a musí doložit potvrzení ze školy o morální způsobilosti.

Péče o dobrovolníky v SDK:

Dobrovolníci se setkávají s koordinátorem klubu 2x do měsíce na klubových setkáních, v rámci kterých dochází ke zhodnocení předchozích akcí a plánování nových. Koordinátor vede jednotlivé dobrovolníky k samostatnosti při vedení dílčích programů (např.: zadání výtvarné práce, příprava a realizace sportovních soutěží, výlet se seniory do města aj.). V Dobrovolnickém centru mají vlastní klubovnu a sportovní, výtvarné a knižní potřeby. Dvakrát v roce probíhají hodnotící schůzky se supervizorem projektu, příp. víkendové pobyty s cílem relaxace, expedice apod. Dle našich možností získávají v průběhu roku zapojení dobrovolníci drobný dárek či pozvánky na akce pořádané DC ADRA FM. Dobrovolníkům je také příležitostně zprostředkovávána vzdělávací nabídka (bezplatná účast na seminářích na zajímavá témata podporující osobnostní rozvoj). V roce 2017 se celkem do klubu zapojilo 19 dobrovolníků, kteří realizovali 22 společných setkání a 31 dobrovolnických programů a věnovali těmto aktivitám 234,5 dobrovolnických hodin.

2.3 OLOMOUCKÝ KRAJ – HNUTÍ DUHA

Název	Hnutí DUHA
Město	Olomouc
Osoba, která poskytla rozhovor	Jiří Beneš
Kontakt	http:// hnutiduha.cz , jiri.benes@hnutiduha.cz

Hnutí DUHA Olomouc je jednou z 10 poboček celostátní ekologické organizace Hnutí DUHA. Místní skupina Olomouc má vlastní právní subjektivitu, samostatné financování i činnost. Základním posláním organizace je zlepšování stavu životního prostředí a informovanost občanů o ekologických tématech na Olomoucku. Působnost však sahá až do Moravskoslezského a Zlínského kraje. **Zapojuje se do správních řízení** o vydání souhlasu se zásahem do krajinného rázu, o povolení ke kácení dřevin, nebo nejrůznějších územních a stavebních řízení. Hnutí tak hlídá dodržování zákona o ochraně přírody, kontroluje, zda úředníci rozhodují objektivně, a brání kontroverzním záměrům přehlížejícím zájmy ochrany přírody. **Podporuje návrat velkých šelem (vlků, rysů a medvědů)** do českých lesů. Hnutí také vede osvětovou kampaň za jejich ochranu na místní (Beskydy) a národní úrovni. **Především v zimním období také koordinuje dobrovolníky, kteří se snaží bránit pytláctví velkých šelem v Beskydech.** Tzv. **vlčí hlídky** monitorují výskyt vlků, rysů a medvědů a známky jejich nelegálního lovu.

Dobrovolníci mají smlouvu na každou akci, je to zároveň prezenční listina a zjednodušená dobrovolnická smlouva. Znění dobrovolnické smlouvy je každoročně konzultováno s právníkem. Dobrovolníci jsou pojišťováni, řešením je zpravidla jedna hromadná smlouva za kalendářní rok uzavřená s Hasičskou pojišťovnou. K hledání dobrovolníků využívají zejména sociální sítě, kde se všichni zájemci registrují a dostanou odpověď. Na aktivity jezdí věkové skupiny od 15 do 70 let, často celá rodina i s dětmi. Dobrovolníci mají proplacené cestovní náhrady, jsou intenzivně informováni o aktualitách, které se nedostanou na veřejnost. Vzdělávají se, dostávají drobné dárky, 1x ročně jsou zváni na víkendové setkání, kterého se účastní zhruba 50 osob. Dále se 1x za 2 roky koná velké setkání příznivců a dárců, kterého se mohou všichni účastnit.

Práci Hnutí DUHA Olomouc v roce 2016 podpořili finančně:

- 1. Ministerstvo financí ČR** – projekty podpořené grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska (www.eeagrants.cz) zaměřené na monitoring velkých šelem (www.monitoring.selmy.cz) a zapojování veřejnosti do ochrany biodiverzity
- 2. Ministerstvo životního prostředí ČR** (www.mzp.cz) – podpořilo projekt zaměřený především a realizaci ekologických výukových programů a exkurzí zaměřených na pozorování rysa ostrovida na Jesenicku
- 3. Ministerstvo zemědělství**
- 4. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** (www.msmt.cz) – podpořilo realizaci Vlčích hlídek a zapojování mladých lidí do monitoringu šelem
- 5. Nadace EuroNatur** (<http://euronatur.org/>) – podpořila monitoring velkých šelem prováděný ve spolupráci se Stowarzyszeniu dla Natury WILK v Západních Karpatech (CZ-SK-PL pomezí)
- 6. Ministerstvo vnitra ČR** (www.mvcr.cz) – podpořilo akreditovaný projekt pro oblast dobrovolnictví “Vlčí hlídky”
- 7. Středočeský kraj** – podpořil osvětově-vzdělávací aktivity ve Středočeském kraji včetně rozjezdu Vlčích hlídek v Podbezděží
- 8. Liberecký kraj** – podpořil osvětově-vzdělávací aktivity v Libereckém kraji včetně rozjezdu Vlčích hlídek na Dokesku a v Jizerských horách
- 9. START Danube Region Project Fund** – podpořil přípravu mezinárodního projektu CONNECTGREEN, zaměřeného na ochranu ekologických sítí v Karpatech a realizaci doprovodných aktivit týkajících se ochrany migračních koridorů v oblasti Karpat.

Příspěvky individuálních dárců pomohly financovat všechny výdaje na ochranu velkých šelem, které nepokrývaly grantové zdroje (ty tvoří zpravidla 70 – 90 % z celkových nákladů projektů) a náklady související s účastí v rozhodovacích procesech.

2.3.1 Příklad dobré praxe – Vlčí hlídky

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Jiří Beneš
---	------------

Vlčí hlídky – úvodní vzdělávací seminář pro nové dobrovolníky

Pro zájemce z řad laické veřejnosti každoročně organizujeme několik úvodních celovíkendových terénních seminářů (září–prosinec) o monitoringu šelem, jejichž součástí jsou školení nových dobrovolníků se zájmem o zapojení se do monitoringu (**tzv. Vlčí hlídky**). Noví dobrovolníci z oblasti Broumovska, Podbezdězí, severních Čech, Jeseníků, Beskyd či Krušných hor se zde naučí teoreticky i prakticky základům monitoringu, poznávání pobytočných znaků, ekologii velkých šelem, jejich významu pro lesní ekosystémy a způsobu života v kulturní krajině. Součástí seminářů jsou také přednášky expertů z Hnutí DUHA, zoologů ze správ příslušných CHKO či národních parků, zástupců místních myslivců nebo lesníků a zahraničních expertů. Jeden celý den je věnován aplikaci teoreticky nabytých poznatků v terénní praxi. Pobyt dobrovolníků v oblastech výskytu velkých šelem je neformálním vzděláváním pomocí vlastní osobní zkušenosti a nabízí výjimečnou příležitost postupného zvyšování tolerance vůči velkým šelmám ve volné přírodě.

Program úvodního celovíkendového semináře je zaměřen zejména na:

1. Význam velkých šelem pro ochranu přírody: ekologie a biologie velkých šelem.
2. Terénní pochůzky: Každá pochůzka je vedena zkušeným mapovatelem velkých šelem, který vzešel právě z řad našich dobrovolníků.
3. Příběhy z ochrany velkých šelem: cílem této části je ukázat dobrovolníkům, jak pracovat s veřejností při osvětových akcích, jak komunikovat se zájmovými skupinami (např. myslivci, pytláky) ale i případně s nálezci pobytočných znaků velkých šelem.

Po úvodním semináři je novým dobrovolníkům zřízen speciální uživatelský účet v dobrovolnické sekci na webových stránkách www.selmy.cz/vlcihlidky. Zde mají

možnost diskutovat s dalšími dobrovolníky hlídek, najdou zde prezentace z úvodního školení i rozšiřující informační materiály, pozvánky na akce, informační stánky apod. Především ale tato sekce slouží k předávání informací o konání společných monitorovacích akcí Vlčích hlídek.

Vlčí hlídky – víkendové akce pro zaškolené dobrovolníky

Zejména v zimním období organizuje Hnutí DUHA Olomouc každý víkend několik akcí tzv. Vlčích hlídek zaměřených na terénní monitoring a ochranu velkých šelem. Dobrovolníci Hnutí DUHA jsou o těchto akcích informováni prostřednictvím **pravidelného týdenního zpravodaje**, přes sociální sítě v uzavřené skupině a zejména díky členské sekci dostupné z www.selmy.cz/vlcihlidky, jak již bylo popsáno výše. Organizací a komunikací s přihlášenými dobrovolníky je pověřen zkušený koordinátor, který zařizuje ubytování, koordinuje rozdělení tras pro terénní monitoring a zpracovává získané poznatky. Přihlášení dobrovolníci se setkají na předem domluveném místě (nejčastěji chata v horách s výskytem velkých šelem) v pátek podvečer. V sobotu brzy ráno si rozdělí monitorované území na jednotlivé trasy tak, aby nedocházelo k jejich překryvu. Po celém dni v terénu se večer sejdou s ostatními dobrovolníky a vyhodnotí své poznatky. Nedělní program svou strukturou odpovídá tomu sobotnímu. Po návratu z Vlčích hlídek dobrovolníci své poznatky zpracují přes online záznam a odešlou k dalšímu zpracování. Zasláné záznamy následně kontroluje odborník a v případě nejasností žádá dobrovolníka o doplnění relevantních informací.

Popis metod monitoringu velkých šelem, do kterých jsou zapojeni dobrovolníci Vlčích hlídek:

1. **Monitoring pobytových znaků velkých šelem** probíhá na transektech v kvadrátové síti 5x5 km a jeho cílem je rovnoměrně pokrýt současné a potenciální území výskytu velkých šelem. Transekty jsou vedeny tak, aby dobrovolníci nevstupovali v maloplošných zvláště chráněných územích a v klidových zónách národních parků mimo značené turistické trasy, s výjimkou území, kde to existující výjimky vydané žadateli pro monitoring velkých šelem dovolují. Nalezené pobytové znaky jsou zdokumentovány, přesně lokalizovány, a v případě nálezu trusu, srsti nebo moči na sněhu

nebo slin z čerstvě zabitě kořisti je odebrán vzorek pro genetickou analýzu. V případě dobrých sněhových podmínek jsou sledovány stopní dráhy z důvodu zjištění přesného počtu jedinců nebo nalezení biologických vzorků. Přitom však je přísně dbáno na to, aby nedocházelo k rušení zvláště chráněných druhů zvířat. Ve směru pohybu zvířete proto nejsou sledovány stopní dráhy vedoucí volným terénem, u nichž není možné vyloučit stáří menší než 6–12 hodin (tj. z předcházející noci). Ani při sledování stopních drah v maloplošných zvláště chráněných územích a v klidových zónách národních parků nesmí mapovatelé vstupovat mimo značené turistické trasy, s výjimkou území, kde to existující výjimky vydané žadateli pro monitoring velkých šelem dovolují.

2. **V předem specifikovaných lokalitách využívají dobrovolníci také fotopasti.** Ty umožňují monitoring pohybu zvířat bez jakéhokoliv rušení. Vlk i rys na fotopasti, ať už s bílým bleskem nebo černým přísvitem, který žadatel využívá, reagují jen výjimečně a to zpravidla způsobem, z kterého nelze vyvozovat, že by docházelo k rušení (zvíře fotopast prozkoumává a po krátké době o ni ztratí zájem). Také v tomto případě platí, že fotopasti nejsou umísťovány v maloplošných zvláště chráněných územích a v klidových zónách národních parků mimo značené turistické trasy, s výjimkou území, kde to existující výjimky vydané žadateli pro monitoring velkých šelem dovolují.
3. **Dobrovolníci se také zaměřují na sběr náhodných pozorování nebo nálezů** stop od veřejnosti. Pro tento účel je k dispozici mapová aplikace www.mapa.selmy.cz umožňující jednoduché zadání nálezu nebo zaslání snímku. Průběžně probíhá validace všech dat. Tato forma je výhodná pro zapojení veřejnosti, která nemá zájem se zúčastnit organizovaných akcí, ale pohybuje se v okolí svého bydliště či v území s potenciálním výskytem velkých šelem.
4. **Veškeré nálezy, zjištěné přímo od dobrovolníků hlídek nebo od širší veřejnosti, jsou klasifikovány do kategorií důvěryhodnosti podle modifikované metodiky SCALP** (Kutal, 2014) a jsou zadány do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP) pomocí automatizovaného exportu dat. Výskyt velkých šelem je vyhodnocen také s ohledem na intenzitu

monitoringu, je identifikován počet smeček v případě vlků a počet jedinců rysa ostrovida zjištěných pomocí fotopastí (Kutal & Suchomel 2014, Kutal et al. 2016a).

2.3.2 Příklad dobré praxe – Osvětové aktivity v oblasti výskytu velkých šelem a práce s informacemi

Příklad dobré praxe byl zpracován	Z veřejně dostupných zdrojů.
--	------------------------------

Hnutí DUHA Olomouc se již 18 let aktivně **zabývá osvětovou kampaní** a vzděláváním v oblasti velkých šelem. Provozujeme například webové stránky Šelmy.cz, na kterých problematiku velkých šelem objektivně popisujeme a stránky na sociálních sítích **Facebook, Twitter, Youtube kanál**. Aktivně se věnujeme terénnímu monitoringu s bohatou **fotodokumentací, záběry z fotopastí** a publikovaná data využíváme pro naši osvětovou činnost i pro odborné práce. **Organizujeme také infostánky či besedy**, připravujeme vzdělávací **environmentální programy pro děti, pořádáme dobrovolnické akce zaměřené na ochranu a monitoring velkých šelem**. Spolupracujeme s Agenturou ochrany přírody a krajiny, Správami Národních parků, univerzitami, předními českými i zahraničními experty. **Popisujeme stav a zdůvodňujeme potřeby zapojování dobrovolníků** do ochrany a monitoringu velkých šelem.

Důvod nutné osvěty: Velké šelmy se v posledních desetiletích postupně vracejí nejen do české přírody. Ve většině evropských zemí pozorujeme postupný návrat velkých šelem nebo rozšiřování jejich populací (Chapron et al. 2014). V posledních letech sledujeme především expanzi vlků: od roku 2014 je vlčí smečka doložena ze středních a severních Čech, konkrétně v Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko-Máchův kraj. Vlci se zde již čtvrtým rokem pravidelně rozmnožují; další smečka byla potvrzena v CHKO Broumovsko (Kutal et al. 2016a) a již od roku 2012 je doložen nepravidelný výskyt vlka na Šluknovsku (Flousek et al. 2014). V Krušných horách a na Šumavě byl výskyt vlka doložen v roce 2016 a monitoring z počátku zimy 2017 nasvědčuje, že se zde také usadila smečka. Vlci se zatím ojediněle objevují také v Beskydech, Bílých Karpatech, Jeseníkách, v JZ Čechách nebo na Vysočině. V případě rysů do České republiky zasahují dvě

populace, kde každoročně probíhá rozmnožování: česko-bavorsko-rakouská (v JZ Čechách) a karpatská (na území CHKO Beskydy a v navazujících pohořích). **Medvědi se na území ČR vyskytují ojediněle**, v posledních 20 letech jen v karpatských pohořích, od roku 2010 trvale pouze v jednom mapovacím kvadrátu v Javorníkách blízko slovenské hranice (Kutal et al. 2016b).

Návrat vlků i dalších velkých šelem do kulturní krajiny střední Evropy je kontroverzní událostí. Společenský obraz velkých šelem je podstatně příznivější než před dvaceti lety, kdy se vlci začali objevovat v Beskydech. Avšak v každé nové oblasti, kde se šelmy po staletích nepřítomnosti vrací, **přicházejí obavy veřejnosti, které jsou často živeny nepravdivými informacemi** o životě velkých šelem. Tyto dezinformace pak vyvolávají strach z napadení, zvyšují zbytečnou obavu z pobytu v lese nebo formují negativní pohled osob hospodařících v dané oblasti (Machalová 2011).

Velké šelmy si z kulturní historie nesou pověst nenáviděných a obávaných zvířat (Machalová 2011b). A tento pohled je v myslích lidí už od dětství živen pohádkami, historkami, filmy a novinovými články, v nichž šelmy (především vlci) vystupují v negativní roli (Skrbinšek et al. 2004, Wechselberger et al. 2005). **Proto je nahlížení široké veřejnosti na šelmy stále z velké části založeno spíše na mýtech a legendách** než na biologických a ekologických vědomostech a tyto přetrvávající předsudky podkopávají objektivní přístup k těmto třem druhům zvířat (Lopez 1995, Zibordi 2009).

Výzkum veřejného mínění provedený v letech 2009–2010 v Beskydech potvrdil, že negativní (a částečně i **lhostejný**) **vztah k šelmám vede k přehlížení a podpoře jejich nelegálního zabíjení a snižuje šanci na eliminaci pytláctví.** Omezení nelegálního lovu šelem (jako nejvýznamnějšího faktoru, který je ohrožuje) tedy z velké části závisí na výsledcích osvětové práce s širokou veřejností. **Společně s aktuálními vědeckými poznatky a výsledky z monitoringu směřuje osvětová a vzdělávací práce k tomu nejzákladnějšímu, tedy uchránit šelmám život** a vytvořit příznivé společenské podmínky pro progresivní vývoj jejich populací, aby byla zajištěna jejich dlouhodobá životaschopnost. Organizujeme za tímto účelem také infostánky či besedy, připravuje vzdělávací environmentální

programy pro děti, **pořádáme dobrovolnické akce zaměřené na ochranu a monitoring velkých šelem.**

Metody práce s informacemi: Hnutí DUHA se zabývá ochranou životního prostředí a související legislativou. **Hnutí DUHA prosazuje ekologická řešení,** která podle něj pomohou zajistit zdravé a čisté prostředí. Navrhuje konkrétní opatření, jedná s úředníky a politiky, připravuje zákony, spolupracuje s obcemi, vydává studie a informační listy, organizuje veřejné akce apod.

Organizace vydává od roku 1991 společensko-ekologický dvouměsíčník Sedmá generace. Ten do roku 1997 vycházel pod názvem Poslední generace, v současnosti se jeho název někdy zkracuje na **7.G.** Proklamovaným cílem časopisu je pojednávat o environmentálních otázkách ze širší perspektivy, tedy kriticky a nadčasově sledovat proměny moderní společnosti, vytvářet prostor pro debatu o jejích sociálních a ekologických dopadech a přitom se snažit srozumitelnou formou zprostředkovat poznatky z přírodních, společenských i humanitních věd.

Přehled hlavních výsledků pracovníků a dobrovolníků Hnutí DUHA Olomouc v roce 2016 v oblasti Monitoringu velkých šelem:

- A. **6 odborných seminářů o monitoringu velkých šelem** jsme na podzim zorganizovali pro nové dobrovolníky Vlčích hlídek v Beskydech, Javorníkách, Jeseníkách, na Dokesku (ve Středních Čechách a v Ralsku) a v Jizerských horách. Proškolili jsme celkem 135 zájemců; území působnosti Vlčích hlídek jsme tak rozšířili také do středních a severních Čech (CHKO Kokořínsko – Máchův kraj, Ralsko a Jizerské hory). Zahájili jsme tak 17. ročník monitoringu Vlčích hlídek.
- B. **206 dobrovolníků a zaměstnanců Hnutí DUHA Olomouc** – účastníků Vlčích hlídek – se během celého roku **zaměřovalo na sledování pobytových znaků a případných známek nelegálního lovu** velkých šelem v Beskydech, Jeseníkách, na Dokesku, v Krušných horách a dalších oblastech.
- C. **93 společných vícedenních akcí Vlčích hlídek** proběhlo v oblasti Beskyd, Jeseníků, Broumovska, Jizerských hor a na Dokesku.

- D. **1 127 pochůzek v rámci společných akcí i mimo ně, kdy dobrovolníci Vlčích hlídek a terénní pracovníci Hnutí DUHA Olomouc monitorovali výskyt velkých šelem** a dalších chráněných druhů v mnoha oblastech České republiky i na česko-slovenském pohraničí. Díky tomu získali přes 600 dokladů o přítomnosti šelem v podobě jejich pobytových znaků a více jak 300 záznamů o výskytu vydry, jeřábka a dalších vzácných ptačích obyvatel našich lesů.
- E. **Několik nelegálních masitých újedí, které** našli dobrovolníci Vlčích hlídek při monitoringu lesů. Jejich odstranění jsme úspěšně vyřešili s uživateli dotčených mysliveckých honiteb.
- F. **Více než 2000 autentických fotografií a videí rysů, vlků, medvědů a kočky divoké z fotopastí, 259 vzorků pro DNA analýzy a 208 vzorků trusu** pro potravní a parazitologické vyšetření získali dobrovolníci Vlčích hlídek, pracovníci Hnutí DUHA Olomouc a další mapovatelé zapojení do česko-slovenské spolupráce.
- G. Díky intenzivnějšímu využívání fotopastí jsme získali řadu unikátních **záběrů** ze skrytého života velkých šelem.
- H. **Miroslav Kutal, Michal Bojda a Jiří Beneš** realizovali 21 odborných přednášek **na konferencích, seminářích a workshopech či v rámci odborné výuky na vysokých školách.** Hnutí DUHA Olomouc také zorganizovalo seminář o výsledcích mapování v posledních dvou letech a publikovalo detailní studii, která výsledky shrnuje. Bylo vydáno také **několik desítek popularizačních článků, reportáží a rozhovorů.**
- I. **Nastartovali jsme spolupráci s festivalem Ekotopfilm,** na kterém jsme promítali dokument Causa Carnivora od režiséra Jana Svatoše ve městech Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Liberec. Dále jsme snímek promítali opětovně po celé ČR na celkem 23 místech (a 2 místech na Slovensku) a následně se vždy minimálně jeden odborník na ochranu velkých šelem účastnil diskuze s veřejností. Dokument tak viděla již tisícovka lidí po celé ČR.

2.3.3 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v Hnutí Duha

**Příklad dobré praxe
byl zpracován**

Z veřejně dostupných zdrojů.

Bez pomoci dobrovolníků by se naše organizace neobešla a zdaleka bychom neudělali tolik práce. Spolupráce s námi může mít pro dobrovolníky různou podobu. Záleží na jejich časových možnostech a na druhu činnosti, kterou mohou nebo jsou ochotni vykonávat. Aby české lesy byly zdravé, vzduch čistý a životní prostředí zdravější pro všechny, o to se snaží Hnutí Duha ve spolupráci s řadou dobrovolníků, kterým není stav životního prostředí lhostejný. Osvědčenou dobrovolnickou akcí zaměřenou především na ochranu a obnovu lesních ekosystémů, krajinné mozaiky a kulturní hodnoty krajiny jsou „**Týdny pro les a krajinu**“. Prostřednictvím týdenních **pracovně-vzdělávacích workcampů** (účastníci pět dní pracují, jeden den je určen pro celodenní exkurzi) zapojuje Hnutí DUHA širokou veřejnost ve věku 17 až 38 let do obnovy lesa a krajiny. Zároveň jí zpřístupňuje informace o problematice ochrany biodiverzity a druhové skladby lesa. Projekt probíhá od roku 1998 a prozatím se jej zúčastnilo 1 036 dobrovolníků, kteří např. vysadili 210 000 stromů, zahradili 225 melioračních struh, vyseli 5 hektarů luk a ochránili proti okusu 500 kusů dřevin. V posledních letech dobrovolníci nejčastěji pracují na Šumavě, v Jizerských horách, v Moravském krasu a Jeseníkách. Dobrovolníci uvádějí, že člověk na takové pracovní dovolené vlastně spojí příjemné s užitečným: pomůže lesům, provětrá si hlavu a plíce, pozná zajímavé lidi a taky se něco nového dozví o životě lesa a krajiny. Téma ochrany lesů je pro nadšence, kteří tak mohou pozorovat výsledky své vlastní dobrovolné práce, ale také se mohou dostat do kontaktu s ostatními dobrovolníky, pro které je důležité smysluplné využití volného času. Mají možnost seznámit se s pracovníky Hnutí DUHA, poznat blíže jejich činnost, která se týká zdraví lesů, ale i ostatních aspektů ochrany přírody a zdravého životního stylu.

Dobrovolnická pomoc pro organizaci:

- **Pravidelně** mohou dobrovolníci pomáhat například jedenkrát týdně v určitou dobu v kanceláři. Společně se domluví s členy organizace na úkolech.
- **Nárazově:** Pracovníci DUHY se ozvou, až pro dobrovolníka bude zajímavá činnost. Mohou pomáhat i po večerech a o víkendech. Na svěřených úkolech mohou pracovat dobrovolníci také doma.

Jak se dobrovolníkem stát? Zavolat, napsat e-mail nebo rovnou přijít. Dobrovolník se dozví, co se právě chystají dělat, vybere si aktivitu, na čem se chce podílet, nabídne, s čím chce pomáhat.

Co dobrovolníkům DUHA nabízí?

- aktuální informace o nejživějších kauzách v ochraně životního prostředí;
- zázemí k práci (počítač, internet v dohodnutých hodinách);
- knihovnu a archiv materiálů pro další vzdělávání;
- informace a pozvánky na zajímavé akce pořádané Duhou nebo spolupracujícími organizacemi;
- další vzdělávání, účast na odborných seminářích a školení v dané problematice;
- možnost školení nebo odborné praxe v organizaci;
- možnost stát se členem/ členkou Hnutí DUHA Olomouc, a podílet se tak na plánování práce Hnutí DUHA v příjemném kolektivu ostatních dobrovolníků a zaměstnanců.

Nejčastější témata dobrovolné pomoci?

Místní kauzy (kácení dřevin a zeleně, megalomanské projekty, které necitlivě mění krajinu, případně městský ráz):

- terénní šetření – obchůzky a dokumentace problémových míst;
- komunikace s úřady, účast na jednáních nebo zastupitelstvech;
- pomoc s organizací veřejných akcí, infostánku nebo informováním obyvatel;
- sběrem podpisů pod petice.

Ochrana velkých šelem v Beskydech:

- terénní mapování velkých šelem a pokusů o pytláctví (Vlčí hlídky);
- distribuce informačních materiálů do horských chat v Beskydech a infocenter;
- vyškolení dobrovolníci nebo studenti pedagogických škol se mohou podílet na lektorování ekovýchovných programů na středních a základních školách.

Nárazové akce:

- pomoc s organizací infostánků a jiných veřejných akcí;
- pomoc s distribucí pozvánek na besedy, exkurze aj.

Obecná podpora a pomoc:

- správa počítačové sítě;
- editace a rozvoj webu;
- ilustrace, fotografie a jejich archivace a třídění;
- grafické práce a sazba;
- překlady článků (nejčastěji AJ, NJ, případně i jiné).

Pokud mají dobrovolníci vlastní nápady, zajímavý projekt nebo návrh, co by se mohlo zlepšit, pracovníci Hnutí DUHA rádi uvítají podněty, vyslechnou a domluví se na další spolupráci.

Vlčí a Rysí hlídky pro dobrovolníky (kurzy ochrany velkých šelem)

Místo akce: Jeseníky, Beskydy, Javorníky, Šumava, Pošumaví

Od roku 2005 Hnutí DUHA organizuje tzv. rysí a vlčí hlídky, což jsou speciálně vycvičení dobrovolníci, kteří se během zimy přímo v terénu snaží chránit rysy a vlky ohrožené pytláky. Rysí hlídky jsou organizovány ve spolupráci se Správou chráněné krajinné oblasti Šumava a zahrnují horské oblasti mezi Volary, Prachaticemi a Českým Krumlovem. Vlčí hlídky se pak odehrávají v Beskydech.

Již dvanáct let chrání dobrovolníci v rámci dalšího velkého projektu Hnutí Duha velké šelmy na Šumavě a v Beskydech. Za tu dobu zdokumentovali přes pět

stovek případů jejich výskytu. **Hlavním cílem projektu Vlčí a rysí hlídky je omezit ilegální lov vlků, rysů a medvědů a zjišťovat jejich aktuální výskyt ve dvou nejvýznamnějších oblastech, v Beskydech a na Šumavě.** Po proškolení přijíždějí dobrovolníci v průběhu zimní sezóny na vícedenní monitorovací akce, kde v rámci celodenních výprav do terénu monitorují pohyb velkých šelem.

Co jsou Vlčí hlídky v terénu?

Smyslem Vlčích hlídek je neustálý monitoring území, kde se velké šelmy a jejich potenciální pytláci vyskytují. Svým ustavičným pohybem v terénu totiž dobrovolníci odrazují lovce od střelby na chráněné šelmy a zjišťují pokusy o nelegální lov. V horách hlídky rozvěšují cedulky upozorňující lovce na to, že "území střeží Vlčí hlídka". Další důležitou funkcí monitoringu je zjišťování pobytových znaků vlků, rysů i medvědů. Dobrovolníci důkladně měří stopy a stopní dráhy, pořizují sádrové odlitky nalezených stop a sbírají trus nebo srst šelem, která pak slouží k dalším výzkumům.

Co jsou to Rysí hlídky v terénu?

Rysí hlídky monitorují výskyt rysa ostrovida na Šumavě a svou neustálou přítomností v terénu odrazují potenciální pytláky. Speciálně vyškolení dobrovolníci vyhledávají rysí stopy, trus a srst (tzv. pobytové znaky), které potom slouží CHKO Šumava a Akademii věd ČR k dalším zoologickým výzkumům. Stejně jako Vlčí hlídky v Beskydech jsou Rysí hlídky nejaktivnější v zimě (probíhá lovecká sezóna, zimní srst je kvalitnější než letní).

Co můžou dobrovolníci od hlídek čekat?

- neformální vzdělávání v oblasti zoologie (určování pobytových znaků šelem, ptáků aj.) a ochrany přírody;
- spoustu nových kamarádů – hlídek se účastní celé spektrum dobrovolníků, z nichž nejmladším je osmnáct a nejstarším přes padesát let;
- na vícedenních akcích ubytování v malých chatách či srubech v horách, mnohdy bez elektřiny;

- každou akci vede nejméně jeden zkušený koordinátor; stejně tak v každé skupince při terénní pochůzce je alespoň jeden zkušenější účastník;
- částečnou úhradu cestovních nákladů spojených s hlídkami, ubytování zdarma;
- možnost zapůjčení sněžnic, map a dalších potřeb pro monitoring;
- přístup ke „knihovně hlídek“ – archivu publikací a článků věnujících se problematice velkých šelem;
- možnost seberealizace a vlastních výstupů do seminárních nebo bakalářských prací.

Co očekává hnutí DUHA od dobrovolníků?

- určitě se neobejdou bez dobrého oblečení a obutí, ve kterém zvládnou celodenní pohyb v horském zasněženém terénu;
- délka a náročnost pochůzek je individuální, každý jde takovou trasu, kterou fyzicky zvládne;
- po nikom není požadováno, aby strávil celou zimu monitoringem – pokud je dobrovolník schopen přijet na hlídky třeba jen jednou měsíčně, nevadí; naše aktivity jsou založeny na nadšení a dobrovolnosti;
- základem pro bezproblémové zapojení do projektu hlídek je spolehlivost a samostatnost účastníků.

Jak se zapojit jako dobrovolník?

Přehled všech aktuálních úvodních seminářů je na stránkách <http://selmy.cz/hlidky/aktualni-uvodni-seminare/>.

2.4 KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ – DIECÉZNÍ KATOLICKÁ CHARITA HRADEC KRÁLOVÉ

Název	Diecézní katolická charita Hradec Králové
Město	Hradec Králové
Osoba, která poskytl rozhovor	Mgr. Tereza Štaudová – vedoucí dobrovolnického centra koordinátorka programů Rafael a Michael
Kontakt	http://hk.caritas.cz/ , tereza.staudova@hk.caritas.cz

Nestátní nezisková organizace Charita, jejímž posláním je charita neboli „milosrdná láska“ (latinsky „caritas“). Členové této organizace pomáhají potřebným v nouzi bez ohledu na jejich příslušnost k rase, národnosti nebo náboženství – matkám s dětmi, nemocným, handicapovaným, seniorům, lidem bez přístřeší, sociálně slabým rodinám, příslušníkům etnických menšin a uprchlíkům, obětem živelných katastrof u nás i v zahraničí. **Zřizovatelem je Biskupství královéhradecké.** Organizace působí od 1. ledna 1992 jako přímý pokračovatel diecézní charity, která působila v královéhradecké diecézi před II. světovou válkou a po ní až do násilného přerušení činnosti v 50. letech. Diecézní katolická charita Hradec Králové je církevní právnickou osobou (účelovým zařízením církve), evidovanou podle zákona č. 3 /2002 Sb., zákon o církvích a náboženských společnostech, v platném znění. Je evidována v Rejstříku evidovaných právnických osob jako účelové zařízení Církve římskokatolické ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b) uvedeného zákona.

Dobrovolníci působí v mnoha různých službách a programech na Charitách v celé královéhradecké diecézi, které provozují celkem **10 dobrovolnických center.** Dobrovolnické centrum Diecézní charity Hradec Králové působí od roku 2009 se záměrem šířit myšlenku dobrovolnictví ve společnosti. Nabízí čtyři akreditované dobrovolnické programy, v nichž desítky našich dobrovolníků pomáhají klientům v projektech Diecézní charity a v dalších organizacích v Hradci Králové a okolí.

Akreditované dobrovolnické programy:

- dobrovolnický program RAFAEL na pomoc cizincům;
- dobrovolnický program MICHAEL pro práci s dětmi a mládeží;
- dobrovolnický program GABRIEL na pomoc seniorům a pacientům v nemocnici;
- Evropská dobrovolná služba (EDS);
- jednorázové aktivity – výpomoc v administrativě, při benefičních akcích apod.

SLUŽBY PRO POMÁHAJÍCÍ ORGANIZACE

Dobrovolnické centrum Diecézní charity má akreditaci pro vysílání dobrovolníků do jiných organizací. Mohou spolupracovat se zařízeními neziskovými i příspěvkovými, zaměřenými na sociální činnost, školství a zdravotnictví. Dobrovolníci nenahrazují personál, mají jasně vymezené činnosti, jsou proškoleni, pojištěni, mají smlouvu a jsou zavázáni mlčenlivostí.

Proč je výhodné dle zkušenosti pracovníků CHARITY zapojit dobrovolníky do organizace?

- jsou pomocnou rukou, která přidrží, popostrčí, pohlídá, poradí;
- obohatí náplň aktivit pro klienty – mají vlastní koníčky a nápady, které mohou s klienty realizovat;
- mají čas věnovat se své dobrovolné činnosti;
- přinesou pohled „zvenčí“, nové informace pro klienty i personál, mají vlastní životní zkušenosti, které mohou předávat;
- mají nadšení do práce – nepracují za peníze, ale za pochvalu či úsměv klienta;
- organizace z nich může „vychovat“ nové pracovníky.

Pomoc Charity s dobrovolníky pro přijímající organizace:

- **příprava na dobrovolníky:** pomohou najít v organizaci prostor pro zapojení dobrovolníků, proškolí personál (mohou udělat i besedu pro klienty), nastaví spolupráci podle představ organizace a klienta;
- **nábory a výběr dobrovolníků:** zajistí propagaci přijímající organizace a najde dobrovolníky, které potřebuje organizace; se zájemci o dobrovolnictví se pracovníci Charity sejdou a provedou individuální pohovor;
- **vyslání do organizace:** zajistí potřebné dokumenty, sepíší smlouvu o dobrovolnické službě, uvedou dobrovolníka do organizace;
- **pojištění:** dobrovolníky pojistí proti škodě na zdraví či majetku (jak vlastního, tak klienta, tak i samotné organizace);
- **proškolení dobrovolníků:** na úvod dobrovolníka proškolí pro práci s cílovou skupinou klientů, popř. také v dalších potřebných oblastech (BOZP, PO, kodex organizace);
- **evidence dobrovolníků:** vedou databázi dobrovolníků, včetně jejich aktivit a výkazů práce;
- **supervize a průběžná podpora dobrovolníků:** zajistí pravidelné supervizní setkání (skupinová nebo individuální) s kvalifikovaným supervizorem;
- **motivace a hodnocení dobrovolníků:** pracovníci Charity vydávají potvrzení o dobrovolnické službě, dle výkazů práce dobrovolníka (kvantitativní) a zpětné vazby ze strany přijímající organizace a jejích klientů (kvalitativní), oceňování dobrovolníků.

Diecézní katolická charita Hradec Králové a její Charity by nemohly pomáhat potřebným bez finanční podpory:

- úřadů státní správy a samosprávy (ministerstva, kraje, obce);
- církevních institucí nadací a nadačních fondů, Státní integrační program, Azylový migrační a integrační fond, Nadace České spořitelny;
- Evropské unie – Evropský sociální fond, Národní agentura pro evropské vzdělávací programy;

- sponzorů z řad soukromých společností;
- dárců z naší republiky i ze zahraničí;

a bez konkrétní pomoci fyzických a právnických osob:

- **ADOPCE NA DÁLKU** – dát chudým indickým dětem šanci na lepší budoucnost, lze podpořit i rozvojové projekty v Indii;
- **DOBROVOLNICTVÍ** – pomoc jako dobrovolník pacientům v nemocnici, seniorům, cizincům, dětem a mládeži anebo v zahraničí v rámci Evropské dobrovolné služby;
- **PARTNERSTVÍ A SPOLUPRÁCE** – zapojení se do dobročinných aktivit na pomoc potřebným a nemocným;
- **PŘEDNÁŠKY A BESEDY** – nabízí přednášky o Adopci na dálku a dobrovolnictví;
- **POSKYTNUTÍ DARU** – možnost podpořit projekty na pomoc potřebným a nemocným finančním anebo věcným darem;
- **TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA** – zapojení se do tradiční Tříkrálové sbírky na pomoc lidem v nouzi jako koledník, dobrovolník anebo dárcem;
- **NÁKUPEM NA INTERNETU** – činnost a projekty lze podpořit také nákupem v e-shopu prostřednictvím portálu givt.cz. Mezi registrovanými obchody je již řada známých e-shopů a slevových portálů.

2.4.1 Příklad dobré praxe – Spolupráce s přijímající organizací v programu MICHAEL

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Tereza Štaudová
---	----------------------

Ukázková spolupráce s přijímající organizací v programu MICHAEL

Dobrovolnický program MICHAEL, realizovaný Diecézní charitou Hradec Králové, má za cíl pomáhat dětem a mládeži. Již od začátku s námi spolupracuje přijímající organizace z.s. Salinger. Jde o organizaci s velkým polem působnosti – práce s romskými rodinami, rodinami v obtížné životní situaci, dětmi a mládeží z těchto

rodin, pěstouny a pěstounskými rodinami; to vše na území Hradce Králové a postupně i v čím dál vzdálenějším okolí.

V roce 2011 jsme rozjeli spolupráci ve třech střediscích. Dobrovolníci začali docházet do dvou komunitních center a nízkoprahového klubu, kde pomáhali s volnočasovým programem, byli klientům k dispozici na rozhovor či individuální hru, doučovali, pomáhali s tvořivými pracemi. Mezi dobrovolníky byl velký zájem pomáhat dětem. Ukázalo se však, že prostředí nízkoprahového klubu a práce s romskými dětmi není pro každého.

Poučili jsme se z toho a upravili podmínky pro dobrovolníky. Jako vysílající organizace jsme prováděli důkladnější výběr dobrovolníků, rozšířili oblast témat, v nichž je dobrovolník proškolen apod. Přímo v přijímající organizaci pak dobrovolníci prošli důkladným zaškolením a uvedením do práce s klienty. Byl to velký úkol jak pro koordinátorku naši, tak pro kontaktní osoby na straně přijímající organizace, ale úsilí se vyplatilo. Dobrovolníci do organizace přicházeli s reálnou představou svého zapojení a zůstávali aktivní, dokud jim to studijní a časové možnosti dovolily.

Jedním z nových požadavků bylo vybírat aktivní dobrovolníky s vlastními nápady, kteří budou samostatní a poradí si se skupinkou dětí. A díky tomu jsme objevili třeba dobrovolnici Štěpánku. Široké spektrum jejích zálib bylo příslibem, nakonec vyhrálo žonglování a Štěpánka vedla v rámci programu nízkoprahového centra vlastní kroužek pro děti. Obohatila program o aktivitu, kterou nikdo z personálu neuměl, a svým nadšením strhla velkou vlnu zájmu o tento kroužek.

Ochotu ke spolupráci s dobrovolníky v Salingeru v počátcích programu dokládá příklad Matěje. Matěj přišel v 16 letech jako zájemce o dobrovolnictví. Chtěl pracovat s dětmi, nejlépe s nimi sportovat nebo chodit na výlety. Vzhledem k jeho nízkému věku jsme se s kontaktní pracovnící dohodli na důkladném zaškolení a postupném uvádění do organizace. Ukázalo se, že s klienty samostatně pracovat nezvládne, ale v té době si již Matěje v organizaci oblíbili a společně s ním se snažili najít jiné pole pro jeho zapojení. To se našlo u počítače. Matěj se ukázal nejen jako zdatný „ajťák“, ale i jako nápaditý „propagátor“. Založil časopis střediska, psal články, tvořil grafiku, fotil. Vytvořil pro potřeby prezentace

organizace 3D model prostor pro klienty. Odpracoval dobrovolnický během dvou let skoro 200 hodin.

Dalším krokem v programu MICHAEL bylo rozšíření spolupráce o středisko pro pěstounské rodiny. Dobrovolníci hlídali děti na setkáních pěstounů a tvořili jim náplň společného času. Velmi aktivně zde působila dobrovolnice Lenka. Sama projevila zájem být pěstounkou a chtěla se co nejvíce o dané problematice dozvědět. Pravidelně pomáhala s dětmi na zmíněných setkáních i na letních táborech. Vždy měla vymyšlených několik verzí programu tak, aby si každé dítě vybralo svoji aktivitu. V organizaci působila rok a poté v rámci seberozvoje přešla do programu pomáhajícímu pacientům v nemocnicích.

Jak se rozšiřovala a proměňovala samotná organizace Salinger, objevovaly se nové možnosti k zapojení dobrovolníků. Pracovníci například začali docházet na místní ubytovnu, kde se objevil požadavek doučování dětí. Dvoučlenný tým složený z pracovníka a dobrovolníka si rozdělil děti do menších skupinek a společnými silami jim pomáhali se školními povinnostmi.

Krásným příkladem, jak dobrovolnictví pomáhá samotným dobrovolníkům, je příklad Verči. Verča byla sama klientkou nízkoprahového klubu, kde trávila jako dítě volný čas. Úderem 15. narozenin se rozhodla, že v klubu bude nyní naopak pomáhat. Hraje s klienty společenské hry, pomáhá při rukodělných aktivitách a její hlavní „úkol“ je povídání si s klienty. Ti ji berou částečně jako jednu z nich, takže se nebojí svěřit. Verča tak funguje jako „spojka“ mezi klienty a odborným personálem. V klubu působí již dva a půl roku a dochází s naprostou pravidelností na 3–4 hodiny týdně.

Zatím poslední rozšíření spolupráce je zapojení dobrovolníků do střediska pomoci rodinám s dětmi v obtížných životních situacích. Dobrovolníci především doučují děti a pomáhají jim se školními povinnostmi, ale jsou také partáky pro hru. Oproti práci s dětmi v klubech jde o posun dobrovolníků blíže rodinám a dětem. Dobrovolník se stává součástí týmu, který rodině pomáhá – odborník pracuje s rodiči, dobrovolník mezitím zabaví děti a napíše s nimi úkoly.

Specifikem spolupráce se Salingerem je sice menší množství zapojených dobrovolníků (maximálně tři naráz v každém středisku), ale naopak nadprůměrný počet dobrovolníků, kteří se v organizaci uchytí natolik, že se stanou nedílnou součástí týmu. Dokonce tak, že přejdou na pozici brigádníků a mnohdy i zaměstnanců. Za sedm let fungování dobrovolnického programu jde již o desítku případů. Je to logické – dobrovolník zná klienty, atmosféru organizace, kolektiv. A organizace se zájemcem o práci nikdy neudělá tak intenzivní zkušenost, jakou má s dobrovolníkem. Navíc již proběhlo veškeré proškolení, seznámení s klienty a způsobem práce. Toto je nespornou výhodou pro všechny zúčastněné. Snad jen dobrovolnické centrum přichází o schopného dobrovolníka, ale my to bereme jako potvrzení smysluplnosti programu a kvality spolupráce s přijímající organizací.

2.4.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci pomáhají cizincům

RAFAEL

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Tereza Štaudová
---	----------------------

Dobrovolníci pomáhají cizincům – RAFAEL

Práce s cizinci má v naší organizaci dlouhou tradici. Nejprve bylo poskytováno poradenství, později přibýly kurzy českého jazyka a v roce 2010 se začal rýsovat dobrovolnický program doučování češtiny pro cizince – RAFAEL.

Najít první dobrovolníky bylo kupodivu snadné, sami se hlásili. Program startoval se všemi začátečnickými problémy – nebyli schopní lektoři, kteří by dobrovolníky proškolili, nebyly učebnice a výukové materiály, z nedostatku místa probíhalo doučování u kancelářského stolu koordinátorky. Naštěstí převážil dostatek nadšení a jistota, že tento program má smysl.

Jednou z vůbec prvních dobrovolnic byla paní Jitka. Vystudovaná učitelka, která však nikdy do školství nenastoupila. Poté, co jí odrostly děti, zatoužila vrátit se ke své milované češtině. Začala se scházet se sourozenci z Číny a připravovat je na výuku češtiny. K tomu postupně přibýla příprava dívky ze Sýrie na maturitu,

doučování dvou Indů a mnoho dalších. Od začátku svého dobrovolnického zapojení pomohla s češtinou čtyřicítce cizinců. K dobrovolnickému doučování paní Jitka přistupovala profesionálně – dělala si poctivou domácí přípravu na hodiny, prošla všechny dostupné učebnice (a nakonec stejně sestavovala na každou hodinu vlastní pracovní listy), zadávala domácí úkoly. Nakonec absolvovala kurz na výuku češtiny pro cizince a stala se z ní kvalifikovaná lektorka, která dnes učí skupinové kurzy a dává soukromé hodiny. Vedle toho nezapomíná i na dobrovolnictví – jakmile se objeví nějaký „složitější“ případ doučování, stávající dobrovolníci se na ni mohou obrátit s prosbou o radu.

Na začátku tedy bylo několik doučujících se dvojic za provizorních podmínek. K současnému stavu padesátky dvojic ročně a tisícovky odučených hodin vedla dlouhá cesta. Postupně jsme získali nové prostory se samostatnou učebnou, posháněli množství výukových materiálů, kolegyně dokonce napsala vlastní učebnici češtiny pro cizince, našli jsme skvělou lektorku. Hlavně jsme ale pochopili smysl slov „individuální dobrovolnický program“. Nejde jen o to správně vybrat, proškolit a namotivovat dobrovolníka a pak jej poslat plnit dobrovolnický úkol. Stejnou péči je třeba dát i přípravě klienta (a v případě doučování dětí celé jeho rodiny). Nejvíce práce a zároveň jádro úspěchu je v propojení dobrovolníka s cizincem. Aby si rozuměli jak lidsky, tak časově, a nakonec i jazykově.

Nestává se to často, ale když se taková ideální dvojice najde, je radost sledovat jejich doučování. Napadá mě příklad dobrovolnice Terezy a Natálky ze Sýrie. Rodina Natálky utekla před válkou a Natálka v Čechách nastoupila do 3. třídy. Mluvit se naučila velmi rychle, ale s pravopisem a slohem potřebovala pomoci. Holky si padly do oka, rády se scházely, doučování se neslo v přátelském duchu. Natálka se brzy rozpovídala o dění v její rodné zemi a z toho šel mráz po zádech. Naštěstí Tereza se ukázala i jako výborná posluchačka a motivátorka. Pro Natálku bylo doučování přínosné nejen ve zlepšení češtiny, ale i v postupném poznávání obvyklého života v Čechách – co se kdy a jak slaví za svátky, jak to chodí ve škole, jak se bavit se spolužáky a jak s učiteli apod. Mohla se Terezy zeptat na vše, co jí vrtalo hlavou v souvislosti s češtinou, školou a životem vůbec. Scházely se dva roky, poté Tereza odešla studovat do jiného města, ale stále jsou s Natálkou v kontaktu a vědí o sobě.

Největší zájem je o pomoc dětem cizinců na základních školách. Tyto děti se musí poprat nejen s pravopisem, ale i s dalšími předměty vyučovanými v češtině. Další část doučování tvoří konverzace s dospělými cizinci. Pro dobrovolníky, kteří si svojí vlastní úroveň češtiny nejsou příliš jistí, je konverzace ideální možností práce s cizinci. Učí je používat češtinu v praktických situacích, nakupovat, cestovat, vyplňovat formuláře, nacvičují pracovní pohovory, trénují výslovnost a někteří spolu dokonce i vaří nebo řeší českou historii.

Velkou výzvou je doučování k maturitě. Již několik cizinců se na nás obrátilo s prosbou o pomoc s přípravou k maturitní zkoušce z češtiny. Ne každý dobrovolník si na takto zodpovědný úkol troufá, ale zatím se vždy podařilo najít někoho ochotného. Například dobrovolník Honza. Vysokoškolák, pracující v počítačové firmě, přišel v době, kdy média chrlila katastrofické scénáře o počtu cizinců blížícím se k našemu území. Honza měl zájem poznat danou problematiku jinak než ze zpráv a ukázat cizincům, že je zde někdo, kdo se pokusí jim pomoci. Začal doučovat mladou dívku z Afriky, kterou dovedl až k úspěšné maturitě. Později přiznal, že se sám musel některé věci doučit, aby je mohl správně vysvětlit. Ale bral to tak, že pro něj je to mnohem jednodušší, než pro jeho studentku maturující v cizím jazyce.

Programem Rafael prošly již stovky cizinců, většinou s přáním pomoci dětem s úkoly nebo dospělým s konverzací. Vyskytly se ale také speciálnější přání, třeba příprava na testy k udělení občanství, pomoc s učením se na autoškolu, doučování účetnictví a deskriptivy, doučování k rekvalifikačnímu kurzu na svářeče. Není snadné najít dobrovolníka schopného doučovat tyto skoro odborné věci. Naštěstí již od počátku programu byl v našich řadách dobrovolník Jirka. Student managementu a IT, který se nezalekl ničeho. Doučoval po celou dobu svého studia a ani později, kdy již při škole i pracoval, nikdy neodmítl pomoc. Doučoval dohromady šest cizinců, pomáhal i na akcích naší organizace s technikou a propagací.

Specifikem programu RAFAEL je různorodost jednotlivých dvojic dobrovolník-cizinec. Přesto ale všechny plní stejný cíl – pomoci cizincům s českým jazykem a životem v Čechách. Z pohledu koordinátorky je nejhezčí, že o tento program je

mezi dobrovolníky bezkonkurenčně největší zájem a díky širokému spektru doučovaných lidí i předmětů si každý může najít své pole působnosti.

2.4.3 Příklad dobré praxe – Koordinátoři dobrovolníků v charitní síti

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Tereza Štaudová
---	----------------------

Koordinátoři dobrovolníků v charitní síti

Jako koordinátorka v dobrovolnickém centru Diecézní charity Hradec Králové mám vedle vlastních dobrovolnických programů na starost „metodické vedení“ dobrovolnictví na jednotlivých oblastních a farních charitách, které spadají pod naši zastřešující organizaci. V uvozovkách píší metodické vedení proto, že nejde o žádnou kontrolu nebo úkolování. Naopak jde o vzájemnou podporu, sdílení informací a dobré praxe.

S kolegy koordinátory se scházíme 3 -4krát ročně, účastní se nás okolo patnácti. Pro nové, nastupující koordinátory (což jsem na začátku byla i já) jde o místo sběru prvních informací, tedy co udělat a jak. Spousta věcí se dá samozřejmě načíst, máme k dispozici zákon o dobrovolnictví, metodické příručky, návod, jak vést s dobrovolníkem pohovor, úvahy o motivaci dobrovolníků. Ale jak tyto znalosti spojit do fungující reality je nejlepší vidět a zažít přímo v praxi. Novým kolegům tedy neříkáme knižní poučky, ale vlastní zkušenost.

Díky velkému počtu zúčastněných máme opravdu široké pole působnosti. Část charit má akreditované programy, vysílá i do jiných organizací, část funguje v neakreditovaném režimu. Někde mají desítky dobrovolníků a tisíce odpracovaných hodin, jinde několik věrných, kteří pomáhají dlouhodobě a pravidelně; někde převažují jednorázové akce, jinde dlouhodobé programy; ve větších městech pracují spíše s dobrovolníky-studenty, v menších cílí „náborové kampaně“ na pracující či důchodce. Dobrovolnická pomoc směřuje taktéž k širokému spektru lidí – rodinám s dětmi, dětem a mládeži, seniorům, pacientům

v nemocnicích, zdravotně i mentálně postiženým lidem, cizincům, lidem bez domova. Téměř všude, kde Charita pomáhá, dokážeme najít i příležitost pro zapojení dobrovolníků.

Když se tedy společně sejdeme, máme co probírat. Jednak jde o inspiraci: co kde funguje, co se osvědčilo, jaký lektor dobrovolníky baví, a na druhou stranu i co se nedaří a na co si dát pozor. Druhou důležitou součástí schůzek je legislativa a další pravidla, která je třeba v dobrovolnictví dodržovat. Zdálo by se, že jde o jeden jediný zákon, ale s aktivitou dobrovolníka v organizaci souvisí mnoho „papírů“ – na počátku je největší strašák, podání akreditace. Dále pak smlouvy s dobrovolníky a spolupracujícími organizacemi, pojištění, proškolení o bezpečnosti práce, seznámení s vnitřním řádem organizace, různé souhlasy a potvrzení, výkazy práce, v rámci sociálních služeb standardy kvality, prezenční listiny na jednorázových akcích, osvědčení o vykonávané dobrovolnické službě a mnohé další. Scházíme se již 8 let, ale každou chvíli přijdeme na další oblast, kterou je potřeba si vyjasnit, dobře ošetřit či jen aktualizovat. Výhodou společné práce je vznik základních materiálů, formulářů, tabulek, vzorů smluv apod., které může každý použít a uzpůsobit svému programu s jistotou, že se na nic nezapomnělo a základ je zkontrolován a schválen.

V tom nám výrazně pomáhají jiná setkávání, v rámci celostátního Kolegia dobrovolnických činností Charity ČR. Zde se scházíme s koordinátory z jednotlivých regionů a řešíme právě ty neoblíbené a nudné papíry a předpisy. Máme také možnost komentovat nově vznikající legislativu nebo tvořit jednotnou propagaci dobrovolnictví v rámci Charity. Nemusím asi dodávat, že součástí porad je opět i sdílení dobré praxe.

Takováto „charitní síť“ jednotlivých úrovní organizace je nedocenitelná právě při výměně zkušeností. Co probereme na úrovni celostátní, ihned tlumočím a předávám na regionální úrovni zástupcům těch nejmenších celků, koordinátorům oblastních a farních charit. Realita je totiž taková, že málokde dělá dobrovolnictví pracovník na celý úvazek. Většinou jde pouze o část úvazku a koordinátor je zároveň člověk přes propagaci, sociální pracovník nebo dokonce ředitel. Tito lidé jsou vděční za informace, které by sami složitě hledali, a za materiály, které by

museli tvořit mimo pracovní dobu. Mohlo by se zdát, že koordinátorský úvazek je trochu „za trest“ k dalším pracovním povinnostem. Ale opak bývá pravdou.

To je další velká výhoda společných schůzek koordinátorů – vzájemná morální podpora. V každé organizaci pracuje s dobrovolníky většinou jen jeden člověk, a byť jsou jeho kolegové sebelepší, s nikým nemůže své pracovní starosti úplně sdílet. Na regionálním setkání je nás patnáct se stejnou náplní práce, podobnou zkušeností a většinou stejnými problémy a nejistotami: Je tento vzor smlouvy správně? Je vůbec nutné mít akreditaci? Co se v žádosti o dotaci vyplňuje na tento řádek? Co když na školení přišli jen tři dobrovolníci? Jakou aktivitu vymyslet pro mladistvé dobrovolníky? Jak přilákat seniory k dobrovolnictví? Stejně otázky si klademe všichni a mnohdy ani jeden z nás nemá univerzálně správnou odpověď. I to je povzbuzení – nic není špatně! Každý dobrovolnický program funguje jinak, odráží se v něm velikost města, cílová skupina klientů, prostředí organizace, osobnosti dobrovolníků i osobnost koordinátora. Na příkladu nás patnácti vidíme, že všude dobrovolnické programy běží a běží úspěšně, i když každý jinak. Najít si vlastní cestu a být na ní podporován ostatními kolegy je také důležitý prvek koordinátorství.

Na schůzkách koordinátorů slyšíme na jedné straně povzdechy o čím dál větší byrokratické zátěži a obtížnosti financování něčeho tak z principu neziskového jako dobrovolnictví. Ale na druhé straně nechybí vzpomínky na radost dobrovolníků, kterým se něco podařilo, nebo dojmy klientům, jimž dobrovolník pomohl. Nakonec se totiž vždy shodneme na tom, že práce s dobrovolníky je krásná. Je to možnost být v kontaktu s lidmi, kteří se sami od sebe rozhodli pomáhat ve volném čase cizím lidem. A pozice koordinátora se na tomto dobru také částečně podílí.

2.5 PARDUBICKÝ KRAJ – KONEP

Název	Koalice nevládek Pardubicka, z. s. (KONEP)
Město	Pardubice
Osoba, která poskytl rozhovor	Ing. Lucie Křivková koordinátorka Dobrovolnického centra KONEP
Kontakt	http://konep.cz , http://nevladky.cz , krivkova@konep.cz

Koalice nevládek Pardubicka (KONEP) je otevřeným sdružením neziskových organizací, které působí v Pardubickém kraji. KONEP funguje jako střešní organizace neziskových organizací. Dlouhodobým cílem KONEP je podporovat vzájemnou spolupráci, výměnu zkušeností a pomáhat v rozvoji neziskových organizací. Koalice vznikla v roce 1998, jako samostatná organizace funguje od roku 2004. Koalici **finančně podporují** Pardubický kraj a Evropská unie. **Posláním Koalice nevládek Pardubicka** je sdružovat nestátní neziskové organizace nepolitického charakteru bez rozdílu zaměření při zachování právní subjektivity jednotlivých členských organizací, 19 z 24 členů KONEP působí v oblasti sociálního začleňování.

Dobrovolnické centrum fungující při Koalici nevládek Pardubicka vysílá dobrovolníky do neziskových a příspěvkových organizací v Pardubickém kraji. Jeho dobrovolníci pomáhají osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, pečují o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase. Dále pomáhají při ochraně a zlepšování životního prostředí a při pořádání kulturních a osvětových akcí. Mezi jeho další úkoly patří také šíření osvěty o dobrovolnictví v celém Pardubickém kraji.

Čtvrtletní zpravodaj Infolist je zdrojem informací o aktuálních dotačních možnostech, proběhlých a plánovaných akcí neziskových organizací, aktivitách neziskovek a všech, kteří jsou spojeni s neziskovým sektorem. Možnost zdarma publikovat ve zpravodaji má každá nezisková organizace z Pardubického kraje. Zpravodaj je elektronicky distribuován neziskovým organizacím v adresáři Koalice nevládek Pardubicka a představitelům měst a obcí v Pardubickém kraji.

Burza práce: je aktivita, kde je možné nabídnout **volné pracovní místo** pomocí inzerátu na webu <http://nevladky.cz>, volné místo bude zveřejněno a v případě

zájmu rozesláno na organizace v databázi Koalice nevládek Pardubicka. Stejný postup platí i pro **uchazeče o zaměstnání nebo dobrovolnickou činnost** v neziskových organizacích.

Burza filantropie je transparentní nástroj k podpoře projektů neziskových organizací, který zároveň nabízí setkání zástupců podnikatelského sektoru, neziskových organizací a veřejné správy. V případě Burzy filantropie prezentují svůj projekt neziskové organizace a ucházejí se o podporu donátorů z řad podnikatelů a veřejné správy. Ti mohou projekty podpořit finančními a materiálními dary nebo jinou vhodnou formou pomoci. Burzy se konají na několika místech Pardubického kraje, donátoři proto mohou podpořit neziskové organizace a jejich projekty v regionu, ke kterému mají bližší vztah. Před samotným konáním Burzy filantropie jsou neziskové organizace v dostatečném předstihu vyzvány, aby zasílaly své projekty, se kterými se budou ucházet o podporu donátorů. Přihlášené projekty jsou následně viditelně umístěny na webu <http://burzafilantropie.cz>. Donátor dává nestátní neziskové organizaci příslib k podpoře vybraného projektu formou **šeku na konkrétní finanční částku, materiální dar, službu či jinou formu pomoci**. Na šeku je uvedeno jméno donátora a také název nestátní neziskové organizace, které se rozhodl dát podporu. Šek má předepsaný i kontakt na donátora nutný pro pozdější komunikaci a vyřízení podpory projektu nestátní neziskové organizace. Kontakt na příslušnou NNO je na šeku uveden taktéž.

Dobrovolnické centrum KONEP je finančně podporováno Statutárním městem Pardubice, Pardubickým krajem a Ministerstvem vnitra.

KONEP A DOBROVOLNICTVÍ:

- nábor dobrovolníků (přednášková činnost, PR aktivity);
- vysílání dobrovolníků do přijímajících organizací;
- péče o dobrovolníky (intervize, supervize, „odměňování“);
- vedení Pracovní skupiny dobrovolnických center v Pardubickém kraji;
- pořádání Galavečera oceňování dobrovolníků.

Co zajišťuje KONEP:

- nábor, vstupní pohovory, smlouvy, pojištění, proškolení;
- zprostředkování výkonu dobrovolnické služby v přijímající organizaci;
- zpětná vazba – průběžná komunikace s dobrovolníky i přijímajícími organizacemi, individuální intervize, hodnocení;
- supervize – podpora práce dobrovolníků, možnost sdílení, reflexe a utužování motivace;
- „odměňování“ – pozvánky na akce, Galavečer oceňování dobrovolníků apod.

Zapojení do dobrovolnických aktivit: registrace do databáze dobrovolníků KONEP pro zasílání aktuálních nabídek -současná nabídka dobrovolnické činnosti v sekci Dobrovolnictví – aktuální nabídky – (<http://konep.cz/dobrovolnicke-centrum/aktualni-nabidky/>).

2.5.1 Příklad dobré praxe – Koordinace na regionální úrovni

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Lucie Křivková, koordinátorka Dobrovolnického centra KONEP
---	--

Dobrovolnické centrum Koalice nevládek Pardubicka

Koalice nevládek Pardubicka, z.s. (KONEP), je otevřeným sdružením 24 neziskových organizací, působícím v Pardubickém kraji. Funguje už 14 let jako jejich střešní organizace s cílem podporovat vzájemnou spolupráci, výměnu zkušeností a pomáhat rozvoji neziskového sektoru. Pro neziskové organizace zajišťuje informační servis, účetní, daňové a právní poradenství. Rozvíjí vzdělávání formou kurzů, školení, seminářů. V Pardubicích, kde koalice sídlí, každoročně pořádá mnoho osvětových a společenských akcí, jako např. Krajskou konferenci NNO, Den Země, Hravé odpoledne na farmě, Galavečer oceňování dobrovolníků, neziskových organizací a společensky odpovědných firem,

spolupodílí se na Dnech dětí s dobrovolníky, Dni dobrovolnictví aj. V neposlední řadě realizuje nejrůznější projekty. KONEP je nositelem unikátní Burzy filantropie, transparentního nástroje k podpoře neziskových projektů, který propojuje zástupce podnikatelského sektoru, neziskových organizací a veřejné správy. Nedílnou součástí aktivit KONEP je od roku 2015 i dobrovolnické centrum.

Koalice nevládek Pardubicka reagovala zřízením vlastního dobrovolnického centra na poptávku mnoha neziskovek, které požadovaly, aby pro ně tuto službu z pozice krajské střešní organizace vykonávala. Kromě toho se KONEP už dlouhodobě aktivně zasazoval o rozvoj myšlenky dobrovolnictví v Pardubickém kraji a od roku 2011 realizoval vlastní projekty zaměřené na propagaci dobrovolnictví u široké veřejnosti, včetně pořádání slavnostního Galavečera oceňování dobrovolníků. Rozvinutí působnosti v dobrovolnictví zřízením vlastního dobrovolnického centra se tak přímo nabízelo – KONEP má v této oblasti u neziskových organizací velkou důvěru a z působení v neziskovém sektoru mnohaleté zkušenosti. Tento předpoklad se potvrdil zanedlouho po zahájení fungování dobrovolnického centra. Při jeho vzniku byly 2 přijímající organizace se zhruba 10 dobrovolníky a do jednoho roku se uvedené počty podařilo více než zdesetinásobit, a co je ještě důležitější, podobný trend i udržet.

V začátcích provozu dobrovolnického centra bylo nutné nastavit mechanismy pro jeho zdárný rozvoj. Nejprve to byly systematické osvětové a náborové aktivity zaměřené na různé cílové skupiny – studenty, maminky na rodičovské dovolené, pracující, nezaměstnané i seniory. Ty zahrnovaly distribuci informačních materiálů, inzerci, prezentace v médiích, propagaci na pořádaných akcích apod. Důležitým krokem bylo také navázání spolupráce s dalšími organizacemi, jež mohou být v tomto směru nápomocné (např. úřad práce, zájmová sdružení, rodinná centra, střední školy, Univerzita Pardubice aj.). Obzvlášť velký význam mělo zavedení přednášek pro středoškolské a univerzitní studenty. Řada pardubických škol si je postupně zařadila do svého pravidelného každoročního programu a díky nim se začal zvyšovat zájem a povědomí středoškoláků o dobrovolnictví. Vedle náborových aktivit pak samozřejmě vyžaduje úsilí i vlastní práce s dobrovolníky a přijímajícími organizacemi. Ta zahrnuje především vstupní pohovory, proškolení, nezbytnou administrativu, kontinuální komunikaci jak s přijímajícími

organizacemi, tak s dobrovolníky. Velice důležitým prvkem je i následná péče, aby se dařilo udržet jejich nadšení do budoucna. Dobrovolníci využívají možnost vše průběžně konzultovat s koordinátorem dobrovolníků, pravidelně se pro ně pořádají skupinové supervize či neformální setkání. Ti nejvíce aktivní jsou odměňováni v rámci zmiňovaného Galavečera oceňování dobrovolníků.

Základním smyslem činnosti Dobrovolnického centra Koalice nevládek Pardubicka (DC KONEP) je vysílání akreditovaných dobrovolníků do přijímajících organizací. V roce 2017 se zapojilo 118 dobrovolníků a jejich pomoc využili ve 28 přijímajících organizacích. Paleta činností je v nich opravdu pestrá. Nejvíce míří dobrovolnická pomoc do neziskových organizací k dětem a rodinám, ať už se jedná o doučování, vedení kroužků nebo o asistenci na letních příměstských táborech. Dobrovolníci jsou aktivní i v péči o hendikepované. Zapojují se do hiporehabilitace, při terapeutických vzdělávacích a dovednostních kurzech poskytovaných osobám s duševním onemocněním či jiným zdravotním postižením (např. výuka práce na počítači, výuka cizích jazyků, výroba patchworku, pohybové a relaxační aktivity, kurz vaření aj.). Pomáhají ve volnočasových aktivitách i dětem s hendikepem či s poruchou autistického spektra. Zaměřují se také na pomoc lidem v nepříznivých životních situacích, jako jsou třeba sociálně slabé rodiny nebo osoby bez přístřeší. Působí také v péči o životní prostředí a na akcích s akcentem na ekologickou výchovu. Dobrovolníci vypomáhají během roku i s přípravou a organizací mnoha akcí pro širokou veřejnost. DC KONEP rovněž úspěšně spolupracuje již třetím rokem se statutárním městem Pardubice na projektu zapojování seniorů – dobrovolníků do činnosti pardubických mateřských a základních škol, jehož cílem je propojení nejstarší a nejmladší generace. V rámci něho dochází babičky a dědečkové do školek, kde si hrají s dětmi, předčítají jim pohádky nebo pomáhají při oblékání, jídle, na vycházkách a výletech. Uplatňují se i při zájmových aktivitách žáků základních škol, hlavně v doučování či vedení kroužků. Kromě vlastní dobrovolnické činnosti je DC KONEP také dlouhodobě svěřeno vedení pracovní skupiny dobrovolnických center Pardubického kraje, která se schází pravidelně dvakrát do roka z iniciativy radního Pardubického kraje k realizaci společných aktivit a k řešení nejrůznějších otázek v dobrovolnictví.

Co zbývá uvést na závěr? Za uplynulé tři roky se poměrně rychle podařilo zhmotnit původní vizi zřízení Dobrovolnického centra KONEP. Jeho služeb využívá v Pardubicích stále více neziskových a školských organizací a záběr dobrovolnických aktivit se značně rozrůstá. V roce 2017 byla úspěšně nastavena spolupráce i s jednou neziskovou organizací z okresu Ústí nad Orlicí a snahou do příštích období bude tento model nabízet dále a rozšířit tak působnost našeho dobrovolnického centra více na území kraje. Co se týká systému práce se samotnými dobrovolníky i přijímajícími organizacemi, tak z dosavadní zpětné vazby hodnotí všichni jeho činnost kladně. Na obou stranách zaznamenáváme přínosy, ať už je to pomoc potřebným nebo dobrý pocit a naplnění očekávání dobrovolníků.

2.5.2 Příklad dobré praxe – Babičky a dědečkové do škol a školek

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Lucie Křivková, koordinátorka Dobrovolnického centra KONEP

Často slýcháme o dobrovolnících, kteří pomáhají seniorům. Jak to ale vypadá, když seniorům pomáhá naopak to, že se z nich stanou dobrovolníci? Takový nápad vzešel před pár lety na půdě dvou pracovních skupin komunitního plánování sociálních služeb v Pardubicích. Ty totiž přišly s úžasnou myšlenkou mezigeneračního propojení. Cílem bylo podpořit seniory v aktivitách, které je nejen udrží v dobré fyzické i psychické kondici a tím možná oddálí potřebnost užití sociálních služeb, ale při nichž budou zároveň i sami senioři dobrovolně pomáhat, jako babičky a dědečkové ve školách a školkách.

V polovině roku 2014 se podařilo navázat spoluprací s první pardubickou mateřskou školou. V této školce se zrovna rozhodli přijímat děti mladší tří let, a tudíž potřebovali pomoc s ranní a dopolední činností. Forma pomoci díky propojení seniorů a nejmenších je velmi zaujala. Po důkladné přípravě a řadě jednání byl hned na začátku školního roku zahájen zkušební režim, kdy do školky každý týden začaly docházet dvě „babičky“. Nastavený model se osvědčil a pilotní projekt se mohl rozjet naplno i v ostatních školních zařízeních.

Na jaře 2015 oslovilo statutární město Pardubice nově vzniklé Dobrovolnické centrum Koalice nevládek Pardubicka (DC KONEP), které začalo intenzivně a systematicky pracovat na realizaci tohoto zajímavého projektu. Prvním krokem byl cílený nábor pomocí inzerce, letáků, prezentací na sociálních sítích a v médiích, včetně rozhlasových a televizních reportáží. Součástí byly i přednášky v různých zájmových sdruženích a seniorských klubech nebo na pardubické Univerzitě třetího věku. Postupem času projekt nabral na síle. Během uplynulých 2,5 let se do něho zapojilo již téměř 30 seniorů.

Aktuálně na začátku roku 2018 působí 17 dobrovolníků ve 12 mateřských a 2 základních školách. Babičky do školek dochází zpravidla 1–2x týdně na dopoledne. S dětmi si hrají, předčítají jim pohádky nebo třeba pomáhají při oblékání, jídle, na vycházkách a výletech. Na základních školách se podílí na zájmových aktivitách žáků, působí hlavně v doučování či vedení kroužků. Za zmínku stojí zatím jediný dědeček, který právě na jedné základní škole předává své odborné znalosti a dovednosti dětem ve speciálním kroužku robotiky. Vzhledem k úspěchům, jaké projekt sklízí, má o babičky a dědečky zájem většina pardubických škol. Seniorských dobrovolníků je ovšem stále nedostatek. Přestože tato aktivita starší lidi hodně zajímá, nakonec se přihlásí jenom zlomek oslovených. Hlavní bariérou pro seniory bývá zpravidla jejich zdravotní stav, kdy se na takovou činnost již fyzicky necítí. Někteří třeba ještě raději dají přednost přivýdělků. Někdy se stane ale i to, že nadšeného seniora odradí negativní reakce jeho okolí – rodina, přátelé, kteří jim dobrovolnictví rozmlouvají.

Celý projekt se pro svoji originalitu vyvíjel postupně, ale nyní už má své know-how pevně ukotveno. Zájemce o dobrovolnictví projde vstupním pohovorem v dobrovolnickém centru, při němž se probírají zejména otázky osobní motivace, schopností a možností dobrovolníka. Ten musí předložit také výpis z rejstříku trestů a doklady o zdravotní způsobilosti pracovat s dětmi. Práci ve škole má vždy možnost si předem vyzkoušet a je rovněž proškolen v zásadách bezpečnosti práce a v praktických věcech spojených s výkonem dobrovolnické služby. I během ní je potom zapojeným dobrovolníkům věnována individuální péče. Dobrovolníci jsou v pravidelném kontaktu s koordinátorem, účastní se supervizí, kde mají možnost se všichni vzájemně potkat a promluvit si o svých zkušenostech

a zážitcích. Navíc se pro skupinu „babiček“ pořádají i neformální setkání, při nichž je příležitost poděkovat a ocenit jejich záslužnou dobrovolnickou práci. Několik babiček bylo dokonce v průběhu posledních třech let vyhodnoceno jako Dobrovolník roku v rámci Galavečera oceňování dobrovolníků, NNO a společensky odpovědných firem Pardubického kraje, pořádaného Koalicí nevládek Pardubicka.

Dosavadní průběh projektu zaznamenává velký přínos pro obě strany – senioři neztrácejí kontakt s vnějším prostředím, seberealizují se, zůstávají aktivní a nemají pocit osamění. Děti se zase učí mezigenerační solidaritě i toleranci a navíc řadě z nich dobrovolníci mohou částečně nahrazovat prarodiče. Ti praví totiž třeba ještě pracují nebo žijí jinde, a dětem jejich společnost chybí. Ostatně, posuďte sami podle slov jedné z babiček, která je s námi téměř od samého začátku.

Ivanka Žaludová, 69 let: První impuls pracovat jako dobrovolnice přišel před více než dvaceti lety. Moje dcera tehdy odešla v 17 letech studovat do USA. Bez nezištné pomoci mnoha tamních lidí by se jí těžko podařilo splnit si svůj sen, dokončit univerzitní studia a vydat se na uměleckou hudební dráhu. Když jsem měla možnost ji navštívit, přesvědčila jsem se, že lidé tam dovedou být velmi charitativní a ochotní pomoci, což dodnes obdivuji. Tak jsem poprvé poznala, že v určitém okamžiku nabídnutá pomoc je pro člověka velmi důležitá, a uvědomila jsem si, jak je báječné, že existují lidé, kteří nemyslí pouze na sebe a své blízké. Z pomyslného plného koše dobročinnosti si moje dcera během studií pořádně nabrala. A postupem doby přišel čas, kdy i já mohu přispět k jeho naplňování – již třetím rokem působím jako dobrovolná „babička“ ve školce.

Dvakrát v týdnu docházím na celé dopoledne k tříletým dětem. Pomáhám jim při hygieně, převlékání, při svačinkách a obědech, doprovázím je ven. Vyprávíme si o všem, co je zajímá, naslouchám jim, společně si hrajeme a samozřejmě je i čtení pohádek. Děti poprvé přicházejí do velkého kolektivu a to často přináší pláč a spoustu dotazů. Pokud je ve třídě navíc „babička“, může se věnovat těm dětem, které to potřebují, a pomoci jim překlenout pro ně tak svízelné období. Pochování v pravý čas a ujištění, že maminka je už na cestě, většinou zabere. Sama se

přesvědčuji, že pomoc nás babiček je ve školkách vítaná. Ve třídě, kde je přes dvacet tříletých dětí, máme opravdu o zábavu postaráno.

Pro tuto práci jsem se rozhodla, protože vidím, že má smysl. Jednak je velmi přínosná z hlediska mezigeneračního setkávání. Pomáhá dětem při přechodu do většího kolektivu, pomáhá učitelkám při jejich práci, neboť se mohou více věnovat rozvíjení dovedností dětí. Mám-li napsat, co přináší mně, tak na prvním místě dobrý pocit, že jsem zapojená do smysluplného projektu, kde se setkávám se stejně smýšlejícími lidmi. Dále radost z malých kamarádů, že se těším z jejich důvěry, z každého jejich milého přivítání, kdykoliv za nimi přicházím. Můj den se díky nim rozzáří a naplní pozitivní energií. V neposlední řadě je pro mě důležité vědomí, že aktivně pomáhám vytvářet podvědomí společnosti o nezbytnosti pomoci druhým a také to, že mohu uplatnit své životem nabyté zkušenosti.

2.5.3 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v CEDRu přináší nové zážitky lidem s duševním onemocněním

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Bc. Linda Bizzarriová, CEDR Pardubice o.p.s.
---	--

CEDR Pardubice je obecně prospěšná společnost poskytující sociální služby lidem s duševním onemocněním v Pardubicích, Ústí nad Orlicí a Žamberku. Již od r. 1994 pomáháme těmto osobám zvládat dopady duševní nemoci a provázet je na cestě v jejich zotavení formou ambulantních sociálních služeb, tedy Sociálně terapeutické dílny a Sociálně aktivizační služby pro seniory a zdravotně postižené. Naším posláním je pomáhat a vytvářet pracovní místa pro osoby se zdravotním omezením.

CEDR byl jednou z prvních organizací, která zahájila spolupráci s dobrovolníky v rámci nově akreditovaného programu Dobrovolnického centra Koalice nevládek Pardubicka (KONEP) od roku 2015. Dobrovolníci se zde začali postupně zapojovat do programů sociální služby Centra denních aktivit, jež poskytuje lidem s duševním onemocněním bezpečný prostor, kde se mohou rozvíjet, smysluplně

trávit volný čas a řešit své problémy. Služba pro ně vytváří příležitosti pro spokojený a aktivní život, klienti do ní přichází za kontaktem, touží najít přátelské prostředí, kde si odpočinou, popovídají si, věnují se různým aktivitám. Žádný klient tak nezůstává sám, má možnost setkávat se s ostatními lidmi a získat podporu, např. právě v tolik cenném kontaktu s dobrovolníkem.

Dobrovolníci u nás působí především jako lektori volnočasových programů. Vedou jazykové a počítačové kurzy, kurz vaření, patchworku, pohybové a relaxační aktivity – jógu, reflexní terapii, muzikoterapii. Kromě toho se zapojují i do klubových setkávání s klienty, kde mohou společně posedět u kávy, čaje nebo je doprovodit na výlety, sportovní akce apod. Počet dobrovolníků a rozsah aktivit postupně narůstá, v roce 2017 se u nás zapojilo 19 dobrovolníků, kteří věnovali klientům téměř 300 hodin svého volného času. S dobrovolníky moc rádi spolupracujeme a snažíme se využít jejich schopností v co možná největší míře. Dobrovolnická činnost významně rozšiřuje a obohacuje náš program a napomáhá k udržení stabilizovaného psychického stavu klientů a k jejich lepšímu zapojení do společnosti.

Zájemci o dobrovolnictví k nám poprvé přichází z KONEP za doprovodu koordinátora. Společně se setkají se sociálním pracovníkem, který zde má tyto aktivity na starosti. Ten představí naši organizaci a konkrétní náplň dané činnosti, se zájemcem proberou detaily vzájemné spolupráce. Dobrovolníci mají možnost si práci s klienty nejprve vyzkoušet, vždy jsou proškoleni o BOZP a v praktických věcech spojených s výkonem dobrovolnické služby. Jako doplněk ke vstupnímu školení nabízíme dobrovolníkům také účast na kurzu psychiatrického minima. Po celou dobu působení zde mají vždy zajištěnu plnou podporu sociálního pracovníka, který je s nimi v pravidelném kontaktu. V dobrovolnickém centru, které s dobrovolníky uzavírá smlouvy, se navíc dobrovolníci účastní intervizí s koordinátorem a supervizí.

Mimo poskytování sociálních služeb se v CEDRu snažíme rovněž o osvětu veřejnosti, zejména vyvracet mýty o duševně nemocných a bojovat se stigmatem, které duševní nemoc provází. Proškolení dobrovolníků zapadá do mozaiky příležitostí, jak přiblížit svět lidí s duševním onemocněním veřejnosti. To, že

dobrovolníci získají praxi a zkušenosti při práci s touto cílovou skupinou, přináší naději šíření dobré praxe a pravdivých informací o lidech, kteří si pozornost a pomoc druhých určitě zaslouží.

Dobrovolníci v CEDRu už několik let pomáhají plnit naše poslání, přináší nadšení, nové nápady. Jsou součástí našeho týmu a my se jim snažíme vytvořit příjemné prostředí, zajímat se o jejich potřeby a za jejich práci je odměňovat, např. i účastí na celoorganizačních akcích, či výletech s klienty, které každý rok pořádáme. I když největší odměnou je dle mínění dobrovolníků pocit užitečnosti a obohacení jich samotných. Získávají zkušenosti v komunikaci s lidmi s hendikepem, nové přátele, kontakty a možnost prospěšně strávit svůj volný čas. Konečně, přesvědčte se sami...

Jana Čejpová, 30 let: Dobrovolníkem jsem se stala už při studiích VOŠ ve Frýdku-Místku. Navštěvovala jsem studentský dobrovolnický klub při Adře, v rámci kterého jsme docházeli do různých zařízení se zábavným programem, který jsme sami vytvořili. Tehdy jsem byla jediná z celé naší školy, kdo se do dobrovolnické činnosti zapojil, i když jsem šla do velké neznámé. S jistotou dnes mohu říci, že to pro mě bylo jedno z nejlepších životních rozhodnutí. Po VOŠ následovala další studia a práce a nebylo mnoho času se dobrovolnictvím věnovat. Ve 29 letech jsem si ale opět řekla, že bych chtěla znovu zkusit dobrovolnickou práci, jelikož mě to tehdy moc bavilo. Rozhodla jsem se přihlásit přes Dobrovolnické centrum KONEP a rozhodně nelituji. Nyní docházím jednou za 14 dní do CEDRu v Pardubicích, kde vedu kurzy vaření pro cca 5 klientů. Vaření mám velmi ráda a líbí se mi právě idea učit tuto dovednost ty, kteří to do života opravdu potřebují. Nepředstavujte si žádné složitosti. Ba naopak jsou to recepty jednoduché, které klienti hravě doma sami zvládnou. Už třeba těstoviny s kečupem a nastrohaným sýrem nebo brambory na loupáčku udělají radost. Jsou za pár korun a chutnají dobře. A co mě na tom všem nejvíce baví? Beru to jako jedno ze svých životních poslání. V běžném civilním životě pracuji v call centru na infolince. Vedením kurzů vaření si tak mohu od své rutinní práce odpočinout a zároveň dělat něco užitečného. Ano, dobrovolnictví je svým způsobem druhá práce, kterou děláte sice zadarmo, ale úsměvy na tváři klientů a jejich vděčnost to vše vynahradí. Hřeje mě u srdce dobrý pocit a vědomí toho, že na světě dělám něco pro druhé. Čas strávený s klienty mě

dobíjí energií a těším se na další setkání. Vymaním se vždy na chvíli z „běžného života“ a užívám si chvíle při dobrovolničení naplno. Pocity jsou to vážně krásné a těžko se popisují, ty se musí především zažít! Dobrovolnictví doporučuji všem. Budete dělat, co vás baví a nasbíráte spoustu nových zkušeností a nevšedních zážitků.

Dita Fialová, 53 let: V CEDRu působím přes půl roku jako dobrovolná cvičitelka jógy. Svým civilním povoláním jsem ekonomka a personalistka ve strojírenské firmě. Před třemi lety jsem na jedné vzdělávací akci potkala několik žen pracujících v neziskovém sektoru. Já jsem se celý život pohybovala v „zisku“ a právě si procházela obdobím hledání smyslu své práce. Slovo dalo slovo a tak jsem začala ještě vedle své hlavní práce pro jejich neziskovou organizaci pracovat. Potkala jsem díky tomu spousty dalších zajímavých lidí s jejich neméně zajímavými osudy. V rámci toho jsem se shodou dalších „náhod“ na podnětném pracovním setkání v CEDRu, který pořádal KONEP a jehož nosným tématem bylo dobrovolnictví. CEDR tak během tohoto setkání získal nadšenou dobrovolnici (cvičitelku jógy) a já tím další podstatný krok v mém životním úkolu: najít hlubší smysl své práce a svého bytí.

2.6 PLZEŇSKÝ KRAJ – TOTEM

Název	Mezigenerační a dobrovolnické centrum TOTEM, z.s.
Město	Plzeň
Osoba, která poskytla rozhovor	Bc. Vlastimila Faiferlíková – Předsedkyně Správní rady, ředitelka organizace, garant a koordinátorka dobrovolnických projektů
Kontakt	http://totemplzen.cz , faiferlikova@totemplzen.cz

Mezigenerační a dobrovolnické centrum TOTEM, z.s., vzniklo původně jako občanské sdružení registrací u Ministerstva vnitra ČR dne 27. 7. 1999, dle zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů. Naplňování svého poslání uskutečňuje v poskytování sociálně aktivizačních službách, aktivizačních programů a dalších, **zejména dobrovolnických projektů**, které jsou v souladu s jejich stanovenými dlouhodobými cíli. Od počátku se TOTEM, z.s. zabýval dobrovolnictvím. V průběhu let se původní myšlenka dobrovolnického centra rozvíjela a získávala nové formy. V současnosti realizují projekty v mnoha oblastech.

TOTEM, z.s. je členem:

- Asociace neziskových organizací Plzeňského kraje
- Asociace poskytovatelů sociálních služeb
- Asociace dobrovolnických mentoringových programů
- Koalice dobrovolnických iniciativ

Realizované dobrovolnické projekty:

Management dobrovolnictví pro podporu regionu: Tento projekt realizují s cílem rozvíjet spolupráci TOTEM, z.s., s neziskovými organizacemi plzeňského regionu a pomoci při vytváření podmínek pro organizovanou a metodicky vedenou spolupráci s dobrovolníky.

Dobrovolníci dětem: Projekt Dobrovolníci dětem je průřezovým projektem dalších dlouhodobě realizovaných projektů a aktivit směřovaných na děti a mládež (**Pět P, KOMPAS®, Dobrovolníci v nemocnicích, Dobrovolnický klub Klíč, apod.**) a projektů, v nichž pracují mladí dobrovolníci (16–26 let). Je zacílen na posilování a budování dobrovolnického týmu, na zvyšování kompetentnosti dobrovolníků jako jednotlivců i jako součástí TOTEM týmu. Vzhledem k tomu, že dobrovolnická základna se v čase obměňuje, věnují velkou pozornost začleňování nových

dobrovolníků formou společných akcí, podporou realizace dobrovolnických miniprojektů a vzděláváním v různých oblastech, které dobrovolníci využijí i v dalším profesním a osobním životě.

Evropská dobrovolná služba: TOTEM, z.s., má od roku 2001 akreditaci projektu Evropská dobrovolná služba. Od té doby byli hostitelskou organizací pro 31 dobrovolníků z různých zemí Evropy. Nejčastěji hostili dobrovolníky z Německa, avšak TOTEM se stal domovem i pro dobrovolníky ze Španělska a Francie.

Senioři seniorům: Zájmové kluby pro seniory. V rámci zapojování seniorů do dobrovolné činnosti vytvářejí prostor pro naplňování jejich zájmů a potřeb v oblasti tvořivých, uměleckých, kulturních a dalších aktivit. S nápady přicházejí sami klienti a jejich realizace je uskutečňována s podporou pracovníků TOTEM, z.s. Kluby jsou vedeny a organizovány dobrovolníky, z větší části dobrovolníky – seniory.

Seniorský dobrovolnický klub Letokruhy: Skupina seniorských dobrovolníků ve věkovém rozmezí 57 – 94 let, kteří dokáží přinést pomoc a podporu všude tam, kde je jí potřeba. Seniorský dobrovolnický klub Letokruhy vznikl neplánovaně a už více než tři roky přináší pomoc organizacím, které přijdou s nějakou svou naléhavou potřebou.

Program SOUSEDÉ plus® je jednoduchý. Lidé (převážně senioři) vytvářejí komunitní spolky, prostřednictvím kterých se vzájemně podporují a pomáhají si. Každý za sebe nabídne oblast, činnost, kde může být druhým nápomocný, a na druhou stranu pojmenuje věci, se kterými by sám potřeboval pomoci. Platidlem je „1 hodina“ – tyto hodiny se vyměňují uvnitř spolku mezi členy, ale lze je věnovat i lidem mimo spolek, kteří pomoc potřebují. Mimo tuto výměnu se spolek pravidelně schází a podniká různé akce. Cílem je udržovat aktivitu a samostatnost zapojených seniorů a tím co nejvíce oddálit chvíli, kdy se člověk stává závislým na svém okolí – na své rodině nebo odborných institucích.

Mentoringové programy pro děti

Jedná se o dlouhodobou podporu rodin a dětí, úspěšně využívanou jako jedno z možných opatření v rámci SAS (sociálně aktivizační služba) pro rodiny s dětmi

realizovanou v TOTEM, z.s., nebo v SAS pro rodiny poskytovaných jinými poskytovateli. Jednotlivé aktivity jsou realizovány v individuální nebo skupinové formě:

- individuální podpora („jeden na jednoho“)
  - program pro děti Pět P (6–15let)
  - KAMPa 15+ (15–64 let)
- skupinová podpora
  - program pro děti KOMPAS® (6–15 let)
  - podpůrné skupiny (15–64 let)

Dobrovolníkům poskytli v roce 2016:

- **kvalifikační Studium pedagogiky volného času** akreditované dle zákona č. 563/2014 Sb.
- **vícedenní školení – Kompetenční portfolio**, Rozvoj prosociálního chování v dobrovolnické práci, kurz Respekt v pedagogické dobrovolnické práci
- **26 jednodenních seminářů** např.: Zásady přípravy programu pro dětskou skupinu, Hodnocení a diagnostika chování dětí, Relaxace dotekem, Syndrom vyhoření, Základy práce s hlínou, Tvořivý workshop „scrapbook“ a další

Dobrovolníky v TOTEMU jsou převážně studenti středních, vyšších a vysokých škol (ZČU a Lékařská fakulta UK, VOŠ doktorky Ilony Mauritzové), matky na mateřské dovolené, v menší míře lidé v produktivním věku. Další nezanedbatelnou skupinou jsou aktivní senioři.

Kontakt mezi dobrovolníkem a přijímající organizací probíhá v těchto rovinách:

- získávání a výběr dobrovolníků;
- příprava dobrovolníků;
- smluvní ošetření činnosti dobrovolníků;
- zprostředkování pojištění dobrovolníka;

- spolupráce s dobrovolníkem po celou dobu jeho činnosti – konzultace, supervize, další vzdělávání;
- kroky spojené s ukončením činnosti dobrovolníka v projektu.

Kontakt mezi vysílající a přijímající organizací probíhá v těchto rovinách:

- pomoc při nastartování dobrovolnického programu v přijímající organizaci, uzavření smluvního vztahu mezi dobrovolnickým centrem a organizací;
- zaškolení zaměstnanců, zaškolení dobrovolníků;
- výběr dobrovolníků ve spolupráci s kontaktní osobou vaší organizace;
- pravidelné supervize pod dohledem zkušeného supervizora;
- pojištění dobrovolníků;
- smluvní ošetření vztahu dobrovolník – dobrovolnické centrum;
- podpora při práci s dobrovolníky v přijímající organizaci.

Co v TOTEMU může dobrovolník dělat?

- pomáhat s činností spojenou s provozem dobrovolnického centra;
- navštěvovat nemocné nebo sociálně znevýhodněné děti v přijímajících organizacích;
- navštěvovat seniory v nemocnici nebo v domovech pro seniory;
- pomáhat postiženým dětem a dospělým;
- navštěvovat nemocné v hospicu;
- asistovat při volnočasových aktivitách dětí a mládež;
- zapojit se do dobrovolnických programů TOTEM, z.s – Pět P, KOMPAS® a dobrovolnický klub Klíč;
- Kromě přímé práce s klienty uvítají spolupracující organizace výpomoc i v dalších činnostech (např. administrativa, drobná údržba apod.).

Zdroje financování programů a projektů v roce 2016:

MPSV, MVČR, MK, MŠMT, Plzeňský kraj SAS, Plzeňský kraj ostatní MMP, ÚMO Plzeň 1, ÚMO Plzeň 2,3,4, Ostatní kraje ČR, Nadace, Sponzorské dary, EDS, Úřady práce, Vlastní zdroje činnosti, Příspěvky na činnost.

2.6.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolnické projekty a Saša

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Bc. Vlastimila Faiferlíková – Předsedkyně Správní rady, ředitelka organizace, garant a koordinátorka dobrovolnických projektů

Mezigenerační a dobrovolnické centrum TOTEM, z.s., vzniklo v roce 1999 čistě jako dobrovolnické centrum díky několika pedagogům a psychologům, kteří chtěli pomoci řešit problémy rodin s dětmi, které měly diagnostikovanou poruchu chování nebo učení, ale ani škola a ani rodina nevěděly, jak podpořit dítě v těžké situaci. Ve spolupráci s dalšími dobrovolnickými centry jsme začali připravovat dobrovolnické zázemí a realizovat mentoringový program Pět P. Tento program je postaven na principu dobrovolného vztahu mezi 1 dítětem a 1 vyškoleným dobrovolníkem – průvodcem. Vytvořená dvojice dítě – dobrovolník se setkává 1x týdně na 2–3 hodiny po dobu minimálně jednoho školního roku. Záměrem projektu je podpořit děti, které mají z různých důvodů (osobnostních, sociálních, rodinných a dalších) nakročeno k rizikovému chování nebo se vyrovnávají s prvními následky takového chování a kterým ještě může pomoci proškolený a připravený dobrovolník pracující pod supervizním vedením odborného týmu. Pro práci dobrovolníka s dítětem je ve spolupráci s odborníky a rodinou postaven individuální plán, který zohledňuje volnočasový prostor dítěte i problém, se kterým do programu vstupuje. V průběhu setkávání je dobrovolník pravidelně podporován odbornou supervizí.

Cílem programu Pět P je poskytnout dítěti:

- Pomoc – při začleňování dítěte do jeho přirozených sociálních skupin
- Péči – o dítě po tělesné i duševní stránce
- Prevenci – předcházení rizikovým situacím, které vedou k selhání dítěte
- Přátelství – přátelství staršího kamaráda
- Podporu – při překonávání složitého období dítěte

Program Pět P TOTEM, z.s., realizuje od roku 2001 až dodnes. V průběhu času vznikala metodika přípravy dobrovolníka i další práce s ním tak, aby byl kompetentním průvodcem rodině a dítěti. Proces dobrovolnické podpory byl aplikován z čistě volnočasové problematiky do roviny konkrétní podpory

a prevence pro děti ohrožené rizikovým chováním. Při řešení problémů dětí a jejich rodin spolupracujeme aktivně s institucemi zabývajícími se sanací rodiny, diagnostikou výchovných problémů a hledáním jejich nápravy, např.: Dětský diagnostický ústav a středisko výchovné péče, Člověk v tísni, o.p.s., pobočka Plzeň (projekt KOST), OSPOD, Pedagogicko-psychologická poradna a další. Při realizaci programu Pět P reagujeme na potřeby výše uvedených institucí, konzultujeme s nimi průběh jednotlivých případů, jsme schopni reagovat na stanovenou zakázku týkající se individuální potřeby dítěte a potřeby instituce, která dítěti program doporučuje. Jsme aktivními účastníky případových setkání a konferencí a aktivními řešiteli v okamžiku, kdy je vyhodnoceno, že dítě potřebuje individuální podporu nebo podporu v malé tréninkové skupině s vedením dobrovolníků – průvodců.

V roce 2010 jsme rozšířili podporu pro rodiny s dětmi o **program KOMPAS**, což je rovněž dobrovolnický, sociálně preventivní volnočasový program pro malé skupinky dětí. Jeho název je vytvořen z počátečních písmen slov KOMunikace, PArtnerství, Spolupráce. Po dobu minimálně čtyř až pěti měsíců se scházejí pravidelně jedno odpoledne v týdnu na 2–3 hodiny skupinky šesti dětí a dvou dobrovolníků a společně využívají bezpečný tréninkový prostor pro rozvoj a posilování sociálních dovedností dětí a navázání zdravých vrstevnických vztahů.

V roce 2016 se pak přidal do trojlístku mentoringových programů ještě program **KAMPa 15 +**, což je dlouhodobá individuální mentoringová podpora klientům starším 15 let, kteří se ocitli v náročné životní situaci, kterou nedokáží řešit pouze vlastními silami, kteří se dostali do střetu s normami uznávanými společností. Tento program zahrnuje komplexní podporu klienta v dané náročné životní situaci, např.: asistované doprovody a podporu při průběhu správního řízení, odlehčovací službu, aktivizaci klienta a udržování kvality života, psychickou podporu.

Před vstupem do dobrovolnické služby **v mentoringových programech** je dobrovolník pečlivě vybírán a připravován. Prochází psychologickým screeningem, základním třídním školením a průběžným vzděláváním z oblasti psychologie, pedagogiky a speciální pedagogiky, projektového managementu a podobně. Po

celou dobu dobrovolnické práce s klienty je dobrovolník metodicky veden a je mu poskytována odborná supervize.

KAŽDÝ MÁ PRÁVO ŽÍT NAPLNO

V červenci 2014 byl TOTEM, z.s., osloven sociální pracovnící FN v Plzni, zda by mohl pomoci pacientovi z oddělení dlouhodobé intenzivní péče. A tak nám byl představen tehdy 15letý Saša, po těžké autonehodě již 5 let postižený kvadruplegií a upoutaný na lůžko. V červnu 2014 mu byla ukončena povinná školní docházka a učitel přestal za chlapcem docházet. Saša je mentálně zcela v pořádku, rodina se maximálně stará o kontakt, nicméně další sociální kontakty byly minimální. Po výzvě lékařů z FN Plzeň jsme připravili individuální plán a našli dobrovolníka Jáchyma, studenta lékařské fakulty, který začal okamžitě za Sašou docházet. Kromě témat přírodovědných, historických, matematických, která chlapce zajímají, sdílí i běžná témata života mladého muže. Jáchym naučil Sašu pracovat s počítačem, užívali si společně řízené meditace, strategické hry, sledování filmů, apod. V rámci dobrovolnických supervizí jsme se rozhodli, že pro Sašu získáme z různých zdrojů finance na alternativní ovládání počítače tak, aby ho mohl využívat bez závislosti na druhých lidech. Celý rok trvaly různé dobrovolnické sbírky a akce, abychom získali potřebných 60 000 Kč. Po zakoupení zařízení Jáchym v rámci svých návštěv učil Sašu ovládat alternativní počítačovou myš, rozvíjet dovednost práce na počítači, internetu, hledat různé formy využívání počítačových technologií. Všichni jsme měli velkou radost, když po 14 dnech už kluci spolu on-line hráli šachy, a komunikace na sociálních sítích se stala pro Sašu standardem. Našel se i další dobrovolník Michal, který se spolu se Sašou věnuje rozvoji odbornějších IT dovedností. Nyní připravujeme další dobrovolnici, která bude Sašu učit základy anglického jazyka. Věříme, že díky Jáchymovi a díky přístroji získal Saša největší dar, svobodu. Nyní může samostatně komunikovat s vnějším světem, hrát rozvojové a strategické hry a v ideálním případě může časem být i ekonomicky aktivní.

Jáchym je dobrovolník, který dokáže dát životu rozměr. Nenápadný usměvavý kluk, student lékařské fakulty, reprezentant v bojových uměních na úrovni světových šampionátů, dobrovolný trenér malých budoucích sportovců, který ve

svém bohatém životě nachází i prostor pro pomoc těm, kteří naši pomoc velmi potřebují. K Sašovi už dochází 4. rokem i při náročném studiu, a přestože zpočátku sdílel obavy, jak bude situaci zvládat, nikdy neřekl, že to nezkusí. Místo a poslání, které si Jáchym pro svoje dobrovolnické působení vybral, vyžaduje duševní vyspělost, spolehlivost, ochotu, trpělivost, vyrovnanost, smysl pro humor, empatii, kreativitu, laskavost, pochopení a stálost. Jak jsem ho měla možnost poznat, všechny tyto vlastnosti a ještě mnohé jiné v sobě skutečně má. Umožňují mu být neocenitelným společníkem chlapci, který nemá lékařsky pozitivní prognózu, a přesto má radost z každého prožitého dne. Za dobrovolnickou práci Jáchym obdržel v roce 2015 cenu Křesadlo a v roce 2017 Cenu MŠMT za mimořádný čin pro studenta vysoké školy.

2.6.2 Příklad dobré praxe – Individuální příběhy dobrovolníků z TOTEMU

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Bc. Vlastimila Faiferlíková – Předsedkyně Správní rady, ředitelka organizace, garant a koordinátorka dobrovolnických projektů
---	---

Dobrovolnice Jana B.

Dobrovolnice – seniorka, která dokáže udělat dobré caffè latté i doporučit skvělé čtení. Dobrovolnice Jana po svém odchodu do důchodu hledala cestu z osamělosti a pocitů zbytečnosti, které byly tak silné, až se bála, že onemocní. Dobrovolnický pracuje osmým rokem. První 2 roky své dobrovolnické služby byla vyslána jako naše dobrovolnice v rámci projektu Management dobrovolnictví pro podporu regionu do plzeňského obchůdku Buti Český západ, kde ji všichni měli moc rádi a když byl koncem roku obchod 2011 uzavřen, nabídli jsme jí možnost dobrovolnické práce u nás v nových prostorách TOTEMU.

Během krátkého času jsme získali novou kolegyni, která pracuje ochotně dobrovolnický i šest hodin denně – vede klubovou kavárničku Kafičko, má připravenou TOTEMOVOU knihovničku, kde dokáže doporučit k půjčení dobré čtení a zatím je smutná, že momentálně její knihovna není moc využívána. Věří, že jednou půjdou naše knížky zase „na dračku“. Paní Jana bez problémů flexibilně

vypomůže v recepci při velkých akcích, dokáže povzbudit klienty, je prostě všude tam, kde potřebujeme. Stala se důležitou součástí TOTEMOVÉHO týmu pro svoji milou a příjemnou povahu, spolehlivost a pracovitost.

Dobrovolnice Vendulka K.

Dobrovolnice, která i přes svůj handicap žije naplno a dokáže plným srdcem dávat druhým. Vendulka do TOTEMU poprvé přišla s žádostí o umožnění odborné praxe v bezbariérovém prostředí, protože je upoutaná na invalidní vozík a bylo pro ni velkým problémem místo pro praxi sehnat. Brzy jsme vzájemně zjistili, že jinak mezi námi nejsou bariéry a vzhledem k velkému zájmu o profesi i o způsoby naší práce okamžitě partnersky komunikovala s většinou pracovníků organizace, jednotlivými koordinátory programů a získala první informace o organizaci, financování, problémech i radostech neziskového žití. Po ukončení praxe v roce 2012 požádala o přípravu dobrovolnické smlouvy a začala pravidelně docházet a podporovat seniory v Domově seniorů na Doubravce a jako lektorka dlouhodobě vede tvořivé dílny pro seniory v TOTEMU, když je potřeba, upeče třeba i dort k jakékoli příležitosti, podpoří jakoukoli akci, která v TOTEMU probíhá.

Byla velkým iniciátorem dokončení bezbariérových prostor v TOTEMU, hlavně díky jejímu zápalu byl v září 2015 instalován nový výtah a v loňském roce mezi studenty iniciovala úspěšnou sbírku pro těžce postiženého chlapce, který je dlouhodobě upoután na nemocniční lůžko a potřeboval ke svému rozvoji technickou pomůcku k ovládání IT technologií. Sama se vzdala honoráře za reportáž o dobrovolnické službě, kterou natočila Česká televize, a úspěšně motivovala své studenty, které učí, k solidárnosti a empatii s nemocným chlapcem.

Dobrovolník Vladimír D.

Senior-dobrovolník, který tvrdí, že má všechno, co potřebuje, a ještě může dávat tam, kde je potřeba. Pan Vladimír přišel do TOTEM, z.s., v roce 2007, okamžitě po svém odchodu do předčasného důchodu. Nabídnul něco ze svého času a svých praktických dovedností ve prospěch těch, kteří pomoc potřebují. Uvolnil pro dobrovolnickou práci 2 dny v týdnu a okamžitě začal docházet do občanského sdružení Jitřenka, kde pomáhal u koní při rehabilitaci dětí se zdravotním postižením. V zimních měsících v TOTEM, z.s., absolvoval počítačový kurz

a začal pomáhat i doma – vedl úspěšně Internetový klub, také vypomáhá v klubové kavárničce Kafičko a pomáhá s drobnou údržbou prostor a techniky. Stal se jedním z klíčových dobrovolníků při stěhování a zabydlování nových prostor v Kaznějovské ul. v Bolevci. V roce 2012 začal podporovat devítiletého Davida z plzeňského Dětského domova Domina, který potřebuje pomoc s přípravou do školy a kamaráda, který má čas na společné důležité „klukoviny“. Od roku 2015 je jedním ze seniorských dobrovolníků, kteří společně s dětmi z naší spřátelené mateřské školky zakládali a pracují na projektu Mezigenerační městské komunitní zahrady a společně objevují, že ředkvičky nerostou v Globusu a vlastnoručně vypěstované jahody, brambory a další dobroty jsou moc prima.

„Našel jsem v TOTEMU smysluplnou činnost, zapadl jsem tam natolik, že se zaměstnanci ke mně chovají jako k dalšímu zaměstnanci, jen mě nemusí platit, což stejně nepotřebuji, finančně jsem zajištěn. A tak nelze vlastně říci, kdo pro koho víc dělá, jestli já pro TOTEM nebo TOTEM pro mne. Cítím jen vděčnost, že je mi to umožněno a že osud mě tam před těmi 6 roky nasměroval.“ Z dopisu ze dne 3. 12. 2012, od Vladimíra D.

Dobrovolnice Marie F.

Seniorka- dobrovolnice, která dokázala přinést do života seniorů kousek šťastného dětství. Energická starší dáma, která přišla v roce 2008 s myšlenkou, že chce pomáhat seniorům, kteří žijí v domovech seniorů a dalších zařízeních, která poskytují péči těm, kteří už se nedokáží obsloužit sami. Protože sama ráda četla a povídala si o všem možném, začala docházet za svými staroušky a četla jim z knih i časopisů a kdo si chtěl povídat, nacházel trpělivého posluchače, případně partáka do diskuse. Po nějakém čase přišla do TOTEMU a s rozsvícenýma očima líčila, že na půdě našla loutkové divadlo, kterým jí a jejím sourozencům maminka nahrazovala televizi. Popisovala mi, že to je tzv. „futrové divadlo“, které bylo dřív v rodinách běžné a které se postavilo do zárubně dveří mezi dvě místnosti. V jedné se hrálo a v druhé se dětskýma očima prožívaly ty nejkrásnější příběhy princezen a draků, rusalek, statečných rytířů a dobrotivých králů. Oprášila loutky, vyčistila kulisy, ušila nové oblečky, vymyslela hry a vyrazila mezi malé i velké a hrála divadlo. Někdy jí pomáhali mladší dobrovolníci, někdy hrála úplně sama.

Dokázali jsme získat finanční podporu na malé technické zázemí a Marie s podporou dalších dobrovolníků připravila zvukovou kulisu ke svým hrám. V domově seniorů, do kterého pravidelně docházela, motivovala seniory, kteří se stali součástí jejího divadla, někdo jako hlas, někdo jako vodič loutek, někdo jako odborný poradce, někdo jako technický doprovod, někdo jako nosič, někdo jako vděčný pravidelný divák. Všichni milovali ty návraty do dětství. Všichni si rádi vzpomenu na bezstarostný pohádkový čas. Ale čas, to je neúprosný „parták“, naše poslední setkání se odehrálo na vánoční supervizi v roce 2013, kam si paní Marie přivedla svoji vnučku a velmi se radovala, že budou dělat divadlo spolu. Velmi rychlé a nečekané bylo loučení, ale díky paní Marii víme, co to bylo „futrové divadlo“ a jak krásný může být návrat do dětství.

2.6.3 Příklad dobré praxe – Letokruhy a senioři

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Bc. Vlastimila Faiferlíková – Předsedkyně Správní rady, ředitelka organizace, garant a koordinátorka dobrovolnických projektů

Od roku 2003 se TOTEM, z.s., zaměřuje na problematiku stárnutí populace a na podporu mezigeneračního dialogu a aktivit. Kromě vzdělávacích, kulturních a klubových aktivit rozvíjíme u seniorů i ochotu zapojovat se do občanského života a do dobrovolnických aktivit. V rámci různých dobrovolnických projektů se mohou senioři zapojit buď individuálně, každý sám za sebe, nebo mohou pracovat skupinově. Skupiny mohou být čistě seniorské – Seniorský dobrovolnický klub Letokruhy – nebo mezigenerační – Dobrovolnický klub Klíč, SOUSEDÉ plus a další. V roce 2017 z celkového počtu aktivních dobrovolníků TOTEM, z.s. bylo 127 starších 55 let. Nejstaršímu dobrovolníku, Františkovi, bylo 94 let.

Seniorský dobrovolnický klub Letokruhy

Skupina 40 seniorských dobrovolníků ve věkovém rozmezí 57–94 let, kteří dokáží přinést pomoc a podporu všude tam, kde je jí potřeba. Seniorský dobrovolnický klub Letokruhy vznikl neplánovaně a už od roku 2012 přináší pomoc organizacím a potřebným v regionu, kteří přijdou s nějakou svojí naléhavou potřebou. Činnost

je různorodá a rozhodně přináší radost nejen příjemcům pomoci, ale i jejím nositelkám a nositelům. První spolupráce vznikla v únoru 2012, kdy se na TOTEM, z. s., obrátila ředitelka DD Staňkov s prosbou o výrobu kapsářů nad postýlky dětí z Robinsona, což jsou děti, které se ocitnou v nouzi a potřebují okamžitou pomoc a ubytování. Při předávání kapsářů se babičky zamilovaly do dětí a děti zas do babiček. Vznikla krásná spolupráce a do Robinsona už šestým rokem jezdíme pravidelně – jednou přivezeme zástěrky malým pomocníkům do kuchyně, jindy vlastnoručně vyrobené stolní hry, upečenou buchtu, ale hlavně čas na hry a pomazlení.

Podobná spolupráce probíhá i s dalšími organizacemi v Plzni. Když je potřeba ušít kompenzační pomůcky pro postižené děti, vyrobit textilní hračku dětem pro radost nebo připravit malé dárečky – babičky z Letokruhů rády zasednou a vše potřebné vyrobí. Dokážou upéct výborné koláče do klubové kavárny, ale nezaleknou se ani spolupráce a zabezpečení organizační podpory kulturní akce jako je festival Jeden svět.

Oboustranně přínosná je i spolupráce s projektem Bojka – dům na půl cesty, kdy senioři při společných setkáních učí kluky, kteří mají nakročeno z dětských domovů do samostatného života, vařit, péct a vést domácnost. Přispívají dobrou radou, receptem, ale hlavně bývá v klubovně cítit vždycky sounáležitost, vzájemný respekt a chuť být pospolu.

Letokruhy dokáží připravit kulturní vystoupení a potěšit své vrstevníky v domovech seniorů stejně jako pomoci při sázení květin a úklidu v našem centru. Zaskočí v šatně při velkých akcích, ale dokáží i samy organizačně různé akce zajistit. Od roku 2015 podporují Letokruhy pacienty z Oddělení sociálních lůžek v Plicní léčebně Janov. V pravidelných intervalech pro ně připravují hudební vystoupení, kreativní dílny a velmi významně ovlivňují klima léčebny a kvalitu života pacientů.

Je obdivuhodné, že v poměrně vysokém věku dokáží ženy a muži z Letokruhů myslet na druhé a také pro ně něco udělat. Jako ředitelka dobrovolnického centra jsem velmi pyšná na tuhle skupinu žen a mužů a věřím, že Letokruhy budou i nadále ukazovat cestu, která přináší pohodu, radost, pospolitost i smysl života bez ohledu na vyšší číslo v kolonce věk.

Prázdninový koncert seniorů pro pacienty Sociálních lůžek

Koncertu se zúčastnilo 25 vystupujících a 15 posluchačů.

Seniorský pěvecký sbor JAMÁČEK, působící při plzeňském mezigeneračním centru TOTEM, z.s., dokáže přinést radost i tam, kde jí rozhodně není nazbyt. Příkladem může být léčebna tuberkulózy a respiračních onemocnění Janov u Mirošova na Rokycansku.

„Přijali jsme pozvání zahrát a zazpívat pacientům tzv. sociálních lůžek,“ vysvětluje TOTEMOVÁ koordinátorka JAMÁČKU Miroslava Kudrnová a dodává: „myslím, že návštěvy, jako jsme my, se do léčebny umístěné ve vzdáleném v lesním prostředí nedostanou každý den“. To nakonec potvrzují i sestry z Janova, když s ohledem na chladný den na konci července (27. 7. 2015) volí k vystoupení sboru jídelnu ve třetím patře budovy.

Členové JAMÁČKU si připravují noty a někteří i nástroje, všichni jsou oblečeni do slušivých halenek s notami a hudebními motivy. Pacienti posedávají u stolků, ty s omezením pohybu postupně přivázejí zdravotní sestřičky. Nakonec se tu sejde celkem 15 posluchačů, včetně jedné neslyšící seniorky. „Jde o to, aby si užila atmosféru, necítila se vyloučeně,“ zdůvodňují to sestřičky.

Sbormistryně Mirka už se vítá se všemi přítomnými. JAMÁČEK přivezl svůj program sestavený z lidových písní z celých Čech. Když ale ohlásí píseň z Ostravska, jeden pacient radostně zavolá, že odtud pochází, a zpívá se sborem. Pomyslná vzdálenost mezi publikem a účinkujícími najednou mizí. Zpívají JAMÁČKOVCI, pacienti, mezi písněmi srší vtipy a tu tam někdo ze souboru přispěje žertíkem, který ho právě napadl. Hodinka písniček uplyne jako nic. Přichází chvilka na kávu nebo čas a sušenku. Povídá se. Se sestrami, s pacienty, kteří zůstali, a všem je jasné, že JAMÁČEK nebyl v Janově naposledy.

TOTEM, z.s., nabízí seniorům řadu aktivit, které mohou napomoci uspokojit jejich potřeby či zájem. Ať už je potřebou společenský kontakt, nové poznatky, tvůrčí činnost, dobrovolnická činnost nebo řešení obtíží, jejichž příčina může a nemusí souviset s věkem. Mezi našimi klienty se vyskytují osoby s lehkým zdravotním

postížením, zejména v seniorském věku. Aktivitu, které nabízíme, pracují s myšlenkou celoživotního vzdělávání. Při poskytování takové služby sepisuje klient – senior s pracovníkem (koordinátorem) služby tzv. individuální plán. Tento plán je prospěšný jak pro nás (dozvíme se více informací o klientovi, o jeho zájmech, představách, přáních a potřebách), tak pro klienta, protože si může ujasnit svá očekávání, plány do budoucna, můžeme společně objevit novou oblast zájmu, možnosti, jak uplatnit klientovy dovednosti či vědomosti nebo můžeme společně hledat cestu z problému. Možností je opravdu mnoho. Abychom zjistili, zda se očekávání naplňují nebo zda vznikla ze strany klienta nějaká nová potřeba, dochází k průběžnému hodnocení individuálního plánu. Individuální plán velkou měrou přispívá k tomu, aby se poskytovaná služba zkvalitňovala a byla v souladu se zájmy a potřebami klientů. Věk i zdravotní stav může být v mnoha ohledech omezující. S opuštěním zaměstnání z důvodu věku často přichází i ztráta společenského kontaktu, někdy chybí náplň pro volný čas, někdo může pociťovat ztrátu sebevědomí apod. Řada lidí v důchodovém věku chce získávat nové vědomosti či rozšiřovat ty stávající, zajímá se o aktuální dění a především chce „zůstat mezi lidmi“.

2.7 JIHOČESKÝ KRAJ – KREBUL, O.P.S.

Název	KreBul, o.p.s.
Město	Prachatice
Osoba, která poskytla rozhovor	Mgr. Zdeněk Krejsa, DiS. – ředitel KreBul, o.p.s., krebul@krebul.cz Mgr. Jiří Gabriel Kučera, DiS. – předseda Správní rady, koordinátor dobrovolníků
Kontakt	http://krebul.cz , krebul@krebul.cz , dobrovolnici@krebul.cz

Obecně prospěšná společnost KreBul je zde již od roku 2007. Ke dni 6. ledna 2014 došlo k transformaci z občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost. V současné době nabízí služby projektových pracovišť, mezi která patří: **Občanská poradna** Prachatice (a detašovaná pracoviště Vimperk, Volary, Lenora, Husinec a Strunkovice nad Blanicí), **Informační centrum pro mládež Prachatice**, **Dobrovolnické centrum Prachatice**, **SeniorPoint Prachatice** a **poradna zdravé výživy Food.Body.Life**.

Obecně prospěšná společnost KreBul nabízí celou řadu aktivit směřujících do oblasti poradenství, vzdělávání (formálního i neformálního), volnočasových aktivit apod. Ve svém portfoliu se snaží zařazovat aktivity tak, aby si každý mohl vybrat tu, která je pro něho nejvhodnější.

Cíle a zaměření činnosti obecně prospěšné služby:

- odborné sociální poradenství, jehož cílem je společné nalezení vhodného řešení problémové situace a zabránění tomu, aby lidé strádali v důsledku neznalosti svých práv a povinností, vyřešení nepříznivé situace a posílení samostatnosti klientů či jejich blízkých;
- realizace informačního centra pro mládež;
- realizace dobrovolnického centra;
- příprava realizace činností směřujících k propagaci, podpoře a rozvoji nestátního neziskového sektoru jako takového;
- spolupráce s dalšími subjekty v občanském i ve státním sektoru ve smyslu cílů společnosti včetně příhraniční spolupráce;
- přijímání dobrovolníků pro realizaci doplňkových aktivit pro cílové skupiny projektů;
- vzdělávání dětí, dospělých a seniorů;
- nepravidelná práce s neorganizovanými dětmi a mládeží;

- pravidelná zájmová činnost pro děti a mládež;
- výchova v rámci prevence sociálně-patologických jevů.

Doplňková činnost:

- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 zák. 455/1991 Sb., živnostenský zákon;
- pronájem bytových i nebytových prostor za úhradu a bez poskytování služeb.

Dobrovolnické centrum

Smyslem Dobrovolnického centra Prachatice je profesionální spolupráce mezi přijímajícími organizacemi a vysílající organizací a zajištění systému nabídky a poptávky po dobrovolnické službě na Prachaticku. Potřeba dobrovolnického centra vychází ze situace v regionu, kde je dobrovolnických programů nedostatek (vznik a rozvoj dobrovolnického centra vychází také z Komunitního plánu sociálních a souvisejících služeb ve městě Prachatice. Rozvoj dobrovolnictví, Příprava, vznik a rozvoj dobrovolnického centra a Vznik a rozvoj dobrovolnických programů). Práce s dobrovolníky je popsána v příkladech dobré praxe z organizace.

Dobrovolnické centrum Prachatice je zaměřeno na činnost v těchto oblastech:

- získávání, výběr, evidence dobrovolníků pro konkrétní dobrovolnické programy v regionu;
- zjišťování potřeb přijímajících organizací;
- školení dobrovolníků;
- smluvní zajištění dobrovolnické činnosti;
- pojištění dobrovolníků;
- zajištění supervize;
- komunikace s přijímajícími organizacemi;
- propagace dobrovolnictví na Prachaticku;
- podpora rozvoje dobrovolnictví.

V Prachaticích byl realizován projekt **MLADÍ PRO EVROPU – MLÁDEŽ V AKCI**. Došlo k pozvání mladých lidí do Prachatic za POZNÁNÍM STARÝCH ŘEMESEL NA ŠUMAVĚ. Pobyt Bělorusů, Slováků a Čechů organizovali za občanské sdružení KreBul Zdeněk Krejsa a Jiří Gabriel Kučera. Každý den byla naplánována aktivita, setkání se zajímavými lidmi, umělci, řemeslníky, návštěva zajímavých míst Jižních Čech a Šumavy. Program Mládež v akci usiluje o propagaci aktivního evropského občanství mezi mladými. Program se snaží podpořit vzájemné porozumění a toleranci mezi mladými lidmi. O Evropskou dobrovolnou službu, jak uvádí koordinátor dobrovolníků Jiří Gabriel, není na Prachaticku prozatím zájem.

Organizace je financována z MŠMT, MV, MPSV, nadačního fondu ČSOB, Jihočeského kraje, Nadačního fondu obětem holocaustu, Ministerstva kultury, města Prachatic, programu Erasmus+, nadace Vodafone, Tesca, Ery, Mládeže v akci, města Vimperku.

2.7.1 Příklad dobré praxe – VÍKENDOVÉ SEMINÁŘE

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Zdeněk Krejsa, DiS. – ředitel KreBul, o.p.s., krebul@krebul.cz Mgr. Jiří Gabriel Kučera, DiS. – předseda Správní rady, koordinátor dobrovolníků
---	---

Dobrovolníky získáváme zejména z řad studentů, na besedách, přednáškách, workshopech, kde prezentujeme projektové pracoviště, Dobrovolnické centrum Prachatic. Dobrovolníci však přicházejí také z řad seniorů při našem setkávání se se seniory a díky dalšímu projektovému pracovišti SeniorPoint. Zde tedy dochází i k mezigeneračnímu setkávání a předávání zkušeností, oživení a motivaci. Pro dobrovolníky jsou kromě vzdělávání připraveny i víkendové semináře, které slouží nejen k předání informací o dobrovolnictví, ale také jako „recepty“ praktického využití dobrovolnictví při různých aktivitách.

Lidé mají chuť dělat dobrovolníka, ale aby se jejich činnost profesionalizovala, či byla poskytována na kvalitní úrovni, je třeba jim dát pomocný návod. V naší organizaci se věnujeme zážitkové pedagogice, kdy jednotlivec vstřebává důležité

informace do paměti snáze, jelikož informace, které přijímá, jsou podpořeny emocionálním prožitkem. Předností zážitkového vzdělávání je rozvíjení tvůrčích postupů, aktivní jednání, lepší vytváření neformálních vztahů a především intenzivní učení se z prožitků namísto pouhého shromažďování informací. Probírané „učivo“ je účastníkům nabízených kurzů dávkováno po částech, přesto však v každém okamžiku v potřebném kontextu, s vysvětlením získaných zkušeností a zpětnou vazbou.

Praktické části předkládaného víkendového semináře se ujala osvědčená lektorka Mgr. Dana Pšeničková, která např. spojovala logopedická cvičení s muzikoterapeutickými technikami, předkládala zvuky formou hry, využívala zvuků na CD s reálnými předměty (hračkami i těmi předměty, které běžně používáme např. v domácnosti), omalovánkami, obrázky. Zapojením pohybů (ťukání prstů) se pracovalo na posílení pozornosti, rozvoji verbální i neverbální komunikace, nacvičovalo se, jak podpořit porozumění obsahu mluveného projevu, jak zlepšit výslovnost, jak posílit oblast zrakově prostorové orientace, jak korigovat smysl pro dramatickost, nacvičit a upevnit si společenské chování, posilovat řešení problematických oblastí např. emoční nevyrovnanost, nácvik zpracování stresových situací, posílení odvahy seznamovat se s novými věcmi, usnadnění poznávání nového neznámého prostředí. Mgr. Dana Pšeničková vysvětlila, že lidé se dokáží snáze uvolnit a komunikovat s okolím, pokud naváží při aktivitě kontakt s ostatními. Lektorka tak střídala hru na různé hudební nástroje a aktivity doprovázela zpěvem doplněným např. pohybovými aktivitami či relaxací. Celý víkendový seminář proběhl zážitkovou formou, kde kromě teoretických znalostí si účastníci odnášeli i cenné zkušenosti a praktické nápady a návody pro svou další dobrovolnickou činnost. Projekt „Dobrovolník? Dobrovolně!“ byl finančně podpořen z prostředků Ministerstva vnitra a Jihočeského kraje.

Prvotní seznámení lektorky s účastníky proběhlo pomocí hudebního nástroje. Lektorka přistoupila ke každému účastníkovi zvlášť a zeptala se na jméno. Na nohy mu položila stardrum (kovový „buben“) a zpívala jeho jméno, přála dobrý den a přitom vyluzovala paličkou tóny. Účastník cítil vibrace, seznámil se s lektorkou pomocí tohoto nástroje a sám se tak účastnil pasivní muzikoterapie. Tuto techniku lektorka chválila zvláště při seznámení s dětmi s poruchou autistického spektra.

Poté se hrálo, zpívalo, ale využily se například i obrázky, kdy sluchový vjem byl podpořen vizualizací. Pokud to jde, lektorka používá i přírodní materiály, aby účastníci muzikoterapie byli aktivizováni i smysly (chuť, vůně, dotek). U dětí s postižením jsou zase tyto techniky vhodné, jelikož rozvíjí jejich jemnou motoriku. U seniorů s demencí jsou zase vhodným doplňkem pro orientaci nejen v prostředí, ale i pro orientaci v čase. Důležitým aspektem zážitkové pedagogiky a muzikoterapie byla práce ve skupině, kdy si účastníci půjčovali vybrané nástroje či pomůcky. Docházelo tak k upevňování sociálních vazeb mezi nimi a užšího vnímání přítomných osob v kolektivu. Tato technika je vhodná pro osoby, které se potřebují sociálně začlenit.

Zážitkové víkendové semináře pro dobrovolníky a dobře zvolené přístupy v komunikaci s lidmi vytvářejí situace, které člověku umožňují vlastní, jedinečné a konkrétní „pro-žití“ a zároveň možnosti odhalit neznámé oblasti své osobnosti, získat vědomosti a poznatky založené na vlastní zkušenosti. Díky tomu si sami vyzkoušejí „na vlastní kůži“ to, co druhým nabízejí, zjišťují, jak se cítí, jak se mohou cítit klienti, co jim bylo ne/příjemné a tak se vyvarovat chybám nejen při dobrovolnických činnostech. Při aktivitách zážitkově pedagogického charakteru si účastník lépe uvědomuje křehkost a potřebu ochrany sociálního, materiálního a emocionálního světa, a z toho vyplývající vzory myšlení a schémata jednání v dalších dobrovolnických činnostech. Tyto semináře jsou nejen podporou pro vzdělávání dobrovolníků, ale zároveň se může předejít problematickým situacím. Dobrovolník například preventivně domyslí do důsledků, pro koho činnosti vytváří, jaké je roční období, jaké je počasí, jaké kompetence účastníci mají, čeho chce dosáhnout, kolik časové dotace má a jak dlouho dokážou účastníci být pozorní.

Důležitým prvkem víkendových seminářů je i to, že se účastníci naučí vytěžit ze situací co nejvíce. Od plánování a přípravy samotné aktivity, přes realizaci a vlastní průběh, prožitek, až po závěrečné hodnocení. Tyto semináře tedy mají ohromný přesah v učení, kdy skrze návody a recepty s hloubkou zážitku a prožitku dospívá jedinec k ukotvení těchto pedagogických postupů a může je pak využít v jím připravovaných činnostech. S pedagogikou zážitku se spojuje i přání a vůle nenechat vše jen plynout ale ponechat lidem, aby definovali vlastní štěstí a také

vlastní aktivní zásahy do děje života. V těchto seminářích si dobrovolníci zkoušejí nalézt křehkou hranici mezi motivací, aktivizací a manipulací.

2.7.2 Příklad dobré praxe – TŘÍSTUPŇOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Zdeněk Krejsa, DiS. – ředitel KreBul, o.p.s., krebul@krebul.cz Mgr. Jiří Gabriel Kučera, DiS. – předseda Správní rady, koordinátor dobrovolníků
---	---

Smyslem Dobrovolnického centra Prachatice (dále DCPT) je podpora rozvoje a propagace dobrovolnictví na Prachaticku, ale také vzdělávání dobrovolníků. Dobrovolník, který se rozhodne být dobrovolníkem, se seznámí s následujícími povinnostmi a je proškolen v těchto oblastech:

A. Úvodní obecné seznámení uchazeče o dobrovolnictví se všemi aspekty dobrovolnické služby (smluvní podmínky, požadavky – výpis z rejstříku trestů apod., rizika, pojištění, možnosti dobrovolnických činností apod.), seznámení s činností DCPT, vyplnění prvotního dotazníku dobrovolníkem (za účelem zjištění představ a požadavků dobrovolníka na jeho dobrovolnickou činnost), zjišťování osobnostních předpokladů pro dobrovolnickou práci, řádné zaevidování uchazeče do databáze dobrovolníků – čekatelů.

B. Školení dobrovolníků – vlastní školení dobrovolníků probíhá dvoufázově:

1. fáze školení – obecná část: provádí vysílající organizace – DCPT

- obecně o dobrovolnictví a dobrovolnickém centru;
- zákon o dobrovolnické službě;
- práva a povinnosti dobrovolníků;
- rizika dobrovolnické činnosti a jak jim předcházet;
- informace o pojištění v dobrovolnictví;
- pravidla hrazení nákladů;
- supervize;
- seznámení se dokumenty.

2. fáze školení – specifická část: provádí přijímající organizace (u vybraných typů dobrovolnických organizací) za součinnosti s DCPT

- seznámení s přijímající organizací a její činností, koordinátorem dobrovolnictví v přijímající organizaci;
- povaha konkrétní dobrovolnické činnosti;
- požadavky na zdravotní způsobilost apod.;
- prostředí, klienti, specifika, rizika – eliminace, bezpečnostními předpisy;
- vnitřní řád přijímající organizace;
- rozsah a časová dotace.

C. Vzdělávací systém dobrovolníků – Třístupňové vzdělávání dobrovolníků

Cílem tohoto vzdělávání je zvýšení potenciálu dobrovolníků, jejich možnosti uplatnění se v organizacích, zvýšit kompetence a kvalitu nabízených služeb. Vícestupňové vzdělávání pak může být dobrou motivací pro zájemce o dobrovolnictví, kteří mohou zdarma absolvovat kurzy dle vlastního výběru, a tím se lépe profilovat ve svém dobrovolnickém působení. Na výběr mají celou řadu modulů, které mohou napomoci ve směřování vlastního dobrovolnického působení. Tento systém vzdělávání je přínosným též pro organizace, které s dobrovolníky již pracují – může se pro ně stát nástrojem odměn (např. vyslání na akreditované či placené kurzy apod.).

Každý z dobrovolníků, který absolvoval vzdělávání v prvním stupni, si pak ve stupni druhém mohl vybrat z nabídky celkem 15 modulů 4 semináře, které využívá v rámci svého dobrovolnického působení. Třetí, závěrečný modul byl pak určen absolventům prvního a druhého stupně. Do tohoto byli vybíráni účastníci na základě konzultací s dobrovolníkem, s přijímající organizací. V případě většího zájmu probíhalo výběrové řízení.

Stupeň 1 – základní – vstupní dovednosti

První stupeň zahrnuje povinné vzdělávání, kterým musel projít každý z dobrovolníků. Jednalo se zde o celkem 7 okruhů, účastníci získali základní povědomí o tématech, zároveň si vše prakticky vyzkoušeli na konkrétních příkladech.

Vzdělávání probíhalo formou přednášek s prvky zážitkové pedagogiky, a to zejména proto, aby se účastníci lépe s předkládaným tématem seznámili.

- **Zakončení:** závěrečný test k ověření znalostí
- **Výstup:** osvědčení o absolvování základního vzdělávacího kurzu pro dobrovolníky

Základní vstupní dovednosti – obsah kurzu:

1. komunikace (co je komunikace, druhy, typy, specifika komunikace s cílovou skupinou);
2. praktický nácvik dovedností (bude probíhat dle zájmu posluchačů – práce se seniory, práce s mládeží, práce s postiženými...);
3. vývojová psychologie (základní charakteristiky jednotlivých vývojových období, s ohledem na specifika);
4. asertivita (co je asertivita, techniky, nácvik asertivity);
5. první pomoc (základní kurz první pomoci – ve spolupráci s ČČK);
6. sociálně-interakční aktivity (konverzace a diskuse, dialogy a hraní rolí, simulace, improvizace, debaty);
7. stres a vypořádání se s ním (základní informace o stresu, jeho předcházení).

Stupeň 2 – rozšiřující dovednosti – volitelné bloky

Druhý stupeň zahrnoval rozšiřující volitelné vzdělávání. V tomto stupni bylo v nabídce celkem 15 modulů, ze kterých si každý dobrovolník, který absolvoval první stupeň vzdělávání, mohl zvolit maximálně 4 oblasti, které chtěl absolvovat.

Toto vzdělávání probíhalo formou přednášek s prvky zážitkové pedagogiky, a to zejména proto, aby se účastníci lépe s předkládaným tématem seznámili.

- **Zakončení:** ověření znalostí testem
- **Výstup:** osvědčení o absolvování modulu v rámci rozšiřujícího vzdělávacího kurzu pro dobrovolníky

Rozšiřující volitelné dovednosti – obsah kurzu

1. management dobrovolnictví;
2. základy fundraisingu;
3. speciální pedagogika;
4. zážitková pedagogika;
5. andragogika;
6. základy koučinku;
7. animace;
8. komunikace a argumentace;
9. specifika práce se seniory;
10. specifika práce s mládeží;
11. specifika práce s lidmi s handicapem;
12. animace;
13. syndrom vyhoření a jak mu předcházet;
14. základy psychologie osobnosti;
15. psychohygiena.

Stupeň 3 – placené a akreditované kurzy

Třetí stupeň zahrnoval rozšiřující volitelné vzdělávání probíhající formou účasti na placených akreditovaných kurzech. V tomto stupni bylo v nabídce celkem 15 modulů, ze kterých si každý dobrovolník, který úspěšně absolvoval první a druhý stupeň vzdělávání, mohl zvolit maximálně 1 placený kurz, který chtěl absolvovat. Zde jsme vycházeli zejména z požadavků dobrovolníků a organizace, pro kterou se dobrovolník tímto vzděláním připravoval. Požadavky organizace byly důležitým faktorem při výběru kurzu pro dobrovolníka a jeho vysláním na tento kurz.

Jelikož se jednalo o poměrně finančně nákladné kurzy, bylo v tomto třetím stupni zohledněno předchozí působení organizace, dobrovolníkův zájem a motivace k dané činnosti. Tímto krokem jsme dali organizacím k dispozici nástroj pro zkvalitňování poskytovaných služeb a dobrovolníkům možnost získat akreditované vzdělání, na které by za normálních podmínek nemuseli finančně dosáhnout.

Zároveň tento stupeň mohli využít organizace jako prostředek oceňování práce dobrovolníka v organizaci.

Třetí stupeň byl realizován na základě nabídky akreditovaných vzdělávacích kurzů, které mají ve svých nabídkách akreditovaní vzdělavatelé. Při jejich výběru byl brán zřetel na kvalitu poskytovaných služeb, finanční únosnost semináře a dostupnost vzdělání pro naše dobrovolníky.

- **Výstup:** osvědčení o absolvování akreditovaného vzdělávání

Placené akreditované kurzy – nabídka

<u>Lanové aktivity:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ nízké lanové aktivity ○ vysoké lanové aktivity <u>Zdraví:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kurz první pomoci ○ Zdravotních zotavovacích akcí ○ Masérské a rehabilitační dovednosti <u>Práce se seniory:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Certifikovaný kurz pro trenéry paměti I. <u>Etika:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Prosociální výchova 	<u>Voda:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vodní turistika ○ Rafting ○ Tekoucí voda ○ Divoká voda <u>Sníh:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Cykloturistika <u>Zimní sporty:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Lyže ○ Snowboard <u>Plavání:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ Instruktor plavání
--	--

2.7.3 Příklad dobré praxe – MEZIGENERAČNÍ ZAHRADA

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Zdeněk Krejsa, DiS. – předseda správní rady krebul@krebul.cz Mgr. Jiří Gabriel Kučera, DiS. – koordinátor dobrovolníků
---	--

Mezigenerační zahrada na Zlaté stezce 145 v Prachaticích byla v pátek 16. 6. 2017 znovu otevřena. Realizace projektu byla podpořena z Grantu Města Prachatic a fungování poté i z jiných zdrojů. Dobrovolníci z Dobrovolnického centra Prachatic se sešli s ředitelem Z. Krejsou a během jednoho sobotního dne vyrobili nábytek (z 51 palet zakoupených na pile) do nově budované zahrady v domu Křižovatka u parku. Bylo vytvořeno pět sad lavic a stolů, pět vyvýšených truhlíků a lavice kolem stromu. Dovezení, protřídění, nařezání, broušení, vrtání, šroubování, zatloukání hřebíků, nošení, shrabání zahrady, příprava plochy, zametání, to vše proběhlo za pomoci dobrovolníků.

Otevření zahrady doprovázel bohatý program za finanční podpory města Prachatic. Mezigenerační setkání doprovázely Marie Šímová a Jarmila Šímová, nevidomé sestry, které svým zpěvem dokázaly, že umí i písně o květinách, lidech, přátelství. Po celé odpoledne svou hrou na harmoniku a zpěvem dobrovolně doprovázel přítomné pan Tischler.

Na zahradě byl také ukončen celoroční projekt, kdy týden co týden dostávali do rukou nejen senioři knihu omalovánek a kreslili. Kreslili a psali a z toho vznikla nádherná výstava mandal, obrázků na plotu zahrady. Každý účastník projektu získal poděkování a jeden výtisk obrázku k vymalování a zarámování.

Výstavu mezi ploty nabídl s přednáškou Jiří Fuchs, místní fotograf. Pohovořil krátce o fotografování, ukázal své fotografie, provedl výstavou a dal fotohádanku. Navíc Jiří Fuchs se stal garantem dalšího celoročního projektu SeniorPointu s názvem 365 portrétů. Každý účastník foto/výtvarné soutěže zašle do konce roku 2016 jednu fotografii, obrázek – portrét, na adresu hana.rabenhauptova@mupt.cz. Výstava spojená s vyhodnocením je naplánována na 16. 6. 2017 v 16:00 hodin opět v areálu na Zlaté stezce 145, mezigenerační zahradě.

V loňském roce v zahradě si Síta Rojová připravila cvičení jógy, pro letošní rok vybrala ukázkou výcviku psa Lakyho. Laky předvedl, co vše umí: skoky, kroky, sudy, ale i porozumění cizím jazykům a schopnost mluvit, vlastně štěkat.

Díky příchozím do zahrady nechybělo ani **stylové občerstvení, například bezovou limonádou vlastnoručně vyrobenou paní Tischlerovou**, či kytice uvázaných květin, libečku, ale i nové sazenice do vyvýšených záhonů, o které se starají dobrovolníci z Klubu zdravotně postižených. V den otevření byl vysazen strom vrba jíva, jehož „kočičky“ budou zajisté z jara zdobit vstup do centra.

Díky městu Prachatic a finanční podpoře různých projektů bylo také možné zakoupit barvy, ředidla, rukavice a v KreBulu se Zdeňkem Krejsou zahájit impregnaci lavic z palet, které v loňském roce byly vyrobeny právě do zahrady. Děti, dospělí i senioři se zapojili do této aktivity v jednom celku, ostatní jsou v záznamu a přijdou na vyzvání.

V zahradě byla také oceněna báseň Roky lásky. Tuto vzpomínkovou báseň napsala Daniela Bžochová, která ji zaslala do Národní kroniky (Nadace Charty 77, projektu SenSen). Jako ocenění získala grafický list od nadace malovaný Emou Srencovou s velkou gratulací. I vy máte možnost psát své příběhy do rodní kroniky. Blíže na <http://sensen.cz>.

Zároveň byla v den otevření zahrady ukončena výstava BOD, do které přišlo více jak sto prací a vyhodnoceno 56 osob a kolektivů v několika etapách. Opět i tento projekt byl podpořen městem Prachatice. Závěrečnou krásnou tečkou byla ukázka práce **stylistky Leony Frohlichové**, která přímo na místě nalíčila jednu z přítomných seniorek Jaroslavu Lelkovou a především všem ženám i mužům, bez ohledu na věk, nabídla důležité informace k péči o obličej.

V rámci sezení padla řada nabídek na nejbližší akce 24. 6. 2016 od **Slavnosti Zlaté stezky počínaje, přes přednášku o bezpečnosti** v silničním provozu pro chodce, ale hlavně řidiče seniory s policií a lékařem 1. 7. 2016 na rychtě od 10:00 hodin, kam může přijít každý, nebo zapojení se do literární soutěže pro mladé: Jaký bude můj život za padesát let? To nejpodstatnější, nejdůležitější. Ti co chtěli a měli čas, se setkali, sdíleli radosti a užili si krásného odpoledne.

Město Prachatice od roku 2005 pravidelně jednou za dva roky vyhlašuje kampaň **Dobrovolník s kytičkou**. Zakladateli kampaně jsou Vladka Šídllová, Čestmír Jiran a Hanka Rabenhauptová. Cílem je upozornit na skvělé lidi, kteří naplňují myšlenku dobrovolnictví – dělat věci pro druhé, ve svém volném čase a zdarma. Nově v roce 2015 byla vyhlášena kategorie **Počín roku**. Komise sociální a prevence kriminality hodnotila předložené návrhy na jednotlivce i aktivity. Partnerem kampaně bylo **Dobrovolnické centrum Prachatice, pod KreBul, o. p. s.**, které v rámci Mezinárodního dne dobrovolníků (5. 12.) se připojilo svými aktivitami do kampaně. Den je příležitostí pro všechny organizace a dobrovolníky ke zviditelnění své práce, ať je jakákoliv a jak se píše v poučkách – poslání však mají všude na světě stejné. Ocenit lidi, kteří dobrovolně věnují svůj čas, zkušenosti, elán prospěšným činnostem. Mezinárodní den dobrovolníků chce ale také přilákat nové dobrovolníky, otevřít všem lidem nový prostor pro seberealizaci.

Dobrovolníci se sešli v pizzerii. Přivítalo je duo Zbyněk Mikuláš a Pavla Žilová, hráči na kytaru a housle, s nádhernou předvánoční melodií. Oba hudebníci se celoročně věnují dobrovolnictví v ÚSP Pohoda Javorník. Následovalo předání certifikátů, květin, CD Martiny Pivoňkové Můj šálek kávy, svíček a baterek všem přítomným oceněným dobrovolníkům. Jak dodal vedoucí Dobrovolnického centra v Prachaticích Jiří Gabriel Kučera: „K certifikátu Vám přidáváme baterky, aby vás pro vaši dobrovolnickou aktivitu stále dobíjely“.

Počinem roku byla oceněna Mezigenerační zahrada a KreBul, o. p. s., a Provoz klubovny, Klubu vojenských důchodců Prachatice. Na období 1 roku bylo organizacím **zapůjčeno dřevěné srdce**, které do kampaně věnovala Bohdana Kollarová. Dokonce přišel i čert a Mikuláš s nadílkou i pro navrhovatele. Závěr patřil profesionálnímu bubnování v kruhu, do kterého se zapojilo přes 40 bubeníků. I na těch, kteří se zpočátku netvářili úplně spokojeně, pak bylo při bubnování vidět, že z nich opadl veškerý stres a radovali se společně s ostatními. Akce byla doplněna fotografiemi z dobrovolnických aktivit.

Zahrada poskytuje otevřený prostor pro širokou veřejnost, komunitu osob žijících v Prachaticích. Setkávají se zde děti, mladí, dospělí, senioři, dobrovolníci v rámci mezigeneračního sdílení. KreBul, o. p. s., realizoval nápad, který vznikl v dané komunitě. Dobrovolníci dnes již sami s lidmi realizují aktivity dle poptávky či nabídky samotných účastníků. Dobrovolníci rozvíjejí nejen komunikaci s veřejností, ale zároveň nechávají „žít“ zahradu vlastním životem. Z koutu, kam se „zašily“ skupinky osob s pochybnými nápady, vznikla zahrada, která dává příležitosti, motivuje, oživuje a kde se setkávají lidé a tráví společný čas. Nevzniklo tedy jenom místo, ale prostor pro život.

Dalším cílem je vytvořit a navrhnout prostor smyslového vnímání s možností použití terapeutických přístupů při dobrovolných činnostech. Mít v zahradě přítomny všechny živly (oheň, vodu, zemi, vzduch) a podporovat pátý (ducha). Proto se ptáme odborníků, veřejnosti, jednotlivců, co by ještě mohlo v zahradě být a jak se tam cítí, co ještě můžeme změnit. Jde tedy o stále živé proměnlivé místo, které poskytuje prostor pro odpočinek i radost, probouzí vzpomínky a prohlubuje prožitky ze světa, setkávání, sdílení, pomáhá se (sebe)realizovat, orientovat

v čase i prostředí a vytvořit bezpečné místo pro projevení osobnosti každého z nás.

2.8 KRAJ VYSOČINA – FOKUS

Název	DC Fokus Vysočina, o.s. – dobrovolnické centrum
Město	Pelhřimov
Osoba, která poskytla rozhovor	Andrea Kozojedová – koordinátorka dobrovolníků
Kontakt	http://fokusvysocina.cz , andrea.kozojedova@fokusvysocina.cz

FOKUS Vysočina se od roku 1992 jako samostatný právní subjekt zabývá poskytováním sociální pomoci formou mimonemocniční rehabilitace duševně nemocných. Je dobrovolným spolkem občanů, jehož posláním je podporovat osoby s duševním onemocněním, případně jiným handicapem, v posílení jejich samostatnosti a sebedůvěry tak, aby mohli vést plnohodnotný život podle svých představ. Členy spolku jsou uživatelé služeb, jejich příbuzní, profesionální pracovníci. Středisko Pelhřimov vzniklo v roce 1993 přestěhováním **chráněných dílen** a sociálního centra z obce Želiv. Od Města Pelhřimov získalo do pronájmu Vlasákovu vilu na Humpolecké ulici a dodnes zde sídlí část služeb. V letech 1999 až 2005 provozovalo středisko **Kontaktní centrum pro drogově závislé**. V průběhu let 1999 – 2002 vzniklo **chráněné bydlení** a **dobrovolnické centrum** pro region Pelhřimov a Humpolec. V roce 2006 vznikl **Tým pro podporu v zaměstnávání**.

Dobrovolnické centrum v regionu Pelhřimov

Co je úkolem dobrovolnického centra? Zprostředkovat setkání lidí, kteří mají chuť pomáhat, a těch, kteří pomoc potřebují. Vytvářet podmínky pro to, aby se mohlo dobrovolnictví u nás šířit. Dobrovolníky si vybírají z databáze Evropského dobrovolnictví, přihlásí se přes sociální sítě nebo přijdou osobně. Za rok 2017 bylo registrováno 116 dobrovolníků, kteří odvedli 8 255 hodin práce za rok. Dobrovolnická centra v rámci FOKUSU jsou v Pelhřimově, Hlinsku, Havlíčkově Brodě, Chotěboři. Další chtějí založit v Humpolci a Světlé nad Sázavou. Centrum se soustřeďuje na propagaci dobrovolnictví na školách, webu, pomocí letáčků, Facebooku, regionální TV, aktualizuje svou propagací nástěnky ve městech i informační městskou tabuli.

V oceňování dobrovolníků je udílěna cena Křesadlo, dobrovolníci posílají pohlednice k svátkům, narozeninám. Centrum rozesílá také drobné dárky od sponzorů na Vánoce, organizuje společné oslavy, setkávání. Všichni dostanou potvrzení o dobrovolné činnosti a studenti i potvrzení o praxi. O dobrovolníky se stará koordinátor dobrovolníků.

DC FOKUS jsou členové Koalice dobrovolnických center, spolupracují s Hestí v oblasti vnitřní aplikace zákona o dobrovolnictví do své činnosti, mají zpracovanou vnitřní metodiku za tímto účelem. Podílí se v současnosti s Hestí na tvorbě univerzálního manuálu pro všechna dobrovolnická centra. Počet klientů jim každý rok narůstá.

Jak mohou dobrovolníci pomáhat?

- společník – vyplnění volného času klientům předčítáním, rozhovory, doprovod na vycházky;
- vedení zájmových kroužků;
- pomoc při jednorázových akcích;
- pomoc s údržbou studánek a drobných památek a mnoho dalších rozmanitých činností;
- třídění oblečení a věcí do šatníku Oblastní charity Pelhřimov;
- pomoc s venčením psů, pomoc se zajištěním chodu azylu;
- jednorázové akce, donáška knih, přečítání, péče o knihovní fond, pomoc s organizací výstav;
- vyplnění volného času dětí, předčítání;
- volnočasové aktivity pro žáky.

Kde mohou dobrovolníci pomáhat:

Centrum pro zdravotně postižené kraje Vysočina, Domov bl. Bronislavy, Domov důchodců Humpolec, Domov pro seniory Pelhřimov, Domov Jeřabina, Farní charita Kamenice nad Lipou, Pěstounské rodiny kraje Vysočina, Městská knihovna Humpolec, Medou, z.s., Vysočinské nemocnice s.r.o., FOKUS Vysočina, Hodina H, Městská knihovna v Pelhřimově, Nemocnice Pelhřimov, Oblastní charita Pelhřimov, SEV Mravenec, Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých

v ČR, Svaz neslyšících a nedoslýchavých Pelhřimov, Základní škola Humpolec(Hradská), Zelené srdce, Zvoneček, Azyl Dejpac!, Andílci, z.s., Rodinné centrum Krteček.

Financování DC Fokus probíhá z MV, menší podpora z města, nejvíce z kraje Vysočina. Mají menší zkušenost i s firemním dobrovolnictvím, s individuálními dárci. Využívají dotačních programů z výše uvedených subjektů

2.8.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolnictví u lidí s duševním onemocněním

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Iveta Krčálová, DiS. – vedoucí koordinátorů dobrovolníků Andrea Kozojedová – koordinátorka dobrovolníků.
---	---

Dobrovolnictví u lidí s duševním onemocněním

FOKUS Vysočina, z. ú. (dále jen FOKUS Vysočina) nabízí dobrovolníkům několik rozmanitých dobrovolnických programů. Program, kterým naše dobrovolnická centra vynikají, je dobrovolnický program pro duševně nemocné, a to především díky zaměření samotné organizace. FOKUS Vysočina je organizace, která byla založena za účelem pomoci pacientům po odchodu z psychiatrických léčeben a jejím posláním je podporovat lidi s duševním onemocněním, případně i jiným hendikepem, v posílení jejich samostatnosti a sebedůvěry tak, aby mohli vést plnohodnotný život dle svých představ. Zařízení poskytuje svým klientům sociální rehabilitaci, chráněné bydlení a sociálně terapeutické dílny. Ve všech zmíněných sociálních službách se mohou do práce s uživateli zapojit i dobrovolníci. Kromě FOKUSU Vysočina mohou dobrovolníci se stejnou cílovou skupinou pracovat i v těchto přijímajících organizacích: Domov ve Věži, Psychiatrická nemocnice Havlíčkův Brod, Domov na hradě Rychmburk.

Cílem dobrovolnického programu je zapojování dobrovolníků do aktivit, které pomohou klientům začlenit se do společnosti, navazuje tedy na samotné poslání organizace a cíle sociálních služeb. Dobrovolníci zaměřují svoji činnost na takové potřeby klientů, které nevyžadují pomoc kvalifikovaného personálu, pouze ho

vhodně doplňují. Program je založen na rovnocenném vztahu dobrovolníka a klienta. Program ve FOKUSU je zaměřen především na individuální schůzky **jednoho klienta s jedním dobrovolníkem**, kde dochází k navázání přátelského vztahu. Dobrovolník s klientem se scházejí a tráví spolu volný čas. Mezi nejčastější aktivity patří povídání, návštěvy kaváren, restaurací, kulturních či sportovních akcí, ale i společné výlety nebo nákupy. Dobrovolník prostřednictvím takového kontaktu přispívá k překonání některých obav klienta, pomáhá mu smysluplně využít volný čas a navazovat kontakt s okolím. Program také může sloužit k nácviku některých dovedností klienta – dobrovolník ho může například doprovodit na úřad, pomoci mu s vyplněním formulářů, s výběrem zboží, s cestováním hromadnými dopravními prostředky apod. Dobrovolník je pro klienta důležitou osobou, protože není v roli profesionála (zdravotníka, sociálního pracovníka), ale v roli „kamaráda“, který mu třeba v jeho sociální síti chybí.

Dobrovolníci jsou důležitou součástí organizace nejen pro to, jaký význam mají pro samotné klienty, ale často přináší i různé zajímavé postřehy směrem k zařízení. Dobrovolník může díky svému „laickému“ pohledu vidět situace a klienty z jiného úhlu pohledu a upozornit tak na nedostatky nebo dát pracovníkům nové podněty. Dobrovolníci v tomto případě fungují také jako destigmatizující prvek, který může hrát důležitou roli ve vnímání lidí s duševním onemocněním širokou veřejností.

Dobrovolník, který se chce zapojit do dobrovolnického programu pro duševně nemocné, musí být starší 15 let, v některých pobytových zařízeních se někdy vyžaduje věk vyšší (minimálně 16 let) a v psychiatrické nemocnici je nutné dosažení hranice 18 let. Dobrovolníci nejsou povinni splňovat při příchodu žádnou speciální kvalifikaci, pouze v psychiatrické nemocnici je vyžadováno dokončené nebo alespoň započaté vzdělání v sociálním, pedagogickém či zdravotnickém oboru. Než se ale dobrovolník dostane do přímé práce s klienty, musí projít obecným a odborným školením. Obecné školení zajišťuje dobrovolnické centrum (obsahuje seznámení s právy a povinnostmi, mlčenlivostí, možnostmi podpory ze strany centra a představení kontaktní osobě v přijímající organizaci). Odborné školení zajišťuje konkrétní přijímající organizace, resp. kontaktní osoba pro dobrovolníky. Obsahuje seznámení s organizací (prostory, vedením, pracovníky,

pravidly chování a bezpečnosti práce včetně možných rizik, provozní dobou), dále seznámení s cílovou skupinou klientů obecně a nakonec seznámení s konkrétním uživatelem či skupinou uživatelů, se kterými bude dobrovolník pracovat. Dobrovolník má možnost se kdykoliv obracet na koordinátora i kontaktní osobu s dotazy či problémy a v neposlední řadě má k dispozici skupinové či individuální supervize, kde je mu poskytován bezpečný prostor pro sdílení zkušeností z průběhu činnosti. Dobrovolník je dobrovolnickým centrem pojištěn, uzavírá s ním smlouvu o výkonu dobrovolnické činnosti a čestně prohlašuje, že proti němu není vedeno trestní řízení.

Pro dobrovolníka má dobrovolnický program smysl především v tom, že má možnost si vyzkoušet práci s touto cílovou skupinou. Pro studenty může tato forma dobrovolnictví znamenat určitou praxi, která jim v některých případech pomůže určit směr dalšího studia nebo zaměstnání. Dobrovolník také získá nové zkušenosti a osvojí si nové dovednosti, především v oblasti komunikace, nastavení hranic při jednání s klienty a naučí se pracovat s projevy jednotlivých onemocnění. V neposlední řadě bude dobrovolník s klientem trávit svůj volný čas smysluplně a díky zpětné vazbě od kontaktní osoby, koordinátora dobrovolníků i klienta bude moci svoji činnost reflektovat a dále pracovat na rozvoji svých schopností.

Díky dlouholeté praxi v tomto dobrovolnickém programu dokážeme dobrovolníka v rámci školení upozornit na některé bariéry a rizika s touto činností spojená. U duševně nemocných klientů se může dobrovolník setkat se situací, kdy klient žádá o změnu dobrovolníka. Tato potřeba vzniká z důvodu zvýšené nedůvěřivosti klienta v důsledku jeho onemocnění. Dobrovolníka je na tuto možnost třeba připravit, ale také následně zajistit, aby tuto situaci nevnímal jako osobní selhání. Předcházíme tak možnému syndromu vyhoření. Další náročnou situací může být vznik závislosti klienta na dobrovolníkovi (nadměrné kontaktování, zásah do osobního života). Zde je třeba ve spolupráci s kontaktní osobou případně s klíčovým pracovníkem pomoci dobrovolníkovi předem nastavit jasné hranice a pravidla komunikace. Dobrovolníka také předem upozorňujeme na možnou nespolehlivost klienta, která je způsobena zhoršenou pamětí či nesoustředěností při domlouvání termínů schůzek.

Jako konkrétní příklad uvádíme dobrovolnictví slečny Katky. Katka je studentkou gymnázia a o dobrovolnictví se dozvěděla díky naší přednášce ve škole. Po střední škole by ráda studovala psychologii, proto se rozhodla si prostřednictvím dobrovolnictví vyzkoušet kontakt s člověkem s duševním onemocněním u nás ve FOKUSU Vysočina. Katka prošla veškerým vstupním školením, podepsala smlouvu a kontaktní osoba pro dobrovolníky jí za pomoci sociálních pracovníků vybrala ke spolupráci dva vhodné klienty. Dobrovolnice si dle podaných informací vybrala toho z nich, se kterým mají více společných zájmů a jsou si blíží i věkově. První schůzka a vzájemné představení klienta a dobrovolnice proběhly za účasti kontaktní osoby v prostorách organizace tak, aby se obě strany cítily dobře. Jelikož první schůzka proběhla bez problémů, domlouvání dalších aktivit již probíhá pouze mezi dobrovolnicí a klientem. Katka se s klientem vídá jednou za 14 dní, kdy spolu vyrazí do kavárny, na procházku nebo na nějaký výlet v okolí. Kontaktní osoba hodnotí průběh spolupráce spolu s klíčovým pracovníkem klienta, který je s dobrovolnicí velmi spokojen. Dobrovolnice je v kontaktu s koordinátorkou dobrovolníků i kontaktní osobou a dle potřeby se může účastnit pravidelných skupinových supervizí pro dobrovolníky.

2.8.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolnictví u seniorů

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Iveta Krčálová, DiS – vedoucí koordinátorů dobrovolníků
Andrea Kozojedová – koordinátorka dobrovolníků.

Dobrovolnická centra FOKUS Vysočina, z. ú., realizují několik dobrovolnických programů a vysílají dobrovolníky do různých typů organizací. Úspěšným programem se stalo dobrovolnictví u seniorů. Dobrovolníci se seniory pracují napříč všemi našimi dobrovolnickými centry. Aktivně se zapojují v domovech pro seniory, senior centrech a senior pointech, léčebnách i nemocnicích.

Domovy seniorů i ostatní přijímající organizace poskytují svůj prostor pro realizaci programu a spolupracují při výběru činností vhodných pro dobrovolníky. V každém zařízení je určena kontaktní osoba, která o dobrovolníky pečuje a koordinuje jejich činnost s klienty. Zjišťuje u klientů zájem o návštěvy dobrovolníka a pomáhá

vybírat vhodné aktivity. Společným cílem je vytvoření fungujícího systému dobrovolnické pomoci tak, aby nenarušoval léčebný nebo pobytový režim a provoz v domově pro seniory a vhodně doplňoval práci odborného personálu. Posláním tohoto dobrovolnického programu je přispět ke zlepšení psychosociálních podmínek seniorů.

Pomocí realizace programu dochází ke zmírnění sociální izolace klientů, což přispívá ke zlepšení jejich duševního a fyzického zdraví. Svou přítomností dobrovolníci udržují kontakt seniorů s okolním světem a zpříjemňují jejich pobyt v domově nebo v léčebně. Výhodou dobrovolníků je, že nejsou profesionálními sociálními pracovníky. To v některých případech může bourat bariéry nebo pomáhat udržet klientovi vědomí jeho osobní důstojnosti a hodnoty. Dobrovolník může být klientovi blízko věkově či mentálně díky svým specifickým zkušenostem, zájmům.

Dobrovolnická služba může zahrnovat tyto činnosti: naslouchání, rozhovory, čtení knih a časopisů, hraní společenských her, výtvarné a rukodělné činnosti, individuální kontakty s jednotlivými klienty, vycházky, zpěv, vaření, pomoc při tvorbě a realizaci tematických a motivačních programů, pomoc při organizačním zajištění jednorázových kulturních a zábavných programů, vedení jednoduchých sportovních aktivit, doprovody na kulturní akce či bohoslužby.

Jako příklad dobré praxe uvádíme příběh dobrovolníka Jana, který svoji dobrovolnickou činnost zahájil v Domově seniorů Drachtinka v Hlinsku, postupem času svoje aktivity rozšířil i do jiných sociálních zařízení. Pan Jan vykonává dobrovolnickou činnost se zájmem a nadšením. Věnuje se nejen individuální práci s klienty, ale také skupinovými aktivitami. Jeho činnost je velmi různorodá. Například přišel s nápadem realizovat aktivity pro klienty domova – muže. Všiml si, že je v domově řada činností zaměřených na aktivizaci žen (vaření, šití, háčkování, pletení), ale pro muže je nabídka aktivit omezená. Založil tak pánský klub, ve kterém se seniory nejprve stavěli budky pro ptáčky, na které sám sehnal materiál. Muži také pravidelně pracují s různými stavebnicemi, které rozvíjejí motoriku a smyslové vnímání, hrají karty, pořádají turnaje v ruských kuželkách, společně si povídají o tématech, která jsou zkrátka mužská. Pan Jan je velmi

komunikativní, což uplatňuje jak při společných aktivitách, tak při individuálních návštěvách na pokojích klientů. Neustále vyhledává možnosti, jak by mohl klientům pomoci, pracuje na vylepšování vzájemné komunikace s ohledem na jejich stáří a onemocnění, rád se vzdělává v oblastech rozvoje dobrovolnické služby a konkrétní pomoci klientům. Přivádí i nové dobrovolníky a snaží se o rozšíření myšlenky dobrovolnictví na veřejnosti.

Společně s kolegou, dobrovolníkem Pavlem, vymysleli a realizovali prezentace fotografií z míst, kam se už senioři nemohou dostat. Jedná se především o skanzen Veselý kopec, kde Jan působí jako průvodce. Promítají klientům prezentaci fotografií a pan Jan klienty tzv. provází po skanzenu svým poutavým vyprávěním. Zpracovali tři témata – Návštěva skanzenu Veselý kopec, Veselý kopec adventní a vánoční a Masopust na Vysočině. Mají v plánu i další místa a témata pro vytvoření dalších prezentací a promítání. Klientům promítali několikrát v Domově seniorů Drachtinka v Hlinsku, s programem ale navštívili i Domov na hradě Rychmburk a SeniorCentrum ve Skutči. Jan staví svoji dobrovolnickou činnost na vzájemném vytváření vztahů. Ke klientům je otevřený, rád se podělí o své zážitky, dokáže však také plně naslouchat. Pro klienty je velice vzácným člověkem, protože má chuť pomáhat a být jim nablízku.

V dobrovolnickém centru v Hlinsku byl v roce 2015 realizován projekt s názvem „Vyfoť mi vzpomínky“. Mladí lidé se setkávali s obyvateli domova seniorů, kteří jim vyprávěli příběhy o svých oblíbených místech v obci a okolí. Dobrovolníci pak sami navštívili tato místa a pořídili jejich fotografie v dnešní podobě. Hlavním výstupem projektu pak bylo vytvoření fotoalb a výstava fotografií, které měly „oživit“ paměť seniorů a přiblížit mladým lidem historii jejich okolí a zároveň vyvolat další diskuse o změnách v dané lokalitě. Výstavy fotografií byly uspořádány v Domově seniorů Drachtinka v Hlinsku a v SeniorCentru ve Skutči. Projekt navázal vzájemný dialog mezi mladými lidmi a seniory. Umožnil dobrovolníkům nové vnímání místních lokalit prostřednictvím příběhů seniorů a zároveň aktivně zapojil seniory tím, že předali mladým lidem své vzpomínky na určitá místa. Tyto vzpomínky pak zachytili dobrovolníci na fotografiích, při jejichž společném prohlížení vznikaly další mezigenerační rozhovory. Setkávání a rozhovory s dobrovolníky, ale i prohlížení „vyfotografovaných vzpomínek“ aktivně vyplnilo

volné chvíle seniorů. Kromě toho získali mladí lidé například nový pohled na známá místa, která dosud míjeli jako nezajímavá, a vznikl také prostor pro rozvoj další spolupráce a budování vztahů mezi cílovými skupinami. Projekt tak propojil mladé lidi, seniory a prostřednictvím uspořádaných výstav i jejich rodiny a ostatní obyvatele a pracovníky domova. Při vernisáži výstavy fotografií projektu „Vyfoť mi vzpomínky“ v Domově seniorů Drachtinka byla uskutečněna virtuální prohlídka skanzenu Veselý kopec, kterou připravila výše zmíněná dvojice dobrovolníků.

2.8.3 Příklad dobré praxe – Evropská dobrovolná služba „Vysočina Imprint“

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Iveta Krčálová, DiS – vedoucí koordinátorů dobrovolníků Andrea Kozojedová – koordinátorka dobrovolníků.
---	--

Vysočina Imprint je projekt Evropské dobrovolné služby, který má jádro v mezioborové spolupráci 3 neziskových organizací a místního muzea v Kraji Vysočina v ČR. Název projektu označuje stopu – otisk – dopad, kterou skupina dobrovolníků zanechá v Kraji Vysočina, a současně stopu na dobrovolnících – přínos, který jim tato EDS zkušenost přinese. Projekt snoubí na jedné straně oblast neformálního vzdělávání, sociální práce, historie a kultury a na straně druhé evropské partnerství 13 zapojených organizací z 9 zemí, včetně hostitelské země. Obecným cílem projektu je přispět evropské spolupráci v oblasti mládeže prostřednictvím vytvořených neformálně vzdělávacích dobrovolnických míst/příležitostí a otevření prostoru v hostitelských organizacích pro inovaci, přínos ze zahraničí a nové zkušenosti. Projekt podporuje motivaci mladých lidí, otevření místních komunit jiným kulturám, posiluje pozitivní vnímání neformálního vzdělávání, získávání zkušeností v praxi a dobrovolnictví. Konkrétní cíle projektu jsou: zapojit mladé lidi z evropských zemí do týmu v hostitelských organizacích, podpořit mobilitu mladých lidí, zapojit do EDS mladé s omezenými příležitostmi, vytvořit podmínky pro vzájemné vzdělávání, učení, výměnu zkušeností a inovace mezi dobrovolníky a hostitelskými organizacemi, rozvíjet kompetence pro uplatnění na evropském trhu práce, posílit informovanost o Evropě prostřednictvím

kontaktu s cílovými skupinami a komunitou, zvýšit kvalitu práce partnerů na mezinárodní úrovni, vytvořit příklad dobré praxe aktivního zapojení dobrovolníků do dění v komunitě a organizacích.

Hlavní téma: neformální vzdělávání, rozvoj místní komunity, kultura a interkulturní učení, sociální práce, práce s dětmi, mládeží, seniory, kreativita, neziskový sektor, aktivní zapojení. Typ EDS projektu: 5 aktivit zahrnujících celkem 12 dobrovolníků, z toho 2 na krátkodobou a 10 na dlouhodobou aktivitu. Zapojené země: Francie (2 vysílající organizace), Španělsko, Německo, Portugalsko, Polsko, Maďarsko, Bělorusko, Ukrajina, hostitelská ČR. Trvání: 1, 5 a 10 měsíců.

FOKUS Vysočina, z. ú., (dále jen FOKUS Vysočina) hostí každým rokem 2 zahraniční dobrovolníky na dlouhodobou dobrovolnickou činnost po dobu 10 měsíců, ve spolupráci s koordinující organizací **HODINA H.**

FOKUS Vysočina je jako hostitelská organizace zodpovědný za poskytnutí pracovního prostředí, kvalitního programu neformálního učení, praktických opatření a osobní mentorství. Dobrovolník je plně zapojen do programu, rozvrhu a jeho aktivit s aktivním přispěním do EDS projektu. Na základě zájmů dobrovolníka a denního programu projektu jsou přizpůsobeny úkoly, aby vše odpovídalo. Dobrovolník může přispívat nápady a tím spolupracovat na procesu zlepšení činnosti organizace. To znamená, že dobrovolník je v roli partnera, který může realizovat vlastní myšlenky vedle denního režimu. Dobrovolník pracuje na zadáných úkolech, ale rozvíjí i vlastní myšlenky a nápady. Má prostor ke sdílení kultury, ze které přichází a prezentuje, jak fungují věci v jeho domovské komunitě a různé interkulturní aktivity. Dobrovolníkům poskytujeme zázemí několikaleté organizace zaměřené na pomoc lidem s duševním onemocněním. Optimální by byla spolupráce s vysílající organizací zahraničních dobrovolníků podobného typu, zaměřenou na stejnou cílovou skupinu, tzn. organizaci pomáhající lidem s duševním onemocněním. Toto však není podmínkou a vždy uvítáme dobrovolníky z vysílajících organizací jakéhokoli typu a zaměření. Dobrovolníka zapojujeme do běžného chodu naší organizace, která pomáhá lidem s duševním onemocněním, případně i jiným zdravotním hendikepem. Jsme otevřeni dobrovolníkům ve věkové hranici 18–30 let, kteří se chtějí podílet na činnosti jak

naší organizace, tak i spolupracujících organizací. Dobrovolník by měl mít zájem o práci s lidmi s duševním onemocněním, být spolehlivý a aktivní, bonusem je jeho kreativita. Preferujeme dobrovolníky na komunikativní úrovni angličtiny. Vítáme dobrovolníky ze země východní Evropy, kteří hovoří slovanským jazykem a zároveň se domluví anglicky. Nemáme požadavky na nejvyšší dokončené vzdělání a praxi.

Jsme schopni pracovat s dobrovolníky s omezenými příležitostmi z hlediska vzdělávání, kultury, sociální, geografické či ekonomické situace. Přijímáme dobrovolníky i s lehčím zdravotním omezením. Vzhledem k tomu, že se naše organizace skládá ze tří od sebe vzdálených pracovišť, je nutné, aby byl dobrovolník schopen samostatného přesunu mezi nimi, dále nejsme schopni zajistit bezbariérový přístup do všech našich budov.

Dobrovolníkům se v počátku i v průběhu dobrovolnické činnosti intenzivně věnuje koordinátorka dobrovolníků, která je podrobně zaškoluje a se vším seznamuje. Na počátku jim intenzivně asistuje při samotné dobrovolnické činnosti a veškerých aktivitách a pomáhá jim s integrací. Po celou dobu dobrovolnické činnosti jim je poskytována intenzivní podpora od vybraného mentora, který hovoří anglicky na komunikativní úrovni, pod vedením HODINY H. Pomáháme jim s počáteční aklimatizací v našem městě a v organizaci. Seznamujeme je s novým prostředím a s možnostmi, které naše město nabízí včetně nabídky trávení volného času. Dobrovolníci nám obohacují veškeré dobrovolnické programy a jsou začleňováni do běžného fungování organizace, tak aby se sami mohli seznámit s fungováním neziskové organizace a zároveň uživatelé služeb měli možnost setkat se s dobrovolníkem a spolupracovat s ním. Vnímáme to jako jednu z možností, jak snižovat bariéry mezi „zdravými“ lidmi a lidmi s psychickým nebo jiným zdravotním onemocněním. Díky dobrovolníkům vzniká prostor pro nové programy a činnosti s klienty. Přináší nové nápady, impulsy a inspiraci pro rozvoj programů. Obohacují dobrovolnické centrum i o cennou zpětnou vazbu na samotnou činnost a prezentaci na veřejnosti. Ve FOKUSU Vysočina se dobrovolníci zapojují například v denní terapeutické skupině, proto rádi vítáme dobrovolníky tvořivé, kteří mají vztah k rukodělným technikám. Mají možnost vytvořit vlastní aktivitu, kterou budou vykonávat s klienty. Jsou součástí volnočasových aktivit s klienty –

zapojení do společných výletů, setkávání, hraní společenských her, návštěvy výstav, sportovní aktivity, procházky ve městě a výuky cizího jazyka. Dobrovolníci také pořádají besedy o své zemi a kultuře, kroužky vaření, zejména svých národních jídel, pro uživatele služeb. Zapojují se při pořádání jednorázových aktivit, například Festival duševního zdraví, kde realizujeme návrhy a realizace workshopů, plakátů, psaní článků, nebo třeba při sportovních akcích. Podílejí se i na prezentaci dobrovolnického centra prostřednictvím webových stránek, tvoří různé propagační materiály a zajišťují fotodokumentaci. Dobrovolníkům necháváme volné pole působnosti pro realizaci vlastních nápadů. Navrhují si vlastní dobrovolnické aktivity, které chtějí realizovat. Právě to je pro nás největším přínosem – nové pohledy, inspirace, zkušenosti, které využíváme třeba při inovaci a rozvoji dobrovolnických programů. Zahraniční dobrovolníci působí v dobrovolnickém centru, které organizuje činnosti na Pelhřimovsku v organizacích s různým zaměřením. Dobrovolníci poznávají široké spektrum místních organizací: domovy pro seniory, denní stacionáře, nemocnice, ekologická a kulturní zařízení. Při těchto činnostech se seznámí i s místními dobrovolníky. Jsou pro ně inspirací, motivují je v dobrovolnické činnosti a jsou impulsem pro nové zájemce o dobrovolnickou činnost, aby se stali dobrovolníky.

2.9 ZLÍNSKÝ KRAJ – AKROPOLIS

Název	Akropolis, z.s.
Město	Uherské Hradiště
Osoba, která poskytla rozhovor	Mgr. Jitka Janíková statutární zástupce - vedoucí centra
Kontakt	http://akropolis-uh.cz , jitka.janikova@akropolis-uh.cz

Občanské sdružení AKROPOLIS, o.s. je nestátní nezisková organizace, jejímž posláním je poskytnout rodičům s malými dětmi a lidem pečujícím o osobu blízkou možnost aktivního využití volného času a možnost dalšího vzdělání, které by usnadnilo mimo jiné návrat do práce po mateřské (rodičovské) dovolené. Občanské sdružení AKROPOLIS, o.s. je provozovatelem volnočasového centra AKROPOLIS v Uherském Hradišti, na Staré Tenici 1195, v němž je integrovaná herna, místnost pro kreativní činnosti, učebna a tělocvična. To umožňuje realizaci kurzů, jednorázových akcí, seminářů a přednášek s tematikou jazykovou,

pohybovou, hudební, výtvarnou i vzdělávací, besed, víkendovek pro dospělé současně se službou hlídání dětí v průběhu těchto aktivit.

Posláním spolku je vytvořit prostor pro setkávání lidí bez ohledu na jejich původ a přesvědčení, a tím podpořit vzájemnou toleranci. Svou činností přispívají k podpoře fungující rodiny, prevenci sociálně patologických jevů v rodině, zlepšování situace jedinců v tíživé životní situaci, začleňování osob se znevýhodněním do majoritní společnosti. Aktivity centra Akropolis doplňují služby poskytovatelů sociálních služeb a vzájemně na sebe navazují.

Centrum bylo založeno v roce 2007 nadšenci a dobrovolníky a v první fázi své existence bylo také dobrovolně řízeno a spravováno. Zapojili se mnozí, nejen rodinní příslušníci a přátelé, ale i lidé, které myšlenka vytváření nové organizace oslovila. I v současné době je podstatná část práce vykonávána dobrovolnými spolupracovníky, kteří představují velmi cennou část jejich lidských zdrojů.

Centrum uplatňuje dobrovolníky jen při svých činnostech a nikam je nevysílá. Dobrovolníci přicházejí sami a patří mezi ně především studenti, kteří hledají praxi nebo uplatnění, starší ženy s odrostlými dětmi a někteří nezaměstnaní, hledající smysluplné využití volného času. Mezi dobrovolníky převažují ženy. Práce s dobrovolníky probíhá podle pravidel akreditovaného programu MV. Oceněním pro zdejší dobrovolníky vzhledem k malým možnostem organizace je především týmový duch a společná setkání a drobná ocenění u příležitostí svátků, narozenin, Vánoc. Organizace se účastnila systémového projektu Klíč pro život.

Dobrovolnické centrum je financováno z prostředků: Zlínského kraje, města a MV, Erasmus+. Samotná organizace Akropolis je samostatně financována z prostředků MPSV, nadace SYMOT, obce, města, kraje, dobrovolných dárců. Z projektů ESF na podporu rodičů s dětmi a na podporu řešení nezaměstnanosti u osob nad 50+. Fundraising funguje na zajištění činnosti centra Akropolis, ale ne na dobrovolnictví. Nemovitost není majetkem organizace, ale jen vybavení prostor, pomůcky, kancelářské potřeby.

S čím mohou dobrovolníci pomoci: pomoc s organizací kurzů, kroužků a klubů, pomoc při jednorázových aktivitách, propagace a výzdoba centra, miniškolka, fundraising a projektová činnost, technická pomoc, administrativní oblast a další.

Centrum AKROPOLIS je akreditovanou hostitelskou i vysílající organizací pro Evropskou dobrovolnou službu. Evropská dobrovolná služba umožňuje mladým lidem zapojit se individuálně nebo ve skupinách do dobrovolnických projektů konaných v zemích EU a v partnerských zemích. Projekty v délce 2 až 12 měsíců jsou zaměřeny na kulturu, děti a mládež, sport, sociální péči, umění, ekologii. V současné době pracuje v centru Akropolis několik dobrovolníků ze zemí Evropské unie, kteří pomáhají v aktivitách centra.

2.9.1 Příklad dobré praxe – Zapojení dobrovolníků v Miniškolce Rolnička

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Jitka Janíková statutární zástupce - vedoucí centra
---	--

Zapojení dobrovolníků do Miniškolky Rolnička bylo nastartováno jako dobrovolnický program nedlouho po založení samotné Miniškolky, a to od roku 2010. Zpravidla jsou dobrovolníky ženy na mateřské či rodičovské dovolené a dále ženy v předdůchodovém či důchodovém věku.

V čem spočívá dobrovolná činnost v Miniškolce? Jedná se o pomoc pečovatelkám při práci s dětmi – při převlékání (na vycházku, z vycházky), pomoc při krmení dětí, přinášení a odnášení nádobí (svačiny, oběd), pomoc při přípravě různých materiálů k výchovným činnostem, příprava a pomoc s úklidem pomůcek, pomoc při sestavování měsíčních plánů činností (využití nových nápadů), pomoc s nástěnkami, pomoc při samotné výchovné činnosti, např. dozorováním.

Přínos pro dobrovolníka je možné popsat následovně: získání praxe v péči o dítě od 1,5 roku, získání nových znalostí při práci s dětmi, získání zkušeností při tvorbě měsíčního plánu i vedení zápisů do třídní knihy, obohacení o nové

zkušenosti při vedení přímé práce s dětmi, rozvíjení komunikačních schopností s pečovatelkami a rodiči, získání praxe v metodické práci při individuální péči i komunikaci s dítětem.

Roční plán Miniškolky Rolnička

- **program Miniškolky Rolnička pro zdravý vývoj dítěte** je v souladu se vzdělávacím systémem jeslí a mateřských škol s přihlédnutím k věkové rozdílnosti jednotlivých dětí
- hrajeme si s hračkami pro děvčátka a kluky, balóny, stavebnicemi atd.
- **zpíváme, tančíme**, učíme se básničky, kreslíme, malujeme, učíme se rytmizaci, hrajeme pohybové hry, procvičujeme jazýček
- **chodíme pravidelně na vycházky** a tím se otužujeme
- **rádi chodíme do "pohádky" multisenzorického prostředí**, kde rozvíjíme naše smysly
- **učíme se hygienickým návykům**, učíme se **děkovat, zdravit a respektovat se** navzájem
- **učíme se třídit odpad**, jsme ohleduplní k přírodě
- máme rádi své kamarády a „tety“ - učíme se řešit problém, jsme vedeni k ohleduplnosti
- **učíme se hravou a zábavnou formou základy anglického jazyka**
- **protahujeme a posilujeme svaly celého těla ve "Zdravém cvičení"**

Základní informace k Miniškolce Rolnička v centru AKROPOLIS v Uherském Hradišti.

- jsme miniškolka v Uherském Hradišti se sídlem v **klidné části města**, Staré Tenici
- jsme **"Zařízení služby péče o dítě ve věku od 1,5 do 3 let"** a od 1.7.2016 provozujeme **živnost Péče o dítě do tří let věku v denním režimu**
- miniškolka se nachází v přízemních prostorách rodinného centra Akropolis, kde jsou zřízeny prostorné třídy
- u miniškolky je **dětské hřiště (zahrada)**, možné jsou **příjemné vycházky** kolem řeky Moravy

- nabízíme **polodenní a celodenní hlídání dětí**
- **malý počet dětí** ve třídě s individuálním přístupem
- klademe důraz na rodinnou atmosféru, příjemné a podnětné prostředí
- péči o děti zajišťují pečovatelky s odbornou způsobilostí
- učení probíhá zábavnou a hravou formou dle **Vzdělávacího programu miniškolky pro zdravý vývoj dítěte**. Program zahrnuje prvky muzikoterapie, balančního cvičení, logopedie, rozvoj grafomotoriky atd.
- naším cílem je vytvořit pro děti prostředí, kde budou šťastné, a zajistit jejich harmonický a všestranný vývoj ve spolupráci s rodiči
- hrajeme si a přitom rozvíjíme dovednosti, tvořivost, správné návyky u dětí, a to vše zábavnou formou
- jsme tu pro děti **od pondělí do pátku od 6.30 do 17.00 hodin**
- přijímáme děti **od 1,5 roku do 3 let**
- přijímáme děti, které byly očkované dle zák. č. 25/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (§50, §92k odst. 4 a odst. 6 písm. d)
- **do Miniškolky Rolnička je možné přijít se podívat po předešlé telefonické domluvě**

Dobrovolnice Jana u nás působila asi pět let a se svou dobrovolnou prací skončila až při změně civilního zaměstnání, kdy již neměla časové možnosti docházet do centra.

Svoji vlastní zkušenost popsala následujícími slovy:

Čím jsem starší, tím více mně dochází, že život není jen o práci, rodině, přátelích, povinnostech, zálibách, ale součástí našeho života by se mělo stát i něco jiného, prospěšného, co děláme ne proto, že musíme, ale zkrátka proto, že to tak cítíme a chceme. Vždy jsem s obdivem sledovala případy, kdy lidé běžně pomáhají druhým lidem. Pro mě byl posledním impulsem stát se dobrovolníkem televizní pořad „Vítejte doma“, kde štáb americké televize se stavební firmou a s celou řadou dobrovolníků vybuduje za týden nový domov znevýhodněné osobě.

Chvilí jsem přemýšlela a hledala na internetu, kde bych mohla být prospěšná já sama. Nakonec bylo mé rozhodnutí velmi snadné a rychlé, neboť jsem si celý život přála pracovat s malými dětmi, především s těmi nejmenšími, například v kojeneckém ústavu. Bohužel, jak už to v životě bývá, realizovala jsem se v úplně jiném oboru – ekonomii. A tak jsem se stala dobrovolníkem pro Akropolis, centrum, které nabízelo dobrovolnickou práci ve více oblastech. Já jsem si vybrala Miniškolku Rolníčka, kterou navštěvují děti od 1,5 do 3 let věku. Do školky chodím pomáhat odpoledne po práci a neumím ani popsat, jakou mi tato práce přináší radost. Celý týden se na děti těším jako malá. V centru panuje příjemná atmosféra, takže se zde cítím velmi dobře. Dobrovolnictví mi přineslo nejen dobrý pocit, že dělám něco správného a prospěšného, ale zároveň možnost pracovat s dětmi a poznat nové a zajímavé lidi. Dobrovolnictví nic nestojí, nejprve trochu vašeho odhodlání, pak trochu vašeho času a chuti pracovat nezištně pro druhé. Na druhou stranu mám pocit, že jsem se již dlouhou dobu necítila tak nabitá energií, spokojená a šťastná jako poslední dobou, kdy chodím pomáhat. A tak vlastně pomáhám sama sobě. Doporučuji všem zapojit se do jakékoliv prospěšné činnosti, vždyť: „Jen život, který žijeme pro ostatní, stojí za to“.

Práce dobrovolníků si velmi vážíme a je pro nás nedocenitelná. Jednak je velkou pomocí pro naši organizaci i pro klienty, dále dobrovolníci přinášejí nové iniciativní nápady, podněty a nekonvenční přístupy. Dobrovolní spolupracovníci poskytují skvělou zpětnou vazbu zvenčí - o nabídce a kvalitě nabízených služeb (jsou nuceni se stále zlepšovat), jsou pro nás zdrojem nadšení, optimismu a nového elánu.

Centrum Akropolis nabízí dobrovolníkům podnětné prostředí, ve kterém se mohou mnohému přiučit, získat praxi v oboru, kterému se rozhodnou věnovat, navázat nové vztahy a kontakty (často potřebné pro získání zaměstnání), získat poradenství v pracovněprávní oblasti, seberealizovat se, získat pocit užitečnosti a uznání, obnovit sociální dovednosti, získat osvědčení o dobrovolnické činnosti a podpořit naši organizaci ve veřejně prospěšné činnosti. Stát se dobrovolníkem je snadné, stačí se rozhodnout a nalézt vhodnou příležitost. Zůstat dobrovolníkem delší dobu je náročnější. Dobrovolná práce v mnoha ohledech člověka naplňuje, není ale vždy jednoduchá a bezproblémová.

Okolí se vás často ptá, proč si raději nenajdete brigádu nebo placenou práci. Někdy se vám nedostává dostatečného ocenění a uznání. Může se stát, že potrvá delší dobu, než se začnete cítit jako součást týmu. Někdy se vaše očekávání nenaplní zcela a budete hledat jinou činnost. Vše je velmi individuální. V naší organizaci se snažíme překonávat obdobné problémy a předcházet konfliktům. Proto se dobrovolníkům věnuje koordinátor, probíhají pravidelná supervizní setkání i teambuildingové akce s pracovníky centra. Společné schůzky pomáhají vzájemnému poznávání, sdílení názorů a pocitů. Velmi si ceníme všech připomínek i námětů přicházejících od dobrovolníků.

2.9.2 Příklad dobré praxe – Zapojení dobrovolníků do příměstských táborů

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Jitka Janíková statutární zástupce - vedoucí centra
---	--

Akropolis – zapojení dobrovolníků do příměstských táborů

Dobrovolnický program příměstské tábory, realizovaný centrem Akropolis od roku 2011, má za cíl pomáhat při přípravě a realizaci příměstských táborů. Centrum bylo založeno v roce 2007 a bylo zpočátku spravováno pouze dobrovolnický. Z vlastní zkušenosti víme, že lidé mají spoustu dobrých nápadů a energii je realizovat, mnohdy stačí nabídnout jen prostor a příležitost.

Cílem programu příměstské tábory je jednak rozšířit a zkvalitnit nabídku příměstských táborů pro děti a mládež, dále rozvinout organizační, metodické, kreativní, jazykové schopnosti dobrovolníků, a v neposlední řadě pomocí dobrovolníků nabídnout naše tábory většímu množství dětí a mládeže, zapojit děti se specifickými potřebami a také děti, které vyžadují zvýšenou péči z jakéhokoliv jiného důvodu. V roce 2011 jsme rozjeli propagaci dobrovolnictví a největší zájem o tento program byl ze strany studentů středních škol. Ukázalo se však, že práce s dětmi není vhodná pro každého a je nutná patřičná příprava.

Jako přijímající organizace provádíme důkladný výběr dobrovolníků, zkoumáme jejich motivaci k zapojení do dobrovolnického programu a rozšířili jsme oblast témat, v nichž je dobrovolník proškolen apod. Dobrovolníci do organizace občas přicházejí s nereálnou představou o čase, který mohou věnovat dobrovolné práci, proto je velmi důležité věnovat přípravě náležitou pozornost. Osvědčilo se nám vypracovat si **vlastní kodex dobrovolníka**, který s každým dobrovolníkem procházíme a vysvětlujeme si vzájemná očekávání, povinnosti jednotlivých stran a také míru zodpovědnosti.

Je vždy velkým přínosem zapojit aktivní dobrovolníky s vlastními nápady a energií, kteří jsou tvořiví, samostatní a poradí si se skupinkou dětí. V roce 2016 jsme objevili třeba dobrovolníka **Tomáše**. Tomáš byl studentem střední pedagogické školy a na první pohled působil velmi zodpovědně. V prvním roce se zapojil ve spolupráci se starším lektorem hned do několika táborů a ve druhém roce již vedl tábory samostatně. Dokázal se dětem věnovat naplno, vymýšlet nové aktivity, zůstat s dětmi, jak dlouho bylo potřeba i mimo předem naplánovaný harmonogram. Tomáš věnoval spoustu svého času a energie pečlivé přípravě tábora, měl vždy podrobně připravenou metodiku na celý týden a na jednotlivé dny tábora, přemýšlel nad jednotlivými dětmi přihlášenými na tábor a snažil se najít pro každého vhodnou zábavu a zapojení. Musíme uznat, že svou spolehlivostí a zodpovědností zdaleka předčil mnohé své starší kolegy dobrovolníky.

Z vlastní zkušenosti můžeme uvést, že pro motivaci dobrovolníka pokračovat v dobrovolné činnosti je velmi důležitá nejen smysluplnost vlastní činnosti, ale také **osoba koordinátora**. Právě tento člověk má podstatný vliv na to, zda dobrovolník vydrží delší dobu nebo pouze krátce, a do jaké míry bude jeho činnost kvalitní. Koordinátor není na prvním místě administrátor dobrovolnického centra, ale **hlavně stimuluje dobrovolníky** k jejich činnosti takovým způsobem, aby jejich pomoc byla co nejúčinnější a zároveň přinášela dobrovolníkům co největší uspokojení.

I když je dobrovolnická činnost vymezená ve své podstatě jako ta, za kterou není nárok na finanční odměnu, musíme se zde zmínit o takových formách odměn, které posilují dobrovolníky v jejich úctyhodném úsilí. V první řadě si dobrovolníci

zaslouží za svou práci patřičný respekt vedení a všech pracovníků organizace, v níž pomáhají. Respekt může být vyjádřen formou pochvaly za konkrétně odvedený úkol, čímž získá pozitivní zpětnou vazbu. Dále je vhodné zvát dobrovolníky na akce organizace, nabízet jim účast na školeních, které se v rámci organizace pořádají, pamatovat na ně s dárky k jejich osobním výročím. Dobrovolníci oceňují, když jsou součástí týmu. Dále je možné vystavit dobrovolníkovi osvědčení o dobrovolné činnosti, které může použít jako přílohu svého životopisu. Pokud dobrovolník hledá zaměstnání nebo se hlásí na vysokou školu, může mu organizace napsat vhodné doporučení. V případě, že dobrovolník do organizace dojíždí, může mu být proplaceno cestovné.

Závěrem bych shrnula pět našich hlavních pravidel/doporučení pro práci s dobrovolníky:

1. Akropolis je otevřená organizace, která přijímá dobrovolníky do týmu, na to je potřeba organizaci připravit. I my jsme se museli učit.
2. Jsou připraveny vhodné a promyšlené činnosti, které zohledňují přání a možnosti každého dobrovolníka.
3. Pracovníci centra věnují dobrovolníkům svůj čas, učíme se navzájem.
4. Vytváříme vhodné materiální zázemí – pracovní prostor a potřeby, místo k odkládání vlastních věcí, aby se u nás dobrovolníci cítili jako doma.
5. Děkujeme dobrovolníkům za jejich pomoc, bez nich by naše aktivity nebyly tak bohaté.

A co o dobrovolnictví říká sám Tomáš?

„Jsem studentem čtvrtého ročníku Střední pedagogické školy ve Zlíně, obor Předškolní a mimoškolní pedagogika. V roce 2016 jsem hledal možnost, jak smysluplně strávit prázdniny tak, abych se zabavil a zároveň byl i užitečný. Rovněž jsem chtěl získat nějaké zkušenosti pro svou budoucí profesi. Po dlouhém hledání jsem nesměle kontaktoval centrum Akropolis, kde jsem se na prázdniny stal dobrovolníkem. Rozhodně toho nelituji.

Měsíc srpen jsem strávil jako dobrovolník na příměstských táborech a v Miniškolce Rolnička. V obou případech na tyto časy velmi rád vzpomínám. Byla to určitě cenná zkušenost. Centrum Akropolis také nabízí příležitost dobrovolnictví na

nejrůznějších akcích, čehož jsem taktéž nejednou využil. Lze pomáhat s organizací, přípravou i realizací např. soutěží v aerobiku, soutěží pro děti a spoustě dalších akcí. Myslím, že nabídka je velmi pestrá a každý má možnost se nějak uplatnit. Co se týče příměstských táborů, pracoval jsem nejprve jako pomocník a získal jsem tak cenné zkušenosti pro realizaci vlastních táborů pro příští rok. Miniškola mi nabídla vyzkoušet si práci s těmi nejmenšími dětmi v příjemném prostředí a zjistit, co tato práce obnáší. Velmi užitečným byl také kontakt s dobrovolníky ze zahraničí. Byla to skvělá příležitost k procvičení si cizího jazyka i motivace do dalšího studia. Zahraniční dobrovolníci pomáhali jak při příměstských táborech, tak v Miniškolce Rolnička.

Dobrovolnictví v centru Akropolis byla dobrá volba, čas jsem strávil tím, co mě naplňovalo, našel jsem si spoustu nových přátel, poznal nový kolektiv a získal cenné zkušenosti do své budoucí práce a v neposlední řadě také potvrzení o absolvování praxe. Zároveň jsme si užili také spoustu zábavy a legrace. Zájemcům o dobrovolnictví bych vyzval, že se nemusí ničeho bát, a ať to určitě vyzkouší a zažijí něco nového.“

2.9.3 Příklad dobré praxe – Využití zahraničních dobrovolníků z programů Erasmus+ v dobrovolnickém centru

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Bc. Leona Klementová
--	----------------------

Motto: „*Pouze život, který žijeme pro druhé, stojí za to.*“ Albert Einstein

Akropolis před příchodem dobrovolníků – popis výchozí situace

Centrum Akropolis vzniklo v roce 2008 na základě nadšení jednotlivců, kteří ze začátku dobrovolně a s vynaložením vlastních sil a prostředků založili organizaci, aby v ní realizovali svou vizi komunitního centra. Živelně sestavený tým se postupem času profesionalizoval. Na základě své osobní zkušenosti s dobrovolnou činností poskytli pracovníci prostor pro působení dalších dobrovolníků. **V roce 2009 se Akropolis akreditoval jako vysílající, hostující**

a koordinující organizace evropské dobrovolné služby EDS. Přijetím zahraničních dobrovolníků jsme chtěli nejen vnést multikulturní prvek do naší organizace, ale také zlepšit klíčové kompetence a dovednosti mladých lidí, podporovat jejich zapojení do demokratického života v Evropě, na trh práce, podpořit aktivní občanství, mezikulturní dialog, sociální začlenění a solidaritu. Dalším naším cílem bylo zahájit a poté rozvíjet mezinárodní spolupráci mezi vlastní organizací a organizacemi ostatních programových zemí.

Příprava organizace na příchod zahraničních dobrovolníků

Pokud chceme, aby dobrovolná služba byla přínosná jak pro dobrovolníka, tak pro organizaci, je třeba podniknout několik nezbytných kroků:

1. Definování pozice koordinátora dobrovolníků, obsazení pozice proškoleným pracovníkem.
2. Příprava činností, které mohou dobrovolníci vykonávat.
3. Zajištění ubytování a zázemí v organizaci.
4. Pojištění dobrovolníka EDS.
5. Definování činnosti mentora, zajištění a proškolení mentora.

Seznam činností a cílů, na kterých se podílejí zahraniční dobrovolníci v našem centru.

Miniškolka - cíl: zvládnutí přímé péče o dítě od 1,5 - 3 let (pomoc při jídle, oblékání, toaletě), sestavení 20minutového programu pro děti (pohybový, výtvarný); praxe pomůže dobrovolníkovi v budoucnu, aby se lépe uplatnil na pozici pečovatele, asistenta pedagoga, chůvy.

Jazykové konverzace - cíl: připravit si soubor témat a aktivit pro jazykové konverzace v rodném či anglickém jazyce pro děti; praxe napomůže k rozvinutí komunikačních schopností dětí i dobrovolníka, pravidelná příprava na lekce naučí dobrovolníka systematické tvorbě výukového plánu, rozvine jeho schopnost komunikace i v českém jazyce; tyto kompetence mu pomůžou po ukončení EDS lépe se uplatnit na pozici lektora, při dalším studiu pedagogiky nebo cizích jazyků.

Propagace - cíl: nafocení aktivity, příprava fotodokumentace, tvorba a zpracování krátkého videa, návrh a finální úprava plakátu; praxe dobrovolníkovi pomůže

rozvinout kreativitu, estetické cítění, práci s audiovizuální technikou; po ukončení EDS se může lépe uplatnit na pozici pracovníka propagace, v PR aktivitách.

Sportovní a kreativní aktivity pro děti a mládež - cíl: dobrovolník bude umět sám připravit a realizovat lekci tak, aby odpovídala potřebám dětí a mládeže; praxe napomůže rozvinout organizační, komunikační, tvořivé schopnosti; po ukončení EDS se může uplatnit jako lektor volnočasových aktivit pro děti a mládež.

Besedy ve školách - cíl: připravit si prezentaci pro skupinu třiceti dětí na základní nebo střední škole v rodném nebo anglickém jazyce; praxe pomůže účastníkovi rozvinout prezentační, komunikační, organizační, sociální schopnosti; tyto dovednosti mu pomůžou při sebeprezentaci u přijímacích pohovorů do nového zaměstnání.

Příměstské tábory - cíl: rozvinout jejich organizační, metodické, kreativní, jazykové schopnosti, práci v týmu; sestavení kostry programu a jednotlivých aktivit pro děti dané věkové kategorie; po ukončení EDS se může uplatnit jako lektor volnočasových aktivit pro děti ve věku 6 - 14 let.

Jednorázové akce pro rodiče a děti - cíl: účastníky seznámit a aktivně zapojit do plánování, přípravy, realizace a celkové organizace akce pro 100, 300 a více účastníků; rozvinout jejich organizační, kreativní, plánovací, komunikační schopnosti; praxe dobrovolníkovi umožní lépe se uplatnit na pozici pracovníka volnočasového centra.

Výuka českého jazyka - cíl: účastník získá slovní zásobu, základy gramatiky a bude se umět domluvit a orientovat v běžných oblastech života; získané vědomosti rozvinou jeho jazykové schopnosti, které zvyšují možnost uplatnění na trhu práce.

Výběr zahraničních dobrovolníků provádíme ve spolupráci s vysílajícími organizacemi. Na základě CV a motivačního dopisu proběhne skypový rozhovor mezi kandidátem EDS, koordinátorem EDS, případně také manažerem naší organizace. Zjišťujeme motivaci kandidátů, jejich zájem o zapojení v nabízených aktivitách. Souběžně probíhá mailová korespondence mezi kandidátem

a koordinátorem EDS. Na základě doporučení vysílající organizace, výstupu z rozhovoru a mailové korespondence vybere koordinátor EDS a manažer Akropolis vhodného kandidáta na pozici dobrovolníka EDS.

Pobyt zahraničních dobrovolníků v centru Akropolis

Od roku 2009 prošlo naší organizací několik desítek zahraničních dobrovolníků. Většina z nich zůstala v centru 12 měsíců. Nikdo z nich neskončil EDS z důvodu nespokojenosti nebo hrubého porušení předpisů. Důvodem dřívějšího ukončení EDS byla pracovní nabídka. Jednalo se vždy o dobrovolníky ze Španělska, kde je vysoká nezaměstnanost a získání dobrého zaměstnání je pro mladého člověka vzácností. Proto pracovní nabídku, která přišla dobrovolníkům z rodného Španělska v průběhu výkonu EDS, dobrovolníci upřednostnili.

Praxe ukázala, že je nezbytné, aby se hned po příjezdu dobrovolníků na EDS jejich činnosti soustavně někdo věnoval a také jim osobně. Dobrovolníci jsou vytrženi z vlastní země, kultury, jazyka. Je nutné, aby se měli na koho obrátit jak ve věcech pracovních, tak ve věcech osobních. Zahraniční dobrovolníci naplňují smysl slova dobrovolník – přicházejí svobodně, z vlastního rozhodnutí a s dobrou vůlí do naší organizace, aby byli prospěšní a užiteční. Pokud se ze strany našich zaměstnanců a klientů setkávají s přijetím, pochopením a oceněním své práce, bývají se svým postem dobrovolníka spokojeni a ochotně vykonávají svou službu co nejlépe.

Přínos zahraničních dobrovolníků pro centrum Akropolis

Zahraniční dobrovolníci přinesli do naší organizace aktivní využívání angličtiny, prvky své vlastní kultury, své vzdělání, pohled na svět. V našem centru se začaly formovat skupinky lidí kolem každého dobrovolníka, kteří pravidelně dochází na jazykové konverzace. Dobrovolníci organizují mezinárodní pikniky, kde mohou návštěvníci ochutnat jídlo dané země, poslechnout si hudbu, procvičit si anglický jazyk a mateřský jazyk našeho dobrovolníka (francouzština, ruština, španělština, němčina). Dobrovolníci jsou vítáni také jako posily lektorů na našich příměstských táborech. Stává se čím dál častěji, že naše tábory navštěvují děti českých rodičů žijících v zahraničí. Tyto děti často vládnou angličtinou mnohem lépe než češtinou. Pro ně je osoba dobrovolníka důležitým pomocníkem v aktivní účasti na

táborovém programu. O činnost dobrovolníků projevily zájem také základní a střední školy v Uherském Hradišti. Dobrovolníci chodí pravidelně do hodin a účastní se jazykových seminářů. Na základní škole v Jarošově jedna dobrovolnice sama vedla hodiny hudební výchovy v anglickém jazyce. Dobrovolníci rozšiřují naše obzory. Jsou jednoznačným přínosem pro zaměstnance, klienty a další spolupracující organizace.

Rizika, překážky, bariéry

Praxe ukazuje, že mezi rizika patří, když se motivovaný dobrovolník ocitne tzv. ve vzduchoprázdnu – nikdo nemá zájem o jeho názory, postoje, problémy. Dalším rizikem může být nevyužití dobrovolníkovy potencialu, nepřipravenost pracovních činností, které pak vede k nudě, zahálení a frustraci. Tato rizika eliminuje pečlivá příprava dobrovolníkovy rozvrhu, který průběžně aktualizujeme podle jeho zájmu a schopností. Dále je vhodné, aby koordinátor EDS byl dobrovolníkům k dispozici při řešení jejich pracovních a osobních problémů. Nedílnou prevencí je také klima organizace, které je otevřené dobrovolníkům a jejich činnosti. Každý zaměstnanec naší organizace má svým kladným postojem k zahraničním dobrovolníkům zásluhu na tom, že EDS je pro všechny zúčastněné přínosem.

2.10 KARLOVARSKÝ KRAJ – KARLOVY VARY - DC VLAŠTOVKA

Název	DC Vlaštovka při Mateřském centru KV
Město	Karlovy Vary
Osoba, která poskytl rozhovor	Dana Davidová – koordinátorka dobrovolníků
Kontakt	http://materske-centrum.cz , mckv@seznam.cz

Nestátní nezisková organizace (NNO), sdružení založené dne 25.4.1995 a evidované na MV ČR pod č.j. II/S -OS/1 -27205/95-R. Původní název: Sdružení karlovarských matek. Nyní: **Mateřské centrum Karlovy Vary**, z.s. (MCKV z.s.)
Držitel titulu: Společnost přátelská rodině – Organizace uznaná MPSV pro činnost v oblasti prarodinných aktivit.

Jsou členy: Krajské rady dětí a mládeže Karlovarska (KRDMK), Asociace nevládních neziskových aktivit Karlovarského kraje (ANNA KK), Síť **Mateřských center** v České republice (Síť MC v ČR), RADY dobrovolnických center regionu Severozápad, Koalice dobrovolnických iniciativ v ČR.

Hlavním posláním **Mateřského centra Karlovy Vary** je snižovat izolovanost rodičů s malými dětmi a vytvářet pro ně inspirativní zázemí pro smysluplně strávený volný čas. Podporují rozvoj dětské osobnosti a nenásilnou socializaci dítěte. Snaží se včas odhalit možné vývojové a zdravotní problémy. Vytvářejí pocit pospolitosti a možnosti pro seberealizaci. Posilují vztahy v rodině. Poskytují „nizkoprahové“ poradenství. Rodičům po mateřské dovolené pomáhají ve snadném návratu do zaměstnání. Podporují a propagují dobrovolnictví.
V Dobrovolnickém centru Vlaštovka, které vzniklo při **Mateřském centru Karlovy Vary**, poskytují zázemí i odbornou pomoc pro dobrovolníky. Samotné sdružení MCKV má 15 členů.

Dobrovolnické centrum Vlaštovka je členem **RADY Dobrovolnických center**. RDC je volné uskupení dobrovolnických center a organizací pracujících s dobrovolníky. Jejimi členy jsou tyto organizace:

- Dobrovolnické centrum při Farní charitě Cheb
- Dobrovolnické centrum Střípky Sokolov
- Dobrovolnické centrum Vlaštovka Karlovy Vary

- Dobrovolnické centrum Kadaň
- Diakonie CČE Most
- Dobrovolnické centrum Ústí nad Labem
- MĚÚSS Jirkov

Financování probíhá z MV, MPSV, OPZ, Karlovarského kraje, města, dobrovolnými dárci, firmami, nadacemi.

2.10.1 Příklad dobré praxe – Jakomáčky

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Žaneta Salátová – ředitelka, koordinátorka dobrovolnického centra
---	---

V roce 2006 bylo zřízeno při Mateřském centru Karlovy Vary, z.s. (dále jen MCKV) Dobrovolnické centrum Vlaštovka s akreditací u Ministerstva vnitra ČR. Zákon o dobrovolnické službě nám zatím neumožňoval zapojit do akreditovaných programů dobrovolníky mladší 15 let. Mimo tedy jakoukoliv podporu sdružujeme již několik let dobrovolnickou skupinu **Jakomáček**. Jsou to děti od 6. do 9. třídy základní školy J. A. Komenského. Cílem je tzv. příprava a výchova k dobrovolnictví, vytvářet a posilovat zájem o dobrovolnictví, nezištnost, podpora vzájemné tolerance, respektu a chuti pomáhat a podílet se na společenském dění. Vychovali jsme několik generací dobrovolníků, pro které se stal nezištný přístup ke společenskému dění samozřejmostí. Tito dobrovolníci pomáhají v sociálních službách, v rámci NNO, i v běžném životě. Považujeme za důležité podporovat a rozvíjet nesobecký postoj k životu, k dění v našem kraji a k mezilidským vztahům již od základní školy. Jakomáčky mají následně v 15 letech jasnou představu o dobrovolnictví a většina jej chápe jako nedílnou součást života. Jsou připraveni nabídnout pomocnou ruku a rozumí rozdíl mezi brigádou a dobrovolnou činností. Samotná práce s Jakomáčkami je, na rozdíl od dospělých či dospívajících, naprosto rozdílná. Pracuje se s dobrovolníky ve věku od 13 let. Cílem je prakticky provázat začínající dobrovolníky ze ZŠ s rodiči, zaměstnanci a s praxí zkušenějších generačně odlišných dobrovolníků. Dobrovolníci jsou neformálně vzděláváni,

zejména však na téma Výchova k dobrovolnictví, participaci a k aktivnímu občanství.

1 fáze:

Dopisem z DC oslovuje třídní učitel rodiče dětí – budoucích Jakomáčků. Podotýkám, že je nutná navázaná spolupráce s vedením základní školy a mít ve škole tzv. nadšence pro věc – kantora. Spolupracující učitelka s námi tento projekt vytvořila, a tudíž veškerá spolupráce funguje bez problémů a vážnějších zádrhelů. Rodiče nám podepisují souhlas se zapojením a aktivitami.

2 fáze:

Budoucí Jakomáčci navštíví v doprovodu třídní učitelky naše centrum, budova stojí přímo vedle školy J. A. Komenského. Děti se dozví o aktivitách Dobrovolnického a Mateřského centra a základní informace o dobrovolnictví. Nahlášení Jakomáčci jsou poučeni o BOZP a PO. Rozdělí se do skupinek, které budou pravidelně docházet v rámci výuky – 2hod. týdně. Rodiče, děti i škola souhlasí, že zameškané učivo si žáci doplní. Dále si vyberou víkendové aktivity, kterých se chtějí zúčastnit ve svém volném čase.

3 fáze:

Praktická část. Žáci docházejí ve skupinkách do centra, každou středu od 9 :00 do 11:00 hod. Zpravidla to vychází tak, že 1 dobrovolník navštíví centrum 1x v měsíci v rámci výuky. Skupinku tvoří maximálně 5 žáků. Dobrovolníkům se věnuje personál a koordinátorka DC. Nejprve získají informace o centru a jeho fungování, následně pomáhají v kurzu „Poprvé bez mámy“, který je určen dětem od 2 let věku. Koordinátorka si žáky vyzvedne ve škole, doprovodí do centra a po skončení je opět doprovodí do školy. Děti jsou neustále pod dozorem.

4 fáze:

Po proškolení a získání určité praxe docházejí Jakomáčci do centra ve svém volném čase. Na aktivity se předem nahlásí a s rodiči domluvíme podrobnosti. Jakomáčci pomáhají na akci Křesadlo, Den dětí, Mikuláš apod. Později pomáhají i na příměstských táborech. Závěrem bychom chtěli dodat, že výchova

k dobrovolnictví touto formou u dětí mladších 15 let přináší nejen radost z krásné spolupráce, ale velmi často se nám vrací v podobě dlouhodobých dobrovolníků a sympatizantů našeho centra. Ze středních škol získáváme velmi pozitivní zpětnou vazbu. Jakomáčci se zpravidla okamžitě zapojují do dění školy a aktivit nad rámec školních povinností. Většina dobrovolníků nadále i po ukončení ZŠ dochází do centra. Některé Jakomačky jsou už maminky, které chodí se svými dětmi už jako klientky MC. Tento počin považujeme za unikátní a smysluplný.

Jakomáčci z pohledu školy J.A. Komenského

Také ve školním roce 2015/2016 pracovala na škole J. A. Komenského skupina Jakomáček , kterou tvořili žáci tříd IX.A a VIII.A a vede ji Mgr. Hodačová. Název skupiny je odvozen od spolupráce Mateřského centra Karlovy Vary a školy J.A. Komenského. Žáci pomáhali vyrábět didaktické pomůcky, zajišťovali některé víkendové akce MC a navštěvovali malé děti v rámci kurzu „Poprvé bez mámy“. Jakomáčci pomohli při organizaci dětské burzy a dalších akcí: Martin přijíždí, Mikulášská nadílka, Kolečkiáda, areál Ferdy Mravence, minizoo, farmářské trhy dětem, Ples strašidýlek, Uspávání broučků. Nejvýznamnější akce proběhla 15. dubna 2016, kdy naši žáci opět zaštitili celostátně konanou akci pod názvem Křesadlo. Tato cena je každoročně udílена lidem, kteří svou obětavou činností pomáhají druhým bez nároku na odměnu. Akce se konala v sále zrekonstruovaného bývalého Národního domu, v hotelu Ambassador. Paní učitelka Mgr. Hodačová byla členkou poroty.

Ocenění pro paní učitelku Mgr. Hodačovou

Ocenění pro dobrovolníky **KŘESADLO 2012** v Karlovarském kraji má také svého majitele mezi vedoucí učitelku dětských dobrovolníků ve skupině Jakomáček, kterým je Mgr. Radka Hodačová. Při slavnostním ceremoniálu bylo oceněno 5 dobrovolníků „cenou pro obyčejné lidi, kteří dělají neobyčejné věci“ Křesadlo 2012. Paní Hodačová aktivně pomáhá v MCKV již od roku 2002. Je zakladatelkou dobrovolnické skupiny Jakomáček - žáků ZŠ. Tato skupina pravidelně 1x týdně pomáhá organizovat kurz pro děti ve věku 2,5 roku, členové pomáhají téměř při všech víkendových aktivitách a každým rokem jako pořadatelé na Křesadle. Podstatou této skupiny je vést děti k dobré vůli, pomoci a nezištnosti. Křesadlo

samotné je dílem uměleckého kováře z hradu Křivoklát a dokáže vykřesat skutečné jiskry. Pořadatelem 7. ročníku udílení cen Křesadlo 2012 dobrovolníkům Karlovarského kraje bylo Mateřské centrum Karlovy Vary, o.s. a středisko Dobrovolnické centrum Vlaštovka. Záštitu převzal náměstek hejtmána Karlovarského kraje Bc. Miloslav Čermák, a primátor města Karlovy Vary, Ing. Petr Kulháněk. Slavnostním ceremoniálem nás provázel Jan Picka a o kulturní program se postarala ZUŠ A. Dvořáka Karlovy Vary.

2.10.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci na příměstském táboře

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Žaneta Salátová – ředitelka, koordinátorka dobrovolnického centra
---	---

Mateřské centrum Karlovy Vary vzniklo jako dobrovolné sdružení v roce 1995 a v dnešní době patří do široké rodiny mateřských center v celé České republice. V současnosti vytváří psychosociální zázemí pro rodiny s malými dětmi a v této oblasti poskytuje veřejnosti komplexní služby jak profesionální, tak na bázi dobrovolnosti.

Několik let pořádáme příměstské tábory. Máme za sebou již 20 ročníků. Začínali jsme s účastníky z řad rodinných příslušníků spolupracovníků Mateřského centra. Postupem času, získáním nových zkušeností se okruh účastníků rozšířil a v současné době čítá 48 dětí v jednom turnusu. Z jednoho turnusu je jich nyní pět. Zrovna tak se rozrůstalo i MCKV. S dobrovolníky jsme spolupracovali od samého počátku, práce však nebyla systematická. Proto k nabídce služeb přibýlo i Dobrovolnické centrum, které se podílí i na zapojení dobrovolníků na táborech. MCKV má dva dobrovolnické programy, z toho jeden je zaměřen na přijímání dobrovolníků do organizace. **Právě příměstské tábory patří mezi aktivity MCKV z pohledu dobrovolnictví jako nejatraktivnější.**

Postup při přípravě příměstského tábora:

Etapa 1 : říjen – leden.

Sestavení týmu.

Sestavení týmu by mělo proběhnout s dostatečným časovým předstihem před termínem tábora, neboť na týmu leží tíha odpovědnosti vyhodnocení podmínek pro realizaci a následně včasnou přípravu programu a realizaci tábora.

Členové realizačního týmu. Dobrovolníci:

- oddíloví vedoucí - zkušení dobrovolníci, starší 18 let
- oddíloví vedoucí - nově příchozí dobrovolníci, studenti programu, starší 18 let
- praktikanti - zpravidla bývalí táborníci starší 15 let získávající zkušenosti při vedení dětí pod dohledem oddílových vedoucích
- dokumentátor - fotografuje, vede kroniku, zapisuje

Zaměstnanci:

- hlavní vedoucí – nese plnou odpovědnost za průběh tábora
- zdravotník – pečuje o zdraví svěřených osob, dohlíží na bezpečný průběh tábora
- kuchař – stará se o vyváženou a pestrou stravu, o dodržování pitného režimu dětí
- hospodář – spravuje materiální vybavení, zajišťuje zásobování
- ekonom - dohlíží nad rozpočtem tábora
- koordinátor DC – zodpovídá za docházky, smlouvy, pojištění dobrovolníků aj.
- administrátor – zodpovídá za kompletní přihlášky dětí a komunikuje s rodiči
- lektoři – školí BOZP, PO, základy pedagogiky apod.
- supervizor – zpětná vazba dobrovolníků po skončení tábora

Přednášky, besedy, oslovení dobrovolníků

Za účelem získání dobrovolníků na příměstské tábory organizujeme přednášky a besedy převážně na středních školách. Tato aktivita zvyšuje povědomí o dobrovolnictví, probíhá zde představení smluvních organizací v rámci DC a nabízí možnost pomáhat nejen na příměstských táborech. Studenti, kteří projeví

zájem, nám poskytnou svůj kontakt, v následujícím čase je oslovíme jako stávající dobrovolníky a dohodneme si první schůzku.

Tvorba táborového programu

Dobrovolníci pomáhají vybrat téma na celotáborovou hru a pomáhají sestavit program včetně výletů. Rozdělíme si úkoly na detailnější propracování programu a přípravu her.

Etapu 2 : únor – červen

Dále probíhají **práce na táborovém programu**. Jsou dohodnuty aktivity, výlety, ceny, doprava, místo realizace a další.

Oblasti, ve kterých proběhne vzdělávání dobrovolníků, jsou: pedagogika, psychologie, BOZP (bezpečnost práce a ochrana zdraví při práci), požární ochrana a první pomoc. Pro tuto speciální vzdělávací oblast přizýváme externí pracovníky, kteří danou problematiku frekventantům snáze přiblíží a jsou schopni reagovat na případné dotazy, které by mohli být přínosné pro praxi. Je zajištěno pojištění krátkodobých dobrovolníků.

Etapu 3 : červenec – srpen

Realizace tábora

Předpokládejme, že vše, co jsme měli před termínem tábora připravit, zařídit, jsme již učinili, a nic nebrání tomu, aby tábor mohl úspěšně proběhnout. Tábor je součástí vzdělávacího programu, kde si dobrovolníci osvojí potřebné klíčové kompetence pod vedením zkušených oddílových vedoucích. Jde v podstatě o zážitkovou pedagogiku. Dobrovolníci mají možnost ověřit si své znalosti získané při vícedenním školení přímo při aktivitách s dětmi, při náročnějších situacích. Po úspěšném absolvování tábora by měli být dostatečně osobnostně vybaveni pro roli dobrovolníků na příměstských táborech. Dobrovolníkům je hrazena doprava i vstupné na hrady, do bazénu apod. Mají zdarma celodenní stravu.

Etapu 4 : Září

Supervize

Po skončení tábora by měla proběhnout supervize s odborníkem, který by ve skupině dobrovolníků prodiskutoval jejich zážitky, dojmy, postřehy aj.

Závěrem

Dobrovolníci se velmi často zapojují i do jiných činností v rámci MCKV. Po skončení tábora dobrovolníci chápou právní statut dobrovolníka a pojem dobrovolnictví ve všech souvislostech. Šíří myšlenky dobrovolnictví a potřebu participace. Individuálně přistupují ke schopnostem, dovednostem, eventuálně zvláštnostem dětí, kterým pomáhají v rámci volnočasových aktivit. Jsou vedeni k pomoci slabším a handicapovaným lidem. Svým přístupem, náměty, nápady, tvořivostí, tolerancí, respektem a individualitou jsou přínosem nejen pro samotné organizace, ve kterých budou chtít pomáhat, ale i pro jejich klienty. Navrhují inovace, modernější přístup a metody. I díky věkové flexibilitě projektu mohou být dobrovolníci tzv. větším kamarádem klientům organizací pracujících v rámci volnočasových aktivit. Téměř každá z těchto organizací se bez dobrovolníků neobejde a s vědomím jejich přínosu stále dobrovolníky poptává.

Letní příměstský tábor – téma, které bylo připraveno na letošní příměstský tábor: Asterix a Obelix

„Jednoho dne se druid Panoramix zbláznil. Roztrhal svou kouzelnou knihu, její zbytky rozprášil po lese a les zajistil kouzlem. Potom ulehl k dlouhému spánku. Když se opět probudil, zjistil, že si vůbec nic nepamatuje. Ani kouzla, ani návod na výrobu lektvaru, ani kterak odčarovat les. Jakmile se tato zpráva donesla k veliteli římského tábora Malobonum, rozhodl se rychle jednat. Vyslal do Říma žádost o posily (jistota je jistota), aby mohl definitivně dobýt poslední svobodnou galskou vesnici. Zbývá už jen málo času, a vesnice bude obsazena.“

Letní příměstský tábor bude naší organizací realizován již 21 let. Princip **příměstských táborů** vyhovuje nejvíce dětem, které se nemohou účastnit klasických táborů v přírodě např. díky nízkému věku, neschopnosti odloučit se od rodičů, aj. Z těchto důvodů nabízíme možnost celodenních pobytů, kdy děti ráno přicházejí a navečer zase odcházejí domů. Tento systém vyhovuje i rodičům, kteří musí docházet do zaměstnání a nemohou čerpat dovolenou po celou dobu

prázdnin. O děti je v průběhu prázdnin dobře postaráno a je jim nabídnut kvalitní program. Náš tábor je specifický svou věkovou tolerancí. Táborníci jsou děti ve věku 4 až 14 let. Program je přizpůsoben jak malým táborníkům, které motivuje dovednost starších účastníků, tak vyhovuje i starším dětem, které se zase učí trpělivosti, toleranci a jsou podporovány v chuti pomoci. Maximální kapacita je 58 dětí v jednom turnusu. Táborová základna bude opět v **Tuhnické škole**, Poštovní 19, Karlovy Vary, <http://zskvary.cz>.

2.10.3 Příklad dobré praxe – Oceňování dobrovolníků – Křesadlo

Příklad dobré praxe byl zpracován:	Z veřejně dostupných zdrojů.
---	------------------------------

Znáte ve svém okolí člověka, který věnuje dobrovolně svůj čas a energii ve prospěch druhých? Znáte někoho, kdo hoří nadšením a šíří kolem sebe optimismus, naději, sílu a za sebou nechává kus velmi dobře odvedené práce? Někoho, kdo je naplněn zkušenostmi, pochopením, ochotou pomoci – kdo prostě umí vykřesat jiskru dobra a lidství pro své okolí, kdo si zaslouží cenu „KŘESADLO“? Občané Karlových Varů mohli využít příležitosti a nominovat jej na cenu pro nejlepšího dobrovolníka roku Křesadlo. Jubilejní 10. ročník v roce 2015 vyhlášovalo Dobrovolnické centrum Vlaštovka při Mateřském centru Karlovy Vary.

„Křesadlo je prestižní ocenění vybraných dobrovolníků za jejich nezištnou službu. Cílem udělování ceny je zviditelnit dobrovolnictví a neziskový sektor, vzbudit v lidech zájem o dobrovolnou činnost i respekt k těm, kteří ji vykonávají,“ uvedl náměstek hejtmána Karlovarského kraje pro oblast sociálních věcí Miloslav Čermák, pod jehož záštitou se tato akce konala.

Nominovat dobrovolníky ze svého okolí mohli všichni občané, nejen neziskové organizace. Nominovaným dobrovolníkem může být např. člověk, který nezištně pomáhá s nákupem, s doučováním, je psychickou podporou pro někoho ve složité situaci aj. Návrhy kandidátů ze svého okolí mohli občané i organizace zasílat nejpozději do 17. března 2016. O držitelích Křesadla 2015

rozhodla devítičlenná komise a slavnostní předávání cen proběhlo 15. dubna 2016 v Grandhotelu Ambassador.

Dobrovolnické centrum Vlaštovka při Mateřském centru Karlovy Vary vyzvalo občany: Neváhejte, sedněte a pište! Všechny podrobnosti a podmínky akce jsou vždy uvedeny na internetových stránkách Mateřského centra K. Vary www.materske-centrum.cz, Národního dobrovolnického centra HESTIE www.hest.cz a na stránkách www.dobrovolnik.cz.

Křesadlo je prestižní ocenění vybraných dobrovolníků replikou historického křesadla za jejich nezištnou dobrovolnou službu. Cílem udělování ceny Křesadlo je ocenit dobrovolníky, zviditelnit dobrovolnictví a neziskový sektor, vzbudit v lidech zájem o dobrovolnou činnost i respekt k těm, kteří ji vykonávají. Myšlenka každoročního ocenění dobrovolníků vznikla v rámci Mezinárodního roku dobrovolníků v roce 2001. Podobné ceny se udělují v USA, existují i v některých okolních zemích, například v Maďarsku, kde ji předává každoročně prezident.

Křesadlo jako předmět je autorský originál Jaroslava Zívala, kováře z hradu Křivoklát, který podle starých vzorů vyrobil opravdové a funkční křesadlo. Křesadlem se křesá o pazourek, který používali staří Slované a před nimi Keltové.

Každý návrh k ocenění dobrovolníka musí obsahovat: (formulář návrhu lze stáhnout na www.materske-centrum.cz)

1. jméno a kontakt na kandidáta ceny
2. název města a organizace (je-li organizován), kde působí
3. důvody pro jeho navržení (výstižný popis činnosti kandidáta ceny, např. konkrétní činy, tvořivý nápad, netradiční činnost, zajímavá cílová skupina, přínos pro organizaci, délka dobrovolné činnosti, sloučení profesního života nebo studia s dobrovolnou činností - uvést něco výjimečného)
4. jméno a kontakt na navrhovatele (je-li navrhovatelem právnická osoba, pak její název, místo působení a jméno zástupce/kontakt, je-li navrhovatelem fyzická osoba, také jméno, adresa, kontakt)

Kdo je dobrovolník v našem dobrovolnickém centru Vlaštovka?

Dobrovolník je člověk, který nezištně věnuje svůj čas a své schopnosti ve prospěch druhých. Dobrovolníkem formálně spolupracujícím s naším centrem může být každý člověk starší 15 let, který ze své dobré vůle ve volném čase a bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch potřebných lidí.

Podmínky pro dobrovolníky:

- věk nad 15 let, ve většině organizací minimální věk 18 let
- čistý trestní rejstřík
- zdravotní způsobilost – dobrý zdravotní stav
- případně další, např. očkování, pohovor s psychologem (při práci s dětmi v Krajském dětském domově)
- zodpovědný přístup a pravidelná docházka
- maximálně 1 rok v evidenci sociálního odboru na MMKV

Proč být dobrovolníkem? Co dobrovolnická činnost přináší?:

- pocit osobního naplnění
- navázání přátelských vztahů
- prostor k získání nových zkušeností a dovedností
- získání doplňkové odborné praxe
- větší šanci na trhu práce
- změnu životního stylu
- nový pohled na život a uspokojení z pomoci druhým

Akreditované programy v dobrovolnickém centru Vlaštovka, ve kterých se mohou dobrovolníci uplatnit:

1 /„Dobrovolnictví pro každého“ : je určen dobrovolníkům s různými zájmy a pro neziskové organizace Karlovarského kraje, které splňují podmínky akreditovaných oblastí dobrovolnické služby. Jedná se o různé formy pomoci dětem, seniorům, jednoduché asistenční služby, pomoc při organizování a propagaci různých akcí.

V průběhu roku 2016 pravidelně pomáhalo v 7 organizacích 37 akreditovaných odborníků.

- dobrovolnická služba pro neziskovou organizaci dle vlastního výběru z nabídky
- hry a procházky s dětmi, příp. seniory
- vedení zájmového kroužku
- doprovod klientů na výlety a různé akce
- práce s drogově závislými
- manuální práce a výpomoc
- administrativní práce a výpomoc

2 / „Dobrovolníci pro volný čas“: je určen pro vlastní potřebu Mateřského centra. Do tohoto programu jsou zapojeni dobrovolníci, většinou studenti a maminky na MD, kteří chtějí v centru pomáhat v průběhu celého roku při přípravě a realizaci kurzů, víkendových akcí, hlídání dětí nebo propagaci. Velkou pomocí jsou dobrovolníci na příměstském táboře. V průběhu roku se na realizaci programu podílelo 45 dobrovolníků s dlouhodobou smlouvou.

- dobrovolnická služba pro Mateřské centrum Karlovy Vary o.s., práce především s dětmi
- vedení zájmového kroužku
- hlídání dětí v Mateřském centru
- výpomoc s organizací, přípravou a realizací víkendových akcí
- výpomoc na příměstském táboře jako táborový vedoucí, kuchař a další

2.11 STŘEDOČESKÝ KRAJ - DOBROVOLNICKÉ CENTRUM Kladno

Název	Dobrovolnické centrum Kladno, z. s.
Město	Kladno
Osoba, která poskytl rozhovor	Mgr. Andrea Kováčsová - ředitelka a koordinátorka programů
Kontakt	http://dckladno.cz , kovacsova@dckladno.cz

Dobrovolnické centrum Kladno bylo založeno 23. 7. 2002 jako občanské sdružení za účelem šíření myšlenky dobrovolnictví v kladenském regionu. Působí zde již 15 let s více jak stovkou profesionálně vedených dobrovolníků a s **dobrovolnickými programy akreditovanými Ministerstvem vnitra**. DCK je přijímající a vysílající organizace. Mezi jejich přijímající organizace patří dětské domovy, domovy pro seniory i nemocnice. Mají také canisterapeutické týmy a program Pět P. Dobrovolnické centrum Kladno (dále jen DCK) spolupracuje s několika organizacemi na Kladně, kam mohou dobrovolníci docházet. Převážně se jedná o zařízení zdravotní či sociální pomoci:

- Domov pro seniory Kladno, Unhošť, Smečno, Buštěhrad, Rakovník, Beroun, Slaný, Švermov
- Dětské centrum Kladno a pobočka Stochov
- Dětský domov Ledce
- Zahrada-poskytovatel sociálních služeb
- Středisko pomoci ohroženým dětem ROSA
- Azylový dům Kladno
- ZŠ Norská
- Masarykova nemocnice Rakovník
- Korálek Kladno
- Kolpingova rodina Smečno
- GaRC
- Hospic svaté Hedviky, o.p.s.
- Památník Lidice

Každý dobrovolník si tedy po řádném vyškolení (Základní výcvik dobrovolníků) vybere zařízení, kam chce docházet. Návštěvy probíhají zpravidla jednou týdně na 1 – 2 hodiny a náplň činnosti je různá. U individuálních návštěv (dobrovolník se

věnuje pouze jednomu klientovi/pacientovi/dítěti) probíhá návštěva především podle vzájemné domluvy. Dobrovolník si může s pacientem povídat, vyprávět mu, hrát s ním karty, číst mu, atd. Skupinové aktivity probíhají většinou formou tvoření (ubrousková technika, tvorba vánočních svícňů, malování na sklo, atd.). Dobrovolník také může uspořádat kulturní představení. S každým novým dobrovolníkem vždy přichází nové nápady.

Velmi žádaným druhem dobrovolnictví je **canisterapie**. Dobrovolnické centrum bylo první, kdo zavedl tento druh speciální terapie do Kladna a díky tomu dnes navštěvuje dobrovolník s pejskem hned několik zařízení. Canisterapie je terapeutická metoda pozitivního psychosociálního a fyziorehabilitačního působení na potřebné osoby prostřednictvím speciálně vedeného a cvičeného psa nebo feny. Všichni dobrovolníci - canisterapeuti proto musí se svým psem projít speciálním canisterapeutickým výcvikem, který je pro dobrovolníky zcela zdarma.

Dalším směrem je i **poskytování sociálních služeb**. DCK se podařilo úspěšně registrovat sociálně aktivizační službu pro rodiny s dětmi v podobě programu nazvaného Pět P, který je po celém světě známý jako „Big Brother, Big Sister“. Dobrovolnické centrum Kladno, z. s. je členem Asociace Pět P a Koalice dobrovolnických iniciativ.

V současné době nabízí 9 programů, ve kterých dobrovolníci pomáhají například v domovech pro seniory či v GaRCu, dětem ze znevýhodněného prostředí, v dětských domovech a azylových domech. Dále pak poskytuje pomocnou ruku lidem žijícím v domácím prostředí a samozřejmě rovněž handicapovaným klientům. Centrum nabízí mimo jiné canisterapii a dobrovolníky má i v Památníku Lidice. Každý rok pořádají pracovníci centra charitativní ples, jehož výtěžek putuje právě na rozvoj dobrovolnických programů a neziskového sektoru v Kladně. Plesu předchází předávání národních cen pro nejlepší dobrovolníky okresu Kladno, ceny nesou název Křesadlo a mají v České republice dlouhou tradici. **Akreditovaných 9 programů:**

- Dobrovolníci v Památníku Lidice
- Dobrovolníci v Masarykově nemocnici Rakovník

- Dobrovolníci pro rodiny s dětmi
- Dobrovolníci v Garcu
- Terénní dobrovolníci
- Pět P
- Senior
- Pes kamarád
- Dětský úsměv

Dobrovolníci si nejprve domluví schůzku s jednou z koordinátorek (přes Kontaktní formulář, do textu můžou připsat, jaký program se jim líbí), která všem podá více informací a pozve je na základní výcvik dobrovolníků (zpravidla v sobotu od 9:00 do cca 14:00 hodin). Po výcviku dobrovolníci podepíší Smlouvu o dobrovolnictví, koordinátorka jim zajistí pojištění a domluví první návštěvu v zařízení, které si zvolili. Pokud na první návštěvě vše dopadne dobře a program se dobrovolníkovi bude líbit, může začít docházet pravidelně. Po celou dobu je v kontaktu s koordinátorkou svého programu a je zván/a na pravidelné a povinné supervize dobrovolníků s odborným supervizorem (cca 1x až 2x do roka). Dále jsou pořádány tzv. „intervize“, které vede koordinátorka. S dobrovolníky probíhá setkávání i při dalších neformálních akcích, jako jsou například piknik či společné výlety. Dobrovolníkům jsou nabízena také různá školení a semináře, které by jim mohly pomoci v jejich činnosti. Jednou za dva roky dobrovolníci pořádají slavnostní předávání cen Křesadlo těm dobrovolníkům, kteří jsou nominováni kladenskými neziskovkami pracujícími s dobrovolníky a vybráni porotou složenou z jejich zástupců.

Financování programů probíhá z města, kraje, MV, MŠMT, MZ, Ministerstva kultury, nadace T. Maxové, ze soukromých darů, věcných darů, vlastní činnosti; fundraisingu se v dobrovolnictví nedaří, využívají vyhlášené dotační programy.

Dotační programy, které využívají:

SK – Humanitární fond – oblast Zdravotnictví

SK – SAS pro rodiny s dětmi - OPERAČNÍ PROGRAM ZAMĚSTNANOST - Projekt „Podpora vybraných druhů sociálních služeb ve Středočeském kraji“

MV – Rozvoj dobrovolnické služby

MK – Kulturní aktivity zdravotně postižených a seniorů

MK – Kulturní aktivity - Podpora projektů spolků a pobočných spolků (včetně zvláštních organizací pro zastoupení zájmů ČR v mezinárodních nevládních organizacích) podporující kulturní aktivity v oblasti ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií

Magistrát města Kladna – účelová dotace v sociální oblasti

MŠMT - Program č. 4 – podpora NNO, které nemají pobočné spolky (Programy státní podpory práce s dětmi a mládeží pro NNO)

MZ – Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením

V roce 2006 – 2008 realizovali projekt z evropských fondů - MŠMT - Praxí k odbornosti.

2.11.1 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v Památníku Lidice

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Mgr. Andrea Kováčsová - ředitelka a koordinátorka programů

Program Dobrovolníci v Památníku Lidice probíhá pod vedením Dobrovolnického centra Kladno od roku 2014. Cílem programu je zachovat a nadále rozvíjet v Památníku Lidice kulturně-vzdělávací aktivity, šířit povědomí o historii i současnosti obce a aktivně se zapojovat do již probíhajících akcí a činností. Tyto aktivity pomáhají k celkovému rozvoji Památníku.

Dobrovolníci se mohou realizovat ve všech odděleních Památníku, přičemž náplň činnosti je různá a vždy odpovídá zájmům a schopnostem dobrovolníka. Zároveň je činnost vybírána tak, aby co nejvíce přispěla k rozvoji a šíření povědomí o Památníku a jeho historii.

Dobrovolník může vypomáhat v lidickém muzeu, které je hojně navštěvováno turisty. Práci dobrovolníka v rámci prostor muzea Památníku Lidice lze vymezit čtyřmi okruhy. Dobrovolník se může zapojit do všech zmiňovaných nebo pouze do jím vybraných činností.

1. Textové přepisy audio- a videonahrávek rozhovorů s pamětníky.

2. **Provázení po pietním území** s odborným výkladem o událostech v Lidicích a historických souvislostech - nastudování historické látky, výklad skupinám i jednotlivcům, v případě zájmu možnost provázení zahraničních skupin v cizím jazyce.
3. **Organizační a propagační výpomoc** při podávání základních informací o Památníku a rozdávání propagačních materiálů, aktivní zapojení se do činnosti, pomoc při instalaci krátkodobých výstav, práce v recepci a šatně při pořádání kulturního programu Lidických zimních večerů, zajištění provozu při pietní vzpomínce, kontrola pietního území a růžového sadu, doprovod skupin z muzea do galerie a zpět.
4. **Úklidové práce v prostorách muzea a pietního území** a kontrola pietního území a růžového sadu, manuální práce (pomoc při údržbě růžového sadu, plenění záhonů, dosazování růží, při údržbě zeleně a sečení trávy, úklid při prořezu větví, atp.). Dále v galerii lze manuálně pomoci při přípravě výstav, tedy rámování, přenášení děl, malování zdí, malování a manipulace s výstavními sokly a jiným mobiliářem. Při vernisážích pak pomoc s drobným občerstvením, apod. Jedná se o nárazovou výpomoc v případě, že v ostatních odděleních momentálně není dobrovolníka potřeba (např. přes prázdniny, svátky, v době, kdy nechodí tolik návštěvníků, apod.); dobrovolníci vždy musí s vybranou činností vyslovit souhlas, k jednotlivým aktivitám nejsou přiřazováni bez předchozí domluvy.

Dobrovolník se může zapojit také **do činnosti lidické galerie**. Zde se uplatní především odborné znalosti dobrovolníka, které památník využívá při přípravě sbírkového katalogu **Lidické sbírky výtvarného umění**. Práci je možno provádět i z domova, v knihovně, příp. přímo v Památníku. Podle předem daného vzoru dobrovolník vyhledává relevantní informace v odborné literatuře a samostatně vytváří katalogová hesla pro jednotlivá díla. Dodržuje přitom zásady psaní odborných textů, především jde o individuální přínos, originální myšlenky, ne pouze o kompilaci zdrojů. Dále je možné pomoci při organizaci Mezinárodní dětské výtvarné výstavy (to znamená například pomoc při přijímání prací do aktuálního ročníku soutěže, pomoc při organizaci jednotlivých soutěžních kol, zápis a skenování oceněných prací, práce v depozitáři, aj.)

Dobrovolník má možnost zapojit se do **mentorování výukových programů** ve vzdělávacím oddělení. Dobrovolník může samostatně vést některý z programů. Jedná se především o program **Příběh obce Lidice a Lidice – kronika jedné vesnice**. Dobrovolník se také může spolupodílet na vedení dramatického kroužku pro děti při Památníku Lidice.

Dále je v Památníku možné vypomoci s údržbou zeleně v okolí památníku a také se aktivně účastnit veletrhů cestovního ruchu, kterých se památník pravidelně účastní. Zde se jedná především o pomoc při instalaci a deinstalaci expozice, roznášení propagačních materiálů a informování veřejnosti o činnosti Památníku, apod.

Všechny zmíněné činnosti napomáhají k rozvoji aktivit v Památníku, přinášejí nové podněty a šíří činnost Památníku mezi širokou veřejnost. Dobrovolník především získává hodnotnou praxi a nové zkušenosti.

Mezi nejdůležitější přínosy, které si dobrovolník z činnosti odnáší, patří získání praxe při přípravě většího výstavního či vzdělávacího projektu, prohloubení historických znalostí, pedagogická praxe, možnost osobního setkání s pamětníky, získání praxe v oblasti komunikace s veřejností, získání odborné praxe v oboru dějiny umění - možnost publikovat své texty, realizovat své nápady a vymýšlet nové vzdělávací programy, zdarma účast na seminářích a akcích dalšího vzdělávání.

Dobrovolník v Památníku Lidice musí být plnoletý, trestně bezúhonný a způsobilý k práci v emočně náročnějším prostředí Památníku. Často to bývá člověk, který má vztah k historii či k umění, případně je to člověk, jehož příbuzný byl s vyhlazením obce přímo spjat.

Každý dobrovolník, který chce působit v tomto programu, musí absolvovat základní výcvik. V rámci výcviku seznamuje koordinátorka dobrovolníky se základními principy dobrovolnické činnosti, pracuje s nimi na jejich očekáváních, obavách, motivech, seznamuje je s možnými problémy, které mohou při výkonu dobrovolnické činnosti v programu Dobrovolníci v Památníku Lidice nastat, a vytváří modelové situace, které mohou napomoci dobrovolníkovi v jeho opravdové dobrovolnické činnosti. Probírá se také historie obce Lidice za 2.

světové války, dále jednotlivá oddělení (muzeum, galerie, vzdělávací oddělení, atd.) a náplň činnosti v nich, probírají se také požadavky na dobrovolníka ze strany Památníku Lidice. Na samotném konci výcviku se individuálně domlouvají vzájemné představy o činnosti a úloha kontaktních osob, je také konzultován plán společných akcí.

Povinnou součástí práce s dobrovolníky jsou mimo speciálních základních výcviků i supervize a vzdělávací semináře. Hlavním cílem supervize je vzájemné sdílení zkušeností, postojů, pocitů pramenících z činnosti dobrovolníků pod vedením supervizora. Dále slouží nepochybně jako prevence syndromu vyhoření a předčasného opuštění dobrovolnického programu. Supervize je prostředkem pro hledání cesty, jak může organizace dobrovolníky podpořit, aby se v dobrovolné práci cítili bezpečně a užitečně a co mohou nebo by měli dělat dobrovolníci, aby je mohla organizace bez výhrad podpořit. Vhodným doplňkem supervizních setkání je pro nás také intervize, která je postavena na stejných principech jako supervize, ale je vedena koordinátorkou programu. Intervizí setkání probíhají obvykle 2x do roka.

Protože si dobrovolnické činnosti velice vážíme a chceme, aby měli dobrovolníci kompletní servis, pořádáme pro ně i vzdělávací semináře, které se zaměřují převážně na témata z oblasti psychologie, zdraví či sociální sféry (např. seminář základy první pomoci, vývojová psychologie, komunikace se seniory či syndrom vyhoření, rádi bychom dobrovolníkům nabídli i přednášku o historii obce Lidice a jejím poválečném vývoji). Vzdělávání dobrovolníků podporujeme i možností zápůjčky odborné literatury z fondu DCK či pomocí s vyhledáním odborných informací na internetu apod.

2.11.2 Příklad dobré praxe – Program Terénní dobrovolníci

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Mgr. Andrea Kováčsová - ředitelka a koordinátorka programů

Cílem programu je aktivizovat osoby, které díky svému postižení nebo věku nemohou nebo nechtějí samy chodit do společnosti, za kulturou či nemají nikoho, kdo by jim zpříjemnil volný čas. Klienti daného programu žijí doma, kam za nimi dobrovolníci dle dohody také dochází. Náplní programu je pravidelné a dlouhodobé setkávání dobrovolníka s klientem, přičemž dvojice spolu smysluplně tráví volný čas – za pomoci společenských her, procházek, výletů, vyrábění různých předmětů apod. Dobrovolník může klientovi rovněž pomoci s vyřizováním běžných činností, jako je doprovod k lékaři či na nákup, přičemž dobrovolník klienta nezastupuje, je mu pouze společníkem, příp. rádcem. Klient je vždy upozorněn, že dobrovolník nezastupuje pečovatelskou ani ošetrovatelskou činnost, ale je klientovi společníkem. Cílovou skupinou tohoto programu jsou osoby se speciálními potřebami a senioři. V programu působí již několik let dobrovolnice Kamila, která je kamarádkou klientovi Petrovi, který má psychický i fyzický handicap. Od začátku si velmi padli do oka a Kamila je Petrovi opravdovou oporou a kamarádkou. Díky tomu vydrželo jejich přátelství až dodnes. Vídají se pravidelně jedenkrát za týden a společně chodí do kavárny, na procházku, pravidelně se účastní pikniku v Sítenském údolí Kladno a charitativního plesu Dobrovolnického centra Kladno. Oba si společně strávený čas velmi užívají a my už si ani neumíme představit, že bychom je na společných akcích nepotkali. V současnosti se Petr snaží snížit svoji váhu a pracovat na svém zdraví, s čímž se svěřil do rukou lékařů. Kamila mu byla podporou v době hospitalizace i po ní. Myslím si, že i zásluhou přístupu Kamily k Petrovi a její pomoci, podpoře a jejímu přátelství se Petrovi podařilo zatím zhubnout již přes 20 kg. Jsme na ně oba pyšní! A jak se Kamila k dobrovolnictví dostala? Sama říká: „Už rodiče mi v dětství říkali: ‚Vždy pomáhej ostatním‘. Je pravda, že už jako malá jsem si tuto radu brala hodně k srdci a dá se říct, že od dětství jsem v sobě měla pocit, že pomáhat bych nejen měla, ale že hlavně chci. Nebudu tvrdit, že moje pomoc měla vždy pozitivní reakci. V budově, kde pracuji, také pracuje paní,

kteřá je na invalidním vozíku. Dvakrát jsem se pokusila jí pomoci. Ale její reakce nebyly dobré, vzala moji snahu jako něco špatného a nemístného. Ale ani takové reakce mi nikdy neseberou chuť pomáhat. O Dobrovolnickém centru jsem se dozvěděla z internetu, reklamního časopisu a z vyprávění. Když jsem o DC uslyšela poprvé, tak jsem hned věděla, že to je přesně to, co bych chtěla dělat a do čeho bych se chtěla zapojit. Nevím proč, ale lákalo mě terénní dobrovolnictví. I přesto, že mě koordinátorka informovala, že na tento program se hlásí nejen méně klientů, ale i méně dobrovolníků, tak jsem to chtěla zkusit. V té době se Dobrovolnickému centru ozval pán, který chtěl pro svého syna Petra zpestření a zpříjemnění volného času v podobě nějakého „parťáka“. Petr pochází z Chebu, ale jelikož si moc přál žít samostatně, tak se přestěhoval do Kladna a bohužel tam neměl nikoho, na koho by se mohl obrátit. Spolu s koordinátorkou jsme smluvily setkání s Petrem a jeho tatínkem a společně jsme si popovídali. A od té doby se s Petřanem vídáme pravidelně, už jsou to dva roky. Jelikož má Petr omezenou pohyblivost kvůli těžkému úrazu z dětství, tak je nejvíce spokojený, když ho navštěvuji u něj doma. Většinou si povídáme nebo mi Petr vypráví vtipy. Ale někdy setkání uskutečníme v kavárně nebo v restauraci. Petr je moc milý, užijeme si spoustu legrace. Vlastně jsme si tak padli do noty, že si říkám, že jsme se v životě prostě měli potkat. Asi je to tak zařízené, mělo to tak být. V roce 2014 jsme spolu šli na první ročník plesu Dobrovolnického centra. Velmi se nám to líbilo a na Petrovi jsem viděla, že je opravdu šťastný. Tančil, bavil se a nakonec vyhrál v tombole první cenu - krásný dort. Byla jsem moc ráda, že cenu získal, a pak jsem si řekla, že takhle přesně by to mělo být. Vlastně mi z toho šly hodně do očí slzy za to všechno, co se stalo. Já jsem v tombole vyhrála DVD s hokejem, tak jsem ho Péťovi také věnovala. Byl to nádherný ples a jsem moc ráda, že se ho mohl zúčastnit se mnou. Chodíme spolu také na další akci od DC, např. na Piknik v Sítenském údolí. To bývá také moc pěkná akce, každý přinese něco dobrého na zub, opékáme buřty, hrajeme badminton. Jsem šťastná, že můžu být členem Dobrovolnického centra, protože mne to velmi obohacuje. Ze začátku to pro mě byla hlavně nová zkušenost a možná i trochu obava, abychom si s Petrem rozuměli. Ale všechno bylo od první chvíle naprosto v pořádku a mně se dostavil pocit takového vnitřního uspokojení, nad který není. Ten pocit, pro který to všechno dělám. Je krásné sledovat, když se Petr směje a má dobrou náladu. To je

pro mě hrozně moc, vidím posuny k lepšímu a přijde mi, že má větší náboj do života, je více pozitivní. A také je moc vděčný, za vše děkuje a nic nebere jako samozřejmost. Začala jsem více cítit, že to má smysl a dokázal mi to před Vánocemi i Petrův tatínek, který za mnou přijel z Chebu do Kladna a osobně mi poděkoval za péči o Péťu. Sdělil mi, že je Petr šťastný, že mě má, a že je po všech stránkách na tom lépe. Tímto způsobem to vnímá také celá jeho rodina. Jako poděkování mi jeho otec předal dvě archivní vína v krásném balení. Moc mě tím překvapil, došlo mě to.“

Kamila dostala za svou pomoc Petrovi v roce 2017 národní cenu pro nejlepší dobrovolníky, Křesadlo. Křesadlo je „obyčejná cena pro neobyčejné lidi“. Jejím tvůrcem je Hestia – Národní centrum pro dobrovolnictví. Za okres Kladno pořádá slavnostní předávání cen právě Dobrovolnické centrum Kladno. Vždy se sejde několik nominací dobrovolníků z různých organizací a následně komise vybere 10 nejlepších dobrovolníků, kteří nad ostatními vynikají například délkou dobrovolnické činnosti nebo tím, že pro svého klienta dělají „něco navíc“.

Klienty pro tento program získáváme díky Magistrátu Kladno, který žadatele o podobnou službu přesměruje na DCK, případně se nám hlásí klienti, kteří jsou informováni v Komplexu sociálních služeb na Kladně, nebo příbuzní klientů, kteří hledají podobné zařízení, které by jim mohlo pomoci v péči o příbuzného. Dobrovolníky hledáme pomocí náborů na školách, prezentací v médiích, a dále díky letákům, které dáváme do škol, na úřad práce, k lékařům, na sociální odbor apod. Někteří dobrovolníci si nás sami vyhledají na internetu, posléze jsou zájemci informováni i o možnosti věnovat se programu **Terénní dobrovolníci**. Typickým dobrovolníkem v tomto projektu je osoba starší 18 let, trestně bezúhonná, která projde v DCK psychodiagnostikou. Ta je pro tento program důležitá, abychom dobře poznali člověka, kterého pouštíme k seniorům či handicapovaným klientům domů. Kromě psychodiagnostiky dobrovolník podstupuje základní výcvik, kde se dozví všechny informace o dobrovolnictví, o komunikaci s klientem a jeho rodinou, dozví se, jaká má v rámci programu práva a povinnosti, či jaká jsou pozitiva, ale i negativa této činnosti. Dobrovolníci jsou v rámci jejich činnosti také pojištěni pro případ škody na majetku, úrazu či způsobení škody třetí osobě. Povinnou součástí práce s dobrovolníky jsou také supervize a vzdělávací semináře. Hlavním cílem

supervize je vzájemné sdílení zkušeností, postojů, pocitů pramenících z činnosti dobrovolníků pod vedením supervizora. Dále slouží nepochybně jako prevence syndromu vyhoření a předčasného opuštění dobrovolnického programu. Vhodným doplňkem supervizních setkání je pro nás také intervize, která je postavena na stejných principech jako supervize, je ale vedena koordinátorkou programu. Vzdělávací semináře se zaměřují převážně na témata z oblasti psychologie, zdraví či sociální sféry (např. komunikace se seniory, první pomoc, návody práce s klientem, agresivita u dětí apod.) Vzdělávání dobrovolníků podporujeme i možností zápůjčky odborné literatury z fondu DCK či pomocí s vyhledáním odborných informací na internetu apod.

2.11.3 Příklad dobré praxe – Projekt Dětský úsměv

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Andrea Kováčsová - ředitelka a koordinátorka programů
---	--

Projekt Dětský úsměv funguje již od počátku DCK, a to od roku 2002 a je projektem velmi úspěšným, u dobrovolníků vyhledávaným. Činnost dobrovolníků v tomto programu spočívá v individuální docházce za dětskými klienty v Dětském centru na Kladně, na Stochově a v Dětském domově Ledce i Slaný. Důraz je kladen na možnost vytvoření a prožití individuálního vztahu mezi dítětem a dobrovolníkem. Vede k aktivizaci dětí a zlepšení jejich motorických schopností. Každé dítě díky svému dobrovolníkovi dostává šanci zažít si pozornost, péči, která je určena pouze jemu a nikomu jinému a kterou nemají jinak možnost zažít. K vlastním činnostem programu patří hry, procházky, vedení kočárku, výlety zážitkového charakteru, běžné denní činnosti, jako je návštěva nákupního centra, jízda vlakem, autobusem. Dle dosavadních zkušeností péče dobrovolníků dětem velmi prospívá a je nenahraditelná.

Mezi základní cíle programu patří zlepšení psychosociálních podmínek dětí, zprostředkování kontaktu se světem mimo zařízení domova, vytržení z každodenního stereotypu, ukázka „obyčejného světa“ za zdmi dětského domova, zprostředkování činností zážitkového charakteru i činností z běžného

všedního života, poznání mezilidských vztahů dětmi, zlepšení psychického i fyzického stavu dětí, tj. zlepšení motorických a kognitivních funkcí. Pro dobrovolníky jsou přínosy mimo jiné poznání toho, co obnáší péče o dítě, aktivní a smysluplné trávení volného času či nový přátelský vztah dobrovolníka s dítětem.

Než se vhodný dobrovolník najde a vstoupí do programu, předchází tomu několik důležitých aktivit. Prvním krokem je nábor dobrovolníků, který probíhá průběžně po celý rok, a to formou inzerce v tisku, náborů na školách, besed a přednášek na SŠ a ZŠ. Dále následuje samotná práce se zájemcem o dobrovolnickou činnost, a to osobní pohovor, kdy se proberou stručné základy programu a požadavky na dobrovolníka. Po pohovoru následuje základní výcvik, který musí každý zájemce absolvovat. Součástí základního výcviku dobrovolníků v programu Dětský úsměv je i povinná psychodiagnostika, kterou absolvuje každý dobrovolník individuálně pod vedením psycholožky a na základě které je do programu doporučen či z programu vyloučen. V rámci základního výcviku se zájemce o dobrovolnictví seznamuje se základními principy dobrovolnické činnosti, pracuje se na jeho očekáváních, obavách, motivech, seznamuje se s možnými problémy, které mohou při výkonu dobrovolnické činnosti v programu Dětský úsměv nastat, dále se, společně se zájemcem, věnujeme základním principům dobrovolnické činnosti, probírají se dopodrobna klady a zápory z pozice dobrovolníka, klienta, personálu a rodiny klienta. Dobrovolníkům je vysvětleno, jaké děti a z jakých důvodů jsou nejčastěji v dětském domově, jaký je možný další osud dětí, jaká témata nejsou vhodná pro komunikaci s dětmi, na co si dávat pozor. Poté je dobrovolník uveden do zařízení.

Jedním z dobrovolníků je Veronika Kubešková, která patří mezi ty opravdu nejlepší. Byla mimo jiné oceněna cenou Křesadlo. Její příběh je dobrým příkladem a vzorem pro váhající zájemce o dobrovolnictví a pro poznání toho, co tato činnost dobrovolníkům přináší. Veronika svůj příběh, svou cestu k dobrovolnictví, popsala takto:

Můj příběh započal na podzim roku 2012. Byl mi představen chlapeček, o kterém bylo zmíněno, že má jakousi nemoc kůže, je mu necelý rok a půl a nikdo z dobrovolnic ho nechce. Moje volba byla okamžitá. Byla jsem ještě upozorněna,

že okolní lidé se na nás mohou „divně“ dívat, a že mohu být umazaná od krémů, které se na jeho kůži používají (to byly dva hlavní důvody, proč jej nikdo nechtěl). Sestřičky měly pravdu, Martínek byl jiný a vypadal nevšedně, ale mně se líbil.

Následujících šestnáct měsíců jsem u Martínka slyšela pláč jen sporadicky a většinou to bylo kvůli rozbitému kolenu. Co jsem naopak slyšela často, byl pištivý smích. Vždycky jsem říkala, že Martínek se nesměje radostí, on zkrátka piští radostí. Společných zážitků máme za těch šestnáct měsíců skutečně mnoho. Například nikdy nezapomenu, jak Martínek sfoukával svíčky na svém narozeninovém dortu (pozn. tehdy mu byly dva roky), nebo jak mu zářily oči, když jsme spolu rozbalovali vánoční dárky, či náš první výlet do zoologické zahrady. S Martínkem jsme se vídali každý týden, chodili jsme spolu na procházky a objevovali svět. Je až neuvěřitelné, jakou radost udělají obyčejné barevné křídý či hra „kolo, kolo mlýnský“. S Martínkem jsme si užívali každou společnou chvíli. Po čase za mnou přišla sociální pracovnice domova a zeptala se mě, zda by mi nevadilo seznámit se s paní, která má o Martínka zájem. Stalo se, co se mělo stát – Hanka (maminka Martínka) mi sama od sebe nabídla, že pokud Martínka získají, mohu ho kdykoliv přijet navštívit. A tak jezdím do Příbrami na pravidelné návštěvy.

Děkuji jeho báječné rodině, že mi umožnila se s Martínkem nadále vídat a dokonce se podílet na jejich aktivitách jako je například pomoc pro Spolek ichtyóza www.ichtyoz.cz. Nesmírně si této rodiny vážím a jednoduše jim děkuji za to, že jsou! Přiznávám, že po odchodu Martínka mi ukápla nejedna slzička. Ten necelý rok a půl zkrátka nešel jen tak smazat z mého srdce. Teprve za pár měsíců padlo rozhodnutí, že do dětského domova budu chodit dál, ale nebudu mít nikoho nastálo. Vyhovovalo mi mít pokaždé jiného smíška či křiklouna. Po pár týdnech jsem však dostala nabídku na individuální péči o tříměsíční Danušku. Danuška byla kouzelná, dokázala učarovat kde komu. A tak jsem opět začala chodit na dlouhé procházky, rozdávala pusinky a pohlazení, usmívala se na všechny strany, předávala lásku... S Danuškou jsem byla velmi krátce, pouze čtyři měsíce, ovšem moje láska krátkodobá nebyla (a není), právě naopak. Danuška mou náklonnost velmi intenzivně přijímala a dokázala ji krásně opětovat. Po odchodu Danušky do adoptivní rodiny jsem měla opět štěstí, protože náhradní rodiče mě sami

kontaktovali a po šesti nedělích následovalo první shledání se šťastnou rodinkou. Od té doby se pravidelně navštěvujeme.

Poté jsem dostala do péče dvouměsíčního Lukáška, potřeboval fyzický kontakt, některé děti jsou totiž tzv. “nedomazlené”. Za Lukáškem jsem pravidelně docházela krásných šestnáct měsíců a i nadále o něm dostávám mailové zprávy.

Co k tomu dodat? Je mi 24 let a mám tři krásné a úžasné děti. Každé je jiné, a přesto se nebojím říci, že každé z nich miluji a přilnula jsem k nim natolik, že je považuji za “své”. Za čtyři roky dobrovolnictví jsem nasbírala neskutečnou spoustu zkušeností a především neopakovatelných zážitků. Lidé se mne často ptají, proč to dělám, když za to nic nedostávám, a já jim odpovídám: “Ano, nedostávám za to peníze, ale dostávám něco, co si za peníze nekoupím, dostávám lásku!”. A snažím se ji stonásobně vracet. Věřte mi, že není nad to, když vás dítě obejmě, když vás pohladí po vlasech či po tváři, když vám dá pusku, když vidíte rozzářený dětský úsměv.

Veronika měla jako jediná z dobrovolníků to štěstí, že je se svými dětskými klienty stále v kontaktu. Nevím, zda je to jen štěstí, nebo je to jejím přístupem k dobrovolnické práci. Každopádně její péče, zejména o Martínka, byla velice přínosná. Jako jediná se nebála stát se jeho dobrovolnicí, nestyděla se jít s ním ven. Velice ho v jeho rozvoji posouvala a především upevňovala jeho pohled na sebe sama, že není o nic horší než ostatní děti, jen je trošičku jiný a tím výjimečný. Všem dětem pomohla překlenout období v ústavu, než přešly do úplné rodiny. Veronice daly tyto děti mnohé zkušenosti, nejen pro její studium psychologie, ale zejména pro život.

2.12 HLAVNÍ MĚSTO PRAHA – INEX – SDRUŽENÍ DOBROVOLNÝCH AKTIVIT

Název	INEX –SDRUŽENÍ DOBROVOLNÝCH AKTIVIT (INEX–SDA)
Město	Praha
Osoba, která poskytl rozhovor	Martina Ekrťová – ředitelka Jana Koňasová - vedoucí dobrovolnických projektů, koordinace programu Dobrovolnictví pro všechny
Kontakt	http://inexsda.cz/ , info@inexsda.cz

Klíčovou aktivitou INEX-SDA, z.s., která spadá pod akreditaci MV, je pořádání tzv. workcampů ve spolupráci s dalšími NNO, obcemi i jednotlivci v ČR a vysílání na obdobné dobrovolnické projekty v zahraničí. Workcamp je 2-3 týdenní mezinárodní dobrovolnický projekt, kde současně pracuje a tráví volný čas skupina dobrovolníků z různých koutů světa. Je to jedinečná příležitost poznat různé země a jejich kulturu, podpořit svou prací veřejně prospěšný projekt, naučit se nové věci a poznat lidi z různých zemí a jejich kulturu. Organizace pracuje s akreditovaným programem MV, dle tohoto schématu postupuje při práci s dobrovolníky.

Zaměření workcampů je velmi široké a mění se každým rokem. Při vyčíslení počtu projektů realizovaných v dané oblasti je třeba vzít v úvahu také jejich mezinárodní rozměr. Tedy počet workcampů pořádaných s partnerskými organizacemi v České republice i v zahraničí. Průměrný počet dobrovolníků zapojených do jednoho workcampu je 10. INEX-SDA ročně vysílá do organizací v ČR v průměru 350 dobrovolníků z ČR i zahraničí a pro vedení těchto projektů školí na 70 dobrovolných vedoucích. Na workcampsy v zahraničí vysílají více než 550 dobrovolníků ročně. Celkový počet dobrovolníků se ročně pohybuje kolem 1000 osob.

V rámci workcampů sledují a rozvíjí nové trendy na úrovni např. skupinových projektů (vyslání středoškolské třídy), teenage projektů, které jsou zaměřeny na věkovou skupinu 15-17 let; family workcampů, kam jsou vysílány rodiny. Zároveň trend, který prostupuje všemi jejich aktivitami, je inkluzivní dobrovolnictví, tedy otevření projektů pro všechny, bez ohledu na sociální, fyzické, či jiné znevýhodnění. Každá z těchto nově zapojených skupin potřebuje také hlubší přípravu a podporu během projektů.

Organizace má v průměru 12-15 zaměstnanců. Jejich aktuální počet je významně spojen s finančními možnostmi organizace, které jsou v přímé vazbě na úspěšnost v grantových řízeních. Vzhledem k tomu, že počet zaměstnanců se přizpůsobuje finančním možnostem organizace, nemohou říct, že pracovních sil je dost a jejich ohodnocení je dostatečné. Posílení týmu by potřebovali právě pro roli fundraisera a PR specialisty, dále pro koordinátory inkluzivního dobrovolnictví, školení dobrovolníků, nezanedbatelnou složkou jsou také provozní náklady organizace (řízení organizační + finanční, IT vybavení a zabezpečení, prostory, apod.)

Financování aktivit probíhá z MV, MŠMT, z vlastní činnosti, z věcných darů, z nadací, dotačních programů, z grantů, z donátorů.

2.12.1 Příklad dobré praxe – Zorganizování lokálního workcampu

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Za zpracovatele Mgr. Andrea Hrušková ve spolupráci s Janou Koňasovou - vedoucí dobrovolnických projektů, koordinace programu Dobrovolnictví pro všechny
---	---

První fáze: Vzdělávací cyklus pro lokální pořadatele (mezinárodních dobrovolnických projektů)

Cyklus „Zrealizuj workcamp ve svém městě“ je praktické školení a následný mentoring pro budoucí pořadatele mezinárodních dobrovolnických projektů v ČR. Účast poskytuje aktivním dobrovolníkům INEX-SDA, zástupcům organizací, neziskových iniciativ a obcí další příležitost k rozvoji dovedností a umožňuje jim vyzkoušet si realizovat novou aktivitu - **zorganizovat mezinárodní dobrovolnický projekt „workcamp“ ve své obci za podpory INEX-SDA.**

Cyklus sestává z dvoudenního školení, výuky komunikačních dovedností a mentoringu (každý účastník získá mentora, kterým je zkušený organizátor projektů).

Školení obsahuje úvod do mezinárodního dobrovolnictví a informace k organizaci projektu typu workcamp, role aktérů, spolupráce s vedoucími a skupinová dynamika, financování projektu, projektový management, setkání

s mentory (zkušenými dobrovolníky INEX-SDA) a vytvoření tandemu (mentor a účastník). **Následuje tvorba akčních plánů společně s mentory.** Samostatným školením jsou komunikační dovednosti, práce s médii a propagace projektu v regionu i dané obci. Školení se účastní zkušení organizátoři workcampů i mentoři.

Mentoři absolvují samostatný workshop, na němž jsou seznámeni s rolí a podmínkami mentorování, a jak během téměř roční přípravy workcampů efektivně podpořit organizátory a udržet jejich motivaci.

Celý cyklus významně podporuje rozvoj dobrovolnictví v regionech ČR, aktivní občanství v ČR a pomáhá udržovat motivaci aktérů díky komplexnosti přípravy a mentorské podpoře. Při následné realizaci, kdy se workcampu v obcích účastní skupina dobrovolníků z různých zemí, mají obyvatelé ČR možnost seznámit se s různými kulturami a to přispívá k budování interkulturního porozumění, potírání xenofobie a rasismu, podporuje sociální inkluzi a toleranci. Cyklus je aplikovatelný také na rozvoj a podporu pouze národních dobrovolnických projektů.

Druhá fáze/ realizace konkrétních workcampů : Pro ilustraci uvádíme vybrané příklady typově různých workcampů. Některé se konají v daném místě opakovaně a jejich organizátorům se úspěšně daří zapojovat zahraniční a české dobrovolníky i místní veřejnost. Další příklady workcampů, které INEX-SDA organizuje v dané sezóně ve spolupráci s různými organizacemi nebo obcemi, lze najít na webu http://inexsda.cz/cs/workcampy_cr

A / Jewish Holesov

Hostitel: Městské kulturní středisko Holešov

Téma: kultura

Workcampy se v Holešově konají každoročně už od roku 2003, původně s podporou Židovské obce v Brně a později za pomoci Městského kulturního střediska v Holešově. Cílem workcampů je údržba židovského hřbitova a také výpomoc při organizaci festivalu Týden židovské kultury.

Pracovní aktivity na workcampu jsou zejména:

- **na hřbitově:** odstraňování svrchní zeminy s travnatým porostem, natírání železných plůtků kolem hrobů, dále instalace výstavy a úklid v synagoze
- **během konání festivalu:** přeprava židlí nebo například prodej pečiva a odznaků během koncertů

V roce 2015 přijelo na přelomu července a srpna do Holešova 8 zahraničních dobrovolníků a 2 čeští dobrovolní vedoucí. Bydleli v místní turistické ubytovně Kovárna ve správě MKS Holešov, kde si sami nakupovali a vařili. Ve volném čase navštívili např. zámek Kroměříž, lidové stavby Rymice, zámek Holešov, dětský tábor nebo akce v rámci Festivalu židovské kultury. Za MKS Holešov se workcampu věnovali dva místní koordinátoři.

B / Community life in Czech Paradise

Hostitel: město Mnichovo Hradiště

Téma: komunitní rozvoj

Workcamp v Mnichově Hradišti (přes 8 200 obyvatel) se konal poprvé v roce 2015 pod záštitou místního městského úřadu. Cílem workcampu bylo zapojit dobrovolníky do opravy veřejného prostoru ve městě a ukázat místním občanům, jak hodnotná je dobrovolnická práce.

Dobrovolníci pomohli se dvěma hlavními aktivitami:

- **opravou vily**, která je v majetku města a která má být v budoucnu využívána pro ubytování dobrovolníků, umělců a dalších lidí, kteří se chtějí podílet na oživování města
- **opravou nádvoří městské knihovny** a vytvořením příjemného venkovního prostoru pro čtenáře

Workcamp proběhl v posledních dvou červencových týdnech a zúčastnilo se ho 9 zahraničních dobrovolníků plus dvě české vedoucí. Skupina byla ubytována v obecní vile na kraji města a jídlo si zajišťovala svépomocí (každý den vařili 2 lidé). Kromě zmíněných pracovních aktivit se dobrovolníci zároveň zapojili do mnoha činností, které pro ně připravili místní obyvatelé. Šlo například o dílnu s výukou pletení z orobince a poznání místního unikátního řemesla, návštěvu

koncertu, společné grilování s místní komunitou, návštěvu pivovaru, místního muzea a Muzea Škoda, domova důchodců nebo výlet na kole po okolí a cvičení jógy. Do organizace workcampu se aktivně zapojilo mnoho místních lidí.

C / Castle Grabstejn

Hostitel: Národní památkový ústav (správa SH Grabštejn)

Téma: obnova památek

Na hradě Grabštejn se workcampy konají každý rok už od roku 2003, ve spolupráci s Národním památkovým ústavem. Cílem workcampů je pomoc s aktuálně potřebnými údržbovými i drobnějšími stavebními pracemi na hradě a v přilehlém parku.

Dobrovolníci v uplynulých letech pomohli (pod odborným dohledem) např. s těmito pracemi:

- likvidace a následné pálení náletů v hradním parku
- broušení oken a obnova nátěru
- vybudování zpevněné přístupové cesty k výtahu pro vozíčkáře v zadní části hradu
- stavba podlahy z dusaného jílu v hradním sklepe
- štípání dřeva, úklid v prostorách hradu

V roce 2015 pomáhalo na Grabštejně 10 zahraničních dobrovolníků a 2 čeští vedoucí. Účastníci byli ubytováni přímo na hradě, spali v jedné z místností na postelích ve vlastních spacácích, měli k dispozici malou kuchyňku, společenskou místnost a také venkovní ohniště. Potraviny si nakupovali sami ze svěřeného rozpočtu a také si sami vařili. V rámci volnočasového programu měli dobrovolníci možnost zúčastnit se dvou prohlídek hradu, dále podnikli výlet do Liberce s návštěvou centra vědy a techniky iQLANDIE, podnikli cestu na česko-polsko-německé trojmezí a uspořádali také mezinárodní večeři. Do workcampu se zapojila kastelánka hradu Grabštejn a hradní údržbář.

D / Fight social exlusion

Hostitel: Člověk v tísni, o.p.s. (pobočka Ústí nad Labem)

Téma: sociální služby

První workcamp v Ústí nad Labem ve spolupráci s tamní pobočkou Člověka v tísni proběhl v roce 2000. Tehdy se konal v Maticní ulici, od té doby se přesunul do dalších vyloučených lokalit ve městě. Cílem workcampu je zajištění smysluplného trávení volného času dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit, eliminace rizik plynoucích z trávení života na ulici, navázání přátelství se zahraničními dobrovolníky a street artové aktivity v průmyslové části města.

Dobrovolníci se mimo jiné věnovali těmto aktivitám:

- příprava a realizace dětského dne pro děti z lokality Předlice a Mojžíř
- pomoc při přípravě programu a organizaci hudebního festivalu
- zkrášlování místních veřejných prostranství spolu s dětmi – street artové aktivity v lokalitě
- příprava a podílení se na organizaci noční stezky odvahy pro děti z vyloučených lokalit

Na workcamp v roce 2015 přijelo 8 dobrovolníků ze zahraničí a dvě vedoucí z Česka. Společně bydleli ve zrekonstruované budově ústecké pobočky Člověka v tísni (k dispozici měli spaní v podkroví, kuchyň, jídelnu). Nakupování a vaření si skupina zajišťovala sama. Dobrovolníci byli seznámeni se sociálními službami v ČR, s činností společnosti Člověk v tísni, o.p.s., se systémem sociálních dávek, problematikou sociálního vyloučení. Co se volnočasových aktivit týče, pro dobrovolníky byl naplánován výlet na kozí farmu, kde pobýli i přes noc. Realizovanou volnočasovou aktivitou bylo také koupání v jezeře Milada a ochutnávka české kuchyně. Workcampu se za ústeckou pobočku Člověka v tísni věnovala jedna pracovnice.

E / New Forest

Hostitel: Čmelák: Společnost přátel přírody

Téma: ekologie

První workcamp v Jizerských horách ve spolupráci s neziskovou organizací Čmelák se konal v roce 2005. Cílem workcampu je mezikulturní setkání mladých lidí, kteří se seznámí s různými typy práce v přírodě (v lese, v mokřadech, na louce nebo u potoka) podporujícími rozvoj biodiverzity krajiny.

Z provedených prací můžeme zmínit např.:

- odkorňování kmenů stromů (s cílem zabránit šíření škodlivého hmyzu)
- stavba oplocení pro ochranu vysazených stromků proti okusu zvěře
- sekání louky a hrabání trávy
- stavba dřevěné ohrady na shromažďování a kompostování posekané trávy
- oprava břehů tůní a koryta potoka, vytrhávání orobince
- dokončování úkrytu pro hady a ještěrky, odstranění plevelnaté rostliny křídlatky japonské a úklid odpadků

Celkem měl workcamp 14 zahraničních i českých účastníků a dva vedoucí. První týden skupina bydlela na faře ve Vratislavicích nad Nisou, druhý týden pak na faře v Jítravě. V obou případech měli dobrovolníci k dispozici kuchyňku, ve které si sami vařili. V rámci workcampu proběhla komunitní akce na faře nazvaná Mezinárodní snídane, které se zúčastnilo cca 25 lidí. Další vzdělávací a volnočasové aktivity byly např: odborné exkurze s environmentální tematikou, seminář na téma média, návštěva hokejového zápasu, návštěva zoologické zahrady a čajovny. Organizaci workcampu měla na starost jedna koordinátorka za spolek Čmelák (<http://cmelak.cz>).

2.12.2 Příklad dobré praxe – Inkluzivní dobrovolnictví

Příklad dobré praxe byl zpracován:	Za zpracovatele Mgr. Andrea Hrušková ve spolupráci s Janou Koňasovou - vedoucí dobrovolnických projektů, koordinace programu Dobrovolnictví pro všechny
---	---

Program INEX-SDA „**Dobrovolnictví pro všechny**“ reaguje na nedostatek příležitostí a nízké povědomí veřejnosti o možnostech a přínosech dobrovolnictví lidí s omezenými příležitostmi. Tzv. **inkluzivní dobrovolnictví**, tj. takové, do kterého se může zapojit každý bez ohledu na své znevýhodnění, je v ČR málo známý koncept. Pro lidi s omezenými příležitostmi představuje dobrovolnictví přirozený a praktický způsob rozvoje sociálních kompetencí, zvýšení motivace a sebevědomí, získání nezávislosti a praktických pracovních zkušeností. Přispívá k celkovému posílení jejich fyzického, emočního a mentálního zdraví a tím vede k trvalému zvýšení kvality jejich života. Podporou jejich aktivní účasti v životě komunity a společnosti projekt přispívá k destigmatizaci postižení či znevýhodnění a obohacení a rozvoji tolerance většinové společnosti.

Cílovou skupinu v tomto programu zapojujeme napřímo, nebo přes spolupráci s institucemi a NNO, které jsou v přímé práci s lidmi s omezenými příležitostmi. Organizace často takový prostředek pro aktivizaci klientů postrádají, a tudíž vítají.

Zájemci o dobrovolnictví jsou individuálně podpořeni při výběru dobrovolnického projektu v ČR nebo v zahraničí. Na základě jejich představy, možností a potřeb je jejich účast pečlivě konzultována a připravena s hostující organizací. V roce 2017 jsme zapojili 19 českých dobrovolníků s fyzickým, mentálním, případně socioekonomickým znevýhodněním do dobrovolnických projektů v ČR nebo zahraničí a další 4 přijeli ze zahraničí na projekty do ČR.

Potenciál pro rozvoj

Inkluzivní dobrovolnictví má v ČR obecně velký potenciál pro rozvoj. V zahraničí (Velká Británie, Skotsko, Irsko, Austrálie, USA) je inkluzivní dobrovolnictví součástí dobrovolnických programů a vytváří tak možnost zapojení se do společnosti pro osoby s disabilitou, kteří se chtějí věnovat produktivní a přínosné činnosti, ale není v jejich možnostech nastoupit do zaměstnání.

3 bariéry – rizika (např. legislativa, finance)

- v ČR se jedná o neznámý koncept a tudíž nízká podpora společnosti a nedostatek příležitostí
- finance
- obecná vysoká bariérovost infrastruktury

Příběhy dobrovolníků

Denisa

Denisa pracovala týden jako dobrovolník ve Velké Británii v malé neziskové organizaci, kde pomáhala s drobnými kancelářskými pracemi. Byla to její první zkušenost s dobrovolnictvím a navíc první zkušenost s cestou do zahraničí bez doprovodu. Na přípravě Denisy na projekt a jejím mentoringu po příjezdu spolupracovali INEX-SDA a organizace Rytmus. Denisa, která má mentální postižení, je v této organizaci klientkou. Širší pozitivní dopady, které tato aktivita na Denisu měla, jsou například tyto: Denisa na základě své zkušenosti s mezinárodním dobrovolnictvím uspořádala s podporou Rytmu a INEX-SDA několik přednášek, kde sdílela, co jí dobrovolnická stáž v UK dala, jaké zážitky a zkušenosti díky ní získala. Její příklad a tyto přednášky inspirovaly v UK 2 klienty se zájmem o mezinárodní dobrovolnictví. V rámci Rytmu inspirovala Denisa v ČR další 3 klienty s mentálním postižením, kteří mají nyní aktivní zájem o dobrovolnictví. Přednášek se účastnila i veřejnost, díky čemuž získal Rytmus a INEX-SDA příslib drobné finanční podpory pro tyto 3 nové zájemce. Dobrovolnická zkušenost je pro klienty s mentálním postižením nejenom příležitostí k rozvoji, ale také velmi důležitou zkušeností, kterou zúročí při hledání pracovního uplatnění.

Sebastian, Petr, Míša, Ondřej, Tien

Skupina teenagerů vyrazila spolu s doprovodnou vedoucí po intenzivní přípravě na mládežnický dobrovolnický projekt do Francie, kde pomáhali s renovací místních památek a čištěním přírody. Součástí projektu byly také workshopy, debaty, hry, návštěvy okolních památek a přírody. Projektu se účastnily skupiny dobrovolníků z Francie, Německa a Řecka. Také pro tuto skupinu to byla první

dobrovolnická zkušenost a první takovýto pobyt v zahraničí. V tomto případě jsme spolupracovali s organizacemi LATA a Útočiště Cheb a Dětským domovem Plumlov. Širší pozitivní dopady projektu byly ve zpětné vazbě od organizací, které s teenagery pracují jako se svými klienty. Po jejich účasti na projektu byla odezva velmi pozitivní. Silný zážitek z dobrovolnictví a zároveň ze skupinové dynamiky (mladí lidé byli každý z jiné lokality a s jiným sociálním handicapem), pomohl všem uvědomit si důležitost vlastní iniciativy, práce a energie, kterou do činností vkládají a jejich potenciál i ve své situaci pomáhat jiným. Po svém návratu se také účastnili setkání, které pro dobrovolníky každoročně INEX-SDA pořádá, kde mají možnost svou dobrovolnickou zkušenost reflektovat a hodnotit ve skupině jiných účastníků.

Monika

Monika pracovala 2 týdny jako dobrovolník ve Španělsku, kde pomáhala s archeologickými vykopávkami. Pro Moniku byl tento projekt první zkušeností s dobrovolnictvím a především z prostředí, kde byla jediná neslyšící. Další výzvou byla spolupráce s tlumočnicí do mezinárodního znakového jazyka, který pro Moniku není mateřštinou. Komunikační bariéry se celé skupině dobrovolníků podařilo překonat již čtvrtý den, opadly obavy a ostych především ze strany slyšících a komunikace úspěšně probíhala i v době, kdy tlumočnick nebyl přítomen. Širší pozitivní dopady tohoto projektu byly v tom, že česká dobrovolnice, slyšící, která se také účastnila projektu ve Španělsku, se po této zkušenosti rozhodla začít učit znakový jazyk a propagovat tuto možnost i mezi svými vrstevníky (tlumočnicků do znakového jazyka bohužel není mnoho a spolu s cenou za hodinu jejich práce, cca 400 Kč, to často bývá bariérou, proč nejsou neslyšící zváni na akce, které jsou pro širokou veřejnost). Monika na základě své zkušenosti uspořádala 4 přednášky, jak pro neslyšící, tak pro veřejnost, absolvovala několik rozhovorů, včetně rozhovoru pro TV Tiché zprávy, a nyní je lektorkou znakového jazyka. Díky svému zaměstnání si nyní našetřila na další dobrovolnický projekt, kam plánuje vyrazit již bez finanční pomoci INEX-SDA, jen s podporou mentoringovou a konzultační (výběr a příprava na projekt, mentoring po příjezdu z projektu). Sdílením přínosů ze svého dobrovolnictví inspirovala Monika další 2 neslyšící, kteří mají zájem vyjet na dobrovolnický projekt s INEX-SDA (mentoringovou a konzultační - výběr a příprava na projekt, mentoring po příjezdu z projektu).

Katka

Katka pracovala 2 týdny jako dobrovolník na Slovensku v centru pro osoby s postižením Barlička, kde pomáhala organizovat různé aktivity. Pro Katku byla tato dobrovolnická zkušenost především o poznání svých hranic a možností, pracovní zapojení pro ni bylo psychicky a fyzicky náročné, protože předtím nikdy nebyla v roli toho, kdo pomáhá, naopak pracovala vždy jen za podpory osobní asistentky. Svou dobrovolnickou zkušenost hodnotí jako velmi přínosnou, přestože pro ni byla velmi těžká. Její příklad ukázal, že i negativní emoce a zkušenosti, kterými si dobrovolník projde, ho mohou velmi posunout. Širší pozitivní dopady pro Katku: díky Katce a dalším vozíčkářům (Jitka Burianová, Aleš Zelený) se podařilo navázat užší spolupráci s organizacemi zastřešujícími vozíčkáře. Téma dobrovolnictví je pro ně velmi nové, především z důvodu technických bariér a fyzických limitů. Na spolupráci s těmito třemi dobrovolníky a pestrosti jejich dobrovolnických zkušeností se nám daří nyní ukazovat na konkrétních příkladech, že tyto bariéry lze překonávat (Jitka: dobrovolnictví ve vzdělávacích aktivitách, nyní sama lektorkou, Aleš: dobrovolnictví v manuální práci, oprava farmy, Katka: dobrovolnictví v sociálních službách). Propagací všech tří pozitivních příkladů dobré praxe na veřejnosti získal INEX-SDA nové zájemce, vozíčkáře, kteří by se chtěli zapojit do dobrovolnictví.

2.12.3 Příklad dobré praxe – Mezinárodní dobrovolnické projekty v pozáplavových oblastech

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Za zpracovatele Mgr. Andrea Hrušková ve spolupráci s Janou Koňasovou - vedoucí dobrovolnických projektů, koordinace programu Dobrovolnictví pro všechny
---	---

Tuto dobrou praxi lze nejlépe popsat na rozsáhlé zkušenosti za spolupráce s naší partnerskou organizací Volonterski servis Srbije (VSS). INEX-SDA díky tomuto partnerství umožnil sedmi českým dobrovolníkům podílet se na pomoci rodinám a institucím v zaplavené oblasti v Srbsku. Během května 2014 byla téměř třetina území Srbska zasažena povodněmi, které byly způsobeny rozsáhlými

srážkami. Nouzová situace byla zpočátku vyhlášena v pěti městech a čtrnácti obcích a později i na území celé země.

VSS v reakci na tuto katastrofu zorganizoval devět dobrovolnických projektů (workcampů) v pěti postižených oblastech. Zúčastnilo se jich více než 150 dobrovolníků z 24 měst Srbska a 15 zemí ze zahraničí a čtyř kontinentů. Více než 5 000 hodin dobrovolnické práce bylo investováno do rekonstrukce povodněmi zasažených oblastí. Jejich cílem bylo **reagovat na potřeby místní komunity ve chvíli, kdy skončila krizová a humanitní pomoc**, neboť obyvatelé ve vyplavených oblastech zůstávají ve zničených domovech i nadále a pomoc potřebují.

Projekty byly organizované ve spolupráci s městskými krizovými štáby a místními organizacemi. Dobrovolníci se zapojili do rekonstrukce a zmírňování následků povodní - např. základní renovační práce soukromých domácností, veřejných prostorů a škol, či jednotlivých soukromých firem, odklízeli pytle s pískem nebo pořádali veřejné společenské akce. Kromě praktické fyzické práce mají tyto projekty velmi silný sociální aspekt - účast dobrovolníků ze Srbska a ze zahraničí je velkou podporou pro lidi, kteří přišli často o všechnen svůj majetek.

Hostitelské organizace workcampů absolvovaly školení. Každý workcamp trval minimálně 10 dní, v průměru dva týdny, s účastí minimálně 15 dobrovolníků.

Práce na workcampech jsou vždy organizovány podle potřeb komunity, přičemž je třeba vzít v úvahu, že dobrovolníci nejsou profesionální pracovníci. Pozáplavové workcampy tedy nejsou první krizovou a humanitární pomocí, vyžadující znalosti a zkušenosti. **Workcampy přichází v momentě**, kdy opadne voda, krizové a humanitární štáby odchází a praktická práce pro obnovu oblasti začíná. Ve druhé fázi je nesmírně důležitá praktická, konkrétní pomoc a dopad činností, které dobrovolníci vykonají, je velmi pozitivní a rozsáhlý.

Tento model dobrovolnických projektů má obrovský potenciál a široké využití. Podobné projekty byly realizovány v Japonsku po tsunami, v USA po hurikánu, na Haiti a v Itálii po zemětřesení. Všude mají podobné pozitivní výsledky s nesmírným přínosem pro místní obyvatele. INEX-SDA realizoval ve spolupráci s organizací Camphill České Kopisty popovodňový workcamp v roce 2013.

Pro dobrovolníky je nutné zajistit: Ubytování a stravování, což je organizačně těžší, jelikož ve vyplavených oblastech chybí potřebné prostory a funkční služby. Je nutné zajistit hygienické zázemí a zamezit zdravotním rizikům. Dále je třeba zajistit finance na zajištění ubytování a stravy pro dobrovolníky, nářadí a materiál.

Dobrovolnictví v mezinárodních dobrovolnických táborech dává mladým lidem příležitost účastnit se jako aktivní členové společnosti a pracovat na úkolech, které mají prospěch pro celou společnost. Dobrovolníci se učí prostřednictvím své aktivní účasti v táborech, mohou vytvářet změny, navíc zvyšují svou sebedůvěru a mohou pokročit v rozvoji společenských i odborných dovedností.

Mezinárodní dobrovolné tábory přispívají k:

- sociálnímu začlenění
- mezikulturnímu dialogu, míru a solidaritě
- sdružením v místních zdrojích a začínajícím podnikům v nových projektech
- aktivaci v místě a okolí naší interakce s místní komunitou
- shromažďování společných cílů
- aktivnímu občanství a začlenění
- vytváření nových zájmů, zkušeností a zálib mezi mladými lidmi

Dobrovolníci přinášejí nové nápady a zkušenosti do prostředí, ve kterém pracují, přispívají a podporují program, na kterém se podílejí. To je jeden z hlavních důvodů, proč jsou dobrovolné tábory uznány jako dobrý způsob, jak reagovat na potřeby po povodních. Tábory v zaplavených oblastech jsou organizovány podle obvyklých zásad a norem pro tyto typy aktivit a mají důležitý výchovný rozměr. Cílem dobrovolnických táborů je ukázat solidaritu s místním obyvatelstvem, kde byla psychologická podpora stejně důležitá jako rekonstrukční práce po povodních.

Dobrovolnictví a přírodní katastrofy

Na základě zkušeností partnerů z celého světa s ohledem na situaci v Srbsku a s ohledem na dostupné kapacity a známé pracovní postupy kontaktovali zástupci VSS partnerské organizace, později Ministerstvo mládeže a sportu,

s touhou pokračovat v dobrovolnictví v postižených oblastech s činností, nyní s jinou strukturou. Po opadnutí vody se většina činností týkala příležitostných akcí zahrnujících zapojení skupin mladých lidí nebo zaměstnanců do různých společensky odpovědných aktivit. Cílem bylo uspořádat několik dobrovolných táborů, které by odpovídaly potřebám místní komunity ve spolupráci s městskými krizovými štáby.

Pochopení a zvládání katastrof je komplexní proces, který je definován jako přirozený nebo lidský vliv, který vede k omezení ztrát na životě velkého počtu lidí a snižuje velkou materiální devastaci. V návaznosti na cyklus řízení katastrof se dobrovolníci zapojili do rekonstrukce (obnovení komunity v normálu) a zmírňování následků povodní.

2.13 ÚSTECKÝ KRAJ – DOBROVOLNICKÉ CENTRUM, Z. S.

Název	Dobrovolnické centrum, z.s.
Město	Ústí nad Labem
Osoba, která poskytla rozhovor	Mgr. Lenka Černá, ředitelka Dobrovolnického centra, Ústí nad Labem
Kontakt	http://dcul.cz , lenka@dcul.cz

Spolek Dobrovolnické centrum, z.s. (dále jen DC) byl zaregistrován na Ministerstvu vnitra 3. 11. 1999 a svoji činnost zahájil v lednu roku 2000. V prvních pěti letech DC působil především ve městě Ústí nad Labem a převážně v oblasti sociálních služeb. Postupně DC některými programy rozšířilo svou působnost na území celého Ústeckého a Karlovarského kraje, a to jak do oblasti například zdravotní či kulturní, tak v oblastech vzdělávání a poradenství. V létě roku 2007 rozšířilo svou činnost na celou Českou republiku. Vybranými aktivitami a projekty spolupracují na mezinárodních a přeshraničních projektech. DC je poskytovatelem sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a je držitelem Akreditace dle zákona č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě. Dobrovolníci jsou získáváni hlavně pomocí sociálních sítí, kde s nimi zaměstnanci centra komunikují. Udržují si bohatý mailing list, přes který osoby kontaktují. Mají dobrou zkušenost s placenou reklamou na facebooku, kde zacílili na konkrétní skupinu obrázkem a textem, aktivita měla velký dopad. V tomto čase jsou sociální sítě hlavní zdroj komunikace s veřejností. Vynikající dobrovolníci jsou oceňováni, obdrží cenu Křesadlo (na úrovni krajů), dále jsou oceňováni v jednotlivých programech a projektech pomocí certifikátů, drobných dárků, společných setkání u příležitosti různých slavnostních i obyčejných situací. Účastní se systémového projektu se zahraničními partnery, cílem je profesionalizace dobrovolnictví. Další projekty se týkají vzdělávání dobrovolníků.

POSLÁNÍ A ČINNOST DOBROVOLNICKÉHO CENTRA

Občanské sdružení Dobrovolnické centrum vytváří a poskytuje profesionální zázemí dobrovolníkům a propaguje dobrovolnictví jako přirozenou součást života. Spoluobčanům nabízí prostor pro seberealizaci, vytváří podmínky pro setkávání a komunikaci, podporuje a rozvíjí dobré mezilidské vztahy. Ve spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi, státní správou, samosprávou,

komerčním sektorem a veřejností rozšiřují nabídku sociálních služeb o cílené dobrovolnické programy, o kterých informují spoluobčany. Nabízí semináře, konzultace a poradenství v oblasti managementu dobrovolnictví, realizaci a asistenci výcviků a supervizí dobrovolníků ve prospěch řady cílových skupin. Jmenovanými aktivitami se snaží o přibližování, vzájemnou toleranci a respekt lidí různého věku, národností a vrstev.

OBČANSKÉ SRDUŽENÍ Dobrovolnické centrum JE ČLENEM:

Česká rada humanitárních organizací

www.crho.org

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE (CEV)

www.cev.be

RADA dobrovolnických center regionu Severozápad

www.dcul.cz

Koalice dobrovolnických iniciativ v ČR, **<http://www.hest.cz/koalicezkus.shtml>**

Asociace neziskových organizací Ústeckého kraje (ANOÚK),

<http://www.volny.cz/anouk/>

Asociace programu Pět P v ČR,

<http://www.petp.cz/>

Mezinárodního hnutí Big Brothers Big Sisters International.

<http://www.bbbsi.org/>

Programy a projekty:

FIT PRO ŽIVOT

Měníme věci kolem nás

Příhraniční výměna - projekt

Dobrovolnická služba v Muzeu a Knihovně

VE DVOU SE TO LÉPE TÁHNE

Nezaměstnaní – Projekt Vítej!

Kurz Silní rodiče – Silné děti®

PANEL humanitárních organizací

Klíč pro život

Přeshraniční výměna projektů
Akreditace dobrovolnické služby pro organizace
Evropská dobrovolná služba
Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi
Program 3G
Sociální rehabilitace
Rada dobrovolnických center
Dobrovolníci v nemocnicích
Křesadlo
Metodické středisko Programu KOMPAS

Naši dobrovolníci působí především v těchto oblastech:

- sociální služby podle zák. č.108/2006 Sb., o sociálních službách
- dobrovolnické služby podle zákona č.198/2002 Sb., o dobrovolnické službě
- krizové situace a hromadná neštěstí v regionu
- události kulturního a sportovního charakteru
- mezinárodní a příhraniční spolupráce zaměřená na rozvoj dobrovolnictví

Financování probíhá z, z vlastní činnosti, z krajů, měst, nadací, z MV, MZ, MPSV, Úřadu práce, z dotačních programů, soukromých zdrojů – fundraising; Evropské sociální fondy, Euroregion Labe, Evropský fond pro regionální rozvoj, příhraniční spolupráce, partnerství z jiných neziskových organizací, Norské fondy, Erasmus+, od zahraničních partnerů.

2.13.1 Příklad dobré praxe – Akreditované kurzy Profesionalizace dobrovolnictví v ČR

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Lenka Černá, ředitelka Dobrovolnického centra, Ústí nad Labem
---	--

Akreditované kurzy pro neziskové organizace i pro veřejnost

Od roku 2014 vyvíjí Dobrovolnické centrum v Ústí nad Labem **Metodiku kurzu Profesionalizace dobrovolnictví** v České republice. Deset vzdělávacích modulů bylo sestaveno mezinárodním týmem z Německa (Gemeinsam leben und lernen in Europa e.V.), Rumunska (Centrul de Voluntariat Cluj-Napoca) a Velké Británie (Volunteering Matters) v rámci projektu ERASMUS+ a v každé zemi bylo testováno v 6 skupinách; z toho 3 kurzy byly určeny pro neziskové organizace a 3 kurzy pro různě orientované dobrovolnické skupiny. V roce 2016 byla **Metodika vydána a publikována na evropské úrovni**. V roce 2018 probíhá implementace na Slovensku (Centrum dobrovolníctva, n.o.) pod naším vedením a německý partner je mentorem v Rakousku (EB projektmanagement GmbH).

V roce 2016 jsme spolu s německými, rumunskými a britskými kolegy úspěšně ukončili tento dvouletý projekt. Během této doby vznikla metodika pro školení dobrovolníků a jejich koordinátorů. Vznikl tak univerzální, celoevropský model dostupný všem. Získané znalosti, jako projektové řízení, časový management či řešení konfliktních situací, mohou absolventi využít i na trhu práce. Zároveň se nám podařilo oslovit širokou veřejnost a představit výhody školení. Projekt se stal podkladem k dalšímu pokračujícímu projektu Provol přes hranice (ProVol Crossborder) realizovaném v období 2016–2018.

V České republice byl v loňském roce dokončen proces akreditace vzdělávacího programu MŠMT s názvem **Koordinátor dobrovolníků** (40 hodin teoretické výuky a 40 hodin praktické výuky) jako rekvalifikační kurz směřující k závěrečné zkoušce z profesní kvalifikace Koordinátor dobrovolníků (75-006-M). V tomto procesu se Dobrovolnické centrum stalo autorizovaným zástupcem pro tuto profesní kvalifikaci. V rámci rozvoje managementu dobrovolnictví v sociálních službách

jsme získali akreditaci s celostátní platností s názvem Profesionalizace dobrovolnictví MPSV ČR s číslem A2017/0685-SP/PC/VP, forma prezenční v rozsahu 50 vyučovacích hodin. **První regionální kurzy chystáme pro pracovníky i veřejnost v roce 2018.**

Kurz Profesionalizace dobrovolnictví se skládá z 10 základních modulů, jejichž přehled níže uvádíme. Moduly jsou sestavené tak, aby lektor mohl variabilně pracovat s rozsahem i obsahem, vybírat si metody a aktivity a přizpůsoboval je úrovni a dynamice školené skupiny účastníků. Jako modul číslo 11 může být připojen blok zaměřený na zvláštní výcvik pro specifickou cílovou skupinu, pokud to příprava na činnost vyžaduje:

- Modul 1: Dobrovolnictví - základní informace
- Modul 2: Stanovení cílů a definice rolí
- Modul 3: Projektový management a time management
- Modul 4: Komunikace/prezentace a moderátorské dovednosti
- Modul 5: Rozvoj lidských zdrojů
- Modul 6: Práce s tiskem a PR
- Modul 7: Management událostí
- Modul 8: Networking
- Modul 9: Finance: fundraising, finance a daně/poplatky
- Modul 10: Právní záležitosti a pojištění
- Modul 11: Zvláštní výcvik pro cílové skupiny

Kurz Profesionalizace dobrovolnictví lze modulovat pro různé oblasti potřeby zkvalitnění organizace dobrovolnictví ve všech oblastech veřejného života. Jeho uplatnění jsme již vyzkoušeli na těchto cílových skupinách:

Profesionalizace dobrovolnictví v nemocnicích: tento kurz využilo ke svému profesnímu růstu 10 koordinátorů dobrovolníků v nemocnicích.

Profesionalizace dobrovolnictví v sociálních službách: osm sociálních pracovníků bylo vysláno poskytovateli sociálních služeb s cílem získat rozšířené

vzdělání v oblasti managementu dobrovolnictví ve prospěch klientů sociálních služeb.

Profesionalizace dobrovolnictví ve vybrané organizaci pro celý realizační tým. Tento kurz absolvovalo 7 kolegů z našeho Dobrovolnického centra jako nástroj proškolení celé organizace.

Profesionalizace dobrovolnictví dobrovolníků Masarykovy nemocnice: tento kurz jsme pojali jako další vzdělávání pro současné dobrovolníky a jako příležitost pro propojení novějších dobrovolníků se zkušenými dobrovolníky, mentory. Do kurzu se zapojilo 23 nemocničních dobrovolníků; certifikát za absolvování celého kurzu získalo 19 dobrovolníků Masarykovy nemocnice (Dobrovolnický program Krajské zdravotní, a.s.).

Profesionalizace dobrovolnictví dobrovolníků Univerzitního dobrovolnického centra: aktivní skupina studentů projevila zájem o založení Centra, ve kterém by motivovali a koordinovali další studenty k dobrovolnictví. Kurz Profesionalizace dobrovolnictví jsme využili k intenzivní práci s týmem 13 studentů. Studenti v posledním dni kurzu, dni certifikace, uspořádali oficiální Press konferenci podle metody, kterou se v kurzu naučili.

Profesionalizace dobrovolnictví aktivních občanů zapojených do pomoci uprchlíkům: vyzkoušeli jsme využití struktury kurzu pro úzce zaměřenou skupinu 8 zájemců o roli dobrovolníka při pomoci uprchlíkům. Ve skupině byl zapojen německý dobrovolník v rámci Binacionální dobrovolnické služby a student z Turecka, který je na studijním pobytu univerzity v programu ERASMUS+.

Naším cílem bylo dále zjistit, jaká forma kurzu je vhodná pro pracovníky a jaká pro dobrovolníky. V oblasti managementu dobrovolnictví jsme vyzkoušeli tři modely: čtyřdenní intenzivní kurz v rámci jednoho týdne; jeden den za čtrnáct dnů (tento se osvědčil nejvíce; účastníci se na sebe těšili a v mezičase testovali získané vědomosti a procvičovali dovednosti); posledním modelem byl dvoudenní kurz po dvou měsících. U dobrovolníků jsme drželi model 10-15 setkání po 3 -4 hodinách v odpoledním čase.

V současné době mezinárodní tým z České republiky, Rakouska, Slovenska a Německa rozvíjí variantu **Profesionalizace dobrovolnictví EASY LANGUAGE v projektu ProVol Crossborder**. Cílem je upravit metodické materiály, pracovní listy a metody tak, aby dobrovolnictví bylo dostupné všem lidem, například s nízkým vzděláním, pro cizince, dlouhodobě nezaměstnané nebo s lehkým mentálním postižením. Cílem je umožnit dobrovolnictví všem občanům EU bez rozdílu. Tato Metodika bude dokončena na podzim 2018 a představena veřejnosti.

2.13.2 Příklad dobré praxe – KOMPAS

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Veronika Pagáčová -koordinátorka dobrovolnických mentoringových programů
---	--

Program KOMPAS®

Mentoringový program pomáhající rizikovým a ohroženým dětem, které jsou jakkoliv znevýhodněné. Pomoc je dětem poskytována prostřednictvím dobrovolníků, pozitivních vzorů, kteří využívají odborného vedení a zázemí Dobrovolnického centra, z.s. a dětem ukazují správný směr.

Program KOMPAS® je duševním majetkem Dobrovolnického centra, z.s. a je jím realizován od roku 2003. Od této doby se postupně vyvinul v program s vlastní metodikou, dokumentací, finančním zázemím, logem a ochrannou známkou.

Myšlenka Programu KOMPAS®

Vytvořit skupinku skládající se ze šesti dětí a dvou dobrovolníků, která se bude potkávat jedno odpoledne v týdnu na tři hodiny po dobu pěti měsíců. Náplň schůzek se odvíjí od zájmů všech členů skupinky, ale vždy s ohledem na principy, které Program KOMPAS® představuje. Jsou to KOMunikace, PARTnerství, Spolupráce. Od roku 2004 do roku 2017 bylo založeno **71 skupinek**, zapojeno **200 dobrovolníků** a **435 dětí**.

Komu Program KOMPAS® pomáhá?

Dětem ve věku 7 – 15 let, jejichž život je či může být ohrožen:

- šikanou či zneužíváním

- závislostmi nebo agresí
- hendikepem fyzickým, mentálním
- specifickými poruchami řeči, chování, učení
- hypo/hyperaktivitou
- omezenými návyky, zájmy a příležitostmi rozvíjet se
- těžkým navazováním vztahů, horším přijímáním okolí a vrstevníků
- životem pouze s jedním z rodičů, v mnohočetné rodině, mimo rodinu vlastní

V odůvodněných případech lze do programu zapojit i děti starší (například 20letou dívku s mentálním postižením). S ohledem na rostoucí počet znevýhodněných rodin s dětmi je důležité nabídnout kvalitní program, což je hodnotně trávený volný čas, který podpoří přirozený vývoj dětí, a který reaguje na problémy a potřeby a s těmito rodinami systematicky spolupracuje.

Cíle Programu KOMPAS®

- podpořit pozitivní změny v životech dětí, nabídnout rovné příležitosti
- pomoci předcházet a zvládnout obtížné životní situace
- podporovat vztahy a komunikaci v rodině, poskytnout pozitivní dospělé vzory
- učit děti toleranci, spolupráci, respektu, rozvíjet jejich schopnosti, dovednosti, komunikaci
- zprostředkovat dětem zážitky, přátelství a pocit, že někam patří

Dobrovolníci v Programu KOMPAS®

Dobrovolníkem je každý, kdo ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu vykonává činnost ve prospěch druhých. Stát se jím může v podstatě kdokoli, protože každý člověk umí něco, čím může pomoci.

Vedoucí KOMPASáckých skupinek jsou dobrovolníci starší 18 let, kteří pod vedením odborníků absolvují dvoudenní výcvik, který je přípravou pro dobrovolnickou činnost s dětmi. Na tomto školení se dobrovolníci seznamují s typy dětí v programu, modelovými situacemi, do kterých se ve skupince mohou dostat

a se způsoby, jak je co nejlépe zvládnout. V případě, že zájemce o dobrovolnickou službu ještě nedosáhl plnoletosti, ale prokáže osobní vyzrálost, může vést skupinku i mladší dobrovolník, vždy ale ve dvojici s dospělým partákem a souhlasem zákonného zástupce nezletilého dobrovolníka.

Dobrovolníci před zapojením do dobrovolnické činnosti dodávají výpis z rejstříku trestů a během své činnosti jsou pojištěni. Pravidelně dochází na supervize, která je zacílena na podporu a zefektivňování práce dobrovolníka a klade si za cíl podporu osobnostního růstu dobrovolníka samotného. Supervizor zajišťuje odborný dohled nad průběhem skupiny a psychologickou podporu pro dobrovolníky. V optimálním případě je zároveň lektorem výcviku. Role dobrovolníka v životě dítěte je podpůrná, není a v žádném případě nechce být náhradou role rodičovské, učitelské nebo vychovatelské.

Koordinátor Programu KOMPAS®

Koordinátor pomáhá dítěti a dobrovolníkovi vstoupit do programu. Udržuje pravidelný kontakt s rodiči dítěte, dětmi a dobrovolníky a stará se o to, aby schůzky ve skupince probíhaly ke spokojenosti všech zúčastněných. Oslovuje dobrovolníky, účastní se náborových besed, organizuje výcvik dobrovolníků a supervizní schůzky. Úzce spolupracuje se supervizorem programu a dalšími odborníky, kteří mají dítě a rodinu v péči. Zároveň zodpovídá za administrativní vedení programu, dodržování legislativních náležitostí a získává finanční prostředky pro udržitelnost programu.

Sestavení KOMPASáckých skupinek

Aby program správně fungoval a splňoval stanovené cíle, je třeba sestavit skupinku tak, aby si vzájemně vyhovovali oba dobrovolníci, všech šest dětí i dobrovolníci s dětmi navzájem. To je úkol, který má na starosti koordinátor ve spolupráci se supervizorem.

Před/po výcviku prochází dobrovolník individuálním setkáním se supervizorem, na tomto setkání ho čeká psychologický test a rozhovor. Tyto metody jsou zaměřeny na získání informací o osobnosti a povahových vlastnostech dobrovolníka, o jeho rodinné anamnéze a sociálních vztazích, o jeho zkušenostech s dětmi atp. Tato prověrka je nutná pro vyloučení rizika, že se do programu zapojí nebezpečný

člověk. Dobrovolníci mají možnost sdělit své preference ohledně složení skupinky, do které budou zapojeni.

Společné akce

Součástí Programu KOMPAS® jsou pravidelně konající se akce dětí a dobrovolníků všech mentoringových programů. Tyto aktivity nejsou jen zpestřením programu pro děti, ale i příležitostí pro koordinátora blíže sledovat vztahy mezi dětmi a dobrovolníky v rámci skupinek. Program KOMPAS® svým charakterem výrazně doplnil nabídku služeb Dobrovolnického centra, z.s. Stále je o něj veliký zájem a evaluační výstupy svědčí o jeho kvalitě a potřebnosti. Chuť pomáhat druhým je dar, proto si vážíme všech, kteří se rozhodli dát kus sebe ve prospěch ostatních a tento dar s námi sdílet.

2.13.3 Příklad dobré praxe - Rozvoj dobrovolnictví

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Zuzana Unčovská, DiS.- koordinátorka Binacionální dobrovolné služby
---	---

Mnoho lidí má touhu poznat exotické země, ale mnohdy ani nevíme, kolik toho můžeme objevit kousek za hranicemi. Opravdu dobře známe svůj příhraniční kraj? Z tohoto důvodu Dobrovolnické centrum, z.s. již čtvrtým rokem realizuje s německou partnerskou organizací Paritätische Freiwilligendienste Sachsen gGmbH dobrovolnictví přes hranice.

Každý rok vysíláme od září do srpna následujícího roku dobrovolníky na 12 měsíců do organizací se zaměřením na sociální práci, vzdělávání, ale i přírodu, kulturu, či sport. Dobrovolníci tvoří neocenitelný prvek pomoci a také kulturního obohacení.

Proč se do toho pustit? A proč ne? Rok v zahraničí, který vás neváže zaměstnáním, ani studiem, a přece mnohé získáte. Naučíte se jazyk, pochopíte zvyklosti a kulturu našich sousedů. Přinesete špetku české esence do německého vínu. Stejně tak naši němečtí dobrovolníci zažijí zajímavý český život.

Dobrovolníkům umožňujeme vycestovat díky těmto programům:

Spolková dobrovolná služba – BFD Bundesfreiwilligendienst (pro české zájemce) a Mezinárodní dobrovolnický rok pro mladé - IJFD Internationaler Jugendfreiwilligendienst (pro německé zájemce). Tyto programy dobrovolníkům zajišťují pojištění, kapesné a vzdělávací semináře, které je nutné absolvovat pro hlubší poznání příhraničního regionu. Dobrovolníci jsou seznámeni s historií pohraničí, jaké otázky se momentálně ve společnosti řeší, jaké geografické perly a přírodní krásy může příhraničí nabídnout. Tyto informace jsou leckdy překvapením i pro samotné dobrovolníky, kteří pocházejí z jiného kouta dané země, o které se vypráví. Všichni dohromady tak poznávají nejen krajinu sousedů, ale i svou vlastní zemi. Dobrovolnictví je skvělý způsob, jak nezávazně, nenásilně rozvíjet spolupráci. Od začátku, a to nejen díky jazykové podpoře, jsme na obou stranách hranice zaznamenali rozšiřující se spolupráci mezi organizacemi a zájem o česko-německé projekty.

Naši účastníci si vybírají dobrovolnou službu z mnoha důvodů. Touha změnit svůj kariérní směr, vyzkoušet si působení v oboru, na který by se mladí studenti v budoucnu rádi přihlásili, vyzkoušet, jak funguje stejná práce v cizí zemi. Anebo roční oddech od běžného života. Motivace jednotlivců je různá, ve výsledku však jde nejčastěji o určitou formu poznání.

Dobrovolnictvím to začíná, ale kdo ví, jak se může účastníkům změnit život.

Například naše dobrovolnice Jana, která původně působila v oblasti cestovního ruchu, se odhodlala zkusit v životě něco nového. Nastoupila s nadšením jako dobrovolnice do laboratoře Technické univerzity v Drážďanech. Nový start, nové zaměření, nové prostředí, touha vyzkoušet si experimenty a uvádět exkurze jak pro české návštěvníky, tak i pro německé. A nutno dodat, že spolupráce se zalíbila oběma stranám natolik, že dodnes Jana v laboratoři působí, nyní už jako jejich zaměstnanec. Laboratoř nadále ochotně přijímá české dobrovolníky. Díky této dlouhodobé spolupráci nyní nabízí laboratoř stále zajímavější programy pro české školy a hledá další novou spolupráci s partnerskými školami v Čechách.

Není třeba se bát cizího jazyka, i když ho moc neovládáte. Například v zooparku Waschleithe, v oblasti Krušných hor, se dobrovolníkům věnuje mentor, který se skvěle naučil česky. Němé tváře v zoo také ocení dobrovolnickou pomoc. Díky

působení českého dobrovolníka v tomto zařízení má zoo možnost nalákat české návštěvníky například tím, že mohou získat informace o životě zvířat v českém jazyce.

Výběr z míst v příhraniční oblasti je opravdu široký. Od zdravotnických zařízení, přes školky a školy, které se věnují alternativnímu způsobu vzdělávání, až po parky a ekologické organizace. Spolupráce běží od jednoho konce Saska až po hranice s Polskem. Zájem o Česko mají i mladí Němci, kteří k nám také přicházejí. V mnoha případech chtějí poznat krajinu svých rodičů či prarodičů, někdy jim ovšem učaruje český jazyk a naše krajina jako taková. Dobrovolníci z Česka se mohou zapojit od Karlových Varů, přes Ústecko, až po Liberec.

Že dobrovolník může být skvělou příležitostí pro rozvoj spolupráce, dokazuje i příběh Anny z Německa, která působila v našem Dobrovolnickém centru. Nejen že si za rok zlepšila svou češtinu natolik, že se nakonec chtěla hlásit na českou univerzitu, ale pomohla Dobrovolnickému centru zahájit několik menších přeshraničních projektů. Jedním z těch největších je FIT pro život. Mladí lidé, kteří nemají dokončené vzdělání, nebo jsou delší dobu na Úřadu práce, mají příležitost se vrátit na pracovní trh. Získají základní jazykový trénink a to nejdůležitější, pracovní stáž v Německu.

Zajímavou zkušeností je, že mladí dobrovolníci z Německa našli uplatnění i při hodinách německého jazyka, což dokazuje zkušenost z Gymnázia v Teplicích, kde mladé dobrovolníky takto zapojili. Na výkony studentů to má jen blahodárné účinky. Dobrovolník je v podstatě vrstevník studentů. Není jen učitel, je spíše kamarád, před kterým se nemusí bát mluvit, a tak padá ostych studentů mluvit a výsledky v konverzaci se zlepšují. Tento efekt má i oboustranný charakter. Dobrovolníci se studenty netráví čas pouze ve škole, mnohdy se spolu věnují i odpoledním soukromým aktivitám a trávení volného času. Dobrovolníci tak získali jazykové partnery, kteří jim pomohli zvládnout útrapy českého jazyka a dokázali se během několika měsíců skvěle domluvit.

Dobrovolníci se uplatnili při spolupráci škol na české straně – Gymnázium Teplice a Základní škola Dubí. Obě školy již několikrát posílily své akce pro studenty německými dobrovolníky z obou škol.

Organizace, které dobrovolníky přijímají, jsou nejčastěji neziskovky, nebo mají sociální zaměření. Nezáleží na tom, jestli máte vzdělání, dobrovolníkem se může stát každý i v oboru, na který jste nikdy nepomysleli. Za dobu trvání našeho projektu, od roku 2014, jsme vyslali do Německa 29 českých dobrovolníků a přijali do České republiky 38 německých dobrovolníků. A rozhodně nekončíme, stále pokračujeme dál.

2.14 LIBERECKÝ KRAJ – FARNÍ CHARITA ČESKÁ LÍPA

Název	Farní charita Česká Lípa
Město	Česká Lípa
Osoba, která poskytla rozhovor	Eva Ortová - ředitelka
Kontakt	http://fchcl.cz , ortova@fchcl.cz

Farní charita Česká Lípa je samostatnou církevní právnickou osobou dle Kodexu kanonického práva a součástí římskokatolické církve. Byla založena litoměřickým diecézním biskupem dne 1. března 1999 s vlastní právní subjektivitou. Spadá pod Diecézní charitu Litoměřice, je členem Charity České republiky a mezinárodní organizace Caritas. Řídí ji její ředitelka Eva Ortová, přímým nadřízeným je ředitelka Diecézní charity Litoměřice Růžena Kavková, poradními orgány jsou Rada a Ekonomická rada Farní charity Česká Lípa. Organizace svou činnost a praktické poznatky konzultuje na pravidelných kolegiích s projekty, které mají společné zaměření a které se konají v rámci Charity České republiky. Organizace zajišťuje dobrovolnické aktivity v českém prostředí v akreditovaném režimu dle zák. č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. **Akreditaci od Ministerstva vnitra má udělenou do roku 2019.** Dobrovolníky zapojují do aktivit v rámci celého Libereckého kraje. Dobrovolníci jsou získáváni přes návštěvy ve školách a doporučení osob, které s dobrovolnictvím již mají zkušenost. Další možností je, že se přihlásí sami, protože se nějakou cestou o této možnosti dozví. Činnost se zaměřuje především na služby Charity, kam dobrovolníci docházejí. V systémovém projektu pracovali v Erasmu+.

Dobrovolnické centrum bylo založeno v roce 2014 s cílem umožnit lidem všeho věku dobrovolnickou zkušenost, a to především v rámci jejich vlastních služeb. Zájemci, kteří přicházejí, jsou seznámeni s aktivitami organizace a mohou si dle nabídky vybrat vlastní dobrovolnickou činnost podle své chuti a uvážení. Před započítáním dobrovolnické služby je každý dobrovolník proškolen a případně je s ním uzavřena smlouva o výkonu dobrovolnické činnosti. Každý dobrovolník je zároveň pojištěn (pojištění odpovědnosti za škodu). V průběhu dobrovolnických aktivit se dobrovolník pravidelně setkává s koordinátorem dobrovolníků a také se může účastnit supervizí vedených zkušeným psychologem. Při výkonu dobrovolnické činnosti déle než 6 měsíců je automaticky dobrovolníkovi vydáván certifikát o vykonané dobrovolnické činnosti; studentům a zájemcům o zaměstnání dále certifikát nabytých dovedností a kompetencí. Dobrovolník, který svou činnost vykonává v rozsahu 20 hodin týdně má zákonný nárok na úhradu důchodového pojištění a tato doba dobrovolnické činnosti je započítávána jako doba zaměstnání. V případě, že dobrovolník má zájem o aktivity, které organizace neprovádí, nabízí dobrovolníkovi možnost činností pro jiné organizace, dle další nabídky a jeho zájmu. I v tomto případě je dobrovolník před započítáním činnosti proškolen, účastní se pravidelných schůzek s koordinátorem a má možnost se účastnit supervizí.

Seznam zařízení

Azylový dům Jonáš Česká Lípa, Azylový dům Jonáš Dobranov, Klub Koule Nízkoprahový klub pro děti a mládež, Sociální podnik Farní charity Česká Lípa, Sociální automobil, Centrum pro pěstounské rodiny, Charitní šatník Česká Lípa, Charitní šatník Nový Bor, Sociální ubytovna Nový Bor, Farní charita Česká Lípa, Startér (sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi), Dobrovolnické centrum.

Evropská dobrovolná služba

V lednu 2015 organizace získala akreditaci na program Erasmus+, Evropskou dobrovolnou službu (dále jen EDS). V současné době organizace zajišťuje vysílání českých dobrovolníků do zahraničí a přijímání zahraničních dobrovolníků do vlastní organizace.

Firemní dobrovolnictví

Firmám organizace nabízí možnost zapojení nejen formou finančních a nefinančních darů, ale také formou tzv. firemního dobrovolnictví, v českém prostředí relativně nové aktivity v rámci společenské odpovědnosti firem. Firmy, resp. zaměstnanci těchto firem, jejich organizaci, tedy klientům jejich služeb, mohou pomoci v jakékoliv oblasti. Při přípravě zapojení firemních dobrovolníků vždy konzultují aktivity s firmami na základě jejich možností a aktuálních potřeb organizace. V této aktivitě je organizace úspěšná.

Mezi aktivity, jež dobrovolníci vykonávají, patří navštěvování klientů v domácnostech, rozhovory a povídání si s klienty, předčítání, doprovázení na úřady aj. Dále je to pomoc při přípravě a vedení aktivit s dětmi a seniory, asistence při výletech a výpomoc na táborech, doučování dětí. Výpomoc charitním zařízením při akcích s kulturním či sportovním zaměřením, hraní společenských her, pomoc s tréninkem paměti, pečení, vaření a šití s klienty, spolupodílení se na výtvarné a hudební činnosti, pomoc při sběru a přerozdělení obnošeného šatstva, při sbírce potravin, manuální výpomoc v zázemí, údržbářské a zahradnické práce aj., doučování cizinců, dopisování si s vězni. Právní poradenství, pomoc s administrativou, canisterapie. Fundraising, benefiční akce, správa webových stránek, překlady.

Financování dobrovolnictví probíhá: MV, dotační program Česká lípa, vlastní zdroje Charity, soukromé dary od osob a organizací, firem, fundraising.

2.14.1 Příklad dobré praxe – DC jako iniciátor rozvoje občanské společnosti

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Eva Ortová - ředitelka
---	------------------------

Dobrovolnické centrum jako iniciátor rozvoje občanské společnosti v České Lípě aneb vlastní aktivity charitních dobrovolníků

Farní charita Česká Lípa je nezisková organizace provozující na Českolipsku a Novoborsku sociální služby. Dobrovolnické centrum zřízené před třemi lety poskytuje zájemcům, mimo jiné, dobrovolnickou praxi v charitních sociálních službách – azylový dům pro matky či otce s dětmi v tísní, nízkoprahový klub, Centrum pro pěstounské rodiny, nebo také v sociálních službách partnerských subjektů – u zdravotně hendikepovaných dětí na praktické základní škole v České Lípě. V těchto sociálních službách pomáhají dobrovolníci především s naplňováním a aktivním trávením volného času dětí.

Mimo to Farní charita Česká Lípa již pět let vstupuje aktivně do veřejného života ve svém městě také participací na celorepublikových dobrovolnických akcích (Tříkrálová sbírka, Uklidme Česko, Národní potravinová sbírka), pořádáním vlastních kulturně společenských akcí pro širokou veřejnost (Dětský den, Českolipská neckyáda, Masopustní veselí), či pomocí na organizaci dalších kulturně společenských akcí ve městě, které ve svém volném čase organizují zaměstnanci Farní charity Česká Lípa v rámci vlastních spolků (hudební festival Všudybud, Českolipský divadelní podzim).

Charitní dobrovolníci pomáhají u těchto akcí s přípravou, s propagací ve veřejném prostoru, stavbou areálů a atrakcí, s chodem samotné akce (s kontrolou vstupenek, s moderováním, se šířením informací mezi návštěvníky, s úklidem po akci), jsou také asistenty hlavních organizátorů akcí. Stejně tak tam, kde je to možné, využívají své nabyté zkušenosti z dobrovolnické práce v sociálních službách, například provozují na akcích tzv. dětské koutky.

Dobrovolníci díky široké oblasti působení Farní charity Česká Lípa (sociální služby, pořádání kulturně společenských akcí) rozšiřují své portfolio zkušeností, ať už díky spolupráci na pořádání akcí, či navázáním osobních kontaktů s pořadateli či účinkujícími, kteří sami vytvářejí aktivní občanskou společnost ve městě.

Završením aktivit Dobrovolnického centra v této oblasti je pak realizace vlastních akcí jednotlivých dobrovolníků či skupin ve svém městě za asistence Dobrovolnického centra (Benefiční akce Pomozte nám pomáhat!), které mohou v některých případech i přesáhnout regionální význam (Sbírka věcí pro Ukrajinu).

Právě o těchto samostatných aktivitách jednotlivých dobrovolníků či skupin bychom dále rádi informovali.

Benefiční akce „Pomozte nám pomáhat!“

Tato akce se uskutečnila před dvěma lety v březnu 2016 v sále Základní umělecké školy v České Lípě a organizovali ji studenti Obchodní akademie Česká Lípa, jinak také dobrovolníci Farní charity Česká Lípa.

Jednalo se o zábavné odpoledne pro děti a jejich rodiče, jehož cílem byla sbírková akce k získání finančních prostředků na zajištění divadelního představení pro zdravotně postižené děti z praktické základní školy v České Lípě. Právě zde studenti obchodní akademie již dlouhou dobu pomáhali zdravotně postiženým dětem, které doprovázeli do bazénu a na výlety. Celá akce byla koncipována jako hravé odpoledne s kulturním programem. Studenti, dobrovolníci vybaveni zkušenostmi z kulturně společenských akcí Farní charity Česká Lípa, zajistili celou akci za asistence Dobrovolnického centra tak, aby se na ní všichni podíleli jako dobrovolníci či zdarma. Graficky zdatný student vyrobil grafiku, obchodní akademie vytiskla plakáty, které byly distribuovány nadšenými spolužáky i do jiných škol a do výloh obchodů, vznikla událost na sociálních sítích, byl řádně pronajat sál, zajištěno ozvučení, moderátor a kulturní program, který obstarali hudebníci (Hluchá parta), sportovní nadšenci (lektorka zumbly a tance s pompony) i další studenti z České Lípy.

Studenti i dobrovolníci Farní charity Česká Lípa se přestrojili za pohádkové bytosti a připravili si pro dětské návštěvníky spoustu soutěží, malování na obličeje, bylo připraveno občerstvení, o jehož výrobu se postarali také sami studenti, dobrovolníci. Studentům, dobrovolníkům z Dobrovolnického centra, navíc pomohla i projektová manažerka Farní charity Česká Lípa vypracováním žádosti k dotačnímu programu, který jim ve finále zdvojnásobil výtěžek z akce. Během odpoledne se vybrala částka 10 000 Kč, která se díky nadaci ČSOB zdvojnásobila na 20 000 Kč. Dobrovolnická akce tak byla velmi úspěšná.

Sbírka věcí pro Ukrajinu

Druhým příkladem, jak dobrovolníci získané zkušenosti z jiných dobrovolnických akcí dokážou proměnit ve vlastní akci, je nedávno pořádaná Sbírka věcí pro Ukrajinu, která byla vyhlášena na podzim 2017. Sbíralo se především ošacení, ale také drogistické zboží pro oběti nepokojů. Humanitární pomoc směřovala na podporu zdravotnických zařízení a na pomoc lidem, kteří se v důsledku nepokojů dostali do stavu nouze.

Sbírka vznikla na popud zaměstnanců Farní charity Česká Lípa, dvou sociálních pracovníků sociálně aktivizační služby Startér, kteří jsou původem z Ukrajiny, ale již několik let žijí a pracují v České republice. Sbírku si vzali na starosti ve svém volném čase na základě svých dobrovolnických zkušeností ze zapojení do jiných sbírek, které Farní charita Česká Lípa pořádala, ale také z dalších akcí.

Iniciátoři sbírky se propojili s Diecézní charitou ostravsko-opavskou, která na Ukrajinu vozí pravidelně humanitární pomoc. Ve svém volném čase na vlastní náklady vyhotovili propagační materiály a za asistence Dobrovolnického centra vytvořili síť distribuce letáků mezi dalšími individuálními i firemními dobrovolníky, kteří šířili materiály k dalším lidem i mimo Českolipsko a Novoborsko. Celkově bylo nasbíráno 49 pytlů a 61 krabic darů, pro které si přijel tranzit z Ostravy. I tato akce byla vyhodnocena jako velmi úspěšná. Takovýchto akcí bychom mohli najít vícero. To je jeden z cílů našeho Dobrovolnického centra, jak rozvíjet občanskou společnost v našem městě.

2.14.2 Příklad dobré praxe – Zahraniční dobrovolníci v České Lípě

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Eva Ortová - ředitelka
---	------------------------

Zahraniční dobrovolníci z Erasmu+ v České Lípě

Dobrovolnické centrum bylo ve Farní charitě Česká Lípa založeno na podzim roku 2014 a práce se zahraničními dobrovolníky započala v roce 2015, kdy

Dobrovolnické centrum prvně organizovalo tzv. Evropskou dobrovolnou službu v rámci programu Erasmus+. V rámci tohoto programu navštívilo v období listopad 2015/říjen 2016 Českou Lípou šest zahraničních dobrovolníků ze Španělska, Gruzie, Ruska a Ukrajiny. V následujícím období počínaje listopadem 2016 to bylo šest mladých lidí z Ukrajiny, Albánie, Gruzie, Arménie, Itálie a ze Španělska.

Farní charita Česká Lípa musela před příletem dobrovolníků zajistit mladým lidem kvalitní bydlení s kompletním zařízením, musela se postarat o jejich lékařskou péči, zajistit jim pocit bezpečí, stejně tak se vypořádat se složitou administrativní prací a korespondencí s příslušnými orgány a domovskými zeměmi zahraničních dobrovolníků. V průběhu turnusu pak bylo nutné eliminovat jejich stesk po blízké rodině a přátelích a pomoci jim, především ze začátku, překonat jejich sociální a kulturní šok. V těchto záležitostech byli nápomocni nejen charitní pracovníci, ale především mentoři, čeští dobrovolníci Dobrovolnického centra.

Zahraniční dobrovolníci se po měsíci intenzivní přípravy, školeních, jazykových kurzech a adaptačních aktivitách zapojili do spolupráce s učiteli základních a středních škol v rámci neformálního vzdělávání a začali vytvářet aktivity pro děti v projektech Farní charity Česká Lípa. Navštěvovali školy a oživovali projekty hrami a diskuzemi, při nichž se nikdo nebál sdílet s druhými své nápady a myšlenky, což je v mnoha ohledech lepším nástrojem, než formální vzdělávání za pomoci knih.

Neformální vzdělávání

Jejich každodenní náplní se staly výtvarné a sportovní aktivity v nízkoprahovém klubu Koule a v Azylovém domu Jonáš a workshopy v anglickém jazyce pro žáky z 11 škol na Českolipsku v hodinách anglického jazyka, výtvarné či tělesné výchovy.

Náplní této spolupráce bylo organizování workshopů na témata týkající se multikulturního soužití, evropských hodnot a možností nabízených programem Erasmus+. Při těchto workshopech si žáci procvičovali angličtinu a zároveň se dozvídali zajímavá fakta o rodných zemích dobrovolníků. Kupříkladu před Vánoci uskutečnili dobrovolníci workshop zaměřený na kulturní rozdíly a způsob slavení těchto svátků. Pro mladší žáky vymýšleli zábavné hry, u nichž se sami naučili i pár

slov česky. Práce s dětmi pro ně byla velmi naplňující. Děti byly nadšené z toho, jak se jim dobrovolníci věnují, dobrovolníky to bavilo a snažili se je obohatit co nejvíce. Kromě toho dobrovolníci vymýšleli akce, při nichž spolupracovali se žáky mimo třídy, tak jak tomu bylo například při Dni mezinárodní kuchyně se studenty českolipské střední Euroškoly, při němž se obě strany při čtyřhodinovém kurzu vaření procvičili v anglickém jazyce a dozvěděli se navzájem mnohé o národních kuchyních a kulturách. Tuto aktivitu shrnula paní ředitelka Euroškoly slovy, která se dají použít na shrnutí veškerých aktivit Dobrovolnického centra a projektu Erasmus+ v České Lípě: “V tomto obtížném čase je velmi důležité společně stavět malé mosty mezi zeměmi, učit se toleranci a otevřít svou mysl. A tento den jsme právě jeden takový most společně postavili.”

Spolupráce na akcích

Dobrovolníci se účastnili také dobrovolnických akcí, které pořádalo Dobrovolnické centrum, či akcí, které organizovala Farní charita Česká Lípa. Za všechny akce jmenujme – Českolipská neckyáda, Národní potravinová sbírka, Benefiční akce Pomáhej!, či Uklidme Česko. Pro děti z Azylových domů Jonáš v České Lípě, Novém Boru a Dobranově připravovali dobrovolníci Mikulášskou nadílku, jako další sociální služby spolupořádali dětské dny či příměstské tábory (Centrum pro pěstounské rodiny, Klub Koule NZDM). Pro veřejnost uspořádali týdenní letní městský tábor španělštiny zcela zdarma.

PR aktivity

Důležitou roli v práci dobrovolníků hrály i PR aktivity samotného Erasmu+ na informačních webových portálech (fchcl.cz, i-noviny.cz) a ve veřejných prostorech, kde se scházejí mladí lidé. Největší PR akcí tohoto druhu byl letní multižánrový hudební festival Všudybud pro cca 800 mladých návštěvníků. Při této příležitosti přijel na festival propagační autobus EVS, který se stal součástí areálu a centrem informací o aktivitách. Tato PR aktivita však neznamenal jen radost, ale i dlouhé přípravy a dokonce vaření národních pokrmů, s nimiž jim pomohli opět studenti Euroškoly. Jídlo bylo určeno návštěvníkům, aby nebyli jen zavaleni informacemi, ale mohli si během druhého festivalového dne pochutnat na pirožkách, koláčích a cukroví dle národních receptů.

Ve zbývajícím volném čase v průběhu roku dobrovolníci absolvovali kurzy angličtiny a českého jazyka a jezdili na výlety do blízkých i vzdálenějších měst. Krom jiného našli v České Lípě svá oblíbená místa, která se jim stala v průběhu roku relaxačním azylem (jazzový klub, kavárny atd.).

Projekt Erasmus+, do něhož se Farní charita Česká Lípa s Dobrovolnickým centrem zapojila, pomáhal především k rozvoji mladých lidí, zahraničních dobrovolníků, ale i zapojených dětí ze základních a středních škol, kterých bylo ke konci každého ročního turnusu projektu v opakovaných aktivitách téměř tisíc. Erasmus+ ale také pomohl všem, kteří v průběhu roku s dobrovolníky spolupracovali, ať to byli mentoři dobrovolníků, či všichni ti, kterým setkání s mladými lidmi z jiných zemí a tím i kultur přineslo mnoho osobních i profesních zkušeností. Věříme, že vše, co zahraniční dobrovolníci v České Lípě pod Dobrovolnickým centrem zažili, se stalo jejich velkým životním krokem. A pro všechny kolem nich nezanedbatelnou zkušeností.

2.14.3 Příklad dobré praxe – Z dobrovolníka spokojeným zaměstnancem

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Eva Ortová - ředitelka
--	------------------------

Jmenuji se Marcela a ráda bych se s vámi podělila o svou životní cestu, kterou bych jednoduše pojmenovala třemi slovy: **student – dobrovolník – zaměstnanec**. O dobrovolnictví jsem přemýšlela už dlouhou dobu předtím, než jsem se dobrovolníkem stala. Vždy mě zajímalo, co práce dobrovolníka obnáší. V Praze mě dobrovolnictví nelákalo, tak když jsem zjistila, že lze dělat dobrovolníka i v blízkém okolí mého bydliště, ihned jsem se rozhodla využít této příležitosti.

O Farní charitě v České Lípě jsem se dozvěděla od své kamarádky. Jelikož jsem v tu dobu studovala na sociálně právní škole v Praze obor sociální pedagogika

a o sociální práci jsem se zajímala, kontaktovala jsem za účelem nabytí zajímavých zkušeností Dobrovolnické centrum Farní charity Česká Lípa.

Po čase, kdy už jsem měla vlastní zkušenosti, jsem si uvědomila, jak moc mi mé rozhodnutí napomohlo s mým vlastním studem, a doporučila bych všem studentům vysokých škol využít takové příležitosti stát se dobrovolníkem. Dobrovolník se seznámí s přímou prací s klientem, sbírá zkušenosti od vystudovaných kolegů a tím největším bonusem je, že vykonává sociální práce přímo v oboru, který studuje. Začíná se orientovat v problematice, což následně uplatní při vypracování materiálů ke studiu a v praxi.

Jak se stát dobrovolníkem ve Farní charitě Česká Lípa

Nejprve jsem prošla vstupním pohovorem, proč a za jakým účelem jsem se rozhodla stát dobrovolníkem (očekávání ze strany dobrovolníka a jeho potřeb a nabídka ze strany FCH CL). Sdělila jsem koordinátorce svá očekávání a vznesla dotazy, které mě zajímaly. Poté jsem byla seznámena se všemi projekty a cílovými skupinami Farní charity Česká Lípa, ve kterých mohu působit jako dobrovolník, byla jsem seznámena s prostředím zaměstnanců a celé organizace.

Po rozhodnutí stát se dlouhodobým dobrovolníkem jsem uzavřela smlouvu o výkonu dobrovolnické činnosti s pojištěním o odpovědnosti za škodu a předložila výpis z rejstříku trestů z důvodu práce s dětmi. Musela jsem být proškolená v rámci BOZP, poznala jsem celý proces přijetí a stala se definitivně dobrovolníkem.

Přišla chvíle, kdy jsem se měla rozhodnout a vybrat si projekt, kde budu nápomocna a užitečná. Dostala jsem na výběr pracovat v Azylovém domě pro matky s dětmi, v Centru pro pěstounské rodiny a Klubu Koule Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Už v rámci studia jsem se zabývala problematikou romské mládeže, tak mé rozhodnutí bylo jasné. Zvolila jsem Klub Koule NZDM, který byl mé nátuře nejbližší.

Vzdělávání dobrovolníků ve Farní charitě Česká Lípa

Nastal čas pro vzdělávání a workshopy pořádané Dobrovolnickým centrem, těšila jsem se velmi, šlo o vzdělávání, a to mě vždy zajímalo. Přihlásila jsem se na Letní

školu (nejen) pro dobrovolníky Farní charity Česká Lípa, konala se před nástupem do projektu NZDM, vedla ji přímo koordinátorka Dobrovolnického centra. Náplní workshopu byly prezentační a emoční dovednosti, komunikace s problémovými osobami v zátěžových situacích, neverbální komunikace, supervizní a relaxační techniky. Velkým přínosem celé této akce Dobrovolnického centra bylo bezesporu podchycení a školení lidí, kteří měli o dobrovolnictví zájem v rámci Farní charity Česká Lípa a také chuť zadarmo vykonávat dobrovolnickou činnost ve prospěch druhých. Účastníci workshopu měli příležitost se vzájemně poznat, předat si zkušenosti a kontakty. Po té následovala další užitečná školení: problematika sociálně slabých rodin s dětmi, kde jsem nasbírala zkušenosti v rámci peněžní podpory, jednání s úřady, příspěvek na péči, příspěvek hmotné nouze. Doporučeními z kurzu se řídím stále: nevzdávat se a vždy žádat o potřebné dávky a v případě neúspěchů podávat odvolání a naučit klienta samostatnosti a orientaci v problematice. Dále školení Konflikt? - výzva k jednání na téma chování klienta ve stresových situacích, nepřiznání kritiky, umění říci ne a další postupy v jednání s klienty. Emoční dovednosti v pomáhajících profesích, kde jsem načerpala informace, jak pracovat s emočními postupy klienta a jak se s nimi vyrovnat. Vzdělávání bylo jedním z dalších bonusů dobrovolnictví, které mi bylo umožněno zcela zdarma. Zkušenost z těchto kurzů byla jednoznačná: pomáhat ostatním lidem je smysluplná činnost. Dá se dokonce vnímat jako poslání.

Dobrovolník v sociální službě Farní charity Česká Lípa

Do nízkoprahového zařízení Klub Koule jsem začala docházet každý čtvrtek odpoledne k mladším klientům ve věku 6 až 14 let. V rámci návštěv jsem se postupně seznamovala s romskou klientelou a jejich problémy rodinnými, vztahovými, vrstevnickými, studijními a dalšími důležitými faktory z jejich života a prostředí. Čas v organizaci jsem netrávila jenom ve zmíněném projektu, ale účastnila se i dalších krátkodobých dobrovolnických akcí např. Uklidíme Česko, Národní potravinová sbírka, Českolipská neckyáda, Masopustní veselí, Dětský den, Tříkrálová sbírka. Na těchto akcích jsem poznala další dobrovolnické nadšence a poznala zaměstnance Farní charity Česká Lípa, kteří byli také ochotni ve svém volném čase pomáhat a přijali mě mezi sebe jako rovnocenného partnera. Spjovalo nás společné poslání a snaha pomáhat druhým.

Z dobrovolníka zaměstnancem Farní charity Česká Lípa

Po čase jsem si uvědomila, že práce s dětmi mě naplňuje a organizace mi nabízí to, co jsem ve svém životě hledala. Začala jsem přemýšlet, proč se nestát zaměstnancem projektu NZDM a uplatnit již získané zkušenosti a dovednosti v rámci dobrovolnictví v pracovním poměru. Nabídka práce přišla od vedoucí NZDM. Nadšeně jsem ji přijala a po úspěšném dostudování školy jsem nastoupila do Klubu Koule na pozici sociálního pracovníka. Po nástupu do projektu jsem byla seznámena s chodem služby, standardy kvality, pravidly klubu, etickým kodexem přístupu ke klientům.

Poznala jsem chod celé organizace a dále jsem se v roli zaměstnance účastnila již zmíněných krátkodobých dobrovolnických akcí. Díky mému osobnímu rozhodnutí, stát se dobrovolníkem jsem našla smysl života a zaměstnání, které mě naplňuje, proto si myslím, že české dobrovolnictví je smysluplný projekt, který může pomoci nejen klientům, ale i lidem z řad dobrovolníků.

3 ORGANIZACE ZAMĚŘENÁ NA DOBROVOLNÍKY VE SPECIÁLNÍCH OBLASTECH

3.1 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A KRIZOVÉ SITUACE VČETNĚ HUMANITÁRNÍCH AKCÍ

3.1.1 Příklad dobré praxe – Mimořádné události v Charitě

Název	Charita ČR
Město	Olomouc
Osoba, která poskytla rozhovor a příklad dobré praxe	Mgr. Martin Zamazal - vedoucí humanitárního oddělení
Kontakt	http://acho.charita.cz , martin.zamazal@acho.charita.cz

PŘIPRAVENOST NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Charita patří v České republice k největším nestátním neziskovým organizacím (NNO), která vedle sociálních a zdravotních služeb, humanitární pomoci a rozvojové spolupráci poskytuje pomoc lidem při mimořádných událostech, např. povodních. Působí na celém území ČR, a to skrze svoji strukturu arcidiocézských a místních (městských, farních, oblastních, dobrovolných) Charit.

Při mimořádných událostech je velkou výhodou Charity její síť středisek, zařízení a služeb včetně charitních zaměstnanců a spolupracovníků. Díky ní může místní Charita rychle reagovat a účinně pomoci nejen zasaženým lidem, ale na vyžádání poskytnout pomoc také jiné Charitě, na jejímž území k mimořádné události došlo. Dochází tak k vytváření systému charitní pomoci při mimořádných událostech, na jehož počátku byla zkušenost s povodněmi v roce 1997.

Po povodních v roce 2009 dochází v Charitě k postupnému vytváření systémového přístupu tak, aby kterákoliv Charita byla schopna zareagovat na mimořádnou událost, ať už samostatně podle svých možností nebo v koordinaci s ostatními Charitami v České republice. To předpokládá především přípravu v době, kdy ještě žádná mimořádná událost nehrozí: ujasnit si, zda chci v případě takové události pomoci, jaké zdroje mám k dispozici, co mohu nabídnout, s kým

svoji činnost koordinovat a koho informovat, jak charitní pomoc prezentovat a dále se zlepšovat.

Začíná se rodit charitní systém včasné reakce (SVR), který stanoví základní parametry zapojení se do řešení následků mimořádné události a zároveň klade důraz na rozmanitosti a možnosti jednotlivých složek tohoto systému, tj. Charit. Nedílnou součástí systému je i nastavení spolupráce a koordinace uvnitř i vně charitní struktury.

Rozhodnutím ředitele Charity České republiky bylo v září 2011 ustaveno **Kolegium pro mimořádné události**, odborný poradní orgán ředitele Charity ČR, jehož úkolem je výměna zkušeností, informací, odborných poznatků, a zejména práce na jednotných principech, postupech a pravidlech a jejich rozvoji při poskytování charitní pomoci občanům při mimořádných událostech v České republice.

Při povodních v roce 2013 se tento přístup k mimořádným událostem osvědčil v praxi a díky projektu partnerské německé Charity bylo v letech 2014 – 2015 podpořeno systémové budování kapacit 8 arcidiecézních Charit a národní Charity ČR, a to v těchto oblastech:

- vyhodnocení charitní odpovědi na povodně 2013 a aktualizace procesů, postupů a systému řízení
- vzdělávání / školení pracovníků Charit zapojených do charitní reakce na mimořádné události
- sdílení zkušeností a znalostí získaných během povodní 2013 mezi zaměstnanci Charity a partnerskými zahraničními Charitami

Projekt přispěl k jasné definici charitního **systému včasné reakce (SVR)** při mimořádných událostech a jeho implementaci do charitní struktury na úrovni národní, diecézní (krajské) a místní.

SVR umožňuje zapojeným Charitám využívat plně charitní strukturu, zdroje, informační a administrativní nástroje. Systém umožňuje lepší spolupráci se složkami IZS, představiteli obcí, krajů a ministerstev. Jednotlivé prvky systému usnadňují Charitám koordinaci a spolupráci při řešení následků mimořádných

událostí a zároveň umožňují evidenci a vykazování charitní pomoci vůči veřejnosti i orgánům státní správy a samosprávy. Při přípravě na mimořádnou událost umožňuje SVR Charitám připravovat a vzdělávat jejich pracovníky a spolupracovníky, a to v následujících oblastech:

- řízení a koordinace (pro střední a vyšší management)
- terénní sociální práce a psychologické první pomoci (pro pracovníky v terénu)
- **práce s dobrovolníky (pro pracovníky s dobrovolníky)**

Integrovaný záchranný systém (IZS) a Charita

V rámci IZS se Charita řadí k ostatním složkám IZS na základě Dohody o spolupráci mezi Generálním ředitelstvím hasičského záchranného sboru ČR (GŘ HZS ČR) a Ekumenickou radou církví ČR (ERC ČR) a Českou biskupskou konferencí (ČBK). Další smluvní vztahy jsou uzavřeny mezi arcidiecézními a diecézními Charitami a HZS krajů, a to buď ve formě Dohod o poskytování plánované pomoci na vyžádání nebo Dohod o poskytování osobní nebo věcné pomoci na vyžádání.

Aktuálně mají uzavřené Dohody tyto arcidiecézní a diecézní Charity:

Diecézní charita Brno, Arcidiecézní charita Olomouc, Diecézní charita Plzeň, Diecézní charita České Budějovice, Arcidiecézní charita Praha.

V rámci organizační, koordinační a komunikační platformy NNO, tzv. panelu, působí v Ústeckém kraji Oblastní charita Ústí nad Labem, v Jihočeském kraji Diecézní charita České Budějovice. Diecézní charita ostravsko-opavská je členem pracovní skupiny při HZS Moravskoslezského kraje.

Na místní úrovni hrají důležitou roli místní Charity (farní, městské, oblastní), jejichž vztahy a spolupráce s místními úřady a institucemi při poskytování charitních služeb jsou základem rychlé a konkrétní pomoci také při mimořádných událostech zasaženým lidem. Na místní Charitu se s žádostí o pomoc obracejí především představitelé obce, příslušníci HZS nebo ostatní neziskové organizace.

Charita spolupracuje a pomáhá i při odstraňování následků povodní v zahraničí, a to především v oblasti materiální a finanční pomoci a v oblasti připravenosti na mimořádné události (např. povodně na Slovensku v roce 2008, na Ukrajině v roce 2010, v Bosně a Hercegovině a v Srbsku v roce 2014, budování kapacit dobrovolníků při katastrofách pro asijské Charity v Thajsku v roce 2017).

Dobrovolnická pomoc v Charitě Olomouc

I v naší organizaci vítáme pomoc ochotných dobrovolníků, kteří rozšiřují profesionální péči zaměstnanců o další hodnoty, mezi které může patřit čas naplněný pouhou lidskou blízkostí s osamělými, pochopení, "prosté" bytí s druhým. Dobrovolníci se do naší činnosti zapojují denně a to bez nároku na odměnu. Pomáhají v jednotlivých sociálních službách Charity Olomouc, zapojují se do organizace kulturních nebo sportovních událostí, angažují se ve sbírkách, pomáhají i ze svých domovů prostřednictvím počítače. Vnímáme je jako platné členy našeho týmu.

Dobrovolníci Charity Olomouc poskytují pomoc osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, pomoc při přírodních nebo humanitárních katastrofách, při pořádání sbírkových i kulturních akcí. Dobrovolnictví je nezištná a cílevědomá pomoc poskytovaná dobrovolníkem bez nároku na odměnu.

Dobrovolníkům nabízíme získání a rozvoj nových dovedností (empatie, naslouchání), smysluplné vyplnění volného času; získání nových zkušeností, proškolení, možnost účasti na supervizní skupině; možnost dalšího vzdělávání, pojištění při výkonu dobrovolnické služby, vystavení osvědčení o dobrovolnické činnosti a praktické poznání neziskového sektoru. Od dobrovolníků žádáme samostatnost, kreativitu, dochvilnost, pravidelnost a trestní bezúhonnost.

BUDOVÁNÍ PARTNERSTVÍ

Charita Šternberk

Charita Šternberk se připojila do charitního SVR v roce 2012. Jako koordinátor byl pro všechny tři střediska Charity Šternberk (Šternberk, Uničov, Litovel) určen

pracovník ve středisku Uničov. Prvotní seznámení s fungováním a principem mimořádných událostí (MU) v rámci Charity ČR se uskutečnilo na Arcidiecézní charitě Olomouc, kde při setkání dostali koordinátoři Charit Olomoucké arcidiecéze (Olomoucký, Zlínský, částečně Jihomoravský a Pardubický kraj) základní informace jak o struktuře a postupu při budování vlastní charitní sítě pro MU, tak i o návaznosti na další složky – IZS, obce, firmy a instituce.

V první fázi bylo nutné vytvořit strukturu a určit kompetence mezi zaměstnanci jednotlivých středisek. Byl pořízen základní materiál pro případ MU – pracovní nářadí a oblečení, deky, desinfekce atd. Pro popis mimořádné situace byl sdílen formulář sociálního šetření, který je jednotný a dostupný pro všechna střediska a vytvořen leták MU obsahující základní informace o Charitě při MU. Sociální pracovníci, ochotní zapojit se v případě potřeby do řešení MU, prošli školením Psychologické první pomoci při MU. Část pracovníků absolvovala také kurz Krizové intervence.

V další fázi byli osloveni starostové měst a obcí v působnosti Charity Šternberk. Byli seznámeni s nabídkou pomoci při MU a s fungováním charitních služeb. Současně jim byla nabídnuta možnost pomoci a spolupráce při řešení MU. Odezva ze strany obcí, resp. starostů byla většinou pozitivní.

První větší spolupráce nastala po silné bouři v srpnu 2014 ve Šternberku na ulici Smetanova a Okrajová. Při větrném tornádu došlo k utržení střechy a promáčení budov rodinných domů. Charita Šternberk se na pomoci podílela zapůjčením 5 ks vysoušečů a poskytnutím přímé finanční pomoci ve výši 13.000 Kč zasaženým obyvatelům.

Dalším příkladem rozsáhlé spolupráce mezi Charitou a obcí byl požár rodinného domu v Troubelicích 19. 1. 2016. Požár zasáhl půdní prostory a při následném hašení byly promáčeny všechny místnosti v přízemí domu. Obec zajistila obyvatelům domu nouzové ubytování. Hned následující den byl starostou obce kontaktován koordinátor MU Charity Šternberk. V první fázi byly zajištěny základní potřeby zasažených osob (oblečení, potraviny). Dále bylo provedeno sociální šetření, na jehož základě byl stanoven další postup. Po konzultaci se starostou obce byly zapůjčeny vysoušeče, z humanitárního skladu byl poskytnut potřebný

nábytek a další vybavení bytu. Z prostředků Přímé pomoci byly uvolněny finanční prostředky na výmalbu domu. Obyvatelům domu byla poskytnuta pomoc s výplatou pojistného a dále zapůjčeny kompenzační pomůcky pro nejstaršího člena domácnosti. Pomoc Charity při této mimořádné události velmi ocenili nejen obyvatelé postiženého domu, ale i starosta obce Troubelice. Díky včasné a účinné pomoci se obyvatelé domu mohli v několika následujících týdnech vrátit opět do svého domova.

Posledním větším případem byl požár bytu v nejvyšším patře panelového domu na ulici Uničovské ve Šternberku 24. 4. 2017. V tomto případě zafungovala spolupráce s městem Šternberk. Byla společně vyhlášena materiální a finanční sbírka pro matku s malými dětmi.

V roce 2016 bylo založeno VOBIS centrum PRO VÁS Charity Šternberk, středisko Uničov. Centrum zajišťuje humanitární, materiální a sociální pomoc a nachází se v pronajatých prostorách města Uničova. Součástí centra je i pomoc při mimořádných událostech v Uničově i jeho okolí. V městech Šternberk, Litovel a Uničov byla Charita zařazena do Krizového plánu obcí jako spolupracující organizace.

Oblastní charita Uherský Brod

V Oblastní charitě Uherský Brod je tým pro mimořádné události složen **z charitních pracovníků a dobrovolníků evidovaných pod akreditovaným programem**. Akreditaci máme jak na obvyklou dobrovolnickou činnost v rámci sociálních služeb, tak pro mimořádné události. Pracovníci Charity nemají ve svých pracovních smlouvách uvedeny činnosti vztahující se k mimořádným událostem, ale tuto činnost vykonávají **nad rámec svých pracovních povinností, a to zcela dobrovolně**. Na mimořádné události se připravují na akreditovaných školeních (Psychologická první pomoc-PPP, Terénní sociální práce-TSP) a jedenkrát ročně se celý tým včetně ředitele schází na neformální schůzce, na které koordinátorka pro mimořádné události zjišťuje zájem o účast v týmu pro MU, reaguje na změny v personálním obsazení (např. vedoucí sekce sociálního šetření odchází z Charity, je proto nutné jmenovat nového vedoucího z týmu pro MU), aktualizuje skladové zásoby (vybavení týmu pro MU, úklidové a čisticí prostředky, nářadí atd.).

Jednou ročně oslovuje koordinátorka prostřednictvím vedoucích sociálních služeb nové zaměstnance Charity o zájem být v evidenci pracovníků, kteří v případě MU budou chtít pomáhat a v jaké oblasti (sociální šetření, PPP, fyzická pomoc). V případě nových zájemců uspořádá informativní schůzku s těmito zájemci, na schůzce jim předá základní informace o fungování týmu pro MU, BOZP, zodpovědnosti, pravidlech, povinnostech. Toto informativní školení je organizováno také pro nově registrované dobrovolníky.

Při výjezdu na mimořádnou událost se výjezdní tým skládá **z jednoho nebo více charitních pracovníků a jednoho nebo více dobrovolníků**. Vedoucí osobou výjezdního týmu je vždy charitní pracovník.

Po jmenování koordinátorky ředitelem Charity a oslovení prvních zájemců z řad charitních pracovníků si tým stanovil oblasti, ve kterých může a chce v případě MU pomáhat (má k tomu prostředky, kompetence atd.). Byla sestavena nabídka charitní pomoci prezentovaná při setkání starostů ORP a jejich zástupců. S touto nabídku koordinátorka osobně postupně navštívila všechny starosty ORP, HZS v Uherském Brodě a HZS Zlínského kraje. Na HZS Zlínského kraje byla předána nabídka za všechny Charity v kraji. Na základě této nabídky byla v roce podepsána Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi ACHO a HZS Zlínského kraje, která specifikuje síly a prostředky Charit Zlínského kraje, smluvní závazky a náhrady v případě povolání Charity ze strany HZS. Dohoda je každoročně aktualizována. Na základě této Dohody o plánované pomoci na vyžádání využily složky IZS pomoc Charity při odstraňování následků výbuchu muničního skladu ve Vrběticích (pomoc s evakuací, zajištění ubytování evakuovaným osobám, zajištění stravy složkám IZS). Co se týká zajištění stravy, pomoc byla poskytnuta do 8 hodin od vyžádání a byla poskytována bezmála 1 rok, při běžném provozu sociálních služeb ji zajišťovali zejména pracovníci Charit Uherský Brod a Slavičín.

Zejména díky osobní návštěvě koordinátorky u starostů obcí, předání informací o možnostech pomoci (a také téměř roční pomoci lidem ve dvou zaplavených obcích po bleskových povodních v roce 2013) se již několikrát starostové obraceli na Charitu bezprostředně po nějaké mimořádné události – požáry obydlí, střelba

v restauraci Družba v Uherském Brodě. Ve většině případů starostové žádali konkrétní formu pomoci (krizovou intervenci, PPP, sociální pomoc, materiální pomoc), na základě nabídky, se kterou byli seznámeni při prvotních schůzkách. Stejně tak se s konkrétními požadavky na Charitu obraceli složky IZS (Policie ČR potřebuje hygienické potřeby a oblečení migrantům, HZS pro změnu stravy zasahujícím hasičům nebo obyvatelům, pomoc při evakuaci, zajištění náhradního oblečení obyvatelům).

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Charita ČR není na rozdíl základních složek IZS financována ze státního rozpočtu a je tak při přípravě na mimořádnou událost a při jejím řešení odkázána na jiné zdroje financování své činnosti při MU, v drtivé většině na štědrost dárců, ať finanční nebo materiální. Při systémovém uchopení mimořádných událostí a implementaci koordinačních mechanismů a zajištění spolupráce mezi v dané oblasti působícími subjekty je v rámci akceschopnosti a efektivity zajištění financování nezbytné. To se týká také využívání dobrovolníků, kteří jsou sice ochotni pomáhat bezplatně, samotná příprava na dobrovolníky, jejich podpora a řízení však sebou nesou významné finanční náklady.

Je třeba zmínit, že finanční podpora samotného dobrovolnictví při mimořádných událostech, resp. podpora fáze připravenosti, může být z hlediska efektivnosti problematická (vynaložené náklady x počet MU za účasti dobrovolníků za rok).

V Olomouci 5. února 2018, Mgr. Martin Zamazal, národní koordinátor pro mimořádné události, Charita Česká republika.

3.1.2 Příklad dobré praxe – ADRA a povodně

Název	ADRA
Město	Zlín
Osoba, která poskytla rozhovor a příklad dobré praxe	Mgr. Josef Koláček - hlavní koordinátor KIP týmů
Kontakt	josef.kolacek@adra.cz

Humanitární organizace ADRA – oddělení humanitární pomoci

V České republice se ADRA zaměřuje na tři základní témata:

1. dobrovolnictví
2. rozvojové vzdělávání
3. pomoc při mimořádných událostech

V oblasti dobrovolnictví ADRA provozuje **13 dobrovolnických center**, která se zaměřují především na pomoc seniorům, dětem a zdravotně postiženým.

Další součástí dobrovolnictví je činnost Komunitních intervenčních psychosociálních (KIP) týmů. Jejich cílem je **na komunitní úrovni poskytovat psychosociální pomoc lidem zasaženým mimořádnou událostí** (nehody, povodně atd.) Jeho členy jsou dobrovolníci různých profesí a zaměření (lidé s empatií, sociální pracovníci, duchovní, psychologové atd.). KIP týmy vznikly na základě zkušeností z terénní práce po neštěstích (ve spolupráci s GŘ HZS ČR), kdy se ukázala zvýšená poptávka po lidech – dobrovolnících – schopných a ochotných reagovat na potřeby zasažených.

Dobrovolnická centra ADRA zprostředkovávají práci pro cca 1500 dlouhodobých dobrovolníků po celé ČR. V roce 2013 to bylo 1470 dobrovolníků, kteří odpracovali více než 50 000 dobrovolnických hodin. Ekonomická hodnota této práce byla téměř 5,5 milionu Kč (Dostál a Vyskočil, 2013, str. 8).

Významné je také dobrovolnictví při povodních, kdy jen při těch v roce 2010, ADRA organizovala činnost 1600 dobrovolníků, kteří odpracovali více než 38 000 dobrovolnických hodin. Ekonomická hodnota jejich práce byla přitom více než 3 miliony korun (Dostál, 2014).

Činnost ADRA o. p. s. ke vztahu k povodním

Z hlediska činnosti ADRA představuje zvládání mimořádných událostí, vedle dobrovolnictví, sociálního podnikání a vzdělávání, jednu z hlavních oblastí. Je přitom zřejmé, že jednotlivé oblasti se často prolínají, např. právě dobrovolnictví a mimořádné události. ADRA se aktivně zapojuje do pomoci při mimořádných událostech v České republice od roku 1997, kdy zasáhly velkou část Moravy rozsáhlé povodně.

Od té doby se ADRA zapojila při povodních v ČR v roce 2002, 2006, 2009, 2010 a 2013. Při povodních v červnu 2013 se ADRA o. p. s. zapojila následujícím způsobem (ADRA - Povodně 2013):

- 250 000 Kč uvolněných z pohotovostního fondu
- 2,5 mil. Kč materiální pomoci rozdělené v cca 40 obcích
- 12,9 mil. Kč vybraných na pomoc lidem zasažených povodní
- 250 vyslaných dobrovolníků
- 350 zapůjčených vysoušečů
- min. 500 rodin bylo finančně podpořeno

Procesně pomoc probíhala tak, že ADRA vzápětí po vypuknutí povodní aktivovala svůj povodňový tým a vyslala koordinátory do zasažených oblastí. Ihned uvolnila 250 000 Kč z pohotovostního fondu a bylo přistoupeno k distribuci materiální pomoci zasaženým. ADRA se při snižování následků povodní nezapojuje pouze výhradně v ČR. Vzhledem ke geografické poloze ČR a mezinárodní síti ADRA International, ADRA v minulosti posílala humanitární pomoc na Ukrajinu, do Maďarska při povodních v roce 2010 a 2013 a na Balkán 2014 (Srbsko, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko). Dále také půjčovala vysoušeče jak do Maďarska, tak také na Slovensko při tamních povodních v roce 2010. Vysoušeče putovaly také do Polska na pomoc při povodních v roce 2010. Podobně také v roce 2010 ADRA pomáhala prostřednictvím ADRA International při povodních v Pákistánu. ADRA se však v této oblasti soustředí primárně na zvládání povodní v ČR.

Role ADRA o. p. s. při zvládnání následků povodní

ADRA vidí v oblasti zvládnání povodní svoji roli zejména v roli partnera, který chce spojovat více nabídek pomoci tak, aby docházelo k efektivnímu využívání zdrojů. V průběhu povodní se ADRA snaží vycházet z potřeb zasažených obyvatel v zaplaveném území. Na základě monitoringu území a komunikace s místní samosprávou, nebo zasaženými obyvateli připravuje materiální pomoc a komunikuje s dobrovolníky převážně z řad veřejnosti. Důležitým prvkem pomoci je podpora a spojování nabídek a poptávek pomoci.

Dobrovolnictví však stále zůstává významnou aktivitou v průběhu pomoci při povodních. Toto je dáno více faktory, mj. i tím, že veřejnost má organizaci ADRA s dobrovolnictvím poměrně silně spojenou a lidé se právě na ni často obrací, pokud se chtějí zapojit jako dobrovolníci. Týká se to i situací, kdy např. nevědí, na koho se obrátit, nebo do které lokality se mají vydat. Role ADRA je v tomto i částečně poradenská.

Místní působnost pomoci ADRA při povodních je dána lokalitou, ve které povodně probíhají. ADRA není limitována územní působností svých dobrovolnických center, případně umístěním humanitárních skladů. V lokalitách, kde ADRA nemá humanitární sklady, zřizují se sklady dodatečně podle potřeby, nejčastěji ve spolupráci s místní samosprávou. Tyto skutečnosti zvyšují schopnost reagovat podle potřeby právě v nejvíce zasažených oblastech.

Spolupráce s ostatními subjekty

ADRA spolupracuje v oblasti pomoci při mimořádných událostech s celou řadou subjektů. Jedná se o veřejnou správu, složky IZS, soukromé firmy a ostatní NNO. Obecně se spolupráce odehrává ve více rovinách, například v koordinačních platformách typu Panel NNO, na odborných konferencích a v pracovních skupinách (např. v pracovní skupině při Ministerstvu vnitra ČR - Dobrovolnictví při mimořádných událostech a krizových stavech). Nejdůležitější je ale spolupráce v terénu a to hlavně v době probíhající mimořádné události.

Spolupráce se odehrává jak v čase povodně, tak v období mezi jednotlivými událostmi. Tehdy je však spolupráce na poněkud nižší úrovni, zejména z důvodu

omezených zdrojů NNO (jak personálních, tak také finančních). Je však důležité zmínit, že vzájemná spolupráce a setkávání právě v mezidobí mimořádných událostí nabývá na významu.

Spolupráce se státem

Na celostátní úrovni se týká hlavně ministerstev, např. Ministerstva vnitra ČR, akreditace a následně finanční podpora dobrovolnických programů ADRA v souvislosti s mimořádnými událostmi. Důležitá je také oblast sdílení informací a prohlubování vzájemné důvěry na odborných konferencích, které mají nejčastěji celostátní či krajský charakter.

Na krajské úrovni se týká zejména integrace do krizových plánů krajů, případně účasti na zasedání krajských krizových štábů. V současné době dochází k rozvoji koordinační platformy Panel NNO, kde spolu zasedají zástupci NNO a jiných zainteresovaných spolupracujících subjektů, např. zástupců krajského úřadu a HZS kraje (např. Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj). Další rovinou je také finanční podpora tohoto typu činností NNO ze strany kraje (např. Jihočeský kraj).

V čase mimořádné události probíhá komunikace se starosty jednotlivých zasažených obcí, případně jinými odpovědnými pracovníky obecního úřadu, v oblasti potřeb a nabízené pomoci. Existují ale také některé zvláštní případy, jako je spolupráce se společností ČEZ, která se sice řadí mezi firmy, nicméně většinový podíl zde vlastní stát.

Spolupráce s NNO

ADRA je jednou z řady NNO, které se do pomoci zasaženým povodněmi zapojují. Vzhledem k potřebám v zasaženém území, a také aby nedocházelo k „obtěžování“ pomocí na základě opakovaných návštěv jednotlivých organizací, je snaha od počátku koordinovat spolupráci, případně rozdělit si území tak, aby nedocházelo k překrývání pomoci.

Tato spolupráce probíhá formou osobních kontaktů, zasedání na Panelech NNO a jiných koordinačních setkáních. Za zmínku stojí skutečnost, že tato spolupráce je mezi pomáhajícími vnímána jako důležitá a obecně vzrůstá vzájemná důvěra

a ochota spolupracovat. Významná je také spolupráce s ostatními NNO ohledně vytvoření jednotné metodiky rozdělování finanční pomoci zasaženým obyvatelům.

Spolupráce se také týká různých projektů, jako je již zmiňovaná **Krizová mapa Česka**, nebo aplikace **Koordinátor pro mobilní telefony s operačním systémem Android**, která slouží ke koordinování dobrovolníků. Na této aplikaci ADRA spolupracuje s organizacemi Člověk v tísni a Český červený kříž.

Spolupráce s obchodním sektorem

Spolupráce s korporátní sférou je pro činnost ADRA významnou součástí její pomoci při mimořádných událostech. ADRA se snaží svým posláním být zprostředkovatelem nabízené pomoci a její role je v tomto procesu podpůrná. Spolupráce s byznys sektorem má dvě roviny:

1. První se odehrává při právě probíhající povodni. Tehdy jsou firmy více otevřeny nabídce pomoci a podpory, a to jak materiální podpory činnosti ADRA, tak přímé pomoci občanům.
2. Druhou rovinou je mezidobí mezi povodněmi. Zde může být ochota ke spolupráci poněkud slabší, nicméně čím dál častěji se objevuje ochota firem systematicky spolupracovat. Příkladem je spolupráce se společností ČEZ, a. s., se kterou ADRA spolupracuje na přípravě dobrovolníků.

Dobrovolníci organizace ADRA při povodních převážně:

- provádějí uklízení práce
- pomáhají při distribuci humanitární pomoci
- pomáhají s monitoringem potřeb
- pomáhají s psychickou podporou zasažených
- působí jako koordinátoři dobrovolníků

ADRA se v průběhu pomoci při mimořádné události snaží dobrovolníkům nabídnout alespoň jednoduché zázemí k přespání a základní stravu. V každé lokalitě, kde ADRA působí, má svého koordinátora, který dobrovolníky zaškolí, rozmístí na práci a po jejím ukončení se ujistí, jaké jsou další potřeby. Základní prioritou je pomoc s odklizením následků v zaplavených domácnostech. V mnoha případech zůstávají dobrovolníci na místě i delší čas. Jedná se především

o případy, kdy je potřeba pomoci například s oklepáváním navlhých omítek v domácnostech, kde bydlí starší lidé.

Příklady dobré praxe:

V roce 2010 při povodních v okolí Bohumína společnost ČEZ nabídla pomoc asi třiceti svých zaměstnanců, kteří se na místo pomoci dostavili autobusem, vybavení a připravení provádět monitoring zasažené oblasti. Většina pracovníků prováděla terénní činnost a zbývajících průběžně přepisovali získané informace do databáze. V relativně krátkém časovém úseku jsme tak mohli získat informace z velké plochy zasažené mimořádnou událostí. Podobně nám pak zaměstnanci této společnosti pomáhali i při srpnových povodních 2010 v okolí Hrádku nad Nisou. Jedná se o významnou pomoc a spolupráci z hlediska rychlé reakce na potřeby zasažených obyvatel. Významnou pomocí je také dobrovolnická činnost jednotlivců, lidí, kteří tuto práci vykonávají v rámci své dovolené, nebo pozastaví svoji „podnikatelskou“ činnost a vedle manuální pomoci také přiváží materiální a finanční pomoc přímo konkrétním rodinám, nebo komunitám.

Hezkým příkladem je také pomoc majitele stavební firmy, který přijel v roce 2010 pomáhat na Liberecko. Přijel obytným vozem a přivezl také malý nakladač, kterým vyvážel bahno a kamení ze zaplavených dvorků a domů. Byl naprosto soběstačný a odvedl velký kus práce. Při odjezdu ještě nabídl finanční pomoc několika zasaženým rodinám.

Zlín 14. 2. 2018, Mgr. Josef Koláček - Koordinátor humanitární a psychosociální pomoci.

3.1.3 Český červený kříž – popis organizace

Název	Český červený kříž
Město	Praha
Osoba, která poskytl rozhovor	Mgr. Miroslava Jirůtková – vedoucí Programového oddělení MUDr. Jaroslav Horných – Programové oddělení
Kontakt	jirutkova.miroslava@cervenykriz.eu , hornych.jaroslav@cervenykriz.eu

Český červený kříž (ČČK) je české občanské sdružení, národní společnost mezinárodního hnutí Červený kříž ve smyslu Ženevských úmluv. Zvláštní práva mu přiznává zákon č. 126/1992 Sb. (o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži). Prezidentem ČČK je doc. RNDr. Marek Jukl, Ph.D. ČČK se dělí do 73 oblastních spolků, které sídlí většinou v okresních městech. Ty se dále dělí do místních skupin. V každém kraji je jeden z oblastních spolků určen za tzv. pověřený oblastní spolek pro daný kraj. Společnost Český červený kříž (ČČK) se sídlem v Praze, IČO 00426547, je humanitární společností působící na celém území České republiky; existuje ze zákona. Je státem uznanou národní společností Červeného kříže ve smyslu mezinárodního práva; z hlediska vnitrostátního práva je spolkem. ČČK je součástí Mezinárodního Červeného kříže a řídí se Základními principy ČK&ČP. K 31. 12. 2016 měl ČČK celkem 17.196 **členů a dobrovolníků sdružených** v 517 Místních skupinách ČČK 69 Oblastních spolků ČČK; počet zaměstnanců ČČK činil 640. Výnosy všech subjektů ČČK v r. 2016 činily 340,0 a náklady 341,1 milionů Kč.

Český červený kříž navazuje na své předchůdce, na Vlastenecký pomocný spolek pro Království České, který byl založen 5. září 1868 jako 13. národní společnost Červeného kříže na světě, a na Československý červený kříž, který byl založen 6. února 1919.

Dne 5. června 1993 v souvislosti s rozpadem Československa vzniká na české straně nástupnická organizace Český červený kříž; mládež se stala zvláštní složkou, její činnost je zaměřena především na oblast sociální, zdravotně preventivní a humanitární, členy jsou děti a mládež ve věku 6–25 let. Brzy poté, 26. srpna 1993 byl ČČK oficiálně uznán Mezinárodním výborem Červeného kříže

a 25. října 1993 byl přijat za člena Mezinárodní federace Červeného kříže a Červeného půlměsíce.

Činnosti Českého červeného kříže:

1. **první pomoc** – jednak jako osvětová a školicí činnost, jednak jako poskytování první pomoci na akcích
2. **psychosociální pomoc**
3. **dárcovství krve** – koordinace dárcovství krve a oceňování bezpříspěvkových dárců krve
4. **humanitární jednotky** – speciálně vycvičené a vybavené jednotky dobrovolníků pro poskytování první pomoci v případě katastrof a mimořádných událostí
5. **sociální činnost**
6. **humanitární právo** – šíření znalosti o Ženevských konvencích
7. **pátrací služba** – pátrání po pohřešovaných osobách ve válečných oblastech a při mimořádných událostech
8. **ediční činnost** – publikační a ediční činnost, převážně s tematikou první pomoci
9. **humanitární pomoc** – pomoc při katastrofách a mimořádných událostech, stejně jako pomoc v sociálních oblastech
10. **rekondiční pobyty** pro zdravotně postižené děti
11. **rekondiční pobyty** pro seniory
12. **chráněná bydlení**

Fond Humanity Českého červeného kříže

Humanitární pomoc je organizována ze sbírek, do nichž přispívají občané i organizace. Výtěžek je použit na pomoc lidem, kteří byli zasaženi přírodními katastrofami a jinými mimořádnými událostmi, ať už na území ČR či jiných států.

Český červený kříž zřídil Fond humanity ČČK zejména za účelem:

- zmírňování útrap v případě válečných stavů, katastrof a jiných mimořádných událostí, ohrožujících životy, zdraví a majetek lidí formou

okamžité humanitární pomoci a následné pomoci při likvidaci následků těchto stavů a událostí

- řešení nárazových tíživých, život nebo zdraví ohrožujících, sociálních stavů
- poskytování pomoci zdravotně oslabeným, postiženým, či jinak potřebným občanům
- realizace a rozvoje humanitárních aktivit, zřizování a provozování sociálních a zdravotnických zařízení a provádění činností a akcí přímo souvisejících s naplňováním poslání a úkolů ČČK v souladu s ust. § 5 zák. č. 126/1992 Sb. a článkem 2. hlavy I. stanov ČČK

Členem Českého červeného kříže

Každý, kdo se chce stát **členem** ČČK, musí si vytisknout přihlášku a navštívit místní skupinu ČČK, pokud v obci působí, nebo navštívit Úřad Oblastního spolku ČČK v oblasti bydliště (okrese).

Člen ČČK má právo:

- účastnit se jednání nejvyššího orgánu místní skupiny ČČK, kde je registrován, a zde hlasovat
- činit návrhy, požadovat vysvětlení, volit a být volen do všech orgánů ČČK, pokud toto právo není omezeno Stanovami nebo Jednacím řádem; do funkcí spojených s odpovědností za majetek ČČK může být volen člen starší 18 let
- požívat při činnosti v ČČK ochrany, podpory a materiálních prostředků společnosti ČČK v rámci jejich kompetencí
- být držitelem spolkové legitimace a nosit spolkový odznak v rámci příslušných mezinárodních úmluv a v souladu se zákony České republiky

Člen ČČK má povinnost:

- dodržovat Stanovy ČČK, chránit jeho vnitřní demokracii a jednotu, řídit se principy ČK a usilovat o jejich šíření
- chránit název, znak a dobré jméno ČČK

- aktivně se účastnit a podporovat činnost ČČK
- podrobovat se rozhodnutí voleného orgánu a plnit uložené úkoly a úkoly vyplývající ze zastávané funkce, pokud jsou v souladu se Stanovami ČČK
- platit členské příspěvky,
- chránit majetek ČČK

Dobrovolníkem ČČK

Kdo chce Český červený kříž nejprve poznat a spolupracovat s ním na jeho činnostech, může se přihlásit za **dobrovolníka** ČČK na Úřadě Oblastního spolku ČČK v místě bydliště (okrese); adresu, e-mail a telefonní číslo lze najít v adresáři, eventuálně je možnost kontaktovat e-mailem chcipomahat@cervenykriz.eu naše ústředí. **Dobrovolníkem ČČK je fyzická osoba**, která není členem ČČK ani k němu není v pracovním poměru, ztotožňuje se s principy, cíli, úkoly a posláním ČČK, aktivně je naplňuje, nebo přispívá k jejich naplnění prostřednictvím některé součásti ČČK na základě uzavřené dohody. ČČK hledá nové lidi, kteří mají zájem se stát dobrovolníkem ČČK a zapojit se do skupiny lidí, kteří slouží zdravotnické asistenci na různých kulturních, společenských a sportovních akcích. Tito dobrovolníci dále pomáhají při různých nenadálých událostech (povodně) kdy zajišťují monitoring postižených oblastí, chod evakuačních center a spoustu dalších činností. Zúčastňují se soutěží a cvičení, které všem pomáhají zdokonalit se v poskytování první pomoci. Tato nabídka je určena pro všechny, kteří mají chuť se aktivně zapojit do dobrovolné nevýdělečné činnosti v ČČK. Dobrovolník se po vzájemné spolupráci a dohodě může stát členem ČČK.

Příklad dobré praxe - ČČK realizoval mimořádnou humanitární pomoc do Sýrie

**Příklad dobré praxe
byl zpracován:**

Z veřejně dostupných zdrojů

Ve dnech 5. a 6. června 2016 byla v Damašku předána materiální humanitární pomoc, jejímž realizátorem byl Český červený kříž. Objem pomoci byl 5,7 tuny a uskutečnila se díky finanční podpoře MZV ČR. Přepravena byla letecky

prostřednictvím AČR. Pomoc navazuje na dlouhodobou snahu ČČK podporovat humanitární aktivity složek Červeného kříže a Červeného půlměsíce v Sýrii. Jde o první materiální pomoc ze zemí EU. Obsah zásilky je cílený a vychází z přímo v terénu zjištěných konkrétních potřeb, což je umožněno úzkou spoluprací ČČK a Syrského arabského Červeného půlměsíce (SČP). Pomoci ČČK&SČP v Sýrii se měsíčně dostane 4,5 milionům Syřanů, především vnitřně přesídleným osobám. Právě přepravená zásilka zmírňuje konkrétní lidské utrpení přímo v místě jeho vzniku.

Obsahem zásilky jsou čtyři velmi žádané plynové mobilní kuchyně (jejich výrobu zajistil ČČK ve Finsku), cca 160 invalidních vozíků, 160 chodítek a 240 berlí spolu s tisícem speciálních uhlíkových ob vazů. Uplatnění naleznou především v oblastech Zabadany, Madaya, Foaa, Kefraya, Saydeh Zenab a Tartous (tábor Banyas), konkrétně tak umožní rozšíření výdeje teplých jídel strádajícímu obyvatelstvu (nyní je vydáváno cca 600 tis. dávek teplých jídel měsíčně) a zlepšení úrovně zdravotní péče v oblastech zasažených válkou. Hodnota zásilky je 3 miliony Kč. Podle prezidenta SČP Attara jde o mimořádnou dodávku pomoci, která je dokladem, že solidarita se syrskými lidmi nevymizela. Převzetí pomoci provázela velmi emotivní atmosféra. Předání pomoci byla přítomna rovněž velvyslankyně ČR v Sýrii Eva Filipi a zástupce MZV ČR. SČP spolu s dalšími složkami Červeného kříže a Červeného půlměsíce poskytuje pomoc na 2/3 - 3/4 syrského území, bez ohledu na to, která ze stran konfliktu je právě kontroluje. Naše pomoc se tak dostane přímo k potřebným a přispěje k naplnění zásady, že utrpení je třeba mírnit přímo v místě jeho vzniku.

Jak probíhá pomoc Českého červeného kříže

Pomoc Červeného kříže musí být podle zástupkyně české pobočky humanitární organizace vždy na vyžádání dané země. „Nemůžeme svévolně vzít auta nebo letadlo,“ říká ke **konvoji směřujícímu z Ruska na východ Ukrajiny (2014)** Miroslava Jirůtková z Českého červeného kříže. Materiální pomoc je podle ní jen výjimkou.

Pravidla, která platí při vypravování humanitárních konvojů Červeného kříže

Zásada číslo jedna, pro jakoukoliv mezinárodní společnost Červeného kříže je to, že pomoc musí být vždy na vyžádání. To znamená, že nemůžeme svévolně sebrat auta nebo sehnat letadlo a doručit pomoc do země, která je postižena neštěstím, ať je to válečný konflikt, nebo přírodní katastrofa. Upřímně řečeno, humanitární konvoje a materiální humanitární pomoc jsou výjimkou, protože většinou to bývá tak, že jsou zasílány finance. Je vyhlášena veřejná sbírka a v rámci ní se shromáždí finanční prostředky na záležitost, které se to týká, a pak jsou vybrané finanční prostředky odeslány.

Příjemcem vysílané humanitární materiální pomoci musí být vždy naše partnerská národní společnost, to znamená, že vždy je příjemcem Červený kříž. Nemůžeme vypravit nějakou materiální humanitární pomoc a prostě ji tam vést nějakému neznámému člověku. Vždycky je naším partnerem pro veškerá vyjednávání partnerská národní společnost, která musí odsouhlasit, že opravdu tu pomoc přijme a že tu pomoc chce.

Ukrajinský červený kříž, stejně jako jiný Červený kříž nebo Červený půlměsíc, funguje tak, že v zemi má jednotlivé oblastní spolky. Naším partnerem, jako pro národní společnost, je samozřejmě kyjevský červený kříž a ten pak distribuuje materiální pomoc do oblastí nejvíce zasažených nepokoji, které tam probíhají.

Když je pomoc na vyžádání, řekne si také žadatel, co potřebuje

Někdy je to, řekněme, obecně známo. Když je nějaká přírodní katastrofa, tak základy toho, co je potřeba, jsou víceméně všude stejné. Ať už je to tajfun stejně jako tsunami nebo jako povodně, je už nějaký model nastavený. Pokud jde o nějaká specifika, jako třeba na Ukrajině, kde je potřeba zdravotnický materiál, tak to většinou funguje tak, že oni si opravdu řeknou, co by potřebovali. My řekneme dobře, máte toto k dispozici, pak si to vzájemně odsouhlasíme a pak je to všechno v pořádku.

Samozřejmě rozdíl je, když jde o humanitární konvoj, nebo když jde o letadlo. Materiální pomoc podléhá normálnímu režimu. Jde se na celnici, tam se konvoj zkontroluje, je vystavena jednotná celní deklarace a tak dále. Úplně klasický

postup, jen samozřejmě ta materiální humanitární pomoc nepodléhá celnímu řízení ve smyslu úhrady cla, humanitární pomoc je od cla osvobozena.

Doprovod konvoje

Musíme to rozdělovat: u letadel jsme u nakládání. U veškerých balíků se zkontroluje jejich obsah a polepují se samolepkami a samozřejmě náš kolega, který to má na starosti jako koordinátor, letí s touto humanitární pomocí do Kyjeva, tam už čekají kolegové z Ukrajinského červeného kříže. Dojde k přejímce materiální pomoci, podepíší se předávací protokoly. Vše musí být vždy zúřadováno. Na hranicích bylo nahlášeno, že jede humanitární konvoj. Ten má speciální režim, kdy je veškerý materiál povolen, a buď na konvoj na hranici někdo čeká, nebo nečeká, protože to není ve finále až tak potřeba. Je něco jiného, když jsou povodně a něco jiného, když jedete do válečného konfliktu. Díky tomu, že Červený kříž má primárně označená auta svými znaky, platí zde pravidla z hlediska mezinárodního humanitárního práva.

Na vozy Červeného kříže se neútočí

Ano, samozřejmě, jakmile je auto označeno emblémem Červeného kříže, tak by to mělo platit. Pravidla mezinárodního humanitárního práva jsou daná, ovšem bohužel víme, že v některých zemích se porušují. To jsou jiné válečné konflikty a jiné zóny než ty, do kterých bychom vypravovali humanitární konvoje.

Co si ukrajinská strana vyžádala

Víme, že tam není úplně ideální stav, pokud jde o zdravotnické zabezpečení. Vybavovali jsme tam naše kolegy, kteří ošetřovali raněné na ulici, zdravotnickým materiálem a další pomocí. Potřebují věci od zdravotnického materiálu počínaje, konče třeba speciální oblečením, ochrannými vestami a podobně. Takže je to především zdravotnický materiál, potom ochranné pomůcky jako rukavice chirurgické, ať už jednorázové, nebo operační sterilní, nesterilní. Jsou eventuálně požadavky i na věci týkající se bezpečnostních vest. My jsme ze začátku vybavili deset jednotek, u nás jsou to humanitární jednotky, u nich to jsou takzvaná zdravotnická družstva, která pomáhají v terénu ošetřovat raněné. První pomoc

byla realizována už v květnu a druhá k 24. červnu a teď, uvidíme ještě termín, poletí třetí humanitární pomoc. Opět tam povežeme speciální zdravotnický materiál, který půjde do nemocnic. Tedy věci na léčení specifických poranění v takovýchto ozbrojených konfliktech. Pak jsou to věci týkající se vybavení už konkrétních nemocnic, třeba jim chybí konkrétní přístroje a tak dále.

Kontrola, zda pomoc dorazila na místo určení

Ať to byl Balkán, nebo teď Ukrajina, tak máme zpětně požadavek, a je to jejich povinnost, dát nám monitorovací zprávu. Jsme vázáni, třeba v případě Balkánu, nejen vůči nám a vůči veřejnosti, ale také vůči spolupracujícím organizacím, protože ne vždy to byla pomoc jen Červeného kříže. V případě Balkánu to byla pomoc i krajanského spolku, ambasády nebo jednoho nadnárodního řetězce, který nám poskytl další pomoc. Takže my jsme vázáni vůči třetím osobám. Ty monitorovací zprávy jsou alfou a omegou, kromě, samozřejmě, předávacích protokolů, což je základ. Také ale ještě chceme znát jednotlivá místa, kam se pomoc posléze distribuovala. V případě Balkánu jsme humanitární pomoc vezli jen do centrálních skladů. Není možné, abychom rozváželi materiál přímo na místo určení, tak to nefunguje. Mezinárodní humanitární pomoc fungovala speciálně na Balkáně naprosto úžasně, hned byla z centrálních skladů ostatními, například armádami, rozvážena dál.

Další různé formy dobrovolnictví v ČČK

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Lenka Kocierzová
---	------------------

Formy dobrovolnictví mohou mít různé podoby, od těch oficiálních po neoficiální. Dobrovolník může být i ten, který se prostě pohybuje mezi lidmi a pomáhá třeba jen dobrou náladou a svým životním postojem.

Každý měsíc připravuje pro seniory Českého červeného kříže v Ostravě povídání o svém putování převážně po zemích českých Lenka Kocierzová, Seniorka

Ostravy roku 2017. Svůj titul obdržela nejen za propagaci Ostravy ve svých výtvarných a literárních dílech, ale i za práci se širokým spektrem lidí.

Rok 2017 začala výtvarným workshopem s dětmi z dětského domova nedaleko Havlíčkova Brodu. Na základě kreslení portrétu se učili poznávat i charaktery lidí, seznamovali se s životními cestami lektorů. Pokračovala se seniory v malé vesničce na Mělnicku, v Kadlíně. Tady pracuje s místními seniory i dětmi prostřednictvím květinových a dýňových dílen; vloni si také zdobili květinami klobouky. V Rychvaldě pobavila na plese ČČK návštěvníky přehlídkou svých klobouků a kloboukovou show, ve které bude pokračovat i letos klobouky letními.

Klobouk symbolizuje také vycházky centrem Ostravy, které uskutečňuje pod městským obvodem Moravská Ostrava a Přívoz. Těchto Vycházek pod kloboukem se zúčastňují převážně senioři, které seznamuje s minulostí i současností města a s novinkami, které oživují Ostravu.

V Domově pro seniory Sluníčko v Ostravě–Vítkovcích proběhlo za její účasti focení seniorů v kostýmech, parukách a kloboucích. Fota byla milými dárky pro jejich rodiny. Přispěla i článkem do ostravského Senior Tipu, vzpomínkami z dětství přispívá do bulletinu Za krásnou Ostravu.

V srpnu v rámci výstavy v Senátu Parlamentu ČR, která proběhla pod záštitou senátora Leopolda Sulovského, informovala senátory obrazy i texty o osudech českých žen. Na vernisáži se jich také sešlo několik z celé naší krásné zemičky. Přijely ženy z Havlíčkova Brodu, z Kadlína, z Ostravy, Karlových Varů i z Liberce.

Sérií obrazů s osudy žen, které se setkaly s onkologickou nemocí, pomáhá svým „spolubojovnicím“. Předává vlastní prožitek a lásku k životu, který bývá pro mnohé tak těžký a někdy stačí malé pohlazení nebo pár povzbudivých slov.

S dětmi pracovala paní Kociezrová na akci „Babičko, dědečku, pojďte si hrát“, na Slavnostech řeky Ostravice se svými vnoučaty (skřítkové a víla) seznamovala opět s historií našeho krásného města. Prostě je všude tam, kde potřebují pomoc a zavolají. Nasadí klobouk a s dobrou náladou a úsměvem vyrazí pohladit, popovídat a pomoci. Celý výčet svých činností a zkušeností předává seniorům Českého červeného kříže v Ostravě.

3.2 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A OCHRANA KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

3.2.1 Hnutí Brontosaurus Brno – popis organizace

Název	Hnutí Brontosaurus
Město	Brno
Osoba, která poskytl rozhovor	Dalimil Toman - programový ředitel, koordinátor dobrovolnického centra
Kontakt	dalimil.toman@seznam.cz

Hnutí Brontosaurus je česká nezisková organizace, která se zaměřuje na ochranu životního prostředí a volnočasové aktivity převážně pro děti a mladé lidi, rodiče s dětmi. Propojují dobrovolnickou práci pro přírodu a památky, smysluplnou zábavu a vzdělávání s důrazem na bezprostřední kontakt s přírodou, rozvoj osobnosti a aktivní zapojení jednotlivce. Působí v oblasti zážitkové pedagogiky, pořádá pravidelné akce a tábory (pod názvem Prázdniny s Brontosauřem) zejména pro studenty, ale i pro mladší děti či rodiče s dětmi. Zástupce hnutí se domnívá, že vnímání pojmu dobrovolnictví je v Česku stále nezakotvené, činnost lidé vnímají pozitivně, ale nespojují si ji s pojmem dobrovolnictví. Systematičtější odezva by dle jeho mínění nastala po té, co by se tomuto tématu začali věnovat politici a začalo by i veřejné oceňování dobrovolníků. Ve větší míře jsou zde zastoupeny ženy a vysokoškoláci do 30 let. Středoškoláci z aktivit zmizeli, proto se na ně snaží organizace zaměřit. Oceňování dobrovolníků je velice pestré podle druhu činnosti, kterou vykonávali, poděkování, drobné ocenění, dárky, vyhlašování ocenění na valné hromadě v 6 kategoriích, kdo měl nějaký nový projekt, nebo kdo táhne už spoustu let nějaký dlouhodobý projekt atp. Pobočné spolky mají také svá vlastní ocenění. Patří zde rovněž zveřejnění na webu nebo v magazínu, který hnutí vydává.

V roce 2016 další směr rozvoje organizace začal ukazovat nový strategický plán a také již vidí první výsledky práce na jednotlivých cílech. Například vytvořili nový web otevrisi.brontosaurus.cz s výběrem doporučovaných akcí pro ty, kteří s Brontosauřem chtějí vyrazit poprvé. Dalším příkladem může být i spuštění osvětové a fundraisingové kampaně Dárky přírodě, která má za cíl široké veřejnosti vysvětlit smysl některých z jejich aktivit na pomoc přírodě a nabídnout snadnou cestu, jak jejich činnost podpořit.

Hnutí Brontosaurus se věnuje neformálnímu vzdělávání a výchově dětí a mládeže, nabízí však také aktivity pro dospělé a rodiče s dětmi. Činnost je určena jak členům, tak nečlenům. Aktivity Hnutí Brontosaurus mají více než čtyřicetiletou tradici. Jsou otevřené všem zájemcům, jsou pravidelné, celoroční a zakládají se na principech zážitkové výchovy a dobrovolnictví. Dobrovolníci jsou jak vedoucí a organizátoři pracující s dětmi a mládeží, tak účastníci jejich akcí, kteří sází stromy, opravují studánky, kosí louky, starají se o ohrožená zvířata, pečují o kulturní dědictví i o historicky významné lokality a mnoho dalšího. Dlouhodobě takto pomáhají na 150 místech po celé České republice. Pro příznivce i členy vydávají elektronický magazín, přibývá jim fanoušků na Facebooku. Česká televize vysílala reportáž o Brontosauřích vyvěšujících ptačí budky v Brně i dokument Dobré úmysly o dobrovolnické pomoci škole v indickém Ladakhu. Brontosauří Ekostan objel 21 festivalů a navštívilo jej téměř 11 000 lidí. Za rok 2016 se jejich akcí a programů zúčastnilo 80 510 lidí. Zážitkových, dobrovolnických, vzdělávacích či veřejných akcí měli celkem 2 555 a jejich dobrovolníci pro děti, mládež, přírodu a památky odpracovali 115 108 hodin. Kvalifikovaným odhadem spočítali, že hodnota této dobrovolnické práce přesahuje 15 mil. Kč. Mají také Programy pro střední školy. Systematicky spolupracují se středními školami na výchově k dobrovolnictví a ochraně životního prostředí. Realizovali 44 programů s účastí 942 studentů. Z toho 21 programů bylo terénních zapojujících studenty do přímé dobrovolnické činnosti. Dobrovolníky jsou zde organizátoři, vedoucí oddílů, vedení článků, klubů, center i celé organizace. Linie práce dobrovolníků a členů organizace se prolíná.

Zapojení dobrovolníků:

Dobrovolnické skupiny jsou tvůrčí týmy působící v zázemí prováděných programů. Působí v nich především mladí lidé, kterým jsou aktivity daného programu blízké. Společně tak pomáhají rozvíjet a zlepšovat vybranou část brontosauřích aktivit. Schází se většinou každý druhý týden v kanceláři Hnutí Brontosaurus:

- Plánují a realizují nové projekty
- Přípravují soutěže a programy pro děti
- Hledají místa a lidi, kterým má smysl pomáhat

- Propagují akce na pomoc přírodě a památkám

Provozují:

1 / Dobrokluby: Co s načatým večerem? Tematický dobrovolnický klub. Schází se na nich jejich dobrovolníci, sympatizanti i široká veřejnost.

2 / Akční skupiny: Jsou tvůrčí týmy působící v zázemí nastavených programů v Brně, oblastmi jsou všechny aktivity hnutí - ekologická témata, historie, práce s dětmi a mládeží, práce na webu, jakákoli kreativita.

3 / Speciální akce: Poznat historii jinak, než umožňují učebnice, se snaží tým Akce památky, s cyklem Brněnská putování. Vyráží do centra i odlehlých koutů města vždy jednou za čas v sobotu.

4 / Vyráz na víkendovku: Užitečná pomoc přírodě a památkám, intenzivní zážitky a víkendový odpočinek od každodenního shonu. To jsou víkendové akce Hnutí Brontosaurus.

Financování Hnutí Brontosaurus: nadace ČSOB, a.s. – Modrá akademie, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Program Erasmus+, Hlavní město Praha, Jihomoravský kraj, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Statutární město Brno, Státní fond životního prostředí. Mají také své příznivce v podobě fyzických osob i právnických osob, kteří je pravidelně podporují. Organizace také dobře zvládla fundraising a má své dárce v podobě fyzických i právnických osob, tuto oblast plánuje cíleně posílit a zmenšit svoji závislost na státních zdrojích. Firemní fundraising není rozvinut, chybí osoba, která by se této oblasti cíleně věnovala. Organizace si vytváří každoročně strategický finanční plán, postavený na zdrojích, ze kterých budou čerpat. Cílem hnutí je získat z dobrovolníků členy k delší spolupráci.

Kancelář Hnutí Brontosaurus sídlí v Brně, je zastřešující organizací pro jednotlivé základní články (ZČ HB) působící po celé republice. Poskytují jim součinnost a spolupracují spolu. Kromě klasických základních článků existují i Brontosauři dětské oddíly (BRĎO) a Regionální centra (v současné době v Jeseníku, Praze a Podluží). Hnutí Brontosaurus je uskupení převážně mladých lidí do 26 let.

Propojují smysluplnou práci pro přírodu, památky i lidi s netradičními zážitky a zábavou.

Základní článek (ZČ) Hnutí Brontosaurus je uskupení lidí, kteří společně pořádají akce a chtějí vystupovat pod hlavičkou Hnutí Brontosaurus. Jednotlivé základní články jsou tak pestré jako lidé, kteří je tvoří. Některé články pečují o přírodu a významné lokality, jiné pomáhají na ekofarmách, opravují hrady nebo zámky. Další se věnují environmentální výchově dětí v oddílech, sjíždí řeky, jezdí na vandry nebo třeba pořádají kulturní akce.

Projekty Hnutí Brontosaurus v roce 2016

Vzdělávání

- 54 nově kvalifikovaných organizátorů a vedoucích
- 180 účastníků rozšiřujících se kurzů a odborných seminářů

Akce příroda

Akce příroda je dobrovolnický projekt, který spojuje víkendové akce Hnutí Brontosaurus na pomoc přírodě. Navazuje tak na starší Akci Brontosaurus, která se poprvé uskutečnila v roce 1974. Původně šlo o jednorázovou pomoc přírodě. Zájem veřejnosti však byl ohromný a přerostl v samotný vznik Hnutí Brontosaurus.

- zorganizovali 44 víkendových akcí s dobrovolnickou péčí o přírodu
- vydali brožury o ptačích budkách
- proběhly dva kurzy péče o stromy
- udržují už přes 400 ptačích budek

Akce se pořádají v průběhu celého školního roku, jsou určeny široké veřejnosti a spojují užitečnou práci se zážitkovým programem.

Akce památky – pomoc při ochraně kulturního dědictví

Akce památky je dobrovolnický projekt, který spojuje víkendové akce Hnutí Brontosaurus na pomoc památkám. Jde o novější projekt Hnutí Brontosaurus, který je věnován kulturnímu dědictví a péči o historicky významné lokality.

- zorganizovali 31 dobrovolnických víkendových pobytů na památkách
- historických vycházek v Brně se zúčastnilo přes 1000 návštěvníků
- zahájili novou spolupráci se zámek Plumlov

Akce se pořádají v průběhu celého školního roku, jsou určeny široké veřejnosti a spojují užitečnou práci se zážitkovým programem.

Brontosauří dětské oddíly – pomoc dětem a mládeži

Brontosauří dětské oddíly si kladou za cíl probouzet v dětech kladný vztah k přírodě. Na pravidelných oddílových schůzkách, výpravách a letních táborech, které vedou kvalifikovaní vedoucí, se mohou děti seznámit s pravidly ochrany přírody prostřednictvím zážitkového programu.

- 12 oddílů s pravidelnou činností
- rekordní účast 131 lidí na Setkání Brdů
- téměř 1000 výtvarných prací v soutěži Máme rádi přírodu

Ekofór

Ekofór je soutěž kreslených vtipů s tematikou životního prostředí, která vznikla v roce 1979 a po revoluci zanikla. Obnovena byla v roce 2004. Výstavy Ekofóru nenajdete ve výstavních síních, ale na letních festivalech, v knihovnách a školách. Cílem akce je vtipnou formou upozornit na problematiku životního prostředí a umožnit kreslířům i návštěvníkům výstav odlišný pohled na prostředí kolem nás.

Máme rádi přírodu

Máme rádi přírodu, je výtvarná, literární a fotografická soutěž s celorepublikovým dosahem, které se ročně účastní stovky dětí z mateřských, základních a i středních škol. Tato soutěž má více než dvacetiletou tradici a obsáhla tak už několik environmentálních témat týkajících se ochrany přírody. Výherní práce je možno vidět na putovních výstavách.

Ekostan

Ekostan je informační „stan“, který putuje po různých festivalech, veletrzích a dalších velkých akcích v ČR a nabízí pestrou paletu informací o environmentálních tématech. Návštěvníci akce tak mají možnost se seznámit se současnými problémy životního prostředí a s možnostmi jejich řešení. Mimoto tu často probíhají doprovodné akce (besedy, promítání filmů, soutěže, aj.). Chod Ekostanu zajišťuje tým školených dobrovolníků.

Prázdniny s Brontosauřem

Prázdniny s Brontosauřem je souhrnný název táborů Hnutí Brontosaurus, pořádaných v průběhu letních prázdnin. Akce jsou obvykle určeny pro lidi ve věku 15–26 let. Jejich zaměření je rozdílné, lze mezi nimi najít jak akce pro rodiče s dětmi, tak pracovní, zážitkové či putovní tábory.

- 53 táborů a letních akcí
- dobrovolnické i prožitkové akce, tábory pro děti a rodiče s dětmi
- potáborová setkání v přírodě v Krkonoších

Tyto akce probíhají již od roku 1987 a vedou je zkušení dobrovolní organizátoři Hnutí Brontosaurus.

Brontosauři v Himálaji

Brontosauři v Himálaji je projekt Hnutí Brontosaurus v Malém Tibetu. Ve vesnici Mulbekh pomáhají Brontosauři od roku 2006 škole Spring Dales Public School. Staví energeticky soběstačnou školní budovu, shání peníze na její provoz a podporují studenty. Každé léto ve škole vyučuje skupina českých dobrovolníků. Aktivitu Hnutí Brontosaurus v Malém Tibetu veřejně podporuje 14. dalajláma.

Mezinárodní aktivity – snaží se o propojení lidí se zájmem o životní prostředí

- získali akreditaci pro Evropskou dobrovolnou službu
- nově se vydali pomoci krajanům do chorvatského Papuku

Hnutí Brontosaurus je členem asociace ekologických neziskových organizací Zelený kruh a mezinárodního seskupení Youth and Environment Europe, organizací uznanou MŠMT pro práci s dětmi a mládeží a držitelem zvláštního ocenění Ministerstva životního prostředí. Organizace spolupracuje kromě svých základních jednotek také: Český svaz ochránců přírody, Junák, Environmentální oblast - se členy Zeleného kruhu, jsou členy Českého svazu dětí a mládeže a v regionální rovině členy Dobrovolnického centra 67 v Brně.

Pestrého množství aktivit se mohou účastnit jak členové, tak i nečlenové. Na aktivitu je možnost přihlásit se jako dobrovolník přes web jednorázově nebo dlouhodobě. Své dobrovolníky získávají dlouhodobým a cíleným vzděláváním dětí a rodičů. Působením na sociálních sítích, propagováním své činnosti při různých kulturních aktivitách. Konkrétní vymezení role jen dobrovolníka a pracovníka na nějaký pracovní úvazek není zcela jasný, tyto role se často prolínají. Velké množství malých úvazků způsobí velkou fluktuaci lidí na ústředí. Jako dlouhodobá pracovní činnost je krátký úvazek neperspektivní.

Příklad dobré praxe – Brontosaurus Program Cesta ke kořenům

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Dalimil Toman - programový ředitel, koordinátor dobrovolnického centra
---	--

Název aktivity: Program Cesta ke kořenům

Cílová skupina aktivity: Mládež, místní obyvatelstvo odlehlé oblasti Jesenicka a Rychlebských hor

Cílová skupina dobrovolníků: mládež, místní obyvatelstvo

Místo, kde aktivita probíhala: region bývalý okres Jeseník

Lokality:

- Studniční vrch (nad Jeseníkem Lázně)
- Holendry (louky mezi Písečnou, Rejvízem a Českou Vsí)
- Zaniklé osady Hřibová a Zastávka v Rychlebských horách

Krátký popis aktivity (jaký byl cíl, jakým způsobem aktivita probíhala a k čemu vedla):

Před válkou žili na Jesenicku vesměs obyvatelé německé národnosti. Po jejich odsunu tam zbyla spousta památek, které však chátraly. Situace se od roku 2002 pozvolna mění. Brontosauři nejprve opravili tři zapomenuté stavbičky: dva prameny a jeden kříž. Každý rok pak obnovili další památky a do svých plánů vtahovali veřejnost. Když nad Jeseníkem slavnostně otevírali naučnou stezku Vincenze Priessnitze, akce se zúčastnila tisícovka lidí. Do dneška obnovili desítky drobných památek. Program Cesta ke kořenům tak pokračuje dál. "Uvědomili jsme si, že největší bohatství máme kolem sebe a musíme o něj pečovat, abychom ho neztratili," připomíná zakladatel projektu Tom Hradil.

Začátek

Ještě okolo roku 2000 bylo na Jesenicku veliké množství chátrajících drobných památek - staveb pramenů, kapliček, ale například i nedostatečně udržovaných prvků kulturní krajiny - horských luk s vzácnou květenou. Tento stav byl způsoben úplnou poválečnou výměnou obyvatel. Původní slezsko-němečtí obyvatelé byli odsunuti a noví obyvatelé, mnohdy sociálně vyloučené skupiny, národnostní menšiny, či ekonomičtí přistěhovalci nepřijali tento kraj z počátku za svůj. Neznali důvody, proč kde která památka stojí, zdejší pole a remízky nevytvářeli jejich předkové. Dalo se říct, že jim zde chyběly kořeny.

V roce 2002 proběhla **první dobrovolnická prázdninová akce**, zaměřená na obnovu pramenů. Mládež z celé republiky (poměr místních a „cizích“ zde byl odhadem 1 :3) ve věku mezi 15 až 24 let pod vedením místního znalce stavebně obnovila dva prameny (Worwärts Quelle - **Pramen vpřed**, který nebyl nikdy oficiálně z němčiny přejmenován), **Finský pramen** (Lázeňská komise jej přejmenovala roku 1947 z původního finského názvu Suome lahde) a **Jeden kříž** (tzv. Sourozenecký). Tuto akci na Jesenicku nikdo nečekal. Vyvolala zájem místního tisku i určité části místní veřejnosti. Převažovaly skeptické hlasy, které říkaly: „prameny zarostou, nikdo se o ně nebude trvale starat“, „sice úctyhodný pokus mládeže a snaha něco zlepšit, ale žádný úřad to nepodpoří, tak to časem

zanikne, nemá to zkrátka smysl.“ Dobrovolnické akce však pokračovaly dál. Mladí dobrovolníci nehleděli na skepsi „zkušených starých a dospělých“ lidí.

Systematická obnova památek získala název program **Cesta ke kořenům**, jehož cílem bylo památky nejen obnovit, ale získávat k nim i vztah lidí. Každý rok o prázdninách, a mezi tím vždy i několikrát o víkendech, se na mládežnických akcích postupně opravovaly další a další prameny, kterých je nad Jeseníkem – lázněmi desítky (vodoléčebné lázně zde v 19. století založil přírodní léčitel Vincenz Priessnitz; využívání vody z pramenů sloužilo jako součást léčebné kúry a řada vyléčených pacientů, často bohatých, dávala na důkaz poděkování finanční podnět budovat vlastní zřídla, která začala zanikat až v poválečných desetiletích). Tyto aktivity stále více vyvolávaly pozornost místních lidí. Postupně bylo na Studničním vrchu (nad Jeseníkem - lázně) obnoveno okolo 15 drobných památek, především pramenů, a byla mezi nimi zřízena naučná Stezka Vincenze Priessnitze. Jejím slavnostního otevření v roce 2005 se zúčastnilo okolo 1000 lidí.

Program Cesta ke kořenům přinesl postupně do regionu i řadu dalších aktivit a projektů. Dobrovolnickou cestou se začaly v regionu zavádět i další a další tradice. Vzniklo Folklórní kosení, kdy na vzácných horských loukách zní lidové písně a muži a ženy v krojích sečou travu, aby pak v poledne společně oslavili závěr společné práce s cimbálovkou u obnovených **Božích muk** v přírodě. V zaniklých osadách v Rychlebských horách (okres Jeseník) se začali dobrovolníci starat o dochované staré krajové odrůdy ovocných stromů, aby se jejich genotyp uchoval pro budoucí generace, a lokalita tak tvořila významný krajinný prvek. Postupně se začaly obnovovat památky a vznikat lidové tradice, z nichž se mnohé otevřeně přihlásily k programu Cesta ke kořenům. Hnutí Brontosaurus proto začalo vydávat **Zpravodaj Cesty ke kořenům**, který dnes všechny zájemce o obnovu přírodního a kulturního dědictví informuje o dění v rámci tohoto programu. Aby obnovené památky znovu nechátraly, začali být v roce 2009, a dál ke každému prameni, kapli či kříži, přiřazováni jejich správcové, což jsou rodiny či jednotlivci, s právem i povinností se o tuto památku starat.

Když dnes procházíte Jeseníkem, uvidíte řadu obnovených drobných památek. Nejen že jsou stavebně obnoveny, ale nesou i známku pravidelné péče. Prameny

jsou čisté a upravené, u mnohých je hezký hrníček. U Božích muk a křížů rostou květiny a v noci u nich plápolá svíce. Mnoho témat pro Cestu ke kořenům – rozbitých kaplí, zničených památek, zpřetrhaných vazeb na minulost ještě zůstalo. Ale každá velká cesta začíná prvními kroky.

Příběh dobrovolnice programu Cesta ke kořenům

Veronika Fišerová, pochází z hanáckých Hnojic u Šternberka, vystudovala environmentální studia na Masarykově univerzitě, aktuálně je na mateřské dovolené. Ve volném čase hraje na nejrůznější hudební nástroje folklór, folk a jazz, zkoumá blízké i vzdálené krajiny, učí výukové programy, pečuje o staré ovocné stromy v Sudetech, vaří, fotografuje a žasne.

„Nikdy mě nenapadlo, že být dobrovolnictví je něco zvláštního – brala jsem to jako součást trávení volného času. Kamarádi mě většinou přitáhli k nějaké zajímavé organizaci nebo projektu. Od patnácti jsem vedla družinu dětského oddílu, pak jsem přešla pomáhat v ochraně přírody do olomouckého Hnutí Duha. Dá se říct, že tam jsem jako dobrovolnice „vyrostla“, navíc jsem se v Olomouci dostala i k zajímavé novinářské práci – byla jsem šéfredaktorkou měsíčníku Biozpravodaj. Od střední školy jsem ale hledala něco dlouhodobějšího, chtěla jsem mít pocit zodpovědnosti za pořádný kus zajímavé práce, který se nedal najít na brigádách ani ve škole. To mělo ale teprve přijít.

V osmnácti jsem se vydala na letní tábor Hnutí Brontosaurus na Jesenicko – to byl objev nového světa. Zadarmo jsme šest hodin denně pracovali na louce, hráli sebezpoznavací hry a diskutovali o životě, ekologii, společnosti. Organizátoři této úžasné akce byli pro mne nedostižnými vzory, byla jsem přesvědčena, že se museli svému umění léta učit. Proto mne opravdu pořádně překvapilo, když pár týdnů po táboře od nich přišla nabídka ke spoluorganizování akcí, že prý to nic není. Hned po maturitě jsem tak začala na Jesenicku pořádat první brontosauří víkendovky a tábory pro stejně staré lidi. Celé se to odehrávalo pod programem Cesta ke kořenům.

A co jsme tedy všechno dělali? Kosili jsme orchidejové louky v Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Opravovali jsme unikátní lázeňské prameny ztracené v lesích, budovali jsme přírodní naučnou stezku o vodoléčbě. Mapovali jsme kapličky

rozbořené v křoví a některé z nich se podařilo obnovit tak, že se o ně nyní chodí starat místní lidé. Na každé akci jsem se naučila spoustu nových věcí, třeba uvařit jídlo pro dvacet lidí, zacházet s kosou, sázet stromy, vést exkurzi či debatu. Nejvíc mě ovšem Brontosaurus naučil životnímu umění improvizace – poradit si s úsměvem v každé sebezamotanější situaci.

Dodnes se v rámci Cesty ke kořenům hlavně starám s kamarády o starý sad v zaniklé osadě Zastávka. Je tu zvláštní silná atmosféra, prostoupená duchem odsunutých německých hospodářů. Staré odrůdy ovoce se už málokdy vidí a přitom jsou zásobárnou chutí, vůní, tvarů, genů ke šlechtění. Byla by škoda, kdyby tuhle krajinu pohltil smrkový les – asi podobně, jako kdyby zchátral barokní kostel. Vysadili jsme tu desítky mladých stromků, každoročně se o ně staráme, kosíme, prořezáváme staré stromy a sklízíme úrodu na mošt. Vybudovali jsme zázemí pro pracovní-zážitkové akce, kde si může každý vyzkoušet netradiční věci, například stará řemesla, divadlo, hudební programy, simulační hry. Jednou tu může vzniknout terénní ekocentrum zaměřené na sudetskou krajinu a ovocnářství.

Můj zájem o přírodu, krajinu a památky v ní mě přivedl až k environmentálním studiím a k práci v Ekologickém institutu Veronica v Brně, kde jsem následovně pracovala jako ekoporadkyně, věnovala se projektu Přírodní zahrady bez hranic a také ekologickému zemědělství a bio/místním potravinám.

Dobrovolnictví hraje v mém životě stále podstatnou úlohu, je to pro mě asi závislost – život bez organizátorských výzev a překážek by byl trochu nudný. Dobrovolnictví je pro mě také velkou životní školou. Poznáním, že když chci vidět změnu ve světě kolem sebe, musím ji sama vytvořit – tak do toho! Největším bohatstvím jsou pro mě ovšem lidé, které jsem díky svým akcím poznala a kteří mi zůstanou v srdci na celý život. Díky jim všem.“

Další příklady práce dobrovolníků z Brontosauru

Značení ukrajinských polonin

Dobrovolníci z Česka a Ukrajiny spolupracují při rozvoji šetrné turistiky v Podkarpatské Rusi. Pětadvacet mladých lidí letos v létě podruhé vyrazí

opravovat značení desítek kilometrů turistických tras kolem Koločavy a Volovce. Současně pomohou ukrajinským poloninám od odpadků, které je zamořují. Projekt Hnutí Brontosaurus získal zvláštní ocenění v soutěži ministerstva školství. „Pomáháme rozvoji, který podpoří tento chudý region, ale přitom nezatíží přírodu. Vše přitom děláme ruku v ruce s místními,“ popisuje koordinátorka projektu Kristina Studená.

Záchrana lukovského hradu

Romantické zříceniny kdysi slavného hradu Lukova na úpatí Hostýnských vrchů se díky neúnavné práci generací Brontosaurů opět probudily k životu. Na záchraně jednoho z největších moravských opevnění pracují od roku 1983. Za tu dobu zrekonstruovali většinu této památky a uspořádali v ní stovky pracovních a zážitkových akcí. Brontosauři pro návštěvníky stále zpřístupňují zajímavé prostory hradu, ale i sami pro sebe objevují historii, kterou se jim podařilo zachránit.

"Lukovská zřícenina je místem, kde se prolíná řada století, desetiletí i jednotlivých let. Každá zeď má svůj příběh," dodává Rostislav Konůpka z Klubu přátel Lukova.

Společně pro školu v Himálajích

Mnoho let brontosauři pomáhají vesničanům v indickém Ladakhu. Ve vesnici Mulkbekh staví energeticky soběstačný školní internát. Projekt zajišťují odborně i finančně. Chtějí škole pomáhat k její samostatnosti tak, aby tamní obyvatelé považovali vytvořené dílo za vlastní a zvládli jej vést. Každý rok také do Ladakhu přijíždí dobrovolníci, kteří vyučují děti a školí místní učitele. "Pomoci si velice vážím, protože dovede učinit člověka šťastným," říká tibetský duchovní vůdce Dalajláma. Hnutí Brontosaurus je jedinou českou neziskovou organizací, jejíž projekty finančně podporuje.

Živá učebna pro děti

Pátým rokem brontosauři pomáhají Centru ekologické výchovy Důbrava zvelebit zanedbanou zahradu tak, aby sloužila jako živá učebna pro děti i jako příjemné místo pro návštěvníky. Vysadili již více než 350 keřů a stromů do živých plotů, modelu lužního lesa a arboreta, přispěli k vybudování ukázkových biotopů,

mokřadu, stepi, vápencové skály a dalších. Dobrovolníci za několik set odpracovaných hodin také vytvořili bylinkovou zahrádku a hmatový chodník. A hodlají pokračovat i v další nezbytné údržbě zahrady. „Bez nich by naše plány, jak vytvořit ze zahrady živou učebnu, zůstaly jenom na papíře,“ vysvětluje vedoucí ekocentra Dúbrava Petr Novotný.

3.2.2 Příklad dobré praxe– Greenpeace EKOvýzva

Název	Greenpeace
Město	Praha
Osoba, která poskytla rozhovor a příklad dobré praxe	Hana Bulánková - koordinátorka dobrovolníků a dobrovolnic
Kontakt	hana.bulankova@greenpeace.org

Greenpeace je nezávislá ekologická organizace, která vede kampaně za změnu postojů a chování, ochranu životního prostředí a prosazování mírových řešení. Používá kampaně a nenásilnou a kreativní konfrontaci, aby poukázali na globální environmentální problémy a propagovali řešení, která jsou klíčová pro lepší životní prostředí i naši budoucnost. Cílem Greenpeace je zajistit schopnost Země udržet život ve vší jeho rozmanitosti. V současné době pracuje Greenpeace ve více než 40 zemích světa. Zaměřuje se zejména na mezinárodní kampaně na ochranu životního prostředí, jednotlivé pobočky však vedou také kampaně na národní či regionální úrovni.

Greenpeace usiluje o:

- **prosazení energetické revoluce**, abychom mohli čelit největší hrozbě pro naši planetu: globální změně klimatu
- **ochranu světových oceánů** bez nadměrného rybolovu a destruktivních rybolovných metod a vytvoření globální sítě mořských rezervací
- **ochranu světových pralesů**, živočichů, rostlin a lidí, kteří jsou na nich závislí

- **globální odzbrojení**, mír, nenásilné řešení konfliktů a odstranění všech jaderných zbraní
- **budoucnost bez toxických látek** s bezpečnými alternativami k nebezpečným chemikáliím v dnešních produktech i výrobních postupech
- **trvale udržitelné zemědělství** bez geneticky modifikovaných organismů, ochranu biodiverzity a podporu společensky odpovědného farmaření

Greenpeace je organizace, jejíž práce by byla nemyslitelná bez pomoci dobrovolníků. Dobrovolnictví je svobodně zvolená činnost, konaná bez nároku na odměnu. Dobrovolníci se při ní mohou dozvědět spoustu zajímavých věcí, které se rozhodně nedočkou na titulních stránkách novin. Budou mít příležitost se setkat se zajímavými lidmi a získají zkušenosti s prací v neziskové organizaci. Dobrovolníkům může být šestnáct nebo šedesát, mohou právě studovat, pracovat nebo být v důchodu. Dobrovolník může být kdokoli, kdo se přihlásí, je zaevidován, osloven a přiřazen k jednotlivým kampaním. Všichni se řídí etickým kodexem, tím se zavazují, že chtějí s organizací pracovat, speciální formou pomoci. Dobrovolník vyplní na internetu formulář, kde mimo osobních údajů popíše, co všechno umí, (fotit, cizí jazyk, řidičák). Na seznamovací schůzce se dozví, co vše se děje v kampaních organizace a do čeho se může zapojit, dochází ke vzájemnému sladování cílů a hodnot. Dobrovolníci dostávají z centrály emaily, telefonují si s nimi a komunikují na facebooku. Lokální skupiny kooperují s centrálou v Praze. Mohou mít vlastní aktivity, ale musí souviset s cíli organizace v kampani. V případě cesty do zahraničí je dotyčnému dobrovolníkovi proplacena cesta a náklady pouze v případě, že si ho přijímající pobočka v zahraničí vyžádala. K cestě stačí vyplněný formulář, který se do zahraničí přepoše. Smlouva není sepisována.

Financování organizace probíhá pouze z darů fyzických osob, pomocí fundraisingu. S dárci i dobrovolníky komunikuje neustále pověřená osoba. Například rozesíláním děkovných dopisů, aktuálních informací z kampaní, nabízením možností zapojit se.

Oceňování dobrovolníků je v podobě malých dárků (kalendář, tričko), či v podobě společné party na konci roku, kde spolu všichni sdílejí prožitky. Společnou radost z provedených akcí sdílejí také mezi sebou, s lidmi stejného smýšlení, a tím se skupina dobrovolníků rozšiřuje. Pro všechny je to velká motivace.

Co dělají dobrovolníci: infostánky, práce v kanceláři, nenásilné přímé akce, malování transparentů, příprava akcí, greenspeakers, sbírání podpisů pod petici, překládání, práce s (multi)médií, asistenti a asistentky kampaní, distribuce infomateriálů.

Greenpeace v ČR: registrovaných dobrovolníků je 1900

4 dobrovolnické lokální skupiny: sbírají podpisy pod petice, spolupracují s centrem na kampaních, které organizace vede v ČR, pravidelně se setkávají a plánují svoje aktivity, informují veřejnost o ekologických tématech, hledají a školí si nové dobrovolníky.

Greenpeace ve světě: 37 000 aktivních dobrovolníků, 20 veřejných aktivit každý den

Kampaně Greenpeace:

Arktida: Citlivé arktické prostředí ohrožují jak klimatické změny, tak těžba ropy. Jak mořský led taje, ropné společnosti ve své honbě za ropou pronikají stále dál na sever. Těžba za mrazivým polárním kruhem je však extrémně nebezpečná. Ropná havárie by byla nesmírnou katastrofou a zasáhla by ekosystémy po celém světě.

Oceány: Na oceánech závisí existence spousty živočišných a rostlinných druhů i naše vlastní existence. Destruktivní rybolov, průmyslové znečištění a globální změna klimatu ničí přirozené prostředí řady rostlinných i živočišných druhů a ohrožují přežití celého mořského ekosystému.

Pralesy: 80 % původních pralesů je již zničeno nebo poškozeno a ty zbývající jsou vážně ohroženy. Greenpeace usiluje o ukončení nelegálního a destruktivního

kácení světových pralesů a o ochranu práv domorodých obyvatel i rostlinných a živočišných druhů, kteří jsou na nich závislí.

Klima a energetika: Změna klimatu je nejvážnějším problémem a výzvou, před níž lidstvo v současnosti stojí. Máme znalosti, dovednosti i technologie, abychom se z této složité situace dostali. Je třeba omezit využívání fosilních paliv, zastavit devastaci pralesů a energii získávat z čistých zdrojů.

Toxické znečištění životního prostředí: Toxické látky v životním prostředí ohrožují řeky a jezera, vzduch, půdu i oceány a v konečném důsledku nás samé a naši budoucnost. Výroba, obchod, využívání a uvolňování těchto syntetických chemikálií jsou dnes považovány za globální hrozbu pro lidské zdraví a životní prostředí.

Příklad dobré praxe v Greenpeace

První myšlenka na projekt EKOvýzva vznikla na konci roku 2014 při debatě o nadměrném používání obalových plastů. Další rozměr získal projekt na každoroční plánovací schůzce brněnské lokální skupiny Greenpeace, kdy po představení nápadu byla skvělá odezva a hned se zrodil plán toho, jak by projekt mohl vypadat, aby se do něj mohli zapojit nejen dobrovolníci a dobrovolnice lokální skupiny, ale i veřejnost. Při plánování jsme se dohodli, že by měla být EKOvýzva časově ohraničena a to na dobu jednoho měsíce, což je doba, za kterou člověk dokáže změnit své návyky tím, že je zahrne do svého každodenního procesu a dokáže se s tímto návykem sžít tak, že mu přijde zcela normální.

Projekt si vytkl za cíl podporovat všechny, kteří vidí možnost změny svého každodenního chování tak, aby omezili dopady na životní prostředí. Po dobu jednoho měsíce si každý může zkusit změnit své návyky, naučit se s nimi žít a vnímat pozitivně změnu ve svém chování vůči okolí. Pro účely projektu byla vytvořena komunikační platforma ve formě webových stránek www.ekovyzva.cz, které jsou koncipovány jako blog, kde všichni mohou po registraci psát o svých nových poznatcích, každodenním životě s výzvou a sdílet nesnáze a radosti, které výzva přináší. Při registraci si účastník volí, které výzvy se chce zúčastnit. Každý příspěvek může jakýkoli účastník komentovat a přinášet podporu ostatním.

Každá výzva má svého vyzyvatele nebo vyzyvatelku, což je osoba, která se rozhodne této výzvě důkladně věnovat po celý měsíc, pravidelně psát příspěvky a být aktivní jak v komunikaci, tak v hledání řešení problémů, které výzva přináší. Další účastníci si zvolí svoji výzvu a píší příspěvky dle svého uvážení. EKOVýzva byla první dva roky zakončena symbolicky na Hodinu Země. Ve třetím roce začínala EKOVýzva na Hodinu Země a zakončena byla na Den Země. Pro rok 2018 je po důkladném zvážení projekt připravován tak, aby běžel v průběhu celého dubna. Duben tedy bude měsícem EKOVýzvy, čímž se ustálil její začátek i konec.

Ve všech předešlých ročnících byla nejčastější výzva “Bez palmového oleje” ať už v potravinách, nebo i v kosmetice. Další oblíbené výzvy jsou potravinové jako například “Lokální potraviny”, “Omezení živočišné stravy” nebo “měsíc Veganem”. Část výzev se postupně obměňuje a část zůstává. S prvními nápady na výzvy přišli sami vyzyvatelé, ale v dalších ročnících se začaly výzvy mírně upravovat, aby jejich potenciál byl relevantnější.

V roce 2015, což byl první ročník EKOVýzvy, byly navrženy webové stránky, které programoval tehdejší dobrovolník lokální skupiny. O logistiku v průběhu EKOVýzvy se starali dva dobrovolníci. Do projektu se celkem zapojilo deset vyzyvatelů a více než padesát registrovaných účastníků. Náklady na celý projekt se pohybovaly okolo jednoho tisíce korun.

V roce 2016 slavila EKOVýzva velký úspěch, protože se kromě čtrnácti vyzyvatelů zapojilo více než tři sta padesát účastníků. O projekt se na počátku starali opět dva dobrovolníci, ale kvůli velkému zájmu vznikly komplikace s registrací účastníků a tým se musel rozšířit. Na úspěšném vyřešení všech technických problémů se podepsala i podpora kanceláře Greenpeace ČR. Náklady na projekt se pohybovaly ve stejné výši jako předchozí rok.

V roce 2017 měla EKOVýzva menší útlum, protože po odchodu dobrovolníka, který naprogramoval původní webové stránky, nastal problém s jejich úpravou. Tento problém se nepodařilo vyřešit rychle a to s sebou neslo i zpoždění dalších navázaných činností v přípravě projektu a tak byl posunut také termín. EKOVýzva nakonec proběhla v termínu o měsíc později, kdy se zahajovalo na Hodinu Země

a zakončovalo na Den Země. Zapojilo se do ní dvanáct vyzyvatelů a okolo šedesáti účastníků. Logistický tým se rozrostl na čtyřčlenný tým s velkou podporou kanceláře Greenpeace ČR.

Poučením z minulého roku bylo nechat si delší čas na přípravu projektu a inovace. Jednou ze změn pro rok 2018 je změna termínu na duben, kdy EKOvýzva bude probíhat od 1. do 30. dubna. Tento termín by měl být nastaven takto i pro další ročníky a tým ustálen, díky čemuž by se dubnová EKOvýzva mohla dostat do povědomí všech, stejně jako např. Suchý únor, nebo Movember. O logistiku se stará čtyřčlenný tým, který má podporu z kanceláře Greenpeace ČR, která zajišťuje financování tvorby nového webu a propagaci EKOvýzvy. V tomto roce bylo na projekt vymezeno 40 000 korun. Největší část těchto peněz bude vynaložena na tvorbu nového webu, který by měl být využitelný s malými změnami i v následujících letech. Další změnou pro letošní rok je, že jsme se rozhodli jednotlivé výzvy rozdělit na úrovně obtížnosti a zároveň každý účastník si může vybrat pouze dvě výzvy, což dříve nebylo omezeno. Také pracujeme na rozšíření podpory a zlepšení komunikace s jednotlivými vyzyvateli tak, aby byli motivováni psát příspěvky a měli také dostatečné množství informací týkajících se daného tématu.

V rámci propagace EKOvýzvy probíhá v Brně od ledna do března série promítání celkově tří filmů s environmentální tematikou. Filmy máme k dispozici zdarma přes platformu promitejity.cz a promítáme je pokaždé na jiném promítacím místě. Tuto platformu provozuje festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět a tato promítání jsou tedy pojata také jako předprojekce a pozvánka na tento festival. Dále se chystáme v letošním roce zakončit EKOvýzvu projekcí filmu Plastic Ocean a debatou s účastníky a vyzyvateli. Poprvé by toto zakončení mělo být v Praze. Zakončení ročníků 2015 - 2017 proběhlo vždy v Brně v poměrně komorní atmosféře vyzyvatelů a několika účastníků.

Každý rok se snažíme poučit z chyb a převzít to nejlepší pro ročník další. Proto letošní přípravy začaly už v září 2017 a úzká skupina organizátorů spolu komunikuje pomocí telekonferencí, kde společně kontrolují, na čem se pracuje, zda všechno funguje podle časového plánu a rozebírají se úkoly, které jsou

potřeba řešit. Od ledna tyto hovory probíhají až na výjimky v týdenním intervalu a ukazují se být nezbytnou součástí procesu celého plánování, protože spojují lidi z Brna, Prahy a Českých Budějovic.

EKOvýzva dobrovolníků Greenpeace - Autor blogu: Zdeňka Soukupová

Každý z nás může udělat ještě o něco více pro přírodu. Ať už je to cokoliv, každý krok se počítá. 10 dobrovolníků (a my doufáme, že budou přibývat) se od 28. února rozhodlo na 28 dní zavázat a zlepšit své chování. Zdenička bude nakupovat výhradně lokální potraviny, Medard se chce zbavit plastových obalů a vegetariánka Feny to zkusí bez veškerých živočišných produktů a stane se na 28 dní vegankou. Celou dobu budeme sledovat, jak se vyzyvatelům jejich předsevzetí daří. Na blogu i sociálních sítích si můžete přečíst jejich příběhy a pokroky. Sledujte, podporujte je, anebo se k nim rovnou přidejte! Každý z nás může udělat ještě o něco víc – pro sebe i pro životní prostředí.

3.3 KULTURA

3.3.1 Studio Hrdinů – popis organizace

Název	Studio Hrdinů
Město	Praha
Osoba, která poskytl rozhovor	Tomáš Kadlec - finanční ředitel a šéf produkce Klára Mišunová - koordinátor dobrovolníků
Kontakt	tomas.kadlec@studiohrdinu.cz

Studio Hrdinů je otevřená divadelní scéna s jasným dramaturgickým záměrem a výrazným okruhem divadelních spolupracovníků. Ve své hlavní dramaturgické linii se zaměřuje na převážně autorské, režisérské projekty s důrazem na spolupráci zahraničních a domácích divadelních tvůrců a na žánrové a oborové přesahy. Cílem je náročná, ale vstřícná umělecká dramaturgie. Formálně jsou inscenace Studia Hrdinů činohrou s akcentem na experiment a výtvarnou stránku.

Hlavní produkce se od podzimu 2012 odehrávají ve Studiu Hrdinů ve Veletržním paláci Národní galerie v Praze. Sál od svého vzniku nebyl nikdy dostavěn a plně využíván (původní kino Veletrhy bylo zničeno při požáru Veletržního paláce v roce 1974). Svou soustavnou činností Studio Hrdinů zapomenutý prostor svébytně oživilo a vrátilo do kulturní mapy Prahy.

Dobrovolnický program je financován z příjmů organizace. Organizace má příjem také z dlouhodobého grantu. Spolupráce je nastavena ústní dohodou. V případě dlouhodobé spolupráce je sepisována smlouva o dobrovolnické činnosti. Ve smlouvě není zahrnuto pojištění dobrovolníků, jsou zde však definovány benefity za jejich práci. Nejsilnější motivací dobrovolníků zde je jejich sociální uplatnění. Počet dobrovolníků je proměnlivý, podle aktivit, které může divadlo nabídnout. Dobrovolníci po nabytí zkušeností v divadle mají často zájem svou činnost profesionalizovat a požadují zaměstnanecký poměr, což souvisí také se skončením jejich statutu studenta. Dobrovolná pozice se tedy často posune k profesionální.

Příklad dobré praxe – DOBROVOLNICKÝ PROGRAM STUDIA HRDINŮ

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Klára Mišunová
---	----------------

Zásadním a trvalým prvkem našeho konceptu je vést skutečný mezioborový umělecký dialog. Dialog ve smyslu překračování umělých hranic – časových, žánrových, formálních i tematických. Koncept naší dramaturgie vychází z nadstavbového přístupu, který je ve svém výsledku netradiční syntézou formy a obsahu. Klademe důraz na autorské projekty, mezioborové přesahy, mezinárodní spolupráci, hledání současného divadelního jazyka a jeho využití při jevištním zpracování titulů a námětů. Kromě kmenových režisérů Kamily Polívkové, Kathariny Schmitt a režisérské dvojice Jan Horák a Michal Pěchouček počítáme s hostujícími českými i zahraničními režiséry, např. Kaiem Ohremem, Igou Ganczarczyk, Felixem Rothenhäusler a dalšími. V dlouhodobějším horizontu spolupracujeme s ostravským PLATO, se kterým připravujeme mezinárodní festival Norma. Na mezinárodní úrovni pak s Výmarským národním divadlem, Wiener Festwochen, s divadlem v Brémách a dalšími.

Rozvíjení kvalit tkví ve vysoce hodnoceném okruhu spolupracujících herců, jako jsou Ivana Uhlířová, Gabriela Míčová, Tereza Hořová, Vojtěch Dyk, Stanislav Majer, Jiří Černý, nebo i mladí začínající herci jako například Marie Švestková nebo Petr Šmíd.

Kontinuálně se věnujeme smysluplnému nacházení progresivních výrazových divadelních forem. Díky propojování profesionálních divadelních tvůrců s výtvarníky napříč žánry vytváříme jasně definovanou výtvarnou tvář nového prostoru, která tak v oblasti scénografie, grafiky a konceptuálního umění drží krok s evropskými divadelními scénami. Za účelem oživení výrazových možností činoherního divadla poskytujeme vizuálním umělcům větší míru spoluúčasti na vzniku jednotlivých divadelních inscenací. Předsedou z.s., uměleckým ředitelem a dramaturgem je Jan Horák. Členové zapsaného spolku: Jan Horák, Michal Pěchouček, Tereza Sochorová Horáková.

DOBROVOLNÍCI TVOŘÍ NEDÍLNOU SOUČÁST naší organizace a bez jejich pomoci bychom nemohli naplňovat naše cíle a poslání, realizovat konkrétní programy nebo udržet vyrovnaný rozpočet. Dobrovolníky zapojujeme do organizace několika způsoby, od dlouhodobých spoluprací po jednorázové. V počátcích naší činnosti jsme využívali dobrovolníky zejména při vytváření zázemí, stěhování a úpravě prostor organizace, v průběhu divadelních sezón postupně zapojujeme dobrovolníky i do ostatních sfér práce v divadle.

Systematicky se zaměřujeme na získávání dobrovolníků z řad obyvatel Prahy a jejího okolí. Kromě řídkých případů, kdy se našimi dobrovolníky stávají senioři nebo studenti středních a vysokých škol, kteří tak získávají i praxi pro své obory, jsou jimi především zaměstnaní lidé. S vděkem jsme ale otevřeni všem, kteří chtějí svým umem a časem přispět k naší činnosti.

Při příchodu nového dobrovolníka se snažíme společně nalézt oblast, která by ho zajímala a rozvíjela jeho předpoklady. Důležité je také pojmenovat, kolik času je schopen a ochoten dobrovolnické činnosti u nás v divadle věnovat.

Dobrovolníci tak můžou například **NEPRAVIDELNĚ VYPOMÁHAT VE FOYER DIVADLA** jako uvaděči, šatnáři, pokladní, kde napomáhají vytvářet atmosféru pro diváky. Tuto činnost vykonávají dle svých časových možností. Odměnou jim je kromě praxe a sociálních kontaktů možnost našich flexibilních „služeb“ a benefitů, například navštěvovat naše představení zdarma a získat výrazné slevy pro jejich blízké. V den představení je potřeba k zajištění hladkého průběhu ve foyer divadla tří až čtyř dobrovolníků, kteří nám pomohou s poskytnutím profesionálního servisu našim divákům.

Pokud mají dobrovolníci zájem být více u procesu vzniku představení a mají časovou kapacitu navštěvovat zkoušky, je zde též několik možností, jak takové dobrovolníky zapojit. Zde pak záleží na tom, která z oblastí ho zajímá. Z takovéto spolupráce pak vznikají pozice jako **ASISTENT/KA REŽIE, ASISTENT/KA SCÉNOGRAFA/KOSTÝMNÍHO VÝTVARNÍKA NEBO TAKÉ NAPŘ. INSPICIENT/KA**. Tato spolupráce je pak přirozeně časově náročnější a obnáší také zodpovědnost přípravy daného představení v den reprízy, starost o rekvizity a kostýmy a také

o zabezpečení hladkého průběhu v případě, že se s inscenací hostuje v jiném městě.

Dalším druhem spolupráce, která v našem divadle s dobrovolníky vzniká, je **ZAPOJENÍ DOBROVOLNÍKŮ JAKO HERCŮ**. V současné chvíli jsou na repertoáru dvě inscenace, ve kterých dobrovolníci vystupují: Herec a truhlář Majer mluví o stavu své domoviny a Krev Wälsungů. Ve všech případech jde o malé role, které lze jednoduše alternovat, jelikož základem dobrovolnické činnosti je dobrovolnost, tedy kdykoli musí být možnost tuto spolupráci ukončit.

Takovéto obsazení dobrovolníka pak znamená, že musí mít možnost účastnit se předem určeného počtu zkoušek a nadále mít v ideálním případě čas účinkovat alespoň v jedné z repríz v měsíci. V každém z výše uvedených představení je na reprízu potřeba vždy minimálně 7 -10 hereckých dobrovolníků a každý z nich má alternaci. Z naší téměř dvouleté zkušenosti dokážeme ocenit motivaci dobrovolníka stát se součástí Studia Hrdinů - jak tvůrčím tak i organizačním způsobem - a toto propojení je pro nás zásadně důležité a také vzájemně obohacující.

S dobrovolníky komunikujeme skrze google formuláře, kde se mohou přihlašovat na služby, a FB skupiny. Nejdůležitější je však osobní kontakt, naslouchání jejich motivacím a férový přístup. Dobrovolníkovi je vždy jasné, komu se ozvat, kdo je koordinátor programu či dané akce a na koho se obracet. Důležitým bonusem plynoucím ze spolupráce s dobrovolníky je pro divadlo mimo jiné **ZPĚTNÁ VAZBA**, kterou nám nabízí tito spolupracovníci „z venku“. Často se stává, že nám dobrovolníci pomůžou vyřešit problém, nalézt nové řešení či dodat potřebný kontakt. Již v několika případech se také stalo, že se z našeho dobrovolníka **STAL NÁŠ KOLEGA/KOLEGYNĚ**, protože se při obsazování určité pozice ukázal/a být ideálním kandidátem; měl/a před ostatními mimo jiné velikou výhodu znalosti naší organizace.

V tuto chvíli s námi spolupracuje **VÍCE NEŽ 70 DOBROVOLNÍKŮ** a jejich práce a čas, kterou nám „darují“ ušetří divadlu cca 600 tis. ročně. Výzvy děláme jednou do roka, ale noví zájemci o dobrovolnictví jsou u nás kdykoli vítáni!

3.3.2 KNIHOVNA MĚSTA OSTRAVY (KMO)

Název	Knihovna města Ostravy, p.o.
Město	Ostrava
Osoba, která poskytla rozhovor	Bc. Šárka Kuligová - Centrum vzdělávání
Kontakt	kuligova@kmo.cz

Knihovna města Ostravy (KMO) je veřejná univerzální knihovna, zabezpečující všeobecný a rovný přístup všem občanů a institucí města Ostravy ke kulturním hodnotám a informacím. Poskytuje knihovnické a informační služby čtenářům všech věkových a sociálních skupin. Velký důraz je kladen na služby pro děti a mládež, služby starším a handicapovaným spoluobčanům. V současné době je KMO tvořena ústřední knihovnou a 27 pobočkami v městských částech. Zřizovatelem KMO je statutární město Ostrava, z jehož rozpočtu je financována. Na provoz knihovny přispívají městské části Ostravy a řada firem a jednotlivců. KMO slouží ostravským čtenářům od roku 1921. Knihovna města Ostravy je od roku 2002 jednou z pověřených knihoven v Moravskoslezském kraji zajišťujících výkon regionálních funkcí.

Služby knihovny:

- výpůjčky knih a časopisů, denní tisk
- rezervace vypůjčených dokumentů z fondu knihovny - placená služba
- informační a konzultační služby v rozsahu fondů a databází knihovny
- kopírování z fondu knihovny - placená služba
- lekce informačního vzdělávání a besedy - rezervace
- kulturní a vzdělávací akce
- internet pro veřejnost
- nabídka stolních her
- půjčování deštníků a dioptrických brýlí ke čtení
- Klub Generace, Klub přátel historie a literatury

Dobrovolníci knihovně přinášejí jiný úhel pohledu, pomocné ruce, nové nápady, zkušenosti, dovednosti, širší spektrum kontaktů i užší propojení s komunitou. Dobrovolníci jsou navíc přirozenými a neformálními propagátory služeb knihovny. Na dobrovolnictví v knihovnách můžeme také nahlížet jako na prostředek získávání užitečné praxe pro mladé lidi, ale i jako na vhodnou aktivizaci seniorů. Může být též jednou z forem začleňování jedinců do širších společenství v místě. Knihovny jako informační, kulturní, vzdělávací a komunitní centra mohou šířit svého záběru a aktivit nabídnout zájemcům o dobrovolnictví vynikající příležitost pro aktivní využití volného času, získání nových dovedností, seznámení se zajímavými lidmi, prostor pro vyrovnání se s osamělostí či ztrátou seberealizace odchodem do důchodu.

Dobrovolnictví v knihovnách se většinou realizuje na bázi občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.). Ten vymezuje práva a povinnosti smluvních stran, otázky platnosti právních úkonů, otázky odpovědnosti za porušení povinností atd. Knihovny s dobrovolníky uzavírají příkazní smlouvu (§ 2430 a násl. občanského zákoníku), příp. smlouvu nepojmenovanou (ve smyslu ustanovení § 1746 občanského zákoníku), někdy i jen v ústní formě. Některé knihovny spolupracují při přijímání dobrovolníků s dobrovolnickými centry (příp. s jinými nevládními organizacemi, které mají akreditované dobrovolnické programy). Tyto knihovny jsou pak organizacemi přijímajícími dobrovolníky dle zákona č. 198/2002 Sb., (zákon o dobrovolnické službě) ve znění pozdějších předpisů.

ZAPOJENÍ DOBROVOLNÍKŮ V KMO:

- pro veřejné čtení
- pro donáškovou službu
- přednášející, vzdělávající
- pro kreativní práci především s dětmi
- přenášející regionální tradice

Návštěva knihovny: Pobočka knihovny KMO - Závodní 47, Ostrava - Hrabůvka, 700 30. Vlastní aktivity:

- projekt Tady jsme doma

- projekt Kniha do vlaku
  - herní konzole PlayStation 3
  - tematické kufříky
- pobočka Závodní je monitorována kamerovým systémem

Příklad dobré praxe – Přítel knihovny

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Petra Šimonová - vedoucí obvodu knihovnických služeb, Marie Kosková – vedoucí pobočky, Petr Přendík - dobrovolník
---	--

Příklad praxe: Knihovna Závodní 47, Ostrava - Hrabůvka, 700 30

Petr Přendík (27 let) se narodil v Ostravě-Vítkovicích a městu je věrný dodnes. Vystudoval český jazyk a literaturu a historii na Ostravské univerzitě a již během studií se začal blíže zajímat o dějiny Ostravy. Jeho největším koníčkem je historická cyklistika, dějiny cyklistiky na území Moravy a Slezska a dějiny městského obvodu Ostrava-Jih, jehož je kronikářem.

Student Ostravské univerzity Petr Přendík navštívil jednoho dne roku 2014 pobočku Knihovny města Ostravy na ulici Závodní v Ostravě-Hrabůvce. Jakmile ho vedoucí pobočky Marie Kosková spatřila, vybavil se jí malý chlapec, kterého si nebylo možné nepovšimnout v době jejího působení v oddělení pro děti pobočky ve Výškovicích. Na četné návštěvy knihovny a obrovské množství Čtyřlístků, které si malý chlapec s bujnou kudrnatou kšticí půjčoval, nezapomněla. S tímto mladým mužem si začala povídat o činnosti knihovny, o starém Zábřehu, o dávných výpravách do staré polorozbořené hudební školy. Tehdy u pultu přeskočilo z jednoho na druhého jakési nadšení pro společnou věc a spolupráci.

V roce 2014 byla pobočka Závodní zapojena do projektu Paměť Ostravy, jelikož se předpokládalo, že právě mezi čtenáři-seniory, hrabůvskými patrioty, by se mohli najít tací, kteří rádi přispějí svými vzpomínkami, starými fotografiemi a jinými aktivitami. Petr byl vedoucí projektu pozván na setkání pamětníků, na kterém byl požádán o spolupráci. Sice byl trochu zaskočen generačním složením, ale s nadšením jej přislíbil.

Petr Přendík k tomu říká: „Začal jsem Hrabůvkou a Zábřehem nad Odrou (dnes části městského obvodu Ostrava-Jih). Populární formou, prostřednictvím historických snímků, jsem začal objevovat pro širokou veřejnost dějiny těchto částí Ostravy na Facebooku. Jednoho dne mi přišla zpráva od pracovnice Knihovny města Ostravy, abych se dostavil do pobočky na ulici Závodní, kde proběhne setkání pamětníků v rámci projektu Paměť Ostravy. Proč ne? Bylo mi docela divné, že mezi přítomnými jsem nejmladší – rozumějte - výrazně nejmladší. Knihovnice si totiž v anonymním světě Facebooku myslela, že jsem muž se šedivým vlasem.“

Petr Přendík se stal oficiálně dobrovolníkem pobočky Knihovny města Ostravy na ulici Závodní dne 1. 6. 2015. Z jeho popudu a za podpory vedoucí, paní Marie Koskové, se pobočka zapojila do projektu Kniha do vlaku na vítkovickém nádraží. Petr přislíbil donášku knih z pobočky na nádraží, zajistil čistotu místa, focení regálu a propagaci celého projektu. Jedná se o regál v prostorách nádražní haly, z něhož si může každý cestující bezplatně vypůjčit kteroukoli knihu. Obsahuje převážně knihy vyřazené z knihovního fondu.

Petr se také významně podílel na založení a činnosti Klubu seniorů v pobočce. Z účastí na akcích v rámci projektu Paměť Ostravy bylo jasné, že lidé nejen rádi čtou, ale že mají rádi vzpomínky na doby minulé, jejich připomenutí a oživení prostřednictvím starých fotografií a snímků. O tom svědčila hojná účast v projekcích (Ne)zapomenutá Hrabůvka a (Ne)zapomenutý Zábřeh, které si připravil právě Petr.

„Někdejší setkávání pamětníků v knihovně nadále pokračují. V pobočce Závodní funguje od roku 2016 také Klub přátel historie a literatury, do nějž často přispívám. Máme již věrné účastníky, stále však chodí i nové tváře. Zapojil jsem se také do knihovnického projektu Černé oči Ostravy, který probíhal v KMO v roce 2017 u příležitosti 750 let od první písemné zmínky o Ostravě. V knihovně se však nezapojuji jen do akcí pro pamětníky, i když přiznávám, že je mám nejraději. Již třikrát jsem se účastnil akce pro děti Noc s Andersenem – jednou jako samotný Andersen, podruhé jako císař (Císařovy nové šaty), naposledy jako Pinda

z komiksové čtveřice Čtyřlístek. V létě jsem hrál při naučných dětských vycházkách Dr. Caligariho a v loňském roce lesního ducha,“ říká Petr Přendík.

Zlom v činnosti nastal v polovině roku 2017, kdy Petr dokončil studium na vysoké škole a nastoupil do zaměstnání. Přesto se rozhodl v dobrovolnické činnosti pro knihovnu pokračovat, i když s jistým omezením z důvodu velkého pracovního vytížení. Pokračovaly besedy s projekcemi, ale omezily se donášky knih na nádraží. Pro zajímavost uvedme, že sem za dva roky činnosti donesl Petr ve spolupráci s knihovnicemi na 7 400 knih.

Besed v režii Petra Přendíka proběhla ještě celá řada. Za všechny uvedme alespoň projekt Stará Místecká, který vznikl z besedy v rámci projektu Černé oči Ostravy. Po besedě následovala další dvě pracovní setkání pamětníků této zaniklé ulice, kteří donesli staré snímky a přispěli tak k částečnému odhalení příběhů jednotlivých domů. Vyvrcholení celého projektu a mravenčí práce dobrovolníka Petra se uskutečnilo 6. 12. 2017 v sále zastupitelstva radnice. Projekce starých snímků ulice, výstava fotografií a mapa jednotlivých zaniklých domů vzbudily obrovské nadšení.

Slovy Petra Přendíka: „Činnost s pamětníky se z velké části přesunula z knihovny do mého pracovního života na radnici Ostravy-Jihu, kde probíhají každý poslední čtvrtek v měsíci přednášky pro veřejnost. Pamětníky jsem začal navštěvovat, nahrávat, přepisovat. Vzniklé texty uveřejňuji na webu historie.ovajih.cz, kde kdokoliv může zažít prostřednictvím vzpomínek dávnou minulost. Činnost dala na počátku roku 2018 vzniknout publikaci Městský obvod včera a dnes, jejíž jsem spoluautor. Hned na to vyšla kniha o vítkovickém nádraží, na níž jsem se také malou měrou podílel. Díky nádraží (pro které jsem založil web nadrazivitkovice.cz) jsem se stal členem okrašlovacího spolku Za krásnou Ostravu.“

Díky usilovné práci a Petrově nadšení se knihovna stala příjemným komunitním centrem, kam se lidé rádi vracejí a kam se těší.

3.4 PREVENCE KRIMINALITY

3.4.1 Příklad dobré praxe – Bezpečnostní dobrovolník v Mariánských Horách

Název	Městský úřad Mariánské Hory
Město	Ostrava
Osoba, která poskytla rozhovor a příklad dobré praxe	Mgr. Patrik Hujdus – místostarosta Městského obvodu Mariánské Hory Bc. Karel Synek, DiS. – projektový manažer bezpečnostní dobrovolník
Kontakt	synek@marianskehory.cz

Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality Ministerstva vnitra realizuje od roku 2014 samostatný projekt **„Bezpečnostní dobrovolník“**, jehož cílem je podpora dobrovolnické činnosti obyvatel obcí a širšího zapojení veřejnosti do zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Hlavní částí projektu je **dotační program pro obce**. Obce, které mají zájem se do programu zapojit, mohou Ministerstvu vnitra zasílat žádosti o státní účelovou dotaci, a to až do výše 100 % nákladů na realizaci projektu na území obce.

Projekt „Bezpečnostní dobrovolník“ v roce 2017 v Ostravě obvodu Mariánské Hory a Hulváky

Od konce září 2017 se v městském obvodu Mariánské Hory a Hulváky objevovali studenti Střední odborné školy ochrany osob a majetku z Karviné, kteří působili jako bezpečnostní dobrovolníci. Dohlíželi na bezpečnou cestu dětí do školy, pomáhali chodcům na přechodech, monitorovali černé skládky na území obvodu, v obytných zónách upozorňovali řidiče na bezpečnou jízdu a v bezprostředním okolí škol a školek dohlíželi na případné rizikové chování nejen dětí, ale také dospělých. Bezpečnostní dobrovolníci zamezili během svého působení několika krádežím, nebo našli ztracené cestovní doklady, které byly navraceny majitelce.

Projekt bezpečnostních dobrovolníků je plně financován z dotace Ministerstva vnitra ČR. Za dotační prostředky byly nakoupeny například bezpečnostní terčičky, reflexní oděvy a další pracovní potřeby pro dobrovolníky. Vedení radnice i obyvatelé obvodu si aktivitu studentů chválí, také z toho důvodu se projekt

v Mariánských Horách a Hulvákách realizoval již podruhé a je pravděpodobné, že bude pokračovat i v příštím roce.

Ukončení projektu se uskutečnilo v pátek 8. prosince 2017 v obřadní síni mariánskohorské radnice. „Tato slavnostní akce ale nebyla jen o předání certifikátů. Studenti si také napsali krátký test, ve kterém obec zmapovala znalosti, které nabyli během práce,“ říká Karel Synek, vedoucí projektu bezpečnostních dobrovolníků v Ostravě - Mariánské Hory a Hulváky.

Studenti dostali od zástupců vedení městského obvodu, starostky Liany Janáčkové (NEZÁVISLÍ) a místostarostky Jany Pagáčové (KDU-ČSL), certifikáty a drobné dárkové balíčky s upomínkovými předměty. „Projekt jako takový byl pro obvod velmi přínosný. Dobrovolníci upozorňují na drobné problémy, jako poškozené dopravní značení, překážky na komunikaci, nebo vznikající skládky. Díky včasné intervenci jsme schopni rychle zareagovat, než se třeba z malé skládky stane velký problém. Letos si dobrovolníci například všimli rozbitého chodníku před školou, který ještě den před tím byl v pořádku. Mohli jsme okamžitě zjednat nápravu, aniž by si někdo ublížil,“ doplnila starostka obvodu.

Vyjádření veřejnosti

Veřejnost hodnotila projekt bezpečnostních dobrovolníků (dále jen BD) velmi pozitivně, zejména pak starší občané. Mladší občané zejména romského etnika naopak provokativně dělali dobrovolníkům naschvály, chodili mimo přechody pro chodce nebo po dobrovolnících pokřikovali - bylo nutno dobrovolníky správně motivovat k další činnosti. V průběhu projektu volala starší paní přímo vedoucímu projektu, zda by mohli dobrovolníci vykonat pochůzku také v místě jejího pobytu (lokalita nebyla vytipována v projektu jako problémová a tudíž tam dobrovolníci nechodili), načež byly koordinátory projektu naplánovány pochůzky také do místa jejího bydliště. Veškeré ohlasy byly sdělovány ústně buď panu místostarostovi Mgr. Patriku Hujdusovi nebo vedoucímu projektu Bc. Karlu Synkovi, Dis., ale také přímo dobrovolníkům při jejich činnosti. Samotným dobrovolníkům byly občas sděleny pozitivní reakce občanů na jejich službu, několik občanů dobrovolníky zastavilo a upozornilo např. na odložený nákupní vozík v trávě, na výskyt

nepořádku nebo např. upozornili na problém s propadlou plochou na dětském hřišti.

Bariéry - rizika

Bariéry projektu jsou vyhodnoceny jako rizika v projektu - žádosti o poskytnutí dotace. Hlavní bariérou projektu v jiných obcích může být a patrně bude nezájem veřejnosti vykonávat službu zcela zdarma (pokud např. obec nerozhodne o nějakém plnění mimo rozpočet projektu). V našem městském obvodu je rozvinuta spolupráce se Střední odbornou školou ochrany osob a majetku v Karviné, která projekt personálně zajišťuje.

Rizika projektu – jsou taktéž popsána v žádosti o poskytnutí dotace. Rizika vyplývají z výkonu funkce BD – je zde reálná možnost napadení slovního nebo fyzického charakteru. Jeden případ byl řešen také v rámci loňského ročníku projektu - u vybydleného bytového domu na ul. Novoveské. Dům je situován dál od jiné zástavby, došlo zde k verbálnímu útoku narkomana na skupinu dobrovolníků vykonávajících pochůzku v dané oblasti, narkoman také na skupinku nabíhal. Dobrovolníci po konzultaci s vedoucím projektu volali hlídku městské policie, která následně provedla prohlídku objektu a sdělila, že se skupinou narkomanů obývajících dům pracuje a že je lepší se domu vyhnout a problémy coby bezpečnostní dobrovolníci zde neřešit (lepší mít narkomany v jednom vybydleném domě, kde nikomu nevadí - majitel je nezvěstný nebo ve vězení, dům je zatížen exekucemi - než mít narkomany volně se pohybující po obvodu nebo v jiném domě např. v centru obvodu). Z důvodu možných bezpečnostních rizik je dobré zvolit vhodné množství koordinátorů dobrovolníků, kteří řeší problémy s bezpečnostními dobrovolníky.

Koordinátoři dobrovolníků

JUDr. Ladislav Svoboda - bývalý policista s kontakty na většinu vedoucích policistů, ať už městských nebo státních ve sledovaném městě (obvodu), je současně odborný učitel na spolupracující škole. Zajišťoval práci studentů - dobrovolníků, řešil problémy při výkonu dobrovolné činnosti, tipování lokalit k pochůzkám, měl dozor nad výkonem dobrovolnické činnosti, zajišťoval jednání a koordinaci spolupráce s městskou policií.

Ing. arch. Monika Synková - toho času na mateřské a rodičovské dovolené, velmi aktivní občan Mariánských Hor znalý místní problematiky, podílela se na tvorbě denních plánů dobrovolníků, tvorbě map pochůzek, kontrole činnosti dobrovolníků, spolupráci s vedoucím projektu při řešení různých situací, stala se výkonným prvkem zejména při monitorovací činnosti a tvorbě plánů (harmonogramů) dne.

Oba koordinátoři byli zaměstnaní na DPP, což bylo plně hrazeno z dotace MVČR.

Propagace projektu proběhla:

- Zpravodaj Mariánských Hor a Hulvák
- webové stránky obvodu www.marianskehory.cz
- tiskové zprávy
- internetové Rádio Radnice (internetové rádio našeho městského obvodu)
- facebookový profil městského obvodu
www.facebook.com/marianskehoryahulvaky

Bezpečnostní dobrovolník (manuál ministerstva)

Cílem projektu Ministerstva vnitra je podpořit širší zapojení laické veřejnosti do zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Projekt má obce a jejich obyvatele inspirovat k rozvoji dobrovolnických aktivit, a to prostřednictvím institutu „bezpečnostního dobrovolníka“. Smyslem projektu je vyjít vstříc iniciativám občanské společnosti a pomoci obcím vytvořit podmínky pro dobrovolnickou činnost jejich obyvatel, která přispěje ke zlepšení života v obci. Má se jednat o nabídku veřejné správy, podanou ruku, na kterou mnozí občané možná čekají.

Hlavním účelem bezpečnostních dobrovolníků má být prevence a pomoc osobám bydlícím v obci, nikoliv přímé zasahování proti trestné činnosti.

Bezpečnostní dobrovolník není ve smyslu § 127 trestního zákoníku úřední osobou. Bezpečnostní dobrovolníci nemohou nahradit strážníky obecní policie a už vůbec ne příslušníky Policie ČR. Jejich největší předností je místní a osobní znalost, neformální autorita a především schopnost oslovit, zaujmout, získat ostatní osobním příkladem. Bezpečnostní dobrovolníci nejsou dobrovolníky ve smyslu zákona o dobrovolnické službě a nelze je v žádném případě zaměňovat

s osobami, které působí na pozici asistentů prevence kriminality. Bezpečnostní dobrovolníci za svou činnost nepobírají žádnou formu mzdy ani finanční odměnu. Jejich práce ve prospěch ostatních občanů může být odměněna spíše symbolicky a nemateriálně.

Činnost bezpečnostního dobrovolníka není vykonávána v pracovním nebo obdobném poměru k obci nebo jinému správnímu orgánu. Obec může dobrovolníkům poskytnout hmotnou nebo jinou pomoc k usnadnění jejich činnosti; zejména pracovní pomůcky (např. terčíky pro zastavování vozidel) nebo pracovní oděvy (například vesty a kšiltovky, které slouží k identifikaci bezpečnostních dobrovolníků), zajišťuje v přiměřeném rozsahu (dle požadované činnosti) jejich proškolení a koordinuje jejich činnost.

Dotaci ze státního rozpočtu lze poskytnout zejména na:

a) pojistné, placené na základě pojistné smlouvy uzavřené obcí, kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo zdraví, kterou bezpečnostní dobrovolník při výkonu dobrovolnické činnosti způsobí sám nebo mu bude způsobena

b) výdaje spojené s evidencí bezpečnostních dobrovolníků a s jejich přípravou pro výkon dobrovolnické činnosti (např. školení)

c) výdaje spojené s pořízením materiálního vybavení nezbytného k zajišťování výkonu činnosti bezpečnostních dobrovolníků

d) zpracování a tisk informačních materiálů týkajících se realizace projektu

e) náklady na organizaci setkání s veřejností (např. pronájem sálů, ozvučení)

f) úhradu poplatku za vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů za účelem prokázání bezúhonnosti bezpečnostních dobrovolníků

Obsah vstupního školení bezpečnostních dobrovolníků se bude přímo odvíjet od výčtu činností a úkolů, které mají dobrovolníci vykonávat. Doporučujeme zvolit jednoduchý, pokud možno spíše neformální způsob. Policie ČR nebo policejní veteráni mohou spolupracovat na přípravě písemných materiálů, se kterými by se dobrovolníci seznámili. Pravidelné školení je možné zajistit též formou koordinační dohody uzavřené podle § 16 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

MV doporučuje, aby se koordinátoři zúčastnili vždy nejprve školení „řadových“ dobrovolníků. Poté by měli absolvovat přiměřené speciální školení k činnostem, které po nich budou v rámci funkce koordinátora požadovány. Obsah přípravy doporučujeme rozdělit minimálně do dvou dnů. Lze doporučit formu vstupní přípravy pomocí techniky prožitkového interaktivního učení, kdy účastníci bezprostředně reagují na v praxi nejčastěji se vyskytující situace. Zpravidla po hraní rolí v rámci modelových situací a následné diskusi je vhodné udělat dílčí shrnutí a formulování základní podoby metodického návodu zvládnutí situace.

MV doporučuje obcím zvážit uzavření pojistných smluv, které by kryly odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou bezpečnostní dobrovolník při výkonu své činnosti způsobí, anebo mu bude způsobena. V úvahu připadají smlouvy typu pojištění odpovědnosti za škody způsobené v občanském životě, úrazové pojištění apod. Náklady na pojištění je možné dotovat z finančních prostředků Ministerstva vnitra.

Vedoucí projektu - slouží jako kontaktní osoba pro komunikaci s Ministerstvem vnitra v případě, že obec bude za účelem realizace projektu čerpat státní dotaci z rozpočtu Ministerstva vnitra, dále zprostředkovává komunikaci mezi účastníky projektu a vedením obce, může zajišťovat případnou prezentaci projektu v místních médiích apod. Vedoucí projektu také vede evidenci celého projektu včetně případných smluv s dobrovolníky, evidenci jejich činnosti, zachycených problémů apod. Kontrolu i hodnocení činnosti bezpečnostních dobrovolníků by měl provádět vedoucí projektu v součinnosti s koordinátory.

Koordinátoři dobrovolníků: Působí-li při realizaci projektu alespoň pět bezpečnostních dobrovolníků, měla by být zřízena funkce koordinátora. Jeden koordinátor by měl mít na starosti maximálně deset bezpečnostních dobrovolníků (je-li dobrovolníků více, je třeba jmenovat i více koordinátorů). Koordinátoři jsou podřízeni vedoucímu projektu, zároveň zprostředkovávají obousměrnou komunikaci mezi vedoucím projektu a bezpečnostními dobrovolníky.

Bezpečnostní dobrovolníci zejména nemohou:

- a) požadovat prokázání totožnosti osob,*
- b) požadovat vysvětlení,*
- c) vykonávat osobní prohlídku,*
- d) vstupovat bez svolení oprávněného uživatele do bytových nebo nebytových prostor nebo na pozemky,*
- e) vykázat osoby z místa,*
- f) přikázat osobám, aby setrvaly na místě.*

Bezpečnostní dobrovolníci zejména mohou:

- a) upozorňovat příslušné orgány na porušení právního řádu,*
- b) přivolat Policii ČR nebo obecní policii na místo spáchání přestupku nebo trestného činu,*
- c) na základě příslušného pověření podle zákona o silničním provozu zastavovat vozidla v blízkosti školního zařízení k zajištění bezpečného přechodu dětí a školní mládeže přes pozemní komunikaci i mimo přechody pro chodce,*
- d) pohybovat se v katastru obce a zjišťovat, zda nedochází či nedošlo ke spáchání protiprávní činnosti,*
- e) zadržet pachatele trestného činu za podmínek uvedených v ustanovení § 76 odst. 2 zák. č. 141/1961 Sb., trestního řádu, tedy na místě spáchání trestného činu nebo bezprostředně po spáchání činu, je-li to nutné ke zjištění totožnosti pachatele, k zamezení jeho útěku nebo zajištění důkazu; zadržená osoba musí být ihned předána policejním orgánům,*
- f) bránit se proti pachateli trestného činu nebo přestupku v mezích nutné obrany,*
- g) zabránit trestnému činu, přestupku nebo vzniku škody nebo jiné újmy zejména na životě, zdraví nebo majetku v rámci krajní nouze.*

Odměnu poskytovat jen symbolickou, jako čestné uznání a poděkování za pomoc společenství. I symbolická odměna je ryze fakultativní. Účelem projektu Bezpečnostní dobrovolník je pomáhat lidem při výkonu své dobrovolné činnosti, není motivován finanční odměnou.

3.5 ROZVOJ OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

3.5.1 Centrum rozvoje Česká Skalice, o.p.s. – popis organizace

Název	Centrum rozvoje Česká Skalice
Město	Česká Skalice
Osoba, která poskytla rozhovor a příklad dobré praxe	Jiří Kmoníček - ředitel
Kontakt	jiri.kmonicek@vilacerych.cz

Obecně prospěšná společnost Centrum rozvoje Česká Skalice vznikla v roce 2003, a to jako občanské sdružení z potřeby existence místního subjektu, jenž by byl rovnoprávným partnerem ostatním regionálním institucím. Hlavní těžiště zájmu a činnosti leží v Královéhradeckém kraji, snaží se **získávat a sdružovat dobrovolníky**, kterým nejsou lhostejné věci veřejné a rozvíjí spolupráci s místní samosprávou a dalšími místními neziskovými organizacemi i podnikatelskými subjekty. Posláním společnosti je podpora místní vzdělanosti a kultury, posílení rozvoje zdravých regionů a prosazování principů trvale udržitelného života. V roce 2014 bylo sdružení transformováno na **obecně prospěšnou společnost**. Společnost sídlí ve Vile Čerych, která je od roku 2003 **vzdělávacím střediskem**.

Naším cílem je obnova venkova a rozvoj komunit

Hlavní rysy zdravých komunit a regionů, které chtějí podpořit, se týkají účasti občanů na rozhodování ve věcech veřejných a budování partnerství místních aktérů, jedná se o komunitní rozvoj. Chtěli by překonat bariéru lhostejnosti a rezignovanosti a posílit sebevědomí svéprávného občana, podpořit jeho schopnost odhalovat a řešit místní problémy v rámci spolupráce v komunitě a povzbudit starostlivou péči o životní prostor. Snaží se obnovit a prohloubit vztah lidí ke krajině jako k domovu, místu životních ztrát i nálezů. Společnost organizuje semináře, besedy a konference pro zástupce neziskových organizací, samosprávy, státní správy, podnikatelů a svazků obcí. Tématem konzultačních, vzdělávacích a osvětových aktivit jsou především metody komunitní práce, budování partnerství, regionální rozvoj, program obnovy venkova, ochrana kulturního a přírodního bohatství. Kromě vily provozují regionální informační

centrum a poradenství v oblasti dotací a veřejných zakázek. Akreditovaný program na dobrovolnictví zde není.

Organizace je financována městem, krajem, Úřadem práce, Ministerstvem kultury, soukromými dárci a firmami, nadacemi. Také vlastní ziskovou činností.

Práce s dobrovolníky: Dobrovolníci si mohou vybrat odvětví, ve kterém by chtěli pomáhat. Pokud se spolupráce osvědčí, může dojít k další vzájemné spolupráci. Pracovníci centra se chtějí nejdříve s budoucími kolegy důkladně poznat a po pozici dobrovolníka může následovat pozice placeného spolupracovníka na DPP a později i zaměstnanecký poměr na částečný nebo i celý úvazek. Tato praxe se osvědčila a dále v ní chtějí pokračovat.

Dobrovolníkům nabízejí úhradu nákladů spojených s cestou na místo výkonu činnosti. Zaplatí případné zajištění stravy a ubytování, každý případ posuzují individuálně. Samozřejmě je poskytnuta smlouva, pojištění dobrovolníka a vydají potvrzení o rozsahu a obsahu vykonané činnosti. Pro dobrovolníky nabízejí tyto možnosti činností:

- pomocné práce při organizaci kulturních a společenských akcích pořádaných ve Vile, ale i mimo ni
- pomocné práce při realizaci výukových vzdělávacích programů, především ekologických
- pomoc při propagaci a PR správa facebookových stránek, pomoc při psaní reportáží a tiskových zpráv, focení při akcích
- pomocné práce administrativní při psaní žádostí o dotace, ale i při realizaci podpořených projektů
- pomocné práce v účetnictví, třídění a archivace dokladů
- práce při obnově a údržbě Vily Čerych
- práce v regionálním informačním centru, obsluha klientů, doplňování a aktualizace databází

Termíny a časový rozsah pracovních činností záleží na osobní domluvě a jsou volně přizpůsobitelné. Další formou pomoci a projevem loajality k neziskovým organizacím je **Firemní dobrovolnictví**, které využívají. Firemní dobrovolníci také

zapojují od roku 2011 do dlouhodobého projektu s názvem "Zážitková zahrada". Vedle údržby a oprav historických stanovišť v zahradě (např. dřevěný altán, besídka, jezírko, ovocný sad, záhony s květinami) budují nová stanoviště (např. naučnou Stezku stromů, pocitovou stezku, permakulturní záhon se suchou zídou, bylinkovou zahrádku, přeměnu trávníku na luční porost, obnovu historického rozária). Velmi vítají, když firmy mohou podpořit obnovu objektu nejenom firemním dobrovolnictvím, ale i nákupem potřebného materiálu (např. nátěrové barvy, bylinky či květiny, hnojiva, stromy a keře k výsadbě). Zároveň firmám nabízejí jedinečnou příležitost, jak spojit dobrovolnou práci s firemními potřebami, **například vzděláváním či budováním týmu (teambuildingem)**. Vzdělávací středisko Vila Čerych může zájemcům nabídnout ubytování a stravování (26 lůžek v 7 pokojích), pronájem prostor včetně techniky i další doprovodné služby podle požadavků klienta.

Příklad dobré praxe – Dobrovolnictví v komunitním rozvoji

Jsme Centrum rozvoje Česká Skalice, o. p. s. Od roku 2003 působíme v oblasti vzdělávání, kultury, ekologie, cestovního ruchu a odborného poradenství. Ve spolupráci s dalšími partnery obnovujeme prvorepublikovou památku Vilu Čerych, ve které sídlíme. Naše činnost je pestrá, ale spojuje nás snaha zodpovědně rozvíjet, oživovat a zkrášlovat naše okolí. Vila Čerych s přilehlou zahradou patří ke klenotům české předválečné architektury a je chráněnou kulturní památkou. Z honosného rodinného domu se postupně stala po roce 1948 politická škola mládeže a v padesátých letech zdravotní středisko, které tomuto účelu sloužilo až do roku 2001. V tomto roce byla vila bratry Čerychovými, těmi, kteří zde vyrostli a strávili zde své mládí, darována **Nadaci rozvoje občanské společnosti**.

Celý areál bylo potřeba dát postupně do pořádku. V roce **2003 vzniklo Centrum rozvoje jako místní subjekt s vazbou na region a místní lidi**. Dnes společně s majiteli usilujeme o obnovu Vily Čerych a její oživení tak, aby se dům se zahradou stal místem, kam místní lidé, ale i ti, co přicestují z dále, rádi zavítají a podívají se na architektonickou památku spolu se zajímavou společenskou aktivitou. Nejlepší cestou, jak si vážít společné práce je, když se na takovém díle podílí komunita, která bude výsledek užívat, proto se již od začátku snaží zapojit co nejvíce lidí z okolí do aktivit směřujících ke společné obnově vily.

Dobrovolnictví nám umožňuje zapojit do **komunitního dobrovolnictví** poměrně velké množství lidí a to různými způsoby od drobného dárcovství, přes firemní dárcovství, po aktivity směřované na pomoc místních i přespolních občanů.

Asi největší komunitní projekt se zapojením dobrovolníků byl v roce 2013 **Obnova rozária. Rozárium**, čili růžová zahrada, bývalo dominantním estetickým prvkem zahradní kompozice, navržené předním českým zahradním architektem Josefem Kumpánem, až do roku 1948. Rozprostíralo se na volné ploše před západní stěnou Vily Čerych a pohledově oddělovalo příjezdovou cestu a navazující užitkovou zahradu. Stříhané živé ploty a volně rostoucí keřové skupiny vytvořily soukromí růžové zahrady, která tak získala charakter giardina segreta (v překladu tajná zahrada, v odborné terminologii malá, výhradně soukromá část zahrady). Obnova byla rozdělena do tří částí a započala na jaře vytyčením ploch, terénními úpravami a přípravou cestiček. V rámci výkopových prací se provedla také příprava vodoinstalací pro kašnu. V průběhu léta se část cest zakryla vrstvou mlátové směsi, dosel se trávnik, vytyčily a založily se záhony pro růže. Po prázdninách se podařilo sehnat všechny potřebné finance a na podzim byla první etapa obnovy rozária dokončena při veřejném sázení růží. Celkem 226 růží a desítky buxusů a tisů byly vysázeny dne 7. října 2013. Další etapou k celkovému dokončení rozária bylo dokončení cestiček, oprava kašny, instalace treláží pro pnoucí růže, vysázení pnoucích růží. Tato akce se více jak z poloviny dokázala realizovat právě za vydatné podpory nejen místních dobrovolníků a příznivců zahrady. Od roku 2015 provozujeme dobrovolnické prázdniny ve Vile, zájemci o pobyt u nás mají bezplatné ubytování, pokud odpracují alespoň 4 hodiny denně. Dobrovolníci u nás odpracují cca 700 – 1 200 hodin ročně.

Vila Čerych má také svůj dojemný příběh dobrovolnice Irenky

Pátek 26. května byl pro Vilu Čerych slavnostním dnem. V podvečer zde proběhl již dvanáctý ročník udílení Ceny Ladislava Čerycha, kdy děkujeme těm, kteří pomáhají při obnově Vily Čerych a přilehlé zahrady. V roce 2016 ji převzala dobrovolnice Irenka Vondráková za dlouhodobou pomoc při údržbě a obnově Vily Čerych a za dobrovolný finanční příspěvek v roce 2016, kterým přispěla na stromy do zahrady. Předávání doprovázelo dojetí, jež mnozí nedokázali potlačit. Irenka,

klientka ústavu sociální péče v České Skalici, za sebou totiž nemá zrovna lehký osud a její úsilí ve Vile pomáhat je vsutku obdivuhodné. Do Vily chodí naše pracovitá a obětavá kamarádka s dobrým srdcem již od roku 2003. „Těšilo nás, že jsme mohli předat cenu právě Irence, její pomoci si velmi vážíme a jistě si ocenění zaslouží. Protože se, jak sama říká, u nás cítí jako doma, darovali jsme Irence rovněž klíče od zahrady, kde bude moci, kdykoliv bude chtít, trávit svůj čas.“ Již několik let Irenka v zahradě vily odpracuje dobrovolně kolem 400 hodin ročně.

Večerem provázela moderátorka Romana Pacáková. Květnovou slavnost svou řečí doplnila ředitelka Nadace rozvoje občanské společnosti Hana Šilhánová. Společně s Jiřím Kmoníčkem, se vzpomínkou na Ladislava Čerycha, poděkovali Cathy Soden Čerych, manželce Ladislava Čerycha, za finanční dar a předali malý dárek. Dále promluvili JUDr. Hana Frištenská, členka správní rady Nadace rozvoje občanské společnosti, a Ivan Češka, člen správní rady Centra rozvoje Česká Skalice, o.p.s., o potřebě pomáhat Vile a o plánech obnovy objektu do budoucna. Součástí slavnostního večera byla premiéra dokumentu o Ladislavu Čerychovi, jehož autorem je Petr Jančárek. Návštěvníci mohli zhlédnout výstavu „Proměny“, která mapuje historii Vily a přilehlé zahrady od výstavby objektu ve dvacátých letech minulého století přes postupné chátrání až do dnešní doby, kdy i díky dobrovolným dárcům dochází k obnově.

Kdo je Irena Vondráková?

Její život nezačal lehce. Pochází ze sociálně slabé rodiny, a když se její matce po první dceři Elišce narodila druhá dcera Irenka, byla právě ona umístěna do kojeneckého ústavu v Broumově. Později přešla Irenka do Dětského domova v Sedloňově. Školní léta milovala, jak sama říká „naučili mě tam psát a počítat, byli na mě hodní - dozvěděla jsem se mnoho nových věcí“. V domově měla štěstí na kamarádky a vychovatele Václava Vojtěcha, který si ji bral často do své rodiny. Od mala měla ráda přírodu a ruční práce.

Po skončení školní docházky se začala učit na přadlenu v závodě TIBA Jaroměř. Pobývala samostatně na internátě, ale nešťastná náhoda způsobila, že jí ždímačka zachytila ruku a těžce poranila, Irenka se tudíž již nedoučila. Vrátila se zpět do Sedloňova, ale nyní už mezi dospělé - do Domova důchodců. Poté

pobývala dva roky v Malé Čermné a od května 2000 se přestěhovala do nově vybudovaného ústavního zařízení v České Skalici.

Poprvé Irenka poznala zahradu na podzim roku 2003, kdy vypomáhala při hrabání spadaneho listí. V zahradě také našla svého nového kamaráda - dalmatina Clifa. Bylo jim spolu moc dobře. „Zahrada - to je volnost, příjemný pobyt v zeleni, přijdu na jiné myšlenky a nacházím klid a vyrovnanost“, tak vypráví Irenka o svém vztahu k zahradě Vily Čerych. Zajímá se i o kulturní dění a při některých aktivitách také i vypomáhá. Kromě přírody má ráda cestování. Byla u moře v Itálii, v Tatrách na Slovensku, podívala se i do Polska, vždy ráda objevuje něco nového. Má mnoho dalších zájmů, ráda háčkuje, plete, chodí několik let na keramiku, je členkou Společnosti Boženy Němcové, jezdí s nimi na výlety. Nebojí se ani moderní techniky, ráda fotí a pracuje na počítači. Každé pondělí chodí v ústavu do prádelny, kdy skládá a třídí prádlo. Miluje procházky a tak její kroky často míří do Babiččina údolí. Před mnoha lety poznala i kouzlo skautingu a táboření. Učarovaly jí další nové věci, vzájemná pomoc, stezka odvahy, nebojácnost táborníků, hry, pestré zážitky i nová přátelství. Se skauty se setkává dodnes. Rozumí také bylinkám, suší je a obdarovává potřebné. Její srdce bije na pravém místě. Na pohřbu své maminky se poprvé setkala se svojí sestrou Eliškou, která byla od 18 let umístěna do ústavu v Havlíčkově Brodě. Se sestrou si zřídka psaly, Eliška ji jednou navštívila i v České Skalici. Před několika lety sestra zemřela. Irenka se v minulém roce rozhodla, že část dědictví po matce a sestře chce věnovat na dobrou věc. Jak sama říká: „Rozhodla jsem se koupit do zahrady Vily Čerych 14 stromů - dubů, které jsme vysadili loni na podzim za velkým dřevěným altánem. Je to něco, co tady bude déle než já. Ráda budu pozorovat, jak stromy rostou a radost nedělají jenom mě, ale i ostatním lidem. Taková je naše Irenka.

3.5.2 Příklad dobré praxe – Dobrovolníci v právní poradně Transparency International

Název	Transparency International
Město	Praha
Osoba, která poskytla rozhovor a příklad dobré praxe	JUDr. Sylvie Kloboučková – právnička
Kontakt	klobouckova@transparency.cz

Transparency International - Česká republika o. p. s. je nevládní neziskovou organizací, jejímž posláním je mapovat stav korupce v České republice a svou činností aktivně přispívat k jejímu omezování. V České republice působí od roku 1998. Jejím ředitel je od roku 2008 David Ondráčka. Česká kancelář patří k mezinárodní síti nevládních organizací Transparency International, která v problematice korupce zapojuje občanskou společnost, komerční sektor i státní instituce. Od roku 1993 se rozrostla na více než 100 národních poboček s hlavním sídlem v Berlíně. Hlavní poslání je omezit korupci ve světě.

Právní poradenství: Právní poradna poskytuje bezplatné právní poradenství občanům, kteří se setkají s korupčním jednáním a jsou ochotni o něm informovat, a dále zaměstnancům orgánů veřejné moci nebo soukromých subjektů, kteří se dozví o korupčním jednání na svém pracovišti, tzv. whistlebloweri.

Investigativní a analytická činnost: Pracovníky právní poradny každoročně osloví kolem stovky osob, které potřebují právní pomoc. Část těchto podnětů se týká závažných korupčních případů. I proto je v TI speciální tým, jehož úkolem je analyzovat informace o případech korupce a jejich jednotlivých aktérech.

Prosazování protikorupčních zákonů: Cílem dlouhodobého působení organizace je vytváření takové legislativy a institucionálních opatření, které výrazně ztíží korupci, zvýší pravděpodobnost dopadení a potrestání pachatelů korupčních trestných činů.

Vzdělávání: TI ČR, se dlouhodobě zabývá vzděláváním o korupci a pořádáním workshopů.

Financování: TI ČR je nezávislá. Není finančně vázaná na centrálu v Berlíně. Hlavní zásadou organizace je přijímat dary pouze v případě, že neoslabí nezávislost při naplňování poslání a neohrozí integritu a dobré jméno. Aktivitu financuje především z grantů a dotací, dobrovolných darů jednotlivců a firem a výnosů z vlastních činností (například vzdělávacích kurzů).

Příklad dobré praxe v Transparency International

Nabídka dobrovolnické stáže / Asistent Právní poradny TI

Transparency International – Česká republika, o.p.s., nabízí studentům 3. až 5. ročníků právnických fakult se zájmem o veřejné právo dobrovolnickou stáž v rozsahu minimálně 3 měsíců (minimálně 2 dny v týdnu) s možností následné placené spolupráce. **Náplní jejich práce pro TI je asistence při poskytování právní pomoci občanům dotčeným korupcí,** zahrnující evidenci podání, posuzování skutkového stavu v rámci jednotlivých případů a podíl na právním řešení těchto případů. Doplnkově budou mít možnost zapojit se i do jiných činností TI.

TI Požaduje:

- zájem o veřejné právo a o práci v neziskovém sektoru;
- motivaci působit v oblasti prosazování veřejného zájmu právními prostředky;
- analytické myšlení;
- schopnost jednat s lidmi;
- kultivovaný písemný a ústní projev;
- dobrou orientaci v právních předpisech;
- znalost práce na PC (MS Word, Excel, Outlook, Beck Online);
- dobrá znalost AJ výhodou.

Nabízí také odborné vedení zkušeným právníkem, zajímavou a rozmanitou práci v přátelském kolektivu.

Dobrovolníci v právní poradně Transparency International

Právní poradna Transparency International (dále TI) dlouhodobě poskytuje právní pomoc klientům, kteří se setkali s korupčním jednáním. V právní poradně pracují vystudování právníci, asistenti z řad studentů vyšších ročníků právnických fakult a dobrovolníci z řad méně zkušených studentů. Právě dobrovolníci hrají v činnosti právní poradny nezastupitelnou roli. Pomáhají doplňovat tým právní poradny a svými znalostmi přispívají k pomoci klientům. Jejich činnost tak má tři pozitivní roviny: pomáhají společnosti v boji proti korupci a konkrétnímu klientovi v řešení jeho případu, stálým zaměstnancům TI pomáhají ušetřit čas a dávají jim prostor věnovat se více případům a jít v práci do hloubky. Sami dobrovolníci získají nejen dobrý pocit, ale i nedocenitelné praktické nejen právní znalosti. Pokud panuje spokojenost jak ze strany dobrovolníka tak TI, zpravidla s dobrovolníkem uzavřeme po jisté době nějakou formu dlouhodobé placené spolupráce.

Dobrovolníci ve fundraisingu a komunikaci

Transparency International Česká republika se řadí k nejcitovanější nevládním organizacím v naší zemi. Dostává se jim také podpory ze strany široké veřejnosti, a to formou darů. Proto je pro ně podpora ze strany stážistů neocenitelnou pomocí. Dobrovolníci jsou nejčastěji VŠ studenti politologie, diplomacie, mezinárodních vztahů, žurnalistiky atd. Podílejí se na realizaci strategie fundraisingu a komunikace TI ČR v daném roce. Pracují s analytickými nástroji pro monitoring médií, seznamují se s prací v rámci CRM systému - spravujícího naší databázi kontaktů a dárců. Podílejí se na produkci a realizaci newsletterů, novinek, tiskových konferencí, projektů, kampaní a aktivit naší pobočky související s fundraisingem a komunikací. Pokud se stážista osvědčí, je zde potenciální možnost nabídnutí placené formy spolupráce.

Dobrovolníci v investigativě

Na minimálně čtvrtletní stáži přijímáme především studenty ekonomie, politologie, žurnalistiky či bezpečnostních vztahů se zájmy v získávání a vyhodnocování informací o veřejných rozpočtech, personálních propojeních a mapování

majetkových vazeb. Jsou seznámeni s problematikou získání informace, jejího ověření a zasazení do kontextu, rozklíčování komplexních majetkových struktur či hledání příslovečné jehly v kupce sena. Stážisté jsou neocenitelnou podporou pro první seznámení se se základními informacemi o dané problematice, vyhledání dostupných dat a sestavení hlavních bodů či bílých míst. V rámci stáže je pracovníkovi umožněno nahlédnout do fungování celé organizace a současně s tím se naučit práci s nejrůznějšími zdroji informací pro získání potřebných dat. V případě, že se stážista osvědčí, může mu být nabídnuta placená forma spolupráce.

Dobrovolníci v rámci páteřních projektů TI

Mezinárodní projekty: na asistentských pozicích mnoha mezinárodních projektů financovaných z grantů MZV, OPZ, zahraničních donorů a nadací se taktéž uplatňují dobrovolníci. Náplní jejich práce je podpora koordinace projektů, řešeršní činnosti, administrativní pomoc apod. Jde o aktivity relativně kompetenčně náročné, a tedy také nákladné. Proto je velmi potěšující, že pro jejich plnění může TI dobrovolnickou práci využít. Nejednou se taková činnost přerodí do podoby stáže, neboť ideálními adepty pro dobrovolnictví jsou v tomto případě studenti vysokých škol.

Dobrovolnou prací je také nutno řešit značnou část „donorsky nepopulární“ činnosti TI, jako je např. monitoring předvolebních kampaní, kde se bez nezištného příspěvku dobrovolníků, kteří se podílejí na sběru informací, sledování mediálního dění, řešerší a publicistické tvorbě, nelze obejít. V letech 2017 a 2018 se tedy vysoce motivovaní dobrovolní spolupracovníci TI podíleli na rutinním získávání dat o pohybech na transparentních účtech politických stran a kandidátů na úřad prezidenta, stejně jako na jejich zpracování pro další evaluace, ale také kreativně přispívali psaním článků na příslušná témata spojená s projektem.

Dobrovolník v rámci sportovní problematiky

V roce 2017 učinila TI rozhodnutí intenzivně se věnovat problematice sportu. Téma korupce ve sportu se tak zařadilo mezi hlavní témata, kterým se věnuje úzký tým. Mezi oblasti ve sportu patří kontrola a připomínkování přerozdělování veřejných financí do sportu, iniciování diskuzí, podpora whistleblowerů

(oznamovatelů) z řad sportovců a sportovních funkcionářů atd. Vzhledem k úzké specializaci daného tématu bylo kýžené poptat dobrovolníka z řad studentů a to primárně z Fakulty tělovýchovy a sportu. V této souvislosti se do působení TI v oblasti sportu zapojil dobrovolník, který se podílel na dílčích úkolech jako např. studie o financování sportu statutárními městy a kraji, příprava sportovní kampaně (koncept), organizace a aktivní účast na pořádání kulatých stolů se zástupci sportovních spolků, Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy a v neposlední řadě být jeden z panelistů na veřejné debatě ohledně tématu „korupce ve fotbale“. Tato spolupráce umožnila TI nahlédnout do fungování sportu z perspektivy mladého experta, který pomohl TI nasměrovat k inovativním aktivitám. Z pohledu dobrovolníka šlo především o možnost realizovat své nápady, sdílet své názory a přispívat tak ke zlepšení chodu českého sportu.

Dobrovolník na projektu Scholasticus – grafický návrh on-line školení

TI se ve spolupráci se společností Scholasticus, pustila do přípravy on-line školení. TI, zajistila obsah, Scholasticus technickou funkčnost, co tomu však chybělo, byla kvalitní a přiléhavá grafika. Podařilo se nám na základě inzerátu poptat zkušeného studenta grafického designu, který se ztotožňoval s činností TI a chtěl také přiložit ruku k dílu. Práci na vytvoření grafického návrhu bral jako velkou výzvu. Byly mu dány víceméně volné ruce, jeho práce se členům týmu líbila a tak bude s jeho grafickým vyzněním školení distribuováno. V budoucnu se tak dostane ke stovkám konečných uživatelů.

3.5.3 Příklad dobré praxe – Hasiči na malé obci KOPYTOV

Název	Sbor dobrovolných hasičů Kopytov
Město	Bohumín
Osoba, která poskytla rozhovor a příklad dobré praxe	Mgr. René Štecher – člen SDH Kopytov František Mlynkec – velitel Michal Mlynkec – starosta
Kontakt	sdhkopytov@seznam.cz

Sbor dobrovolných hasičů Bohumín-Kopytov

V roce 1997 byla obcí zřízena a spravována jednotka sdružení dobrovolných hasičů Bohumín-Šunychl a Kopytov. Zážitky z povodní a dostatečný počet aktivních lidí jim v roce 2005 pomohli k založení sdružení dobrovolných hasičů Bohumín-Kopytov. V novodobé historii jejich sboru navazují na tradice, ale rovněž se snaží pružně reagovat na mimořádné situace nejen v Kopytově a jeho okolí, ale i v dalších krajích České republiky. Zástupci města Bohumín v souladu se zákonem o požární ochraně u jejich sdružení v roce 2007 zřídili dobrovolnou jednotku požární ochrany.

SDH Bohumín-Kopytov se stal organizační složkou Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezka. Členství v tomto sboru je dobrovolné a jeho členem se může stát fyzická i právnická osoba. Stačí vyjádřit vůli být vázán stanovami, vnitřními předpisy a souhlasit se zpracováváním a zveřejňováním svých osobních údajů. V současné době Sbor dobrovolných hasičů Bohumín-Kopytov čítá 120 řádných členů, z tohoto 50 žen, 39 mužů a 31 dětí.

Příklady dobré praxe – Hasiči Kopytov

Každoročně organizujeme periodickou odbornou přípravu u aktivních členů SDH Bohumín-Kopytov. V rámci teoretické přípravy u nich prohlubujeme základní odbornou způsobilost. Seznamujeme je s vyhláškami, bojovým řádem, ale i s očekávanými zvláštnostmi, nebezpečím a bezpečnostními zásadami stanovenými u standardně prováděných zásahů. V rámci praktické přípravy výcvikem ověřujeme provedení bojového rozvinutí podle cvičebního řádu. Pro dobrovolnou práci hasiče jsou tato odborná školení nezbytná. Strojník je základ, ale pro naše zaměření vyhledáváme kurzy s tématem vodního záchranářství.

Proto ve spolupráci s Vodní záchrannou službou Českého červeného kříže své aktivní členy vzděláváme v rámci kvalifikačního standardu Vodní záchranař na vodních plochách a tocích. Praktickému cvičení předchází vždy teoretická část.

Učíme se záchrane tonoucích na přírodních vodních plochách a tocích. Členové s průkazem vůdce malého plavidla předvádí modelové situace ovládání záchranného plavidla s motorovým pohonem na vodní ploše.

Při vzdělávání spolupracujeme také s oblastním spolkem Českého červeného kříže Karviná a účastníme se školení předlékařské první pomoci v normě „Zdravotník zotavovacích akcí“. Někteří členové sdružení dobrovolných hasičů Bohumín-Kopytov jsou současně členy oblastního spolku ČČK Karviná.

Mimo vzdělávání se snažíme aktivizovat naše lidi a dodávat jim vždy pocit, že jejich bezúplatná práce je potřebná a všestranná. Po všech záplavách, které se vyskytly na území osady Bohumín-Kopytov, prováděli členové našeho sdružení opravy vytopené požární zbrojnice. Po zatím poslední povodni v roce 2010 vedení města Bohumín poskytlo peníze na stavební materiál. Členové kopytovského sboru pak na téměř kompletní rekonstrukci zbrojnice zdarma odpracovali stovky hodin. Protože se naše sdružení potýká s nedostatkem financí, pořizuje si vozidla jen starší výroby. Po zakoupení dopravního automobilu z roku výroby 2000 jsme na něm přes půl roku prováděli potřebné opravy a úpravy. V průběhu času, až nám to finanční situace dovolila, jsme koupili hasičskou cisternu z roku výroby 1990. Většina členů našeho sdružení pak prováděla kompletní renovaci cisterny nepřetržitě něco málo přes jeden rok. Před měsícem jsme koupili polní kuchyň na podvozku V3S z roku výroby 1980. A opět nás bude čekat mnohaměsíční práce na její přestavbě.

Společně s ostatními sbory dobrovolných hasičů máme velmi silnou touhu pomáhat, stát se užitečnými nejen svému sboru, ale také své obci a v důsledku pak celé společnosti. Nebojíme se vzájemně si pomoc nabízet a ani o ni požádat. Už dvakrát jsme byli před ukončením činnosti sboru, a to když se zrušila naše jednotka a když pak všechnu naši požární výzbroj i výstroj ukradli. V rámci okresu Karviná nám vždy nabídli sbory pomocnou ruku, a tak jsme se mohli i s dětmi účastnit všech sportovních soutěží. Náš sbor nabízí pomoc obzvláště při

mimořádných událostech po celé České republice. Již dávno tomu, co se nám podařilo navázat dobrou spoluprací a především přátelské vztahy i s polskými hasiči z OSP Gorzyce. Vzájemně se účastníme sportovních soutěží, specializovaných odborných školení. Jejich děti se účastní našeho příměstského tábora.

Náš sbor se aktivně snaží podporovat mj. Český den proti rakovině, kdy již několik let dobrovolně nabízí kvítky měsíčku lékařského. Peníze, které vybereme do speciálních zapečetěných pokladniček, poputují prostřednictvím České pošty na účet pořádající Ligy proti rakovině. Za opakovanou účast na akci „Daruj krev s dobrovolnými hasiči“ získali členové našeho sdružení ocenění od Okresního Sdružení Hasičů ČMS Karviná.

V rámci požární prevence pořádáme jednou ročně v Dětském diagnostickém ústavu, základní škole Bohumín-Šunychl praktické cvičení zaměřené na včasnou evakuaci osob. Pravidelně se podílíme na volnočasovém projektu „Prázdninový kolotoč“, který pořádá o letních prázdninách město Bohumín. V našem sdružení se mladým hasičem stane fyzická osoba starší tří let a nedovršující osmnácti let, souhlasí-li s jejím členstvím zákonný zástupce této osoby a kolektiv mladých hasičů. Úsilí, které vynakládáme do výchovy mládeže od nejútlejšího věku, pomůže dětem se zapojovat do života sdružení a celé obce. Snažíme se u nich zvýšit fyzickou kondici v duchu sportovních zásad. Scházíme se s nimi aktivně 3x týdně. Od února do prosince se mladí hasiči přepravují dopravním vozidlem na 25 soutěží mladých hasičů, 1x mistrovství ČR v požárním sportu MH. S dětmi se účastníme i výtvarných soutěží například „Požární ochrana očima dětí“, kdy namalovali 13 výkresů. O letních prázdninách, pro vyplnění volného času, dětem z širokého okolí Bohumína i z polského města Gorzyce dlouhodobě organizujeme příměstský hasičský tábor. Během pobytu na táboře si děti vyzkoušejí různé specializované činnosti. Například předváděcí akci s vodní záchrannou službou Českého červeného kříže Těrlicko, spojenou s projížďkou na člunu po nedalekém Kališově jezeře. Pomáháme tak rodičům dětí, kteří musí chodit do zaměstnání a nemohou se dětem o prázdninách úplně věnovat. Abychom v dětech vytvořili kladný vztah k přírodě, chodíme s nimi v zimním období pravidelně přikrmovat volně žijící zvěř. Dále s dětmi provádíme brigády na údržbu a ošetření pamětních

líp v Kopytově, sběr odpadků z přírody a sběr žaludů a kaštanů. Na závěr roku pořádáme lampionový průvod a účastníme se soutěže mikulášské uzlování.

Dobrovolný hasič René. Byl začátek máje roku 2010, když území města Bohumína zasáhly déle trvající přívalové deště, které vyvolaly rozsáhlou povodeň. Postupem času hladina rozvodněného toku začala klesat. Když se náš sbor začal spolupodílet na odstraňování následků záplavy, najednou se na mokré vozovce uprostřed Kopytova objevila modrá Škoda 120L s připojeným přívěsným vozíkem. Řídil ji pan René, auto i vozík naplnil náradím a humanitární pomocí. Obyčejný muž ve středních letech s potřebou pomáhat lidem. Přijel vykonat sám ze své vůle dobročinnost. Říkáme mu plaváček, neboť jej k nám do Kopytova přinesla velká voda.

Dobrovolný hasič René k tomu říká: „Ano, tenkrát jsem nabízel svou pomoc ještě dříve, než mě o to vůbec někdo požádal. Role pomáhajícího byla pro mě vlastně odměna, hřál mě u srdce pocit vykonaného dobra pro druhé.“ Bez většího zaváhání jsme jej zapojili do likvidačních prací po povodni. Téměř nepřetržitě nám pomáhal s odčerpáváním vody ze zatopených sklepů a jiných důležitých míst v obci. Odstraňoval s námi nánosy bahna a prováděl celkový úklid. Pomohl nám také zajišťovat zásobování obyvatel základními potravinami a humanitární pomocí.

V červnu téhož roku jsme pana Reného přijali mezi sebe jako řádného člena sdružení dobrovolných hasičů Kopytov. Když pak v měsíci srpnu zasáhly Liberecký kraj bleskové povodně, bez zaváhání si v zaměstnání vyjednal neplacené volno a odjel s námi a s potřebným vybavením do obce Mníšek. Krizovému štábu jsme osobně nabídli svou nezištnou pomoc s likvidací následků povodně.

O tři roky později se mimořádně velké záplavy vyskytly najednou ve středočeském a ústeckém kraji. Naše sdružení se velmi rychle domluvilo se spřátelenými sbory dobrovolných hasičů a Českým červeným křížem Karviná. Společně jsme zajistili v dostatečném množství potřebnou humanitární pomoc. Požádali jsme své nejaktivnější členy, včetně pana Reného, o rychlou spolupráci. Nejprve jsme se s nákladem pomoci vypravili do Ouřtic, Neveklova a Jablonného nad Vltavou ve středních Čechách. Po vyložení jsme se vraceli zpět. Rychle jsme se připravovali

na druhou cestu, ale pro velké množství materiální pomoci musely jet dvě vozidla. Přijeli jsme společně s Českým červeným křížem Karviná až do obce Hřensko. Vyložili jsme náklad humanitární pomoci, který jsme následně na člunech rozvezli do jednotlivých domů potřebným lidem. Než jsme odjeli, voda částečně opadla a my jsme mohli odstranit alespoň nánosy bahna z okolí naučné stezky Okolím Hřenskem. Už i pan René osobně prožil, jaké to je, když po deštích nebo rychlém tání stoupá řeka a hrozí vylití z koryta. Poznal, jaké to je, když zůstanete odříznuti od okolního světa se zatopeným sklepem a zničenou zahradou, když vám voda pomalu stoupá z přízemí do prvního patra, nebo když domácí zvířata zděšeně naříkají v chlévě. Uvědomuje si, jaké to je, když potom voda ustoupí a zůstane po ní spoušť a zkáza. I to, co to pro postiženého člověka znamená, když čeká na verdikt odborného statika – zbourat nebo „jen“ opravit.

3.6 PRÁCE S DĚTMI A MLÁDEŽÍ

3.6.1 Příklad dobré praxe – ČRMD Projekt 72 hodin

Název	Česká rada dětí a mládeže
Město	Praha
Osoba, která poskytl rozhovor a příklad dobré praxe	Ing. Aleš Sedláček – předseda, legislativa, vnější vztahy
Kontakt	ales.sedlacek@crmd.cz

Popis organizace

Česká rada dětí a mládeže byla založena v červenci 1998 osmi sdruženími dětí a mládeže. Dnes sdružuje 99 členských organizací (mezi nimi většinu celostátních organizací dětí a mládeže), představujících kolem 200 000 individuálních členů. Členy ČRDM jsou sdružení velmi malá i ta největší, včetně osmi krajských rad mládeže. Posláním ČRDM je podporovat podmínky pro kvalitní život a všestranný rozvoj dětí a mladých lidí. Své poslání naplňuje ČRDM tým, že podporuje mimoškolní výchovu a činnost svých členů, zejména snahu o vytváření právních, hospodářských, společenských a kulturních podmínek vhodných pro jejich činnost. ČRDM hájí zájmy svých členů vůči domácím i zahraničním orgánům, organizacím a institucím.

ČRDM je dnes reprezentativní střešní organizace sdružení dětí a mládeže v České republice. Funkcí ČRDM je především servisní činnost členským organizacím, dále pak reprezentování organizací navenek směrem k veřejnosti, státní správě i zahraničí. ČRDM provozuje Zpravodajský a informační servis sdružení dětí a mládeže ADAM.cz a vydává zpravodaj o výchově a využití volného času dětí a mládeže ARCHA. Mezi další aktivity patří databáze míst mimoškolní výchovy KamChodit.cz a projekt Kecejme do toho – strukturovaný dialog mládeže. ČRDM oceňuje zástupce veřejné správy a samosprávy a podnikatele působící na místní a krajské úrovni za podporu mimoškolní práce s dětmi a mládeží prostřednictvím Ceny ČRDM PŘÍSTAV. Dalším projektem je aktivita Stromy Anežky České, při které bylo v roce 2011 vysazeno 100 stromů – lípy srdčité (*Tilia cordata* Roelvo). Finanční gramotnosti se věnuje projekt Rozumíme financím,

který organizuje ČRDM společně s Junákem. ČRDM pořádala Bambiriádu, což byla přehlídka aktivit sdružení dětí a mládeže v krajích a mnoha městech.

Financování probíhá z MŠMT, členské příspěvky, dotační programy ministerstev, vlastní zisková činnost, od soukromých dárců, krajů, měst, obcí.

Dobrovolnický projekt 72 hodin

V roce 2017 uspořádala Česká rada dětí a mládeže (ČRDM) již 6. ročník akce 72 hodin. Jedná se o tří denní akci, konanou vždy v průběhu října, do které se zapojují dobrovolníci, převážně z řad mládeže, z celé ČR. Účastníci projektu mají za úkol vymyslet způsob, jak pomoci lidem, přírodě nebo svému okolí, ten v podobě projektu zaregistrují na webových stránkách www.72hodin.cz a v předem určeném termínu, který je pro všechny stejný, jej zrealizují.

Cílem 72 hodin je zapojit co nejvíce mladých lidí a ukázat jim, že stačí málo, aby společně dokázali mnoho. Přesvědčit je, že jsou sami schopní změnit věci, které se jim nelíbí. Naučit je vzájemné spolupráci a více vnímat svět kolem sebe, posilovat vztahy v místních komunitách a vytvořit hodnoty a zajímavé podněty pro smysluplné trávení volného času.

Projekt je určen školám, dětem i rodičům, mladým lidem, firmám, neziskovým organizacím, ale i neformálním skupinám a jednotlivcům, zkrátka všem, kteří podporují myšlenku dobrovolnictví a není jim cizí nezištně pomoci druhým nebo svému okolí.

Mezi projekty mají nejčastější zastoupení drobné či větší úklidy. Oproti předchozím letům se však více a více objevují i projekty se sociální tematikou. V jejich rámci mladí lidé organizují kulturní akce s cílem vybrat finanční prostředky na podporu svého zdravotně postiženého kamaráda, navštěvují domovy seniorů, nemocnice. Opravují se také veřejná místa, jako jsou autobusové zastávky, lavičky v parcích, dětská hřiště apod. Velký počet projektů se věnuje obnově zeleně: sázejí se stromy, keře, upravují se parky, čistí se lesy.

Záštitu nad akcí převzali ministr životního prostředí Richard Brabec a dvě (tehdejší) ministryně z resortu školství, mládeže a tělovýchovy, Kateřina Valachová a ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová. Své záštity

udělily akci také Sdružení místních samospráv České republiky a Svaz měst a obcí české republiky. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy akci od samého počátku podporuje i finančně.

Se svými projekty se do akce každoročně zapojuje i ČRDM. V roce 2017 jsme za podpory Lesů hlavního města Prahy a Magistrátu hl. m. Prahy vysadili stromy a keře v oblasti pražské Chuchle, připravili zazimovací tůňky pro mloka skvrnitého v Drahanském údolí a vyčistili břehy potoka Botič.

Akce není záležitostí pouze České republiky. Pravidelně se koná i na Slovensku, v Maďarsku, Rakousku či Chorvatsku – a ve víceletých intervalech rovněž ve Švýcarsku. V rámci akce také každým rokem vysíláme skupiny dobrovolníků do Chorvatska a Maďarska, kde pracují na místních dobrovolnických projektech.

ČRDM akci podporuje především zajištěním materiálu: distribuujeme např. rukavice a pytle pro úklidové projekty a sazenice stromů; hledáme taktéž partnery pro zabezpečení přímé finanční podpory a sami aktivně vyhledáváme dobrovolnické aktivity, jichž se dobrovolníci mohou zúčastnit. V minulosti jsme tak dokázali získat dobrovolníky pro úklidy na hradech a zámcích (ve spolupráci s Národním památkovým ústavem), podíleli jsme se na obnově parků v Praze (ve spolupráci s Magistrátem hl. m. Prahy a Lesů hl. m. Prahy), pomohli jsme s úpravou školních hřišť a zahrad (Nadace Proměny Karla Komárka), či podpořili projekt Živé studánky společnosti PepsiCo.

Neméně podstatnou částí naší práce je pak edukace mládeže ve formě šíření informací o tom, jak příslušný projekt zdárně zorganizovat. Mládež má díky projektu možnost navázat komunikaci s místními samosprávami, čímž posilujeme jejich angažovanost v řešení věcí veřejných. V neposlední řadě má akce jistě i nepostradatelný výchovný kontext, neboť posiluje v mládeži vztah k dobrovolné pomoci a pomáhá jí nalézat morální zásady, jež si ponese dalším životem.

Propagace akce probíhá několika směry. Vůči členským organizacím ČRDM ji prezentujeme prostřednictvím pravidelných informačních newsletterů, dále pak osobně na společných akcích (např. valných shromážděních). Organizační informace o projektu šíříme také vlastními informačními kanály Facebook, pravidelný mailing apod. Směrem k veřejnosti pak projekt propagujeme díky

partnerům projektu, a to formou videospotů či rozhovorů (Česká televize, Youtube, Facebook a regionální televize, Student Agency), radiospotů (Český rozhlas, Rádio 1, Radio Beat, Kiss Radio, Spin Rádio, Country Rádio, Radio Čas Rock a Radio Egrensis) nebo přímo v živém vysílání (Studio 6 na ČT, Český rozhlas) a tištěných a internetových médií (Regionální deníky, ČTK, Učitelské noviny, DTA, dobrovolnik.cz, budupomahat.cz, ctusi.info a mnohé další). O projektu rovněž informujeme na serveru ADAM.cz a ve zpravodaji ARCHA. Propagace se nám rovněž daří prostřednictvím webových stránek škol i dalších organizací.

Statistické údaje akce:

- 6 proběhlých ročníků
- více než 100 000 zapojených dobrovolníků
- 4522 zorganizovaných projektů (byly realizovány tisíce úklidových akcí, stovky akcí na podporu seniorů či postižených)
- stovky vysazených stromů, keřů a květin

V čem tkví obliba 72 hodin?

„Vypadá to, že jsme se stali jakýmsi inkubátorem dobrovolnictví – možná je to tím, že u nás máte nad svým projektem absolutní kontrolu, děláte jen to, co si sami vymyslíte a na co máte síly. To je pro mladé lidi lákavé. Nás samozřejmě těší, že ti, kteří si to s námi vyzkoušeli, se k nám další rok vracejí. A my se jim snažíme podávat v mnoha ohledech pomocnou ruku. Poskytujeme stromy na sázení, letos jich rozdáme čtyři stovky, pokud chtějí uklízet veřejné prostory, poskytneme jim pytle, rukavice,“ říká vedoucí projektu Jiří Gurecký.

Tipy na aktivity v projektu 72 hodin:

Služba potřebným (LIDÉ)

- uspořádání divadelního nebo hudebního vystoupení v domově pro seniory
- zorganizování sportovního turnaje pro děti z dětského domova
- uspořádat odpoledne plné her pro handicapované

Péče o přírodu (ŽIVÁ PŘÍRODA)

- úklid parku, lesa, či jakékoliv části přírody
- výsadba stromů, keřů
- vyčištění koryta řeky, obnova studánky

Vylepšení života kolem sebe (OKOLÍ)

- oprava dětského hřiště
- pomoc při malování mateřské školy, autobusové zastávky
- stavba ptačích budek

3.6.2 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SHČMS) – popis organizace

Název	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
Město	Praha
Osoba, která poskytl rozhovor	Ing. Jan Aulický – ředitel kanceláře Mgr. Jaroslava Čečrdlová, .Ph.D. - tisková mluvčí SH ČMS
Kontakt	jan.aulicky@dh.cz , cecrdlova@dh.cz

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SHČMS) je organizace sdružující dobrovolné hasiče v České republice. Sdružení vzniklo v roce 1991 jako nástupnická organizace Československého svazu požární ochrany (ČSPO). Základní jednotkou SH ČMS jsou sbory dobrovolných hasičů (SDH). Sdružení má 8500 SDH s 350 tisíci řádných členů. SDH v blízkém okolí se sdružují v okrscích, ze kterých se skládá Okresní sdružení hasičů (počet 78) a čtrnáct Krajských sdružení hasičů. Výše jmenovaná sdružení zastřešuje SH ČMS v čele se starostou Ing. Karlem Richtrem.

Členská základna: K 1. lednu 2015 bylo v SH ČMS evidováno 348 481 členů. Včetně 50 248 dětí a mládeže ve věku do 18 let. SH ČMS má evidovaných 7783 sborů dobrovolných hasičů (SDH), 77 okresních sdružení hasičů (OSH), 14 krajských sdružení hasičů (KSH). K 31. 12. 2014 bylo 70 503 dobrovolných hasičů zapojeno v 7077 jednotkách požární ochrany obcí a 144 JPO podniků.

Kromě hašení požárů zasahují hasiči obvykle také v případech povodní, jiných živelních pohrom, ekologických haváriích, pomáhají při dopravních nehodách, technické pomoci a jiných mimořádných událostech. Vykonávají tedy také další činnosti, které v jiných zemích vykonávají specialisté zvaní záchranáři. Spolupůsobí též při prevenci požárů a dalších podobných nežádoucích událostí. Při svolání hasičů se používá posílání SMS na mobil.

Hasičské desatero v dobrovolné činnosti

1. Nehledej v dobrovolném sboru hasičském ni zisku, ni slávy, nýbrž jen povinnosti bratrské pomoci v neštěstí.
2. Jsi-li hasičským dobrovolníkem, buď jím celou duší a celým tělem, nemáš-li dobré vůle, nejsi dobrovolníkem a jsi dobré věci na obtíž.
3. Buď obětavý a statečný, ale jednej vždy s rozvahou, zbytečně nevydávej se v nebezpečí a dbej v činnosti hasičské svého zdraví.
4. Jsi-li činovníkem, nevypínej se nad jiné, ale pamatuj, že ti, kteří Tě zvolili, očekávají od Tebe činnosti zvýšenou a všechny přednosti těla i duše.
5. Bratry své považuj za rodné, jsi-li vzdělanější, nepohrdej jimi, ale hled' se jich povznést.
6. Pamatuj, že na hasičském dobrovolníku se žádá povaha přímá, šlechetná a vlastenecká, v pospolitém jednání počestná a vlídná.
7. Užitečnost hasičského zřízení dokazuje se lépe skutky než slovy, ale zájmy hasičské dlužno vždy a všude slušným způsobem hájit.
8. Nevyvolávej ve spolku různic, sporů a pohoršení, ale přičiň se kvůli dobré věci, abys všelike neshody přátelským způsobem zamezil nebo usmířil.
9. Máš-li na sobě čestný stejnokroj hasičského dobrovolníka, pamatuj, že nevhodným způsobem a chováním nezpůsobíš hanbu jen sobě, ale zařízení, jehož odznak nosíš.
10. Jsi-li členem hasičské dobrovolnosti, pak se tímto desaterem říd' a pak budeš dobrým hasičským dobrovolníkem.

V Česku působí hasiči různými formami:

- HZS – seskupení rozpočtových organizací s názvem Hasičský záchranný sbor České republiky, kde vykonávají práci hasiče jako své hlavní povolání
- HZSp – je jednotka hasičů, kterou zřizuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, kde hasiči vykonávají práci jako své hlavní povolání. (SŽDC, SETUZA, Vítkovické železárny, ŠKODA MB)
- JSDHo – v jednotkách sborů dobrovolných hasičů, kde vykonávají práci hasiče dobrovolně ve svém pracovním volnu, mohou také dostávat finanční odměnu nejčastěji od zřizovatele nebo sponzora dané hasičské jednotky. Zřizovatelem je obec. Člen jednotky nemusí být členem SDH. Členství je v JSDHo řešeno smluvně s obcí.
- JSDHp – je jednotka hasičů, kterou zřizuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba. Do jednotky jsou zařazeni zaměstnanci podniků a službu vykonávají dobrovolně.
- SDH – je organizační složkou Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Podílejí se převážně na výchově mládeže, prevenci, organizaci závodů, plesů a jiných sportovních a kulturních aktivit v obci/městě. Člen nemusí být zařazen v JSDH. SDH nemá žádnou váhu ani podíl ve výjezdové činnosti.
- Telefonní číslo k přivolání hasičů je 150 (zneužití je trestné). Evropské číslo tísňového volání je 112 (hasiči, policie, záchranná služba).
- V neposlední řadě se také dobrovolní, ale i profesionální hasiči věnují požárnímu sportu, který mnohdy bývá i vrcholovým sportem, ve kterém čeští hasiči patří na světovou špičku.

V roce 2016 sdružení **svoji činnost financovalo** z několika základních zdrojů. Hlavním zdrojem byly členské příspěvky, podpora obcí, dotace územně samosprávních celků i ze státního rozpočtu a sponzorské dary. Vedle těchto příjmů se dodatečné zdroje potřebné na činnost získávaly z poskytování služeb pro podnikatelské subjekty a z pronájmu vlastních nemovitostí. V rámci dotací sdružení čerpalo prostředky ze státního rozpočtu z Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, dotace z nižších územně samosprávních celků a dar od Českého olympijského výboru.

Příklad dobré praxe – HA, HA, HA...SÍKOVINY, Hra Plamen

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Mgr. Jaroslava Čečrdlová, .Ph.D. - tisková mluvčí SH ČMS

HA, HA, HA...SÍKOVINY aneb co víme a nevíme

Vznik hry: Ústřední odborná rada mládeže v průběhu let připravuje nejen pro mladé hasiče nejruznější propagační nebo vzdělávací materiály tematicky propojené s plněním celoroční volnočasové a sportovní činnosti v rámci hry Plamen. Tato hra oslavila v roce 2017 již 45. výročí svého vzniku. Za dlouhá léta jejího trvání tak vznikly nejruznější tiskoviny jako omalovánky, pohlednice, nálepky nebo pexesa. Vznikly také tematické záložky (k výuce plnění úkolů závodu požárnícké všestrannosti) nebo didaktické pomůcky k výuce topografie či technických prostředků požární ochrany. K velmi povedeným vzdělávacím materiálům patří také dvě publikace: Průvodce plněním odznaků odborností a Průvodce plněním odznaků specializací.

Po roce 2010 se rada mládeže rozhodla připravit společenskou hru, která by zábavnou formou dětem pomáhala opakovat svoje znalosti a dovednosti nejen z oblasti požární ochrany. **Nejpracnější část představovala příprava sedmi set otázek/témat/úkolů pro jednotlivé typy aktivit: Napovídej, Předved', Dokážeš to? Nakresli to, Víš to?**

Autoři: Na vývoji hry HA, HA, HA...síkoviny se pod vedením Martiny Crhákové podíleli především členové Ústřední odborné rady mládeže spolu s řadovými vedoucími mládeže, grafický vzhled hře dodala dobrovolnice Zuzana Vanišová.

Využití: Hra HA, HA, HA...síkoviny byla vyrobena s dotační podporou MŠMT v rámci Programu státní podpory práce s dětmi a mládeží pro neziskové organizace 2011-2015. V roce 2014 bylo bezplatně distribuováno kolektivům mladých hasičů na 500 kusů hry. Hra je dostupná i veřejnosti. V současnosti je možné si hru objednat v Kanceláři Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

Společenská hra je nejen pro mladé hasiče vytvořená dobrovolníky z řad vedoucích mládeže.

Cílová skupina: děti a mládež

Tematická oblast: požární ochrana, komunikace, interakce

Cíl: zábavnou formou s dětmi/mládeží procvičit znalosti a dovednosti z oblasti požární ochrany/celoroční hry Plamen

Popis hry:

Zábava rukama i nohama, vědomosti a dovednosti. HA, HA, HA ... síkoviny jsou kombinací různých druhů tvořivosti. Jde o to na jedné straně dané pojmy vysvětlit slovy (Napovídej), kresbou nebo pantomimou (Předvěď) a na druhé pojmy uhodnout. Hra ale obsahuje i vědomostní (Víš to?) a praktickou (Dokážeš to?) část.

U hry se spolehlivě zabaví skupina hráčů, neboť jde o soutěž týmovou. Je interaktivní a nikdo není sám za sebe. Komunikace je zde velice důležitá a tím je to zkrátka společenská hra se vším všudy. Hádání slov, významu obrázků či pantomimy zaručují, že se nikdo nebude ani mimo svůj herní čas nudit.

Ve hře najdete karty, na kterých se nachází pět pojmů, čeká na Vás tedy neskutečný počet úkolů ze 4 oblastí: Všeobecný přehled, Pobyť v přírodě, Hasičina a Požární sport. Neméně důležitou součástí hry je plán, který připomíná disciplínu ZPV, po němž se jako had vine trať o 20 políčkách pro figurky. Vše pak dotváří přesýpací hodiny, které do hry přinesou špetku napětí. Nesmíme zapomenout na kostku, která určuje oblast, ze které bude otázka. Kromě zmiňovaného obsahu je nutný papír, dobře ořezaná tužka a provázek.

Všichni, kteří si rádi zahrají, se na úvod rozdělí do družstev minimálně po dvou hráčích. Každá ze skupinek si zvolí barvu figurky a postaví ji na startovní políčko. Pak už záleží pouze na schopnostech hráče, jestli v časovém limitu přesýpacích hodin dokáže toto slovo (či sousloví) vysvětlit svým spoluhráčům. Existují tři způsoby předvádění pojmů. Nejsnadnějším je mluvení, při němž může vyprávějící pojem jakkoliv vysvětlit, aniž by použil slovo se stejným základem. Druhou, náročnější variantou je nakreslení daného pojmu. Samozřejmě se většinou jedná o zajímavá slovíčka, a tak si při malování užijete obrovskou spoustu legrace. Ovšem třetí, nejzábavnější a také nejoblíbenější variantou hry je pantomima.

Předvádějící hráč při ní může klidně stát a použít řeč celého těla, aby předvedl ostatním třeba savici.

Hra ale obsahuje i okruhy Dokážeš to? a Víš to?, které procvičují dovednosti, praktičnost a vědomosti hráčů.

Všechny úkoly odměřují přesýpací hodiny. Po dopadení posledního zrníčka je snažení úspěšně či neúspěšně u konce. Pokud spoluhráči pojem uhodli, mohou svoji figurku posunout o políčko dále.

HA, HA, HA ...síkoviny přináší hromadu veselé zábavy. U této hry platí jasné pravidlo, že čím víc hráčů se účastní, tím víc legrace si užijete. V každém případě je můžeme doporučit každému, kdo se chce pobavit, ale zároveň si i procvičit ztuhlé svaly, mozkové závity a kresličské schopnosti.

Hra obsahuje: 700 karet s pojmy, 6 hracích figurek, 1 hrací kostku, 1 přesýpací hodiny, 1 herní plán, 1 pravidla hry

Hra Plamen

Plamen je celorepubliková soutěž v požárním sportu. Cílem hry je rozvíjet dětské znalosti, dovednosti a vědomosti v oblasti požární ochrany. Jedná se o celoroční mimoškolní aktivitu dětí se zájmem o požární sport. Vyhlašovatelem hry Plamen je v České republice Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

Hra Plamen je určena pro nejméně devítičlenné kolektivy mladých hasičů. Družstva mohou být složena z dětí obou pohlaví ve věku do 15 let. Za každé družstvo může soutěžit maximálně 10 členů. Každý sbor dobrovolných hasičů může sestavit i více družstev než jedno (záleží na počtu dětí). Každý mladý hasič smí v jednom ročníku hry reprezentovat pouze jeden kolektiv. Při dodržení stanovených podmínek jsou samozřejmě také možné přestupy mladých hasičů do jiných kolektivů.

Družstva soutěží ve hře Plamen bez rozlišení pohlaví v kategoriích:

- mladší: do 11 let
- starší: od 11 do 15 let

Cílem disciplín je ověřit získané znalosti mladých hasičů ve výcviku s požárním nářadím, jejich rychlost a pohyblivost. Závod požárnické všestrannosti je v rámci okresní soutěže součástí podzimního kola. Ostatní disciplíny se většinou realizují na jaře. Je ovšem možné, že jsou zařazeny na podzim (například štafeta požárních dvojic). Ve vyšších soutěžích probíhají všechny disciplíny hromadně.

Mezi disciplíny patří:

- Závod požárnické všestrannosti (ZPV)
- Štafeta 4x60 metrů s překážkami
- Štafeta CTIF
- Štafeta požárních dvojic
- Požární útok

Příklad dobré praxe – SH ČMS vzdělávání vedoucích dětských táborů

**Příklad dobré praxe
byl zpracován ve
spolupráci:**

Mgr. Jaroslava Čečrdlová, .Ph.D. - tisková mluvčí SH ČMS

Vzdělávací program - Hlavní vedoucí dětských táborů

Cílová skupina: členové SH ČMS a další zájemci, kteří mají zájem organizovat tábor pro děti a mládež jako HVT. **Cíl:** rozvoj kompetencí nezbytných pro pořádání a vedení dětských táborů, s využitím metod interaktivní a zážitkové pedagogiky tak, aby absolvent dovedl cíleně získané poznatky a dovednosti aplikovat v praxi.

Popis

Třídenní víkendový kurz se koná ve vzdělávacích střediscích SH ČMS.

Kurz zahrnuje tři části:

- 1) teoretickou část (klasické vyučovací metody slovního působení s využitím moderní audiovizuální techniky a dalších didaktických pomůcek)
- 2) praktickou činnost (zejména v oblasti první pomoci, dokumentace tábora, hospodaření tábora a programové přípravy tábora)

3) vlastní zkoušku (kombinovaný písemný a ústní test plus praktická zkouška)

Náplň kurzu:

1. den	
do 8,30	příjezd účastníků, prezence, ubytování
9,00 - 12,00	zahájení kurzu, seznámení s programem dopolední blok - vedení dokumentace <ul style="list-style-type: none"> - povolení a dokumenty - ochrana osobních údajů - aplikace právního rámce činnosti - základní orientace v předpisech - příprava běžných smluv, žádostí apod.
13,00 - 13,00	oběd
13,00 - 17,00	odpolední blok – řízení a koordinace akce I. část <ul style="list-style-type: none"> - organizační příprava tábora, operativní plán, denní režim - denní logistika (pošta, stravování, pitný režim...) - MTZ akce - finanční řízení – rozpočet, zdroje
18,00 - 19,00	večeře
19,00 - 21,00	večerní blok – řízení a koordinace akce II. část <ul style="list-style-type: none"> - personální zajištění - proškolení táborových pracovníků o ZPP, hygieně, bezpečnosti práce, PO,... - BOZP (zdravotnický dozor...) - spolupráce s veřejností (rodíče, obec, partneři...)
21,00 - 22,00	hry
2. den	
7,30 - 8,00	snídaně
8,00 - 12,00	dopolední blok – aplikace metod ve výchově a vzdělávání v oblasti volného času dětí a mládeže <ul style="list-style-type: none"> - pedagogika, psychologie, zážitková pedagogika - formulace výchovných a vzdělávacích cílů - tvorba výchovně-vzdělávacího programu - analyzování potřeb dětí a mládeže
12,00 - 13,00	oběd
13,00 - 15,00	odpolední blok – Posuzování bezpečnostních a zdravotních rizik činnosti <ul style="list-style-type: none"> - přiměřený režim aktivit a odpočinku - bezpečnostní a zdravotní rizika podle charakteru – platné předpisy a pravidla
15,30 - 17,30	první skupina – zásady první pomoci druhá skupina - kreativita na táborech
17,30 - 18,30	večeře
18,30 - 20,30	první skupina - kreativita na táborech druhá skupina – zásady první pomoci
20,0 - 22,00	hry
3. den	
7,30 - 8,00	snídaně
8,00 - 12,00	dopolední blok <ol style="list-style-type: none"> 1) výchova ke zdraví a environmentální výchova <ul style="list-style-type: none"> - podpora zdravých návyků dětí

	<ul style="list-style-type: none"> - environmentální rozměr pořádání dětského tábora 2) diagnostika výchovných problémů - prevence, zjišťování a řešení výchovných problémů - šikana - protidrogová prevence
12,00 - 13,00	oběd
13,00 - 15,00	odpolední blok <ul style="list-style-type: none"> 1) motivování dobrovolníků a pracovníků - základy řízení lidí na táboře, motivace, týmová spolupráce 2) Krizový management - předcházení krizovým situacím (počasí, fyz. a psych. stav dětí, evakuační plán...)
15,00 - 16, 00	závěrečný test
16,00 - 17,00	praktická zkouška
17,00	ukončení kurzu

Závěrečná zkouška:

Probíhá formou písemného testu, ústní zkoušky a praktické zkoušky. Test je zpracován jako soustava 80 otázek z jednotlivých školených témat, které byly náhodně vybrány z cca 300 otázkového souboru zadaných otázek v počítačovém programu. Testový elektronický soubor otázek je aktualizován v závislosti na legislativních změnách ve školené látce. Za úspěšně hodnocený písemný test je považován test s 10 % a menší chybovostí. Písemný test vypracuje každý uchazeč samostatně. Jeho kladný výsledek je zásadní pro získání osvědčení.

V rámci ústní zkoušky upřednostňujeme skupinovou práci a projektovou činnost. V praktické části zkoušky jsou zařazeny konkrétní praktické úkoly (např. ze zdravotní výchovy, zpracování dokumentace apod.).

Profil absolventa:

Profil absolventa z hlediska získání odborných dovedností a znalostí odpovídá požadavkům MŠMT pro oblast vzdělávání a odborné přípravy HVT:

Odborné dovednosti:

- dovede vytvořit kvalitní výchovně-vzdělávací program tábora
- dokáže spolupracovat s vedoucími dětských kolektivů a dbát na to, aby aktivity a metody byly bezpečné a přizpůsobené věku dětí a mládeže

- umí vysvětlit základní principy využívaných výchovných metod vedoucím kolektivů
- provádí supervizi v oblasti psychologicko-pedagogické
- umí vést výchovu se zřetelem na speciální vzdělávací potřeby
- umí stanovit vzdělávací a výchovné cíle tábora tak, aby byly měřitelné, specifické a dosažitelné
- umí zjišťovat a řešit výchovné problémy dětí a mládeže
- umí organizačně zajistit tábor, zabezpečit ho po materiálně-technické stránce, finančně řídit akci, tj. sestavit rozpočet, najít zdroje, zajistit efektivní čerpání nákladů v souladu s rozpočtem, vést příslušnou dokumentaci, sepsat závěrečnou zprávu
- umí zajistit, že během tábora není ničeno životní prostředí v okolí, že se všemi zdroji, včetně přírodních, se nakládá šetrně a zajistit ekologický chod tábora
- umí zajistit provoz, který je hygienicky nezávadný a zdravotně bezpečný (včetně zdravotnického dozoru a zajištění proškolení v BOZP)
- dovede na táboře vytvářet prostředí podporující zdravé návyky (pohyb, hygiena, zdravá a pestrá strava, varuje před riziky drog, kouření a pití alkoholu)
- umí zajistit realizaci aktivit tak, aby minimalizoval možná zdravotní a bezpečnostní rizika nebo s ohledem na rizika jednotlivce se speciálními vzdělávacími potřebami
- umí aplikovat základy řízení lidí, motivovat je, při rozdělení práce zohlednit vytížení, osobní předpoklady a motivaci spolupracovníků
- orientuje se v právních předpisech souvisejících s jeho činností
- ví, kde hledat právní podporu pro problémy, které se v praxi vyskytnou
- umí sepsovat běžné smlouvy, dohody, žádosti, popř. další listiny a dokumenty nebo jejich návrhy
- dokáže zastupovat organizaci při jednání s orgány státní správy
- umí komunikovat s veřejností a prezentovat výsledky své činnosti

Základní odborné znalosti:

- obecná a zážitková pedagogika
- školní a pedagogická psychologie
- výchova k aktivnímu občanství
- řešení výchovných problémů
- etická výchova
- výchova proti šikaně
- BOZP a PO v práci s dětmi a mládeží
- projektové řízení
- obecné znalosti řízení
- zásady komunikace s veřejností
- prevence a první pomoc
- právo týkající se provozu
- základy soukromého práva – subjektivita, právnické a fyzické osoby, vlastnictví, věci, závazky (smlouvy), pracovně právní vztahy (DPP), odpovědnost za škodu, škoda na majetku, na zdraví, pojištění
- základy veřejného práva – trestní odpovědnost, struktura státní správy a samosprávy, právní ochrana dětí a mládeže, pořádání akcí

Vznik: vzdělávací kurz byl spuštěn v roce 2002 s akreditací MŠMT ČR

Autoři: členové Ústřední odborné rady mládeže

Využití: kurzem prošlo 409 účastníků

3.7 PRÁCE V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH - DIAKONIE

Název	Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy
Město	Plzeň
Osoba, která poskytl rozhovor	Mgr. Lenka Houšková - vedoucí personálního oddělení Mgr. Barbora Neckářová- koordinátor dobrovolníků
Kontakt	lenka.houskova@diakonie.cz , barbora.neckarova@diakonie.cz

3.7.1 Popis organizace

Dobrá praxe se pravidelně odehrává ve všech zařízeních Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy (Diakonie Západ). Dobrovolníci se osvědčují a jejich pomoc je nesmírně cenná nejen pro naše pracovníky a klienty našich sociálních služeb, ale i celospolečensky.

Diakonie Západ je střediskem Diakonie ČCE, druhého největšího poskytovatele sociálních služeb v České republice. Posláním Diakonie Západ je pomáhat kvalitními sociálními službami tam, kde na to člověk sám nestačí. Naše pomoc má mnoho tváří. V současné době provozujeme 13 registrovaných sociálních služeb na více než 30 místech Plzeňského kraje (denní stacionáře, odborná sociální poradna, krizová pomoc, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení, odlehčovací a pečovatelská služba, sociální rehabilitace, terénní program, domov pro osoby se zdravotním postižením, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a centrum denních služeb).

Vedle toho se věnujeme dalším souvisejícím činnostem, a to především doprovázení pěstounských rodin a realizaci programů primární prevence na základních a středních školách, dále zajišťujeme svoz a rozvoz klientů se zdravotním postižením, vzdělávací aktivity pro osoby handicapované zdravotně či sociálně, koordinujeme pomoc dobrovolníků, pořádáme kulturní, benefiční a osvětové akce. Prostřednictvím své dceřiné obecně prospěšné společnosti MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s. se zabýváme také zaměstnáváním osob se zdravotním postižením a sociálně podnikáme provozováním Café Restaurantu Kačaba, Second handů SECOND HELP a projektu Zdravé svačiny.

Zřizovatel Diakonie Západ: Diakonie Českobratrské církve evangelické – účelové zařízení Českobratrské církve evangelické, Jungmannova 22/9, 110 00 Praha 1 –

Nové Město, založené za účelem poskytování sociálních služeb, vzdělávání, poskytování zdravotní péče a dalších obecně prospěšných služeb.

Dobrovolnictví pro ochotné pomocníky je dobrovolnický program, jehož smyslem je v Plzeňském kraji vysílání dobrovolníků v rámci dlouhodobé a krátkodobé dobrovolnické služby do jednotlivých zařízení Diakonie Západ a dceřiné společnosti Možnosti tu jsou o.p.s. Dobrovolník si vybírá zařízení a činnost, do které má chuť přispět svou aktivitou. Program se zabývá vyhledáváním, školením a koordinací dobrovolníků. Současně se snaží šířit myšlenku dobrovolnictví mezi širokou veřejností. Dobrovolníci se stávají nedílnou součástí jednotlivých služeb, jsou pro ně velkým přínosem a pomáhají ke zkvalitnění života klientů, kteří vyhledávají jejich služby.

Financování dobrovolnictví probíhá z MVČR, MPSV, nadací, soukromých dárců, sbírek, firemního dárcovství, fundraisingu.

3.7.2 Příklad dobré praxe – Management dobrovolnictví

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Barbora Neckářová- koordinátor dobrovolníků
---	---

Třístupňový model dobrovolnické služby

Diakonie Západ si neklade speciální požadavky na dobrovolníky v oblasti vzdělání, předchozích zkušeností nebo speciálních dovedností. Záleží na tom, jaký program si dobrovolník vybere. Pokud si zvolí specifickou činnost, je vhodné, aby této činnosti rozuměl (například práce na PC). Víťame zájemce, kteří získali vzdělání nebo se vzdělávají, například v oblasti pedagogiky, speciální pedagogiky, sociální péče, sociální práce či zdravotnictví. Zájemcům, kteří se chystají ke studiu takto zaměřených oborů, poskytneme vhodnou příležitost k získání praxe.

Dobrovolnická činnost v našich zařízeních je rozdělena do tří kategorií. Důvodem vytvoření kategorií je především snaha vyjít vstříc zájemcům o dobrovolnickou službu, kteří mohou mít různé vzdělání a zkušenosti. Kategorie se liší podle

náročnosti dobrovolnické činnosti. Jejich obsahem jsou aktivity jako například výzdoba prostor, péče o zahradu, dodělávání výrobků v chráněných dílnách, spolupráce na fundraisingových aktivitách, při tvorbě webových stránek až po přímou práci s uživateli služby.

I. kategorie – výkon jednoduchých činností: jedná se o pomoc při dodělávání výrobků v chráněných dílnách, pomoc s péčí o prostory organizace v případě výzdoby akcí apod. V rámci jednotlivých služeb pak jsou to následující činnosti:

Adite pro náhradní rodiny: výzdoba a příprava prostor Adite na akce pro uživatele, běžná příprava prostor pro činnost s uživateli, příprava výukových materiálů na doučování nebo materiálů, používaných při běžných činnostech služby.

Denní stacionář Plamínek pro osoby s postižením: spolupráce při tkaní výrobků na tkalcovských stavech, dokončování tkaných výrobků, spolupráce při výrobě ručních papírů, při šití tašek z materiálů utkaných uživateli atd. Dále se jedná o výzdobu a přípravu prostor stacionáře na akce pro uživatele.

Domov Radost pro osoby s postižením: spolupráce na organizaci a realizaci akcí, na úpravě vnějších prostor (péče o zahradu – nejedná se o práci zahradníka).

Kluby pro děti a mládež: spolupráce na výzdobě a úpravě prostor klubu na akce pro uživatele, jejich organizační zajištění.

Stacionář Človíček pro osoby s postižením – oddělení pro dospělé: po konzultaci s pracovníky samostatné tkaní na tkalcovských stavech, dokončování tkaných koberců, výroba ručního papíru, šití tašek z materiálů utkaných uživateli atd. Spolupráce na činnostech týkajících se přípravy a výzdoby prostor denního stacionáře na akce pro uživatele.

Stacionář Človíček pro osoby s postižením – oddělení pro děti a mládež: pomoc s výzdobou a přípravou prostor při akcích pořádaných pro uživatele denního stacionáře.

Stacionář Klatovy pro osoby s postižením: pomoc při práci uživatelů v chráněných dílnách, při činnostech mimo stacionář, při sportovních akcích, prodejních akcích a výletech. Spolupráce na komunikačních a volnočasových aktivitách.

Pro aktivity v I. kategorii požadujeme věk minimálně 15 let, proškolení v otázce základních informací o organizaci, jednotlivých programech, proškolení v BOZP a PO, trestní bezúhonnost a zdravotní způsobilost k výkonu dobrovolnické činnosti.

II. kategorie – pomoc s administrativou: jedná se o dobrovolnickou činnost spojenou s přípravou projektů, veřejných sbírek, tvorbou webových stránek, korekcí tisku apod. V rámci jednotlivých služeb jsou to tyto činnosti:

Adite pro náhradní rodiny: pomoc při přípravě prezentačních materiálů a jejich distribuce v lokalitách Plzeňského kraje – podle potřeby. Spolupráce s dalšími institucemi, využití služebního telefonu a notebooku pracovníků Adite za tímto účelem.

Fundraising a public relations: spolupráce na zajištění provozu týmu fundraisingu a public relations v administrativní oblasti. Pomoc s vyřizováním e-mailové korespondence (vyjma krizové tematiky). Pomoc s aktualizací databáze poskytovatelů grantů, darů a jiných databází pro potřeby střediska. Spolupráce na tvorbě, kopírování a distribuci informačních letáčků, pomoc s vypracováním podkladů pro výroční zprávy, při aktualizaci webových stránek.

Kluby pro děti a mládež: příprava metodických materiálů, pomůcek, fotografií, obrazového a jiného materiálu pro volnočasové bloky, tvorba propagačních materiálů.

Stacionář Človíček pro osoby s postižením – dospělí, děti a mládež: příprava metodického materiálu, pomůcek, piktogramů, fotografií, obrazového a jiného materiálu pro komunikační a volnočasové bloky a pracovní činnosti.

Terén pro ohrožené osoby: příprava a aktualizace webových stránek, návrhy pro tisk letáků, pomoc s vyhledáváním a kompletací materiálů potřebných pro přímou práci s uživateli služby.

Pro aktivity v II. kategorii požadujeme věk minimálně 18 let (17 let s písemným souhlasem zákonného zástupce). Ostatní podmínky jsou stejné jako pro aktivity v kategorii první.

III. kategorie – přímá práce s uživateli služby: jedná se o přímou práci s uživateli služeb, které se liší dle jejich činností.

Adite pro náhradní rodiny: spoluúčast na konzultacích s uživateli služby, nejedná se o poradenskou činnost, ale o přítomnost, kdy může sledovat průběh jednání, účastnit se doprovodů klientů v různých oblastech Plzeňského kraje.

Domov Radost pro osoby s postižením: asistence při různých akcích mimo objekt, například na vycházkách, posezeních u kávy v restauraci, pizzerii, na kulturních akcích. Spolupráce na pravidelných aktivitách: povídání, čtení knih, sledování filmů, hraní her, návštěva bazénu, koupaliště, hraní sportovních her, jízda na kole, táborák, pobytové akce mimo stacionář apod.

Stacionář Plamínek pro osoby s postižením: asistence uživatelům při obslužných činnostech nebo při práci v chráněných dílnách (tkaní, práce s keramickou hlínou, výroba ručního papíru), asistence uživatelům při cestách z Plzně do Merklína a zpět.

Jubilata pro osoby potřebující péči: pomoc uživatelům při různých jednorázových akcích – doprovody za kulturou, společnictví na různých komunitních setkáních, pomoc při muzikoterapii, arteterapii, společenských hrách a dalších aktivitách.

Fundraising a public relations: pomoc se zajištěním provozu týmu fundraisingu a public relations při přípravě, organizaci a realizaci prezentačních akcí, jako jsou sbírkové dny „Voda pomáhá“, Národní potravinová sbírka apod.

Kluby pro děti a mládež: realizace volnočasových bloků s uživateli služeb, pomoc při skupinových aktivitách, pomoc při zajištění větších akcí mimo prostory klubů – sportovní aktivity, výlety, tábory, propagační akce. Může poskytovat doučování, pomáhat s vedením kroužků (hudební, taneční, výtvarné).

Můj 1 + 0 pro osoby s postižením v Přesticích: pomoc s asistencí uživatelům při různých akcích, konajících se mimo objekt – například na vycházkách do přírody, města, apod.

Stacionář Človíček pro osoby s postižením – dospělí: asistence uživatelům při práci v dílnách nebo na zahradě, zapojení dobrovolníků při akcích mimo objekt stacionáře – sportovní aktivity, výlety, prodejní akce, společný týdenní pobyt, prezentační akce. Spolupráce na volnočasových a komunikačních blocích.

Stacionář Človíček pro osoby s postižením – děti a mládež: asistence uživatelům při hrách, výchovných činnostech, předčítání, zpěv, hra na hudební nástroj.

Stacionář Soběkury pro osoby s postižením: asistence při pracovních činnostech uživatelů v dílnách, pomoc s úpravami prostor zahrady společně s pracovníky a uživateli, asistence při procházkách, výletech, sportovních akcích mimo zařízení.

Stacionář Klatovy pro osoby s postižením: pomoc s prací v dílnách spolu s uživateli služby.

Café Restaurant Kačaba (přijímající organizací je: Možnosti tu jsou o.p.s.): asistence při práci pro účastníka pracovní rehabilitace, který je v tzv. tranzitním programu a dochází na pracoviště spřáteleného zaměstnavatele za účelem získání nových pracovních a sociálních dovedností v nechráněných pracovních podmínkách.

Pro aktivity ve III. kategorii požadujeme: věk minimálně 18 let (17 let se souhlasem zákonného zástupce), pro práci v Café Restaurant Kačaba pak zdravotní průkaz pracovníka v potravinářství. Všechny další podmínky jsou stejné jako pro kategorie I. a II.

3.7.3 Dobrá praxe – Spolupráce s Vyššími odbornými školami v Plzni

Příklad dobré praxe byl zpracován ve spolupráci:	Mgr. Lenka Houšková - vedoucí personálního oddělení
---	---

Tato spolupráce má tři roviny. První rovina spočívá v oblasti studentských praxí. K praxím přijímáme studenty z mimoplzeňských i plzeňských vyšších a středních odborných škol, jejichž zaměření souvisí s oblastí psychosociálních služeb a služeb sociální péče. Studenti během praxí procházejí pracoviště sociální prevence a péče DZ v Plzni (Plus pro lidi v krizi, Adite pro náhradní rodiny, Stacionáře Človíček, Klatovy, Soběkury, Merklín). Personál v zařízeních i ve stacionářích má vstřícný přístup k praktikantům, poskytuje jim kvalitní odborné vedení a neváhá využít jakoukoliv, i drobnou příležitost k praktickému výcviku. Mnozí praktikanti se na základě toho rozhodli pokračovat ve spolupráci a volí pak dobrovolnickou službu v daném zařízení, které si při praxi oblíbili. To přispívá nejen k jejich zdokonalení, ale také ke zvýšení kvality a různorodosti práce v našich zařízeních (jsme motivováni být profesionály my i dobrovolníci). Zvláště dobrovolnická služba ve Stacionáři Človíčku je pro nás cenná, ale vítáme dobrovolníky i v ostatních zařízeních.

Druhou rovinou této spolupráce jsou pravidelné prezentace dobrovolnického programu a jednotlivých zařízení DZ (pracovníky konkrétních zařízení), ve kterých by pomoc dobrovolníků uvítali. Díky prezentacím se nám dařilo zaujmout studenty pro dobrovolnickou činnost nejen v zařízeních sociální péče (Chráněné bydlení Můj 1 + 0 v Přešticích), ale i v zařízení sociální prevence (Klub pro děti a mládež Atom v Plzni). Shledáváme ideálním spojit prezentaci dobrovolnického programu jako takového (včetně výhod daných akreditací MV) s prezentací dané služby, která poptává dobrovolníky do svých zařízení. Studenti tak mají jedinečnou příležitost získat konkrétní informace o činnosti zařízení včetně upřesnění dobrovolnické činnosti v nich.

Na třetí úrovni se pak jedná o spolupráci se studenty Vyšších odborných škol při zajišťování sbírkových akcí, pravidelně konaných v průběhu roku. Zejména se

jedná o akci „Voda pomáhá“, jejímž smyslem je získat finanční podporu pro vybrané projekty Diakonie Západ. Tato akce začala v Domově Radost, stacionáři, kde pečujeme o lidi s poruchou autistického spektra a o mentálně postižené osoby. Aby toto unikátní zařízení nemuselo ukončit svou činnost pro nedostatek vody, byla zrealizována kampaň H2Óda na Radost, která byla postavena na darech za vodu a šíření dobré nálady. Dílo se podařilo a čistá voda v Domově Radost opět od roku 2016 teče. Projekt „Voda pomáhá“ je pokračováním kampaně H2Óda na Radost. Jejím smyslem je kromě jiného umožnit dobrovolnou pomoc lidem, kteří ji potřebují. Za jejich dobrovolnost nabízíme vodu – tu, která pomáhá. Společným pitím chceme s dobrovolnými dárci začít budovat vzájemný vztah, postavený na vodě a radosti z dlouhodobé pomoci těm, kteří si sami pomoci nemohou. Kampaň pomáhá lidem s autismem, mentálním postižením, ohroženým dětem, seniorům, pěstounům a lidem v nesnázích. Pomáhá především tehdy, když chybí dostatečná podpora sociálních služeb a jejich dostupnost od státu, kraje nebo obcí. Vlastně se jedná o „vnitřní nadaci“ Diakonie Západ, která společně s dárci rozděluje finanční dary jednotlivým projektům. Mimo výše uvedené je zdrojem financí pro informační kampaně o potřebnosti a užitečnosti sociálních služeb, zároveň ale také důležitou příležitostí k propagaci dobrovolnictví a jeho přínosu pro společnost. Celý projekt pak funguje v režimu veřejné sbírky, kterou Diakonii ČCE povolil Magistrát hlavního města Prahy pro celou Českou republiku. Tato sbírka by se nemohla uskutečnit bez pomoci dobrovolníků, kteří oslovují veřejnost s nabídkou vody a možnosti přispět do sbírkové akce. Jedná se o náročnou aktivitu, dobrovolníci mají poměrně těžkou pozici, na které oslovují lidi – potenciální dárci – v ulicích měst, kde sbírka probíhá, a nabízejí jim vodu ke koupi. Abychom co nejvíce eliminovali negativní dopad náročnosti této práce, je jim poskytnuto vstupní proškolení k akci a mají možnost se v případě potřeby obrátit na koordinátora akce s žádostí o konzultaci situace. V loňském roce s námi při sbírkové akci „Voda pomáhá“ nabízelo vodu ke koupi 70 dobrovolníků.

Dále je to Národní potravinová sbírka, kterou DZ pravidelně koná v obchodním domě Globus v Plzni. Na pořádání Národní potravinové sbírky se podílíme již od roku 2014. Diakonie Západ je jednou ze zakládajících organizací Potravinové banky Plzeň, z.s. a je tedy současně členem České federace potravinových bank.

Smyslem této akce je vybrat darované potraviny od lidí v obchodních domech. Potraviny jsou pak uloženy do potravinových bank a v nejbližším termínu přerozděleny přes charitativní organizace lidem v tíživých životních podmínkách, mimo jiné i uživatelům našich služeb. Práce dobrovolníků na sbírkových akcích je náročná. Jedná se o přímý kontakt s potenciálními dárci, který vyžaduje dostatek psychické odolnosti dobrovolníka vůči možným negativním aspektům v chování jednotlivých možných dárců. V roce 2014 se vybralo 1042 kg potravin, v roce 2015 to bylo 1900 kg potravin, rok 2016 přinesl 1061 kg potravin a v roce 2017 pak bylo vybráno 1549,6 kg potravin a 170,8 kg drogistického zboží.

Konkrétní pomocí bylo prospěno i našemu klientovi ze zařízení Fora pro osoby s postižením, který byl uživatelem chráněného bydlení (v rámci služeb DZ) a nyní již bydlí samostatně. Pro lehčí formu mentálního postižení a ztíženou možnost pracovního uplatnění má pouze nízký invalidní důchod a postrádá kontakt s rodinou. Pan M. musí velmi šetřit, výrazně se omezovat ve výživě a potraviny přerozdělené ze získaných darů při Národní potravinové sbírce mu pomohly překonat tíživou životní situaci.

Příběh dobrovolnice Nikoly Denkové

Příběh dobrovolnice, slečny Nikoly Denkové (její identita není upravena, dala souhlas s uvedením svého jména i celého příběhu). Její působení v Diakonii ČCE – středisko Západní Čechy zahrnuje začátek na postu praktikantky, poté působení v dobrovolnické službě a plynulý přechod na místo pracovnice v zařízení sociální prevence Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy.

Slečna Denková začala svou pravidelnou a dlouhodobou dobrovolnickou činnost vykonávat v klubu pro děti a mládež Atom. Jedná se o nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, jehož posláním je doprovázet děti a mládež při řešení obtížných i každodenních situací a zvyšovat jejich šance uspět v dalším životě. Cílů práce v klubu pro děti a mládež je vícero, jmenujme například tyto: vyhledávat, navazovat a udržovat kontakt s cílovou skupinou. Dále je potřeba nabízet dětem a mládeži bezpečný prostor a respektující vztah, informace, odbornou pomoc a podporu v obtížných životních situacích, předcházet vzniku rizikového chování

a případně minimalizovat jeho dopady prostřednictvím preventivních činností. Důležité je i zprostředkování vzájemného kontaktu se společenským prostředím, podpora a motivace ve vzdělávání a pracovním uplatnění, poskytnutí zázemí a motivace ke smysluplnému trávení volného času a realizaci vlastních aktivit. Slečna Denková nám poskytla svůj příběh:

Jmenuji se Nikola Denková a dokončila jsem studium na Vyšší odborné škole zdravotnické v oboru sociální práce a sociální pedagogika. Po úspěšném ukončení studia pracuji jako sociální pracovníce v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež v Dobřanech. Právě k této práci jsem se dostala v podstatě díky dobrovolnictví. Má dobrovolnická činnost začala na začátku studia na vyšší odborné škole, kde nám možnost dobrovolnictví nabídla vedoucí třídní skupiny. Nikomu, dokonce ani mě, se do dobrovolnictví nechtělo. Naše třídní, Mgr. Havlánová, ovšem věděla, jak na nás, a podpořila nás v kladném rozhodnutí výhodami v docházce na odborné praxe. Takže jsme si řekli, proč toho nevyužít? Kromě dalších dobrovolnických akcí pro školu jsem se zúčastnila prvního dobrovolnictví pro Diakonii Západní Čechy při Národní potravinové sbírce. Tehdy jsem, jako dobrovolník podepsala velkou dobrovolnickou smlouvu, aniž bych tušila, že se mi tím otevřela cesta do mého budoucího života.

Dobrovolnictví mě jako takové velice bavilo. Věděla jsem, že pomáhám druhým lidem. A to ve smyslu, že společně s dalšími vybírám peníze nebo potraviny, že já jsem vlastně ta, která to „má na starosti“ a také ve smyslu, že vybrané prostředky poputují lidem, kteří je potřebují. Ačkoliv jsem dosud nikdy nedělala dobrovolnictví pravidelně, i ty jednorázové akce mi přinášely pocit dobře stráveného času.

Národní potravinové sbírky jsem se zúčastnila čtyřikrát po sobě, od roku 2014 do roku 2017. V roce 2016 jsem byla dobrovolníkem při Veřejné sbírce Peříčkový den. Ačkoliv nám nepřálo počasí, podařila se vybrat hezká částka, která jako vždy pomůže těm, kteří to nejvíce potřebují. I přes všechny otrávené obličeje, nechápavé dotazy nebo nepříjemné poznámky od kolemjdoucích jsem odcházela domů s pocitem, že jsem opět udělala něco dobrého. A to je na tom to nejhezčí.

Ještě v tomtéž roce jsem byla oslovena s nabídkou dobrovolnictví v nízkoprahovém zařízení Atom v Plzni. Zde bylo potřeba vypomoci s přípravami

i v průběhu dne při akci Atomoni Go v rámci týdne nízkoprahových klubů pro děti a mládež. Nic mi nestálo v cestě opět druhým pomoci. Asi o měsíc později jsem se dozvěděla, že do tohoto zařízení hledají dobrovolníka na pravidelnou výpomoc. Samozřejmě jsem ani na chvíli nepřemýšlela a tuto šanci neodmítla. Chodila jsem tam tak 2 – 3x týdně po škole.

Dobrovolnictví v Atomu za měsíc listopad a prosinec 2016 mi přineslo obrovské výhody. V Atomu jsem pracovala s dětmi rozdílného věku a mohla jsem tak poznat odlišnost v chování dětí a mladých lidí. Setkala jsem se tam s různými etnickými a národnostními skupinami – především s Romy, Ukrajinci či člověkem z Moldávie. Na jaře loňského roku (2017) jsem se dověděla, že do Atomu hledají nové zaměstnance. Bohužel tato místa už obsadili jiní, ale byla mi nabídnuta možnost zaměstnání v zařízení v Rokycanech nebo v Dobřanech. Absolvovala jsem stáže v obou zařízeních a pracovníci si pak vybrali mezi mnou a druhou zájemkyní do klubu v Dobřanech. Nastoupila jsem tam v polovině června loňského roku hned po absolutoriu a nemohla jsem se dočkat. Jsem velmi ráda, že konkurz na pracovní místo měl tak šťastný konec.

Zároveň jsem v květnu roku 2017 jako dobrovolník pomáhala při sbírkovém dni „Voda pomáhá“. V listopadu 2017 jsem pak též pomáhala na Národní potravinové sbírce při výběru, vážení a balení darovaných surovin. Věřím, že i touto činností pomůžu řadě lidem, kteří si to zaslouží.

Nakonec bych chtěla vzkázat všem, kteří již dobrovolnictví dělají, ale nevidí v tom třeba smysl, či se někdo rozhoduje, zda být nebo nebýt dobrovolníkem: z mého příběhu je asi jasné, že to smysl má a rozhodně to za to stojí. Jen za ten pocit, který máte, když jiným pomáháte. I přesto, že jsem to původně tak trochu dělala z povinnosti, jsem nyní velice vděčná a myslím, že nebýt toho, neměla bych dnes svou skvělou práci. Nikola Denková, Dobřany, únor 2018.

3.8 PRÁCE VE SPORTU

3.8.1 Česká obec sokolská

Název	Česká obec sokolská
Město	Praha
Osoba, která poskytl rozhovor	Petr Svoboda –náčelník ČOS
Kontakt	psvoboda@sokol.eu

Česká obec sokolská (ČOS) je ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, spolkem. Její organizační struktura má **tři úrovně řízení**. Základní organizační jednotkou ČOS je tělocvičná jednotka. Tělocvičné jednoty jsou seskupeny do územně větších celků. Tyto celky se nazývají sokolské župy. Nejvyšším celkem je pak ČOS, která sdružuje všechny župy. ČOS, sokolské župy i tělocvičné jednoty jsou právními osobami. ČOS je ve smyslu občanského zákoníku spolkem hlavním a je zřizovatelem tělocvičných jednot a sokolských žup, které jsou ve smyslu zákona spolky pobočnými. Nejvyšší organizační normou ČOS jsou její Stanovy.

Tělocvičné jednoty Sokol jsou sdruženy do 42 sokolských žup. Území župy, tvořené tělocvičnými jednotami, leží vždy na území jen jednoho kraje. Případnou koordinaci mezi župami, v jednom kraji a dalšími subjekty s krajskou působností zajišťuje krajský zmocněnec. Krajský zmocněnec a jeho zástupce jsou voleni statutárními zástupci ze všech žup kraje a jsou oprávněni jednat s orgány kraje a jinými subjekty na území kraje.

Vyslanci zvolení na valných hromadách žup tvoří Výbor ČOS, ten ze svého středu volí starostu/starostku ČOS, místostarosty, jednatele a další členy Předsednictva ČOS. Členy předsednictva jsou rovněž náčelník a náčelnice ČOS, předseda odboru sportu ČOS a vzdělavatel ČOS, kteří jsou zvoleni odbornými útvary. Předsednictvo ČOS je 13členné. Předsednictvo ČOS si pro svou práci vytváří potřebný počet poradních orgánů, jako jsou odborné komise a rady. Kontrolní komise ČOS je nezávislý orgán, který má sedm až devět členů.

Nejvyšším orgánem ČOS je Sjezd ČOS, který se koná jednou za tři roky. Dvakrát do roka zasedá Výbor ČOS, který schvaluje zásadní materiály (rozpočet, výsledky hospodaření apod.) Statutárním orgánem ČOS je Předsednictvo ČOS, které se řídí schváleným jednacím řádem Předsednictva ČOS.

Dá se nesporně říct, že v podstatě již od počátku existence Sokola je jedním z pilířů úspěšné činnosti dobrovolnictví, tedy práce ve prospěch spolku a společnosti bez nároků na pravidelnou finanční odměnu či jiné benefity. Ať již to byli dobrovolní cvičitelé, či dobrovolníci při budování sokoloven nebo při organizaci různých akcí, především všesokolských sletů. Právě konání sletů si lze bez práce tisícovek dobrovolníků těžko představit.

Dobrovolnictví v Sokole je možné rozlišit na **dva základní typy** – na kontinuální a projektové. V kontinuálním se jedná především o pravidelnou dobrovolnickou činnost. Převážně to jsou dobrovolní cvičitelé, jichž je v současnosti v ČOS přes pět a půl tisíce, a díky nimž se v jednotlivých sokolských tělocvičných jednotách může vyvíjet činnost v oddílech sportovní všestrannosti. Česká obec sokolská těmto cvičitelům poskytuje ucelený systém celoživotního vzdělávání, tak aby splňovali kritéria pro výkon cvičitelů III. či II. třídy. Za tímto účelem Česká obec sokolská v roce 1993 založila ústřední školu. Na řadě vzdělávacích akcí se tito dobrovolníci dokonce i sami finančně podílejí tím, že platí účastnický poplatek.

Řada z nich se vedle této pravidelné činnosti zapojuje i do dobrovolnické práce při různých projektech, z nichž nejvýznamnější jsou právě již zmíněné všesokolské slety, ale třeba takové akce, jako je celorepublikový projekt Sokol spolu v pohybu, v rámci kterého Sokol oslovuje nesokolskou veřejnost, Move week, SokolGym a různé přehlídky kulturních souborů a sborů a další. V těchto případech tedy můžeme hovořit o projektovém (ad hoc) dobrovolnictví.

Příklad projektového dobrovolnictví můžeme dobře představit při současných přípravách XVI. všesokolského sletu, který vyvrcholí 1. – 6. července 2018. Do tohoto projektu se zapojují desetitisíce dobrovolníků, a to jak svojí cvičitelskou prací, tak i v materiálně-organizační oblasti. Při sletu začíná práce dobrovolníků již v sokolských jednotách a župách. Zde se cvičitelé, ale i další členové, postupně zapojují do sletových příprav, především nácviků hromadných tělocvičných

skladeb. Získávají tak další dobrovolníky pro práci pro slet a připravují i zapojení do dalších programových částí. Všesokolskému sletu předcházejí oblastní, župní a krajské slety – při jejich organizaci a pořádání jsou dobrovolníci, kteří se do těchto prací zapojí, nezbytní. A nejde jen o samotné nácviky a vystoupení, ale o spoustu práce spojené například se zajištěním místa konání sletu, potřebného vybavení (náčiní, úbory atd.), pořadatelské služby, otázky dopravy, bezpečnosti, ubytování a mnohé další. Není to práce nijak krátkodobá, začíná zhruba rok před samotným všesokolským sletem, pro některé dokonce již dříve. Tak, jak přípravy pokračují a přibývá samotné konání předsletových a sletových akcí, přibývají výrazně i počty dobrovolníků. Celé toto dění bychom mohli přirovnat k tomu, jak se jednotlivé pramínky a potoky slévají v říčky a ty pak ve velkou řeku, která v plné své šíři vynikne v hlavním sletovém týdnu v červenci v Praze.

Samotný sletový týden se neobejde bez práce tisícovek dobrovolníků, kteří mj. vykonávají organizaci a pořadatelskou službu nejen při vystoupení hromadných tělocvičných skladeb na stadionu, ale také při posledních nácvicích a při zajištění programu výprav z žup. Starají se o ně při pobytu v Praze (zejména cvičitelé dětských složek) a samozřejmě také při všech sletových akcích, jako jsou pódiová vystoupení na různých místech ve městě, výstavy, kulturní pořady i vzdělávací akce. A jsou to také sokolové, kdo pomáhá s organizací zahraničních účastníků a hostů sletu. Je to ohromná masa lidí, kteří se postupně do příprav a zdárného průběhu sletu zapojuje – do projektu XVI. všesokolského sletu se v celé zemi během sletového roku (který byl oficiálně zahájen Sletovou štafetou v září 2017) zapojí na 100 000 lidí. Díky nim může Česká obec sokolská úspěšně organizovat tak rozsáhlou akci, s jakou v této zemi a dokonce ani v některých státech Evropy, nikdo nemá zkušenosti či sílu je zorganizovat.

Župní organizační struktura: Sokolská župa

Sokolská župa vytváří a organizuje sportovní a kulturní programy ve spolupráci s jednotami, které jsou v župě sdružené. Župa je spojnicí mezi ústředím České obce sokolské a jednotami. Ve struktuře České obce sokolské má župa místo přesně mezi ústředím a jednotami. Funguje jako komunikační oboustranný kanál. Úkolem sokolské župy je zajistit administrativní chod svých sdružených jednot

a zabezpečit sportovní a kulturní život v místě, kde působí. Oblastmi, kde župy působí, jsou zpravidla ohraničené jednotlivými kraji České republiky. V jednom kraji může společně pracovat i více žup.

Organizační struktura T. J. Sokol - Tělocvičná jednota Sokol

Základní organizační jednotkou České obce sokolské je tělocvičná jednota (pobočný spolek ČOS). Jednota je právní subjekt. Vlastní činnost jednoty je organizována v jednotlivých oddílech, odborech a komisích. Obsahem činnosti oddílů tělocvičných sokolských jednot jsou bohaté sportovní a kulturní aktivity jejich členů v celém věkovém spektru. Například specializované oddíly pro cvičící rodiče a jejich batolata (oddíly rodičů a dětí). Žákyně a žáci chodí do oddílů sportovních: specializace na sporty (gymnastika, atletika, šerm aj.) nebo do oddílů sportovní všestrannosti, kde se seznámí se základy všech sportů a sportovních her bez důrazu na výkon, ale na zdravotní účinek cvičení a návyk pravidelné pohybové aktivity. Oddíly pro teenagery (taekwondo, parkour, rock'n'roll, džudo, všeobecná gymnastika, atd.), oddíly sportující na rekreační úrovni (basketbal, volejbal, gymnastika, aerobik), turisticky zaměřené oddíly. Součástí některých sokolských jednot jsou také pěvecké sbory, loutková i jiná divadla nebo taneční soubory.

Nejdůležitější prvek Sokola a tělocvičné jednoty Sokol je cvičitel, trenér nebo vzdělavatel, z velké většiny dobrovolný pracovník, který vede příslušný oddíl (soubor). Co to znamená "vede"? Nekonečnou činnost, která v sobě zahrnuje administrativu oddílu, přípravu na cvičební jednotky, doškolování a další vzdělávání, práci pro svoji jednotu (příprava akcí jako jsou například šibřinky, akademie aj.). Ve stručnosti můžeme cvičitele a trenéry popsat jako "srdcaře", kteří veškerý volný čas věnují sokolské práci. V sokolských oddílech proto vznikají silné sociální vazby, které přetrvávají po celý život.

Práce dobrovolníků:

Dobrovolníkům je zaručena odpovědná a různorodá práce v menším kolektivu, v přátelské atmosféře. K týmu se mohou dobrovolníci připojit na celý týden nebo jen na pár hodin. Vše je o dohodě. Odměnou za zapojení bude dobrovolnický

balíček (tričko, drobné upomínkové předměty, volná vstupenka na jedno vystoupení hromadných skladeb XVI. všesokolského sletu), setkání s dalšími podobně založenými lidmi a zkušenosti s organizací velké nebo malé akce. Navíc dobrovolníci obdrží certifikát o účasti dobrovolníka na aktivitě České obce sokolské s uvedením počtu dobrovolnických hodin a plnění úkolů. Po celou dobu zapojení bude zajištěno stravování a pitný režim. Podmínkou pro zapojení je věk minimálně 15 let, ochota pracovat v týmu a pro druhé, dobrá nálada a účast na úvodním setkání organizátorů s dobrovolníky.

Statistiky OV ČOS

Členská základna OV ČOS vykazuje po zpracování zaslaných výkazů OV ČOS v roce 2016 mírný nárůst i přesto, že nebyla statistika od některých jednot bohužel odevzdána. Stav k 1. 1. 2016 byl 105 400 členů, k 1. 1. 2017 je **106 124 členů**. Dlouhodobý nárůst probíhá u všech žákovských kategorií a dorostu, naopak se nedaří zastavit pokles u kategorie dospělých a seniorů.

Financování probíhá ze třech zdrojů: MŠMT, členské a oddílové příspěvky. Další peníze jsou z krajů, měst, obcí, nadací, firem. Většinu majetku, který je získaný v restitucích, vlastní jednoty. Pokud s ním však chtějí disponovat, musí požádat ústředí. Další majetek vlastní ČOS. Je zapůjčen k hospodaření jiným organizacím.

3.8.2 Příklad dobré praxe - Sokolská kapka krve, U Nás v Sokole

**Příklad dobré praxe
byl zpracován**

Z veřejně dostupných zdrojů.

Darování krve je činnost velmi záslužná a společensky ceněná, navzdory tomu se stále nedostává dárců. Čas od času slyšíme o různých dobrovolných náborových akcích, které nabízejí různé odměny za první darování krve. Nicméně, jako ostatně téměř ve všem, co v Sokole děláme, nejvíce užitečná je opakovaná a pravidelná činnost, a tedy také opakované a pravidelné dobrovolné dárce.

Korespondenční soutěž pro sokolské jednoty

Skutečnost, že lékaři dnes a denně potřebují krev k podávání transfuzí, je dobře známá: náhradu vlastní krve potřebují pacienti po vážných úrazech, lidé s leukemií, rodička a novorozenci po porodu a mnoho dalších. Dosud nikdo nevymyslel náhradu lidské krve, která by byla stejně kvalitní, ta se dá získat pouze dobrovolným odběrem krve od živých, zdravých dárců.

Pravidla:

Sčítá se počet odběrů za sokolskou jednotu za 6 resp. 12 měsíců - protože někdo může darovat nejen plnou krev, ale i například krevní plazmu, která se ovšem může darovat častěji než plná krev, tak za jednoho muže je možno započítat max. 5 odběrů za rok a za jednu ženu max. 4 odběry za rok (bez ohledu na to, zda se jedná o plazmu či plnou krev) - hlášení (obsahující jméno jednoty, župu, počet odběrů a počet dárců) se zasílá 2x ročně, za období leden - červen vždy do konce července aktuálního roku a za období červenec - prosinec do konce ledna následujícího roku; hlášení za druhé pololetí musí obsahovat také celkový počet dárců za celý rok (jelikož většinou nemusí jít o prostý součet dárců za obě pololetí); hlášení se zasílá na e-mailovou adresu: vít.jakoubek@sokol-liben.cz. Vyhlášení výsledků je 2x ročně, jednou průběžně a na začátku následujícího roku vždy celkové výsledky za celý předchozí rok, výsledky budou uveřejněny na webu a v časopise Sokol.

Kdo může darovat krev:

Každý člověk dlouhodobě žijící v ČR, který je ve věku 18-60 let, váží minimálně 50 kg a rozhodl se svobodně a dobrovolně; neprodělal nebo netrpí závažnějším onemocněním, kdy by odběr krve mohl ohrozit jeho zdraví, a nepatří mezi osoby s vyšším rizikem výskytu vybraných infekčních chorob (AIDS, žloutenky) nebo tyto choroby neprodělal. Krev také nemohou darovat osoby trpící nějakým chronickým onemocněním (např. cukrovkou, epilepsií apod.). Podrobnosti jsou k nalezení na stránkách transfuzních stanic, např. www.uhkt.cz.

Projekt U NÁS V SOKOLE

Komise pobytu v přírodě OV ČOS stojí již za celou řadou zrealizovaných projektů (Třináct sletových vrcholů, Sokolské vrcholy, Expedice Kameny, Sokolské cesty aj.). Pravidelná setkávání členů Sokola, jejich rodinných příslušníků a příznivců se stala v minulých letech vítanou společenskou událostí. Po úspěšném XV. všesokolském sletu přichází komise pobytu v přírodě s dalším mezisletovým projektem (pro období 2013 - 2017), tentokrát s názvem **U NÁS V SOKOLE**. K hlavním záměrům projektu patří propagace sokolské činnosti v jednotách a župách a také zahájení spolupráce Sokola s dalšími lokálními subjekty.

Cílem je umožnit zapojeným jednotám nebo župám představit se sokolské i ostatní veřejnosti v jednotě či župě programem, který bude co nejvýstižněji vyjadřovat samotný název projektu - **U NÁS V SOKOLE**. Programová část projektu skýtá nepřebornou nabídku činností, které je možné představit. Jde vždy o volbu mezi rozličnými tématy, která se vhodně zařadí do víkendového programu. Jedná se o témata z oblasti kulturně poznávací, tělovýchovné a sportovní, společenské, vzdělávací a jiné.

Sokol v lese

Nový typ akce pobytu v přírodě vychází ze zkušeností Zálesáckého závodu zdatnosti. Mnozí z těch, kteří se při ZZZ letmo potkají, jistě uvítají možnost více se poznat a společně ještě něco prožít, např. při akci s tábořením a dalším programem pobytu v přírodě. Proto přichází komise pobytu v přírodě OV ČOS s projektem **SOKOL V LESE**.

ZZZ je velká soutěžní akce, to nutně určuje ladění celého víkendu, při živobytí v lese se však nezávodí. **Jde o co možná nejefektivnější přežití, s cílem vytvořit volný čas pro další aktivity. Finálním cílem projektu je tedy dostat co nejvíce lidí blíž přírodě a zároveň ukázat, co všechno se tam dá zažít.**

Základní záměr se dá shrnout do tří bodů:

- 1) setkávání živých tábornických skupin z různých míst ČR
- 2) výměny zkušeností z lesního živobytí „na zelené louce“ a dovedností s tím souvisejících
- 3) inspirace formou vlastních zážitků při rozmanitých aktivitách v přírodě

Uskutečněné akce:

- 6. – 8. 6. 2014 v Lučici u Světlé nad Sázavou - organizačně i programově velmi zdařilá akce
- 11. – 13. 9. 2015 ve Vlčích Horách u Humpolce - tentokrát „víkend s legendou“ – základem bylo několik úseků etapové hry Kapitán Fox, k tomu další program herní, sportovní a metodický. Byla to velmi úspěšná akce s velkým ohlasem.
- 9. - 11. 9. 2016 v Libeži u Českého Šternberku, úspěšná akce. Celý víkend provázela etapová hra "Jan Kornel" z doby třicetileté války, kratší výlety, hry, koupání a další aktivity.

Svět nekončí za vrátky - cvičíme se zvířátky

Celoroční aktivity pro předškolní děti

Myšlenka na celoroční projekt probíhající v oddílech předškolních dětí vznikla v roce 2014. Projekt je inspirován především obsahem naší pravidelné činnosti v tělocvičných jednotách, jeho záměrem je prezentovat pohyb jako každodenní přirozenou potřebu dětí a zdravé řešení volnočasových aktivit. Projekt si klade za cíl vzbudit v dětech zájem o aktivní sportování, vede je k týmové spolupráci a přináší radost z plnění úkolů jak individuálních, tak skupinových.

V rámci projektu není naším záměrem, aby děti vzájemně soupeřily. Nechceme vytvářet stresující situace pro méně zdatné děti. Naopak se zaměřujeme na respektování a rozvoj individuálních předpokladů, které jsou ve svém důsledku přínosem pro celou skupinu. Rádi bychom, aby plnění jednotlivých úkolů přinášelo dětem potěšení a radost z pohybu, naučilo je překonávat překážky a rozvíjelo

jejich samostatnost při dalším zdokonalování pohybových dovedností
Naším cílem je zapojení co nejvíce dětí do pohybových a rozumových aktivit a při
plnění úkolů ukázat pohyb jako přirozenou součást života. Za významnou motivaci
také považujeme podporu k pohybovým aktivitám ze strany rodičů.